

10.755/100

Handwritten note: Zoll:

Rosmarin

OSZK

a véghetetlen, kéklő, juniusi mennyország, amelynek kékje szinte aranyat szikkaszt a nyártól.

Minden városi ember megállt volna, hogy körültekintsen és álmélkodjék, milyen szép a reggel. De Kevy Pista, ahogy a porzó, gyepeszélű gyalogösvényen baktatott előre, az ösvényt nézte a lába előtt. Azon tünődött, hogy hogyan is lesz hát ezzel a kőbányával. Hátra se kellett néznie, hogy meglássa a lankásan emelkedő dombokat, amelyek tövében a háza állott. Itt született az Alföld legperemén és hajnalló gyerekora óta ez a kép élt benne: dél felé a gabona-termő róna, észak felé félkörben a dombok, amelyek lassan a távolban elvesző hegységgé emelkednek. Ott a dombok közt akarnak kőbányát csinálni a pestiek, már pedig arrafelé esik az ő földjének jórésze is. Ejnye, bár a jó Isten adná, hogy valami jó üzletet lehetne csinálni. Hiszen hallottunk már olyat, hogy vasutat csináltak valahol, azután a kisajátításon a gazda minden adósságát megfizette. Csak egy kis szerencse kell hozzá, azután mindjárt kisül, hogy a pestiek mindenáron meg akarnak venni az ő földjéből valamit. Ha jól meggondoljuk, ez nagyon is lehetséges, hiszen ha a kőfejtőt a Törökvágásban csinálják meg, ami a legvalószínűbb, akkor ut kell nekik a vasúthoz, már pedig az volna a legrövidebb ut, ha keresztülvágnak a lapos felé a gubaji tetőn, ott pedig ő a gazda, ejnye, de jó volna azt a szikes, rossz földet elsózni, ő maga, anyja, nagyapja, meg minden dédje mióta kinlódik már vele, nem lehet abból kihozni semmit. Hopp, van ám egy kis baj. Mert teszem azt, nem muszáj nekik a gubaji tetőn kereskedni, mehetnek még egy irányba, a Csanalas-dombnak, ott pedig minden föld a Kékessné földje.

Azt mondta Kevy Pista tünődés közben, ahogy bandukolt: hm. De még meg is állott egy

pillanatra és a lábával szórakozottan elegyengetett egy vakondturást, amely az ösvény mellett omlott fel a földből, a kiszáradt kis árok fenekén. Szóval úgy fest a dolog, hogy vagy ő keres majd ezen a kőbányán, vagy Kékessné. Érdekes, éppen Kékessné, a kackiás özvegy, aki odaát lakik Kohán. Aki olyanokat tud pillantani, hogy egy ilyen féloldalról vágó görbe pillantás felér a legborsosabb férfi-szóval. Aki valaha a kohai molnár lánya volt, aféle separaszt-seur, elvette azután az öreg Kékess Gergely, akit megbolondított a szép Kaczor Máli csipője ringása, meg aztán, mi türés-tagadás, az aranymolnár pénze is. Kékess Gergelyt elvitte ennek előtte három esztendővel az orbánc, most azután itt a szép özvegy, nem félpaszt már, hanem éppen hogy nagyon is adja a tekintetes asszonyt. Nem lehet tagadni, dukál is neki. Meg azután ért is hozzá. Ugy elhajt négy lovat, mint egy parádéskocsis. Reggel hat óráig táncolni megse kottyan neki. Földjét, malmát kiadta árendába, úgy él, mint Marci Hevesen. Minden két hétben felszalad Pestre, ott végigjár színházat, lóversenyt, orfeumot, a haját lenyiratta, a száját pirosra festi, a szoknyája meg olyan kurta, hogy a kocsisa elpirul, mikor odanéz.

Lassan baktatott tovább Kevy Pista, amíg az özvegyet forgatta a fejében. Mikor a Horva kis hidjához ért, a vizről eszébe jutott, hogy szomjas. Letért a festett kőszent mellett, aki fekete papsapkában, fehérre meszelt miseingben tartotta karjára vetve a feszületet és azt nézte már vagy ötven esztendeje, nem törődve a Horvahidon átdöcögő vásáros szekerekkel. A hidon túl már Iványi kezdődött, még pedig egy gémes kuttal. Pista felhuzott magának egy vödör vizet, letette a kávéra, szétterpesztett lábakkal nekiállt és jót huzott belőle. Közben meglátta a saját arcát a víz tükrében. Sertetollas kis zöld ka-

lapja alatt azt a mindig jókedvű és mindig biza-
kodó falusi magyar arcát. kurta kis orrát, fe-
lette bozontosan összeérő fekete szemöldökét,
alatta kis makra bajszát.

Valljuk meg, nem rossz érzés csinos fickónak
lenni. Mindjárt másképpen beszél az ember az
asszonyfélével, lányfélével. Mindjárt másképpen
nyul oda egy sodrintásra ahhoz a bajuszhoz,
mikor szóval mondott válasznál többet be-
szél a pödrés. Bajusz másutt is van a világon,
nemcsak Magyarországon. De valahogy más
náció fiától nem tudjuk elképzelni ezt a mozdu-
latot: ahogy a szem villan egyet és az összecsi-
pelt hüvelykujj és mutatóujj odanyul a bajusz-
hoz, amugy bolondító-kackiásan.

Hát most Kevy Pista is, mikor a vödörtől
felegyenesedett, pödörített egyet a bajszán. Az
özvegy járt az eszében. Kiváltképpen pedig az
özvegynek egy pillantása. Két héttel ezelőtt szü-
letésnap volt a gubaji szolgabirónál. Nagy vér-
mes mulatság volt, a kertben a bukszusok alatt
teritettek fel egy nagy hosszú asztalt, ott huzta
a Gálé cigány egész éjszaka. Rettentő szép vas-
tag hangja van a gubaji tanítónak, jó kedve is
volt, csak úgy bömbölte a nótákat, százat is egy
végből. Mikor éppen azt énekelte igen nagy re-
zegtetéssel, hogy aszongya: „Valamit sugok ma-
gának: vállaljon el babájának“, — akkor Pista
érezte, hogy az asztal tulsó végéről egy szempár
erősen és kitartóan nézi. Odapillantott és a sze-
mébe vakmerően és villogva belemélyedt a szép
Máli szeme. Semmi kétség, tetszik ő ennek az
asszonynak. Hát hiszen éppen nem is volna bo-
lond dolog kurizálni neki egy kicsit. Nagyon
ugy fest a dolog, hogy ennek a kőbányának a
dolgában gyakrabban össze kell jönniök.

Az uton, ahogy ment a faluba befele, itt-ott
aggyonisten köszöntötte. Pista megbillentette a
zöld kalapot. Ismert ő itt minden lelket, min-

denkinek tudta az apját-anyját, atyafiságát, földjét, betegségét, gondját. Ezekkel a parasztokkal éltek együtt a Kevyek már sok száz esztendeje, mióta csak Baranyából ideszármaztak. És régebben nem is így szegény háromszáz holdasan. Régebben a Kevyeké volt az egész határ, amerre csak a szem ellát, úgy ám, le egészen a Tiszáig. De hát sokat forgott a kártya is, sokat forgott a vendég is. Sebaj no, még úgy sose volt, hogy valahogy ne lett volna.

Ahogy az elesettek emléksobrának a kis akácok parkja mellett befordult, már messziről látta, hogy csak úgy feketélik a községháza az emberektől. Éppen dőltek kifelé. Ahogy a sok aggyonisten között Pista huzakodott befele az udvarra, a nótárius éppen az utolsókkal kezelt.

— Szervusz, ides ecsém, gyere csak, gyere.

— Jó reggelt, Pali bátyám, mi ujság errefelé?

Pöszke Páliványi körjegyző betessékelte szobájába a látogatót. Előbb azonban harsány ordítással rendet csinált a kutyák között, amelyek Kócos érkezését megpillantván, dühös morgással és vicsorgással ügettek elé az udvar vége felé. Kócos tudta már itt a járást. Beosont az irodába és jóelőre befeküdt az alá a szék alá, amely ott állott a nótáriusi íróasztal mellett, a leültetésre is számot tartó látogatók számára. De ekkor az íróasztal alól indult meg a fenyegető moraj: ott hüsölt Száli, a Pöszke bácsi vadászvizslája. A jegyző csak egyet kiáltott, ettől azután Száli úgy szaladt kifelé, hogy körmei is elcsusztak a pallón az iszkoló igyekezetben Kócos utána se kaffant. Szemtelen vendég-göggel behunyta a szemét a szék alatt, amire ráült a gazdája.

— Barátom, mennyi baj van ezekkel az igénylőkkel. Tegnap táviratot kaptam az Oefbétől, muszáj volt őket ma reggelre összedoboltatni. Nagyon mérgesek ilyenkor hétköznap, nyári

munka idején, de hát az ő dolguk, nem az enyém. Elég nekem, ha ilyen korán már itt ülök.

Közben fűdibusszal gyújtott rá az öreg ki-eludt pipájára. Igen hosszuszáru pipa volt. Pöszke bácsi gyakorlott mozdulatokkal le s fel lóbálta a tulsó végét, hogy jól tüzet fogjon a szüzdohány. Mikor azután vastag báránnyelűk szarmaztak ebből a műveletből, az öreg kényelmesen elvackolta magát a karosszéken. Nagy, tohonya ember volt, valami bamulatos bibircsókossal arccal. Az orrából szabálytalan mellékorrak nőttek, az ábrázatából általában itt is, ott is vörhenyes lilába játszó nagy bibircsókók állottak ki, mintha a száj, meg a két szem tanácstalanul eltévedt volna a színes bőrdombok és bőrvölgyek között. Olyan volt a feje, mint valami turkesztándinnye. Hatalmas testével hátradőlve a karosszékekben, tekintetes hasát nyugalmasan kidüllesztve, nehézkesen szuszogott a pipa mellé és az ókulárét feltolta a homlokára.

— Azért jöttem volna, Pali bátyám, hogy nagyon furja nekem az oldalamat ez a kőbányadolog. Nem hallottál-e valamit, aminek hasznát tudnám venni?

— De nagyon is hallottam. Hogyne hallottam volna, mikor hallottam.

De azért nem mondta. Nem sietős a beszéd faluhelyen. Szusszantott kettőt-hármat, megszívta a pipát, azután bütykös ujjával odanyúlt a tüzéhez, amit alig tudott elérni.

— Hát akkor mondjad.

— Mondom hát, hogyne mondanám, mikor mondom. Ha magad nem gyöttél volna, már éppen abba voltam, hogy kiizenek neked.

— Szóval?

— Szóval, kedves egy Pista ecsém, itt járt tegnap egy pesti ember. Mózernak hijták szégyent.

— MÉR szegény?

— Mer igen ronda az istenadta. Olyan orra van annak, barátom, hogy ahogy ránézel, már viszket a tenyered. No pájtás, hát ez a Mózer a te embered. Ha ügyesen forgatod a dolgodat, itten megkereshetsz egy kis apró költséget. Ez a Mózer a vezérigazgatója, vagy tuggyfene-mije annak a pesti részvénytársaságnak, amelyik a kőbányát meg akarja csinálni. Legyött tapogatódzni. Ugy tele volt az térképpel, pájtás, mint maga a kataszter. Eléadta, hogy ők a kőbányát szeretnék megcsinálni, de csak úgy, ha a községnek és a környékbeli birtokos-osztálynak jóindulatu támogatására számithatnak. Jól a számba rágta, hogy milyen sok hasznot jelentene a bánya Iványinak, meg a szomszéd falvaknak is, munkaalkalom, napszám, új utak, mifene. No, gondolom magamban, csak monddjad, majd kirukkolsz te azzal, amér gyöttél. Hát ki is rukkolt. Nagy ravaszul kiteregezte a térképeket, megmagyarázta nekem a Törökhajlást, meg az egész tervet. Azután, mintha csak úgy mellékesen jutna eszébe, megkérdezte, hogy van-e itt egy Kevy nevű birtokos. Van, mondom neki, hogyne vóna, mikor van. Hát aszongya, miféle ember az. Mondom, milyen volna: rendes, derék uriember, a virtigli Kevyekből való. Azután, hogy áll az anyagilag, kérdi ő. No, gondolom magamba, azért gyöttél te, te, bűdös, hogy megtudjad, van-e adóssága. Mondom oszt neki hangosan: hogy állna, nagyon jól áll, takarékos ember, adóssága nincsen, az egész szép kis földbirtokra csak ketten vannak, ő meg az idesanyja. Hát ez nem tetszett neki. Jobb szerette volna azt hallani, hogy nagyon meg vagy szorulva, osztán két krajcárért odaadod akár a lelki üdvösségedet is.

— Köszönöm, Pali bátyám, igen jól beszéltél.

— Hát persze. Mert a te földed fog nekik kel-
leni a gubaji tetőn.

— Ejnye, csak a jó Isten adná, hogy elsóz-
hatnám a sziket. Mindjárt vennék az árán jó
földet errébb a Horva felé. Az se baj, ha nincs
mindenem egy tagban. Hanem mondjad mán,
Pali bátyám, Kékessnéről nem kérdezett?

— De bizony kérdezett az. Hunnen tudod?

— Mert van még egy utjok nekik, a Csanalás-
dombnak. Ott meg minden a Kékessnéé. Már
most ott a baj, hogy tudnak bennünket szoritani
egymással. Ha én nagyon kitartom a földemet,
mennek hozzá. Ha ő nagyon kitartja, jönnek
hozzám.

— Az bizony ugy van. Hanem elsőbb hozzád
mennek, azt megmondhatoru. Mert amikor el-
mondtam nekik, hogy Kékessnének éppen öt
annyija van mint neked, akkor gondolkozóba
esett. Karatyolt itt még vagy egy negyedóráig
mindenféle hiábavalóságot, oszt a végin azt
mondta, hogy adjak át neked egy üzenetet.

— Üzenetet?

— Azt. Hogy ha éppen véletlenül Pesten jársz,
oszt nincs jobb dolgod, eriggy fel hozzá. Fel is
írta a címet, valami francia neve van a boltjuk-
nak, vagy mi a nyavalya. Ejnye mán, hát hová
a görcsbe hánytam én azt a cédulát. Ugyan néz-
zed csak meg ott a dohányszita alatt.

— Itt van. „Lapidaria Építő Részvénytársaság.
Nagymező-utca“ Hol is az a Nagymező-
utca? Ja, tudom már, az Andrássy-utat vágja
keresztbe. De ha már itt volt, mért nem nézett
ki hozzám?

— Annyi esze neki is van, pajtás, hogy ne
mutassa, mennyire kell neki. Gondolta magá-
ban, mért menjen ő hozzád? Majd méggy te
őhozzá, legalább látni fogja, mennyire sietsz.
Hohó, csakhogy mink se estünk ám a fejünk lá-

gyára, iványiak. Tudod, mit mondtam neki? Azt mondtam neki, hogy ez igen alkalmasan esik, mert tudtommal éppen a hét vége felé készülsz Pestre. Most osztán te ne menj fel, csak a jövő héten. Hadd lássa, hogy nem sietős neked. Hinnye, milyen szamar vagyok, még meg se kérdezem, hogy iszol-e egy snapszot.

— Nem kérek, köszönöm, nem iszom.

— Dehogy nem iszol, hogyne innál, mikor iszol. Nyulj csak oda a sifonér tetejére, vedd le azt az üveget.

— Diópálinka?

— Az ám, de minő! Nem ittál ilyet, pajtás, mióta kétfelé van a lábad. Hetfőn hozta a grófék ispánja. Mán csak a szaga is olyan, hogy az embernek ellágyul az orra a gyönyörüségtől. Ahányszor megszagolom, mindig angyalt látok. Tölthetsz nekem is egyet. Ugy ni. Na, az én istenem éltesen.

Ittak. A szobát illó, kellemes, kesernyés szag csapta meg. Ahogy letették a poharakat, hatalmas köszörült a torkán mind a kettő. A nyitott ajtón át behallatszott a közben érkező ügyesbajos emberek csizmakopogása, akik tisztességtudóan megálltak odakinn, míg a nótárius végez az uri vendéggel. Az fel is állott.

— Ne szaladj mán, hát hova rohansz? Még meg se kérdeztem, hogy van idesanyád.

— Jól, hálistennek. A mult héten, mikor azok a nagy meleg volt, panaszt, hogy nem tud aludni, de most már nem mondja.

— El ne felejtsd megmondani, hogy tiszteltem, a feleségem mán mondta is, hogy kinéz hozzátok valamék nap. Most nincs itthol, mert elszaladt az állatorvoshoz. Nem, nem, nincs semmi baj, csak a macskán ment keresztül egy üres szekér, de lehet, hogy csak a lábán. Hát most hová mégy?

— Van egymás elintézni valóm, azután Geyza hácsihoz is benézek.

— Hát akkor mondd meg neki, hogy csunya egy jellem. Tegnapelőtt a tisztelendőnél voltunk egy kvaterkára, átizentünk érte, de még kocsit is küldtünk, oszt azt izente vissza, hogy ő már alszik.

Pista elparolázott a jegyzőtől. A pulikutya azonnal felpattant és egymásután vízszintesre kinyújtotta a két hátsó lábát. Pista kifordult az utcára. Ahogy elhaladt a nyitott ablak alatt, a jegyző már rettentően piszkolt valakit, hogy a szoba is rengett belé:

— Hát nem megmondtam, az apád erre meg amarra, hogy addig nem adhatom ki az irást, míg a papnál nem vótál? Osztán még neked jár a szád? Ha még egyszer visszafelelsz nekem, ugy csörditelek pofon balkézről, édes jó fiam, hogy görbén marad a nyakad, a fene ette volna meg a dolgot, na hát!

Kócos hirtelen, usgyi, átrohant a másik oldalra, mint a nyíl. Ott jött Sugár doktor a fokszikutyájával.

II.

Órásnál, szövetkezetben, meg egyebütt elszaladt az idő. Már jócskán megkurtult a jegenyék árnyéka, mire Pista végighaladt a marhapiac mentén a jegenyék tövében, befordult az alsó sorra és benyitott egy düledező, mohosodó tetejű, régi kuriába. Csenevész kis kert zöldelt itt a ház előtt, amelyben a hajdani virágágyak elkallódott vonalait csak itt-ott lehetett meglátni a felburjánzó gaz között. A virágágyak meghaltak, de a burján hangosan és győzelmesen hirdette az életet a tündöklő napon, hatalmas lapuleveleken fekete-piros suszterbogarak rajzottak, az árva csalánok szájtató virágaiba mohón döngve nyo-

mult befele a poszméh és a levegő boldog ájulatban cipelte az ezüstös levelű kis olajfa nehéz illatának terhét. Bogárzümmögésből, madárpietyegésből, egy távoli kanászgyerek ostorcsattogásából és a malomnál odaát sulykoló asszonyok alig idehallatszó csapkodásából verődött össze az a nyári csend, amelyben roskatag, napon süt-kérező aggastyán módjára szundikált az öreg ház, háromszögletű homlokán a sárgára meszelt Kevy-cimer kereket hajtó oroszlánjával.

Itt lakott Kevy Geyza, Pista atyjának a nagybátyja, akinek a jussát annakidején pénzzel megváltották, ő azzal ügyesen gazdálkodott és a háboru elején azt csinálta, ami millió ember közül egynek jutott eszébe: életjáradékot vett magának egy svájci banknál. Az életjáradék százéves koráig dukált az öregurnak. Nem is tetszett lehetetlennek, hogy megéri. Egyszer csak okos embernek lehetett volna mondani, Iványiban mégis csak úgy hívták, hogy a bolond Kevy. Az is meglátszott mindjárt, hogy miért.

Pista először is egy szűk kis folyosóra nyitott be, amelynek homályában csak az ismerős szem tudta megmondani, hogy azok a képek, amelyek kétoldalt a padlótól a mennyezetig ellepik a falat, egytől-egyig elefántot ábrázolnak. Volt itt a világon mindenféle elefánt-kép, amerikai természetrajzi folyóirathól kivágott színes illusztrációtól kezdve, egészen ritka értékű japáni akvarellig, kis elefántok, nagy elefántok, olajba festettek, tussal rajzoltak, színesek, mindenfélék. Még egy fénykép is volt köztük, amely — bizonyára valamely muzeum katalógusának műmellékletként — egy elefántot ábrázoló bronz-szoborról készült. És valahonnan éktelen madár-csicsergés hallatszott.

Innen egy nappali szoba nyílt, amelyben sehol nem volt a falhoz állítható butor, mert a

falakat itt száz meg száz kalitka foglalta le. Innen hallatszott többszáz kanárimadárnak szimultán fütyülése. Mind a négy falon mértani szabályossággal egymás fölé aggatott kalitkasorok függöttek, mint a sejtszerű fogolycellák az amerikai börtönöket mutató filmekben. Ez a rengeteg sok kanári eszeveszetten csirregett, pipgett és fütyült, a vendég megjelenésére mind izgatottan ugrálni kezdtek kis keresztléceiken. Maga a házigazda is előjött a belső szobából.

Olyan volt ez a furcsa kis ember, mint egy öregasszony. Földig érő, piros himzésű házikabát volt rajta, papucsos lába vénasszonymódra csoszogott és mivel fogatlan, beesett öreg szája felett nem viselt bajuszt, hanem egész fején minden hajnemüt leborotvált, bárki zavarba jöhetett volna, aki először megpillantja, hogy vajjon kínai bonc-e ez, vagy valami rigolyás nénike. De akárminek nézte valaki, lehetetlen volt azonnal nem szeretni. A meztelen archban két friss, ravaszul ragyogó, eleven szem villogott. Ő maga hatvanhét esztendő volt, de a szeme tizenhét. A pillantása soha nem maradt nyugodtan, ide-oda csapkodott, ravaszkodott, ámult, nevetett, huncutul kacsintott minden szónál, amit ő maga mondott vagy hallott. A bölcs kis agg és a vásott ifju fickó keveréke volt az öreg.

— No, te haszontalan kölyök, — mondta kicsit selypítve öreg szájával — már szinte egy hete, hogy nem láttalak. Menyecsskéken jár az eszed, te pogány, te, hogy nem törődsz az öreg bátyáddal.

Melegen megölelték egymást, az öreg szeretettel lapogatta rá a Pista izmos hátára pergamenszerű, aszott kezét.

— Csókolom a kezedet, Geyza bácsi, mit csinálnak a madarak?

— Jaj, édes fiam, két nagy ujságot mutatok neked. Ott a sarokban, a negyedik sor élén van

az egyik. Az, édes barátom, egy hisztériás kanári. Akár hiszed, akár nem, annak hisztériás szivbaja van. Eriggy csak oda, gyugd be az ujjadat a rácson.

Pista hitetlenül odament és a jelzett kalitkába két drótszál között bedugta az ujját. Erre a keresztlécen ülő madár elernyed, lehanyatlott a kalitka fenekére, a hátára fordult és mereven ég felé tartotta mikroszkópikus, pici madár-ujjait. Pista megijedt és az öreg remetére pillantott. De az, szemében gyerekes büszkeséggel, megnyugtatóan intett.

— Nem lesz semmi baja. Pár perc múlva fel fog éledni. Biológiai eredmény. Inzucht, barátocskám, igazi Inzucht, kimutatható ideges degeneráltság a negyedik nemzetségben. Most megmutatom a másikat. A vak kanárit. Eriggy oda a szemközi falhoz és felülről a hatodik sorban a hatodik kalitkába gyugd be az ujjad.

Pista kiolvasta magának a hatodik sort és a hatodik kalitkát. Odament és bedugta az ujját. Az egyik kis madár rémulten menekült a kalitka legtulsó zugába. Az öreg madártenyésztő most visszahívta Pistát és maga ment oda a kalitkához. Erre az ijedt madárka lassan előre bátorkodott, sőt rálebbent a benyujtott öreg ujjra és csipegetni kezdte. Az öreg jelekkel felszólította öccsét, hogy lábujjhegyen jöjjön oda. Pista odahajlott és megnézte közélről a madarat. Csakugyan hályog volt mind a két szemén, olyan gyenge fehér hártya, amilyen a hámozott narancson szokott maradni.

— Látod, — szolt ragyogó arccal az öreg — megismeri az idegen járást is, meg az én járássomat is. Bámulatos világ ez, fiam. Éppen most írom angolul a cikket, még ma el is küldöm. Nem a Kócos kapar odakinn?

Az ajtó alján türelmetlen kaparás hallatszott. Geyza bácsi kiment és kinyitotta a külső ajtót.

Kócos, mint űrűlt kis fekete sűvűlvény rohant be rajta, neki az öregurnak és a viszontlátás leirhatatlan örömétől akkorát ugrott, mint egy boldond. Az öreg kacagva védekezett és ölébe kapta a kutyát, mely vad boldogságában ugy öltögette kis piros nyelvét az öreg arca felé, mint a kigyó. A kanárimadarak őrjngő izgalomban ugrándoztak a pulikutya megjelentére.

— Haszontalan dög, — szűlt szigoruan Pista a kutyára — folyton elcsavarog verebet vadászni, ilyenkor azután kapar az ajtón. Na, gyerűnk beljebb, Geyza bácsi.

Kócos farka, amely egy fekete pamutból készűlt műkrizantémumhoz volt hasonlű, boldogtalanul lekonyult. És mig a két férfi beljebb vonult egy szobával, ő szégyenteljes bánatában egy sarokba vonult, azonnal lefekűdt és szeretett volna meghalni, amiért az istene megszidta.

A belsű szoba volt a szentek szentje, Geyza bácsi dolgozűszobája. Nagy, világos szoba volt ez; nagy, mert kettűbűl csinálták egy közfal kidobásával, világos, mert egyik falába hatalmas nagy ablakot tűretett a gazda. Itt állott Geyza bácsi könyvtárának az a része, amely az állandűan használatos kűzikönyvbűl állott, mert a tűbbi fent pihent a padlásan. Itt állott továbba Geyza bácsi életének fűltett gyűngéje és bűszkesége: a sarkantyu-gyűjtemény. Negyven eszten-deje gyűjtötte a sarkantyuakat, amelyek most két őriás falat teljesen elfoglaltak. Mind a két fal deszkaburkot hordott, mert ennyi szeget a vakolat aligha birt volna ki. A fehér papirossal átragasztott deszkaburkon azután száz, meg ezer sarkantyu zsufolt tűmege sorakozott. Volt itt XVII. századbeli ötűzűtt francia ezűstsarkantyu, rovátkolt karolingi típus, magyar hullámos-szélű réztallér, amely olyan, mint a dere-lye-metélű, nagy csillagu kűzépkeri spanyol sarkantyu, vaspántos braziliái ritkaság, azután

mindenféle kuriózum, például gróf Leiningen-Westerburg aradi vértanu sarkantyuja, vagy aranyozott gipszmodellje annak a sarkantyunak, amit az aransarkantyuus vitézek hordtak az intézmény alapításakor. Voltak honfoglaláskori leletek, római régiségek, rozzant vasdarabok, amiknek hiányzó részeit drót pótolja. Volt egy külön sor, amely a magyar huszárság sarkantyu-viseletének fejlődését mutatta be napjainkig. Még az iványi kovács, a néhai Berkenye István, magakovácsolta sarkantyuja is helyet kapott egy sor végén.

Az íróasztalon fantasztikus rendetlenségben heverték szanaszét teleírott lapok, egy mikroszkóp, egy ásványvizsgálathoz használatos forrasztócső, egy zsirkőből készült Buddha-szobor, egy óriás befőttes üveg, benne kis létrával és leveli békával, körző, színes ceruza, elkövesedett fadarab, egy sas csontvázának a részei, amiket éppen most épített egybe rézdrótokkal az öreg, azután egy kis láda, mely már félig tele volt kanári-tollakkal. Pista mindezt már ezerszer látta, oda se nézett semmire. Cigarettaát sodort magának.

— Az az ujság, — mondta, mikor elhelyezkedtek — hogy résen kell lennem, mert ezeknek a kőbányásoknak egy embere lent járt Pöszke Palinál. Bizonyos Mózer nevezetű. Aziránt érdeklődött...

Pista megállt, mert az öreg élénk arckifejezés kíséretében felemelte a kezét.

— Hopp, megállás! Mózer. Tudod-e, mit jelent az, hogy Mózer? A régi német nyelvben azonos a Muser, vagyis Musbereiter, szóval, ami lekvárkészítőt, tágabb értelemben gyümölcskereskedőt, sőt még közönségesebben zöldségkereskedőt jelent. Ez a te Mózered valami ilyen zöldséges kalmárnak az ivadéka, jó lesz vigyázni.

Pista bólíntott. Jól ismerte az öreg bogarait, tudta, hogy rá kell hagyni. Ez is egyik ilyen bogara volt az öregnek. Az volt a felfogása, hogy a családok a név születésekor nem ok nélkül kapták a nevüket. A göndör emberen rajta maradt a Kondor vagy a Bodor név, a sötétkedvű emberre pedig a Komor név ragadt rá. Mivel pedig az átöröklés elve előbb-utóbb csak kiütöközik, nyilvánvaló, hogy az ős nevééről az utód tulajdonságaira igenis következtetni lehet. Ezt az öreg igen komolyan vette. Mikor egyszer, még békeidőben, egy Zigány nevű dunántuli nemes ur, aki kamarás akart lenni, valami Kevy-rokonság kiderítése érdekében feikereste Geyza bácsit, ő végig bezárt minden fiókot kulcsra, mert nem lehet azt tudni, hogy a Zigány-ős miért kapta a nevét, azért-e, mert nagyon fekete volt a képe, vagy valami más okon. Egyszóval Pista türelmesen megvárta a Mózer névhez fűződő etimologizálást, azután eléterjesztette, amit a nótáriustól hallott.

Roppant eleven lett erre a kanárik, elefántok és sarkantyuk öreg bohója. Ha valami cselről, ravaszságról, más eszén való tulajjárásról volt szó, rögtön szédületesen váltani kezdett az esze. Mód nélkül élvezte az ilyesmit. Most is hamar előszedte a megye katonai térképét és föléje hajolva a nagyítóüveggel, amellyel olvasni szokott, töviről-hegyire meghányta-vetette a kőbánya utvágó lehetőségeit.

— Ne félj, amíg engem látsz. Ugy rászedjük ezt a te Mózerodat, ne félj, hogy kétfelé fog állani a füle.

Abbanmaradtak, hogy Pista a jövő héten felszalad Pestre, két napig marad ott, első nap telefonál a részvénytársaságnak és találkát kér, de nem megy el, másnap megint találkát kér, arra azután elmegy. Hogy mit beszéljen és hogy

viselkedjék, azt apróra megrágták mind a ketten.

Most már mehetett volna Pista. Neki is huzalkodott, hogy bucsuzik, kétszer is. De megint csak ülve maradt. Az öregúr ránézett, huncut hunyorgással amugy féloldalról, azután rászólt:

— Bökd mán ki, ami a begyedet nyomja, hiszen még a vak kanári-madaram is meglátná, hogy valamit még akarsz mondani.

— Hát igen, — mondta Pista és nyelt egyet, mert hirtelen izgalmában száraz lett a torka — volna még valami. Tudniillik... az az izé... amit egyszer mondott nekem, Geyza bácsi, mikor gimnázista voltam, hogy majd szóljak, mikor izé... mikor nagykoru leszek.

Az öreg hirtelen elkomolyodott. Azonnal tudta, miről van szó. Azután komolysága lassan elenyhült. Nézte ezt a fiut, testvéröccse unokáját, akit nagyon szeretett. És kis, aszott kezét, mely már a madarainak karmához lett hasonlatos, rátette a Pista naptól lesült, kemény, izmos kezére.

— Látom, izgatott vagy. Minden fiu, aki szereti az édesanyját, izgatott lesz, ha arról van szó, hogy megtudjon valamit az édesanyjáról, amit eddig nem tudott. Hát nem kell izgatottnak lenned, édes fiam, mert amit el fogok mondani, attól édesanyádat csak jobban szeretheted. Már huszonötéves is elmúltál, megkérdezhetted volna tavaly. Vagy akár öt éve, mert már akkor is elmondtam volna.

Pista fülig pirosan ült a székén. A szive hallhatóan dobogott. Az öreg folytatta:

— Azt akarod tudni, hogy anyád, aki gróf Kelecsényi-leány, miért van kiközösítve a mágánás-familiából. Mikor gimnázista voltál, nem akartam beszélni róla, mert tizennégyéves gyereknek nem kell még a szülei szerelmi dolgain törni a fejét.

— Az nem úgy van, — ütötte fel hevesen a fejét Pista — mert mikor én...

— Csendesen, fiam, csendesen. Nekem megvannak a tudományos elveim, azokkal te ne vitatkozzál. Most elmondom, amit tudni akarsz. Apáü, Kevy Pál, az én kedves Józsi öcsémnek a fia, egy lakodalmon megismerkedett Kelecsényi Piroska grófkisasszonnyal, akinek akkor már nem éltek a szülei, csak a nagybátyja és gyámja, gróf Kelecsényi Gusztáv.

— Az a mostani...

— Ugy van, a felsőházi tag, a bankalapító, a közgazdász, a tizennégyezerholdas. A fiatalok egymásba szerettek. Anyád is nagyon szép lány volt, apád meg éppen jókötésü legény volt, az Isten nyugosztalja, hászen azért volt Kevy.

Itt az öreg megállt egy kicsit. A szeme gögösen szikrázott egyet. Nyilván visszagondolt a rekruta-korára. Azután folytatta.

— Mit csinált volna egyebet, beállított a madai kastélyba lánykérőbe. De Kelecsényi Gusztáv áperté megmondta neki, hogy arról álmodni se merészeljen. Csunyan össze is pöröltek. A gróf azt vágta oda neki, hogy a pénzt akarja. És elzargatta a háztól. A fiatalok azután titokban leveleztek, vártak másfél esztendeig, mikor azután látták, hogy a makacs Gusztáv grófot sehogy se tudják megpuhítani, elhatározták, hogy megszöknek. Apád kileste, hogy Mada vidékén hadgyakorlat lesz. Szerzett magának huszár-ruhát, mert ő az ulánusoknál szolgált, neki az nem volt. Mikor azután a madai kastélyban nagy vigasságot csináltak a bekvártélyozott huszárok, a grófkisasszony hascsikartató szert itatott a lovászával. A lovász fogta a hasát, jajgatott, nem mehetett a grófkisasszonnyal kilovagolni. Erre a grófkisasszony a nagybátyja füle hallatára vacsoránál megkérte az ezredest, hogy adjon neki kölcsön egy huszárt lovásznak. Az ezredes,

persze, azt mondta, hogy csak vegye, amelyiket
tetszik. Hát ő másnap vette is azt, amék neki
tetszett. Reggel öt órakor lóra kaptak apáddal,
estére lóháton Pesten voltak, elbujtak. Apád az
Angol Királynéban bujt el, anyád... na kinél?

— Nem tudom.

— Nálam, öcskös, nálam. Rettenetes botrány
lett ebből. A gróf, persze, kurrentáltatta a hu-
gát. Még nálam is jártak keresni, a pesti laká-
somon. De jól elbujtattam, nem lelték. Két hó-
napig ment ez így. Akkor azután elmentem a
grófhöz. Megmondtam neki, hogy tudom, hol a
huga, de csak úgy mondom meg, ha beleegyezik
a házasságba. Erre nekem is azt mondta, hogy a
pénzt akarjuk. Erre benyultam a zsebembe és
elibe tettem egy elkészített irást. Apád is, anyád
is kötelezték magukat, hogy soha a Kelecsényi-
vagyonra igényt nem emelnek, de még egy vörös
garasra sem. No erre rettenetes mérges lett
Gusztáv gróf, majd a guta ütötte meg. A gyámi
beleegyezést aláírta, de becsületszavára kijelen-
tette, hogy gróf Kelecsényi Piroskát ez életben
nem ismeri többé. Másnap hosszú cikkek voltak
minden ujságban, hogy megkerült az elsikkadt
grófkisasszony. A mágnás-kaszinó úgy nyüzsgött,
mint a hangyaboly. Nem volt ilyen skan-
dalum husz éven belül. Apád azután feleségül
vette anyádat. Egy év múlva megszülettél te.
Gusztáv gróf bele is ült a huga vagyonába,
használja most is. És a becsületszavát meg is
tartotta, se anyádat, se apádat nem ismerte töb-
bet. Most azután tudhatod, hogy mikor még kis-
fiu voltál, miért tanított apád, hogy a Kelecsé-
nyi-nevet nem szabad ki se mondani nálatok.
Min gondolkozol olyan nagyon?

— Azon, hogy az anyám dús gazdag lehetett
volna, akármilyen nagyurhoz hozzámehetett
volna, de úgy szerette az apámat, hogy vállalta
vele ezt a hétszilvafás szegénységet...

— Az már igaz. Fene szép nagy szerelem volt, meg kell adni. Csak azt nem értem, hékás, hogy mindezt a dolgot neked tőlem kell megtudni. Hiszen ha furta az oldaladat, kikereshetél volna valami régi ujságot a Nemzeti Muzéumban, meg volt ez irva az ujságokban mind. Vagy a tanuló-pajtásaid is, csodálom, hogy el nem mondták, hiszen otthon — tudom én, hogy van az — biztosan mind hallotta a maga szüleitől. Szinte lehetetlen, hogy meg ne tudtad volna valahogy.

Az öreg ravasz arckifejezéssel kandikált az öccsére. Az fülig piros volt még mindig és a vállát vonogatta.

— Megmondom, Geyza bácsi, hogyan volt ez. Én tudtam, hogy megtudhatom, ha akarom. De... én úgy imádom anyókat... én úgy féltettem azt az imádatot, amit iránta érzek... én... én félttem megtudni, hogy mi volt... Tudod, mikor a pajtásaim kezdtek volna erről beszélni, mert hiszen okosan mondod, hogyne kezdtek volna... akkor én gorombán beléjük fojtottam a szót... félttem... és most nagyon szégyellem, hogy félttem... megyek is haza.

Geyza bácsi felállott. Lábával a papucsait kereste, amiket közben lehullajtott, harisnyásan kényelmesebb lévén a világ. Ezen azután Kevy Pista harsányan felkacagott. Mindenen tudott volna most kacagni, fiatal orkán módjára szakadt fel belőle a megkönnyebbülés boldogsága. Az öreg kedvetelten nézegette. Meg is veregette a Pista arcát, mint ahogy az iskolás-gyerekek szokták. Kócos már ott állott mellettük, mert a székek huzogatásának zajára tudta, hogy indulás következik.

Nem tudni hirtelenében, hogy az úton hazafelé melyik hancurozott boldogabban: Kócos-e, vagy a gazdája. A Horva-hidnál találtak egy igen gusztusos fadarabot, valami vásáros sze-

kér hullajthatta el, olyan ólra való retesz volt, madzaghuzóval. Ezt dobálta Pista hazáig a puli kutyának. És Kócos úgy rugtatott mindig az elhajított retesz után, hogy száguldása nyomán olyan hosszú vonalban gömolygott a porfelhő, mint vasut mögött a füst. Mikor pedig visszahozta a reteszt a gazdájának és az felvette, ő eszeveszett ugrásokkal és ugatásokkal rimáncodott, hogy dobja el megint. Két parasztlány, hazajövet a mezőről, vissza is fordult a nagy cirkuszra.

— De jó kedve van a tekintetes urfinak, — kiáltotta az egyik.

— Tán valami nagy öröme van, — kiáltotta a másik.

Pista befordult a kuriára. Az édesanyja a nagy diófa alatt most terítette az asztalt. Sohse engedte cselédnek, ha a fiának teríthetett. Pista nekirohant a filigrán, törékeny kis asszonymak, felkaptak a levegőbe, mint a pelyhet és boldog kacagással felnézett az arcára:

— Anyókám!

— Ereggy már, te bolond, bizonyisten megbolondultál!

Azután ránézett a fia tekintetére. Kivülről ismerte ennek az arcnak minden lehelletnyi derűjét és boruját. Halkan és meglepetten szólott:

— Mi történt veled, te fiu?

— Geyza bácsi mindent elmondott... rólad... meg apáról...

Kevy Pálné, született gróf Kelecsényi Piroška először elsápadt, azután elpirult. Azután elsírta magát és görcsösen magához ölelte a fiát. Az ittmaradt mását annak a valakinek, akinek olyan édes volt az életét odaadnia. Ugy álltak ketten összeölelkezve. Kócos nem nagyon törődött ezzel. Ő azóta már előhozta az eldugott szalonnabőrt és a maga részéről elkezdett ebédelni.

III.

Pista fölébredt és az álmod egy pillanat alatt elfelejtette. Mi az ördög ez a muzsika? Felcsavarta a villanyt és gyorsan magára kapkodott valami ruhát. Kinn rendületlenül húzta a cigány azt a nótát, hogy kié ez a tanya, de fás. Mulató kompániák, ha egy helyütt megunják magukat és széles jókedvükben felkekednek valamelyik baráti házat felverni, rendszeren ezzel a zenei célzással köszöntenek be: „Vagy alusznak, vagy nem hallják, vagy talán nem is akarják.“

Mire Pista kiért az udvarra, a diófa alatt már elhelyezkedett a társaság és Péter, az öregbéres, éppen sietett a házból az üvegburába foglalt kerti gyertyával, ámbár nyilvánvaló volt, hogy ez már nem sokáig fog kelleni, mert hajnali három óra volt és a távolba vesző északkeleti hegyek felett már fakultak a csillagok. A fa tövében Csucsuj, az iványi cigány, két szál emberével rendületlenül húzta. Karap diktálta neki a nótát, a grófi ispán. Nagyon nekibusult ez a Karap. Be volt csipve alaposan. Ahogy Pistát meglátta, nekiesett, megölelte és megcsókolta, nagyon cuppanósan két oldalról. És azonnal elsírta magát.

— Nincs, — motyogta sirva, nagy fejingatással — nincs...

— Mi nincs?

— Nincs ilyen derék magyar uriember több a világon, mint te vagy, édes egy Pistám, az uristen áldjon meg.

És sűrű könnyeket hullatott a Pista zekéjére, mintha az éppenséggel valami nagyon bánatos dolog lett volna, hogy Pista olyan derék magyar uriember. Az asztalnál ülő többiek nagy hűhóval és zenebonával kiabáltak.

— Nem kell rá hallgatni! Be van rugva Gyuszi, ülj vissza az asztalhoz!

Pista sorra kezelt a vendégeivel. Zabolátlan jókedvvel kacagtak rá, a leghangosabb Kékess Máli volt közöttük, a kohai özvegy. Hamarosan elmondták, hogy a mulatság tegnap délben kezdődött Kohán, ahol is Thorma Jenő, a megyei utbiztos, valami hid dolgában hivatalosan kiszállván és hitvesét is magával hozván, a Kékess-kastélyban ebédelt, ebéd után beköszöntött a homokfutóval Karap Gyuszi, elkezdtek poharazni, közben este lett, akkor valamennyien áthajtatta Iványiba a Fehér Lóba, ott még egypár emberrel megszapordtak, mulattak mostanig, most azután itt vannak. Mindezt hangos nagy jókedvvel mesélték, csak Thormáné nem vett részt a vigasságban. Magas, sovány, lófogu asszony volt, gyomorbajos és rosszkedvű. Morcos hangulatban ült a többiek közt, mint ürömcsepp a mézeshordóban, de gyenge öröm volt és a méz nagyon erős: a mulatságot nem tudta megkeseríteni. Nem figyelt rá senki.

— Csak azt resteltem, — mondta a szép özvegy — hogy Piroskát felzavarjuk szegényt. Be kéne neki szólni, hogy ne keljen fel, ugyis meggyünk mindjárt.

Nem komolyan mondta ezt Kékess Máli, inkább puhatolódzasképpen. Élete nagy kéjei közé tartozott, hogy Kevy Pálnét tegezhetette. Annak a szívós munkának, amellyel molnárlány létére a birtokos asszonyokkal elfogadtatta magát, koronája volt a Kelecsényi grófkisasszonynak oda kiáltott szervusz. Ilyen forgandó az élet és ilyen nagy kártyakeverő a szerelem. Kelecsényi Gusztáv huga, a duggazdag és előkelő kontessz, valaha elérhetetlen csillagos magasságban lebegett Kaczor Máli, a kohai molnár lánya felett. De a kontessz beleszeretett Kevy Pálba, Kékess Gergely pedig beleszeretett a molnárlányba és ime:

itt élnek mind a ketten szomszédosan, nyájasan: szervusz, Piroška, szervusz, Máli. Roppant kellemes volt tegezni a finom és előkelő Kevynét, de még kellemesebb volt visszategezteni.

Erre éppen most alkalom is nyilott. Kevyné most lépett ki a tornácra, frissen, mosolyogva és üdén, mintha legalább egy félórát töltött volna toalettal és fésülködéssel. Pedig alig ültek még itt egy pár perce a váratlan vendégek.

— Szervusz, drága Piroškám, — kiáltott a szép özvegy — jaj, de restellem, hogy így betörtünk hozzád, de ezekkel a becsipett férfiakkal nem lehet birni. Jaj, de sajnálom, hogy felkeltél, jaj, de édes kis ruhád van, ezt az anyagot nagyon szeretem.

Kevynét egy kócos és álmos cselédlány követte óriási tállal, rajta mindennel, ami szemnek és száznak ingere, úgy mint császárhussal, szárazkolbásszal, sajttal, vajjal, hagymával, megmelegített. A férfiak neki is estek egészséges mohósággal. Evőeszközök csörgése, hangos kínálás, az ételneműek elragadtatott dicsérete váltotta fel a cigánymuzsikát. Pár lépéssel odébb Csucsuj cigány, meg két embere egy nagy kerti lócára telepedtek és vadul tömték magukba az ételt, olyan arckifejezéssel, mintha most egy régi ellenséget sikerülne végre megsemmisíteni. Mindenki evett jóízűen, csak Thormáné nem. Halvány és bánatos mosollyal, mint az a vértanu, akit világi kincsekkel igyekeznek hitétől eltántorítani, így felelt a háziasszonyi kinálásra:

— Ó, édes szívem, hiszen meghalnék, ha ennék belőle! Az én gyenge gyomrommal, hova is gondolsz! És ma ebéd után megint el kell mulasztanom a kurámat. Tudod, drágám, ha én ebéd után nem fekehetem le termaforral egy kis félórára, hát halálosan vétkezem az egészségem ellen. Azt mondtam, hogy ma? No hiszen, alapo-

san tegnap már az a ma. De némelyik embernek nincsen semmi belátása.

Ez a férjének szólott, akit azonban az asszony mártiromsága egyáltalában nem hatott meg. Sőt széles indulattal felpattant, a falatozó cigányok felé fordult és egész testével adván a ritmust, diktálni kezdett: „Nékem olyan asszony kell, ha beteg is keljen fell” A cigányok, képükben a fulladásig nagy ételdarabokkal, felpattantak és kapkodták a szerszámjaikat. A többi vendég mind beleegyesült a nótába. Azt a sort, hogy „főzze meg a vacsoráát”, hosszan és nagy dalló passzióval elnyújtották és valamennyien lesték, hogy Thorma mikor mozdul a negyedik sorral. Ő jól kiélvezte előbb a vacsoráát, azután hirtelen szegett egyet a fején, mint a buváruszó, leguggolt és magasra emelt jobbkezeit nagy ivben lemerítette: „Ugy várja, várja...” — énekelte harsányan és lüktető tempóban mindenki vele, a cigány pedig inaszakadtáig huzta. Péter öregbéres körülöttött a sárga rizlingből és mivel kinek-kinek a szokását már jól ismerte, egyiknek parádi vizet, másiknak szódát higitott hozzá.

Pista ételkinálással volt elfoglalva. De közben érezte magán valakinek a tekintetét. Nem is kellett felemelnie a fejét, tudta, hogy Máli nézi. És mikor a tekintete kissé zavartan arra tévedt, csakugyan egy vakmerő és perzselő pillantás meredt az övébe. Az asszony mellett Karap Gyuszi ült. Éppen szundított egyet. Az volt a szokása, hogy mulatság közben el-ellopott észrevétlen öt perceket, hirtelen orvul aludt egy kicsit, akkor megrázta magát, felébredt és még vadabbul újra kezdte. El is nevezték Gyorsanalvó Karapnak. Éppen ebben a pillanatban rezzent fel. Megdörzsölte vérben forgó szemét, nagyot csapott az asztalra, felugrott és elordította magát:

— Acsil

Akik hallották, elhallgattak. Egy rész még tovább kántált de lassanként elcsendesedett a társaság. Karap Gyuszi tószta kezdett. Előre és hátradőlve álltában, rendkívül okos és méltóságos arckifejezést erőltetve a mámortól béna arcizmaira, széttekintett és így szólt:

— Igen tisztelt hölgyeim és uraim!

Ekkor hosszasan elkezdett gondolkozni. Tekintete a poharába esett, mely üres volt. Erre nem szónoki, hanem rendes hétköznapi hangon azt mondta, hogy pardon, bizonytalan kézzel bort loccsantott magának a karafiából és ismét ünnepi hangon gyujtott rá a mondókára:

— Igen tisztelt hölgyeim és uraim! Nem vagyok a szónok embere, de úgy érzem, hogy a mai szép összejövételünk nem mulhatik el anélkül, miszerint hangot ne adjunk annak az érzelmenek, amellyel ezen uriház igazi magyar nagyszasszonya iránt mindnyájan, kor-, nem- és rangkülönbség nélkül egyaránt . . .

Itt megakadt. A mondat elejét elfelejtette. Egy pillanatig hasztalanul küzdött agyának gőzös homályával, azután dacosan segített magán. Még a levegőben lógott az az „egyaránt“, amellyel felvitte a hangot. Most tehát körülnézett és vakmerően, zsarnoki módon befejező hanggal kiáltotta még egyszer: „egyaránt!“ Pont. Vége a mondatnak. Akad-e olyan vakmerő, aki nevetni merészel? Kihívóan pillantott körül az arcokon, mint a király, aki éppen leveri a lázadást és hajlandó kegyetlen példát statuálni. De vakmerő nem akadt. Nem is mozgott senki, illedelmesen hallgatták a tósztot. Csak Thormáné nyult szórakozott mártir-arccal a tálba, hogy illetlenül hagyott üres tányérja felett immár a negyedik darab száraz kolbászt vigye a szájához.

— Hölgyeim és uraim, — folytatta Karap — én nemcsak az illendőségnek teszek eleget, mikor most érzelmeimnek kifejezést adok, hanem, igen

tisztelt hölgyeim és uraim, én kifejezést adok egyszerűsmind az én érzelmeimnek is! Nem vagyok a szó embere, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim...

— Ezt már hallottuk — szólt közbe Thormáné savanyuan.

Karap Gyuszi megdöbbenve fordult arrafelé. A hihetetlen dolog megtörtént. A beszédet, ime, egy tiszteletlen közbeszólás szakította félbe. A magasztos és szent pózban ilyen brutálisan megtámadott szónok elsápadt, a közbeszóló felé fordult és rövid gondolkodás után így szólt:

— Ez meg folyton eszik.

Azzal leült, fujt, mint egy bika és felhajtotta az italt. A többiek, hogy mentsek a helyzetet, elkezdtek kiabálni: „Éljen Piroska!“ Kiki odajárult a háziasszonyhoz kocintásra emelt poharával és a cigány tuszt huzott, vagyis vad erővel rángatták a vonót a hurokon, minden néven nevezhető zene nélkül. Thormáné sápadtan ült a helyén. Karap megjegyzése teli találattal a szívére érte. A szája éppen tele volt egy nagy falat száraz kolbásszal. Azt most már nem rághatta meg. Kénytelen volt egészben lenyelni, amitől a szeme úgy kidülledt, mint a Basedow-betegeké. A férje látta ezt és lelke mélyén kimondhatatlanul boldog volt. Örömében azonnal elkezdte a cigánnyal azt a nótát huzatni, hogy „Sárga papucs az ágy alatt, hej de rigesrigen nem láttalak.“ Azonban Máli, a szép özvegy, hirtelen elkurjantotta magát:

— Ácsi! Most más nótát fogunk csinálni! Tudjátok már a banánt? Összepróbáltad az embereiddel?

— Igenis, instálom — felelt mohón a cigány, — már kerilbelül tudjuk.

A társaság felfigyelt. Itt valami produkció következik. Kéless Máli híres cigányidomító volt az egész vármegyében. A divatos új nótákat ő hozta le Pestről a cigánynak. Nem kottában, de-hogy. Csucsuj a cigányoknak ama fajához tar-

fozott, amelyet önmaga a „fejnaturalista“ szóval nevezett. Utszéli vadrózsa-bokornak vadvirága volt ő, szerecsenképű vályogvető, aki nem hogy nem tudott, de életében nem is látott kótát. De ha nótát fűgyültek előtte, hurtapogató hindu ujjai-val azon nyomban ráhibázott melódiára is, ritmusra is, lett légyen az bécsi keringő, vagy bármilyen bonyolultan szinkopált néger találmány. Most tehát rágyujtott a banánra. Valljuk meg, valamelyes kis lámpalázzal. Máli a tanár komoly figyelmével követte a zenei előadást, a fejével is, a kezével is igyekezett átsegíteni a taktusvonalon a kottafejek szerecsen összekötő ivateit. Majd mikor az első lejátszással meg volt elégedve, bálkirálynői mozdulattal elévette a táskáját, amely egy gerincvonalán kinyitható kutyát ábrázolt és kiszedett belőle egy gondosan összehajtogatott nyomtatványt. A kíváncsian odahajló fejek kérdéseire előkelő göggyében nem is válaszolt. Most volt elemében, mint a pesti kultura orákuluma, mint irányi-vidéki divathölgy, mint jukker-aszszony, mint divatkirálynő. Odahuzott magának egy kertí széket a kavicsos szabad térség közepére, mint az a drámai színész, aki a sugólyuk eíótt szeret szavalni. Háta mögött figyelt minden hangjára a Csucsuj bandája. És ő vakmerően keresztbe rakott lábbal, kezében tartva a nyomtatott füzetet, cigánykisérettel énekelte a pesti szenzációt: Oly jól csuszik ez a banánhéj...

A társaság tagjai nem mertek egymásra nézni. Egyikben-másikban homályosan élt ugyan a gondolat, hogy milyen jó és szabad érzés volna most elhuzatni az ormódi temetőt, de aki ezt gondolta, az mindjárt parlaginak és vidékinek ítélte magát és nem szólt semmit a szive titkos sarkában duló harcról, hanem lojalisan megértő arccal intette a taktust a Máli nóta-mondásához. A cigány eljátszotta a banánt egymásután négyszer. És a szép özvegy végül is győzelmesen, a kárpit

előtt hajlongó primadonna gyanánt tette vissza a táskájába a Nótás Hetilapot, amelyet a székesfővárosban a Rákoci-ut és Nagykörut sarkán vásárolt. Ugyanekkor Karap Gyuszi hirtelen fölédredt és új szónoklatba kezdett.

— Igen tisztelt hölgyeim és uraim! Az imént olyan dolog történt velem, amelyet férfiasan helyre akarok hozni. Ugyanis tudniillik, hölgyeim és uraim, bocsánatot kérek, ha részegségemért ezennel engedelmet kérek. Én az előbb egy felhevült pillanatban megbántottam egy általánosan tisztelt előkelő uriaszonyt, akinek orcája . . .

Itt Karap Gyuszi keserves könnyekre fakadt. A könnyek forró pataokban futottak alá a két szeméből. Le sem törölte, csak állott ottan végzetlenül bünbánatának kozmikus számadásában. Mire Thormának azonnal eszébe jutott egy nóta és azt hevesen integetve a mutatóujjával a levegőbe, mindjárt indítványozta is a cigánynak: „Fehérből is az orcája a hónál . . .“ De csak a brácsás ment utána elkényszeredett nyekergéssel. Az is mindjárt elhallgatott. Az elázott társaság közfigyelme a zokogó Karap Gyuszi felé fordult, aki most fejét leirhatatlan keserőséggel ingatva, legörbült szájjal, patakozó könnyek között hebegte:

— Köpjetek szembe, üssetek agyon . . . gyalázatos . . . gyalázzotas . . . gyalázatas voltam . . . megbántottam egy szentet . . .

Azzal leborult a gögösen majszoló Thormáné-
nak az asztalon heverő kezére és azt fuldokló zokogás közben szenvedelmes csókokkal borította el. Többen rögtön vigasztalni kezdték. Ekkor a szép özvegy felállott, egyenesen odament Pistához és a vállára téve a kezét, egyenesen a szemébe nézett.

— Mondja, Pista, hallom, valami dinnyemagjai vannak magának. Megmutathatja?

— Meg — mondta Pista a félénk diák naiv

csodálkozásával —, ámbar nincs azon semmi nézni való. Dinnyemag, az dinnyemag.

— Hol az a mag? — folytatta a szép özvegy ellentmondást nem törően.

Pista szó nélkül ment a ház oldala felé. Elfordultak a sarkon és a fehérfalú kuria oldalsó falához jutottak, ahol hirtelen csend és józanság csapta meg őket. A vasrostélyos kis ablak barnára festett, hólyagos párkányán ott fehérlett egy csomó dinnyemag a muskátlis cserepek tövében.

— Korábban kell elültetni — mondta bizonytalanul Pista —, azonkívül ennek a szárát érés előtt nem szabad megcsavarni.

Ott állottak ketten a szürkülő derengésben a sápadt fehér fal mellett, szájukban a hajnali borítal ízével, fülükben a Karap Gyuri idehallatszókogásával. És hirtelen száz mérföldre kerültek attól a társaságtól, amely egy szegelettel odébb az üvegburás gyertya mellett lumpolt. A távoli síkság felől hűs virradati szellő csapta meg kihévílt orcáikat, a levegőben a harmat áldott és józan nedvessége uszott. Máli nem figyelt a dinnyemagra, hanem elszántan a Pista szemébe mélyedt. Pista pedig a férflasságukban szerény és tiszta legények elhuzódó zavarával figyelmesen szemlélte a dinnyemagokat.

A szép özvegy a támadó nők felsőbbségével elmosolyodott. Szép volt, fiatal, gazdag, vidám és vakmerő, hogyne mosolygott volna.

— Muskátli — mondta halkán, bizonyos szándékos halksággal —, piros muskátli. Tudja, mit mondott nekem Pesten egy bizonyos illető? Hogy én olyan vagyok, mint egy pompás virág. Mint egy teljes pipacs, azt mondta. Mit szól hozzá?

— Persze — felelt szolgálatkészen, udvariasan Pista —, teljes pipacs, nagyon jó, hogyne.

A ház sarkánál hangok közeledtek. Karap Gyuszi közeledett holtrészegen sirva és két ember jött vele. Részint hogy támogassák, részint

hogy csendesítsék. A könnyek bőségesen folytak az arcán.

— Pistukám — hebegte mély, gyermeki bánattal —, köpjél szembe, édes drága Pistukám... én a te házadnál . . . a te uri házadnál . . . megbántottam egy szent asszonyt . . . egy szentet, barátom . . . borzasztó! . . . nagyon kérlek, lőjjél engemet agyon, drága édes Pistukám . . . az egy élő istenre kérlek, azonnal lőjjél engem agyon . . .

Nagynehezen visszavezették a társasághoz. A cigány fáradtan és álmosan a banánt zengette. Valaki elfujta az üvegburában lángoló gyertyát. Hirtelen kiderült, hogy a rónán már felkelt a nap. Halvány, kiábrándító pirosság ült az arcokra. Mintegy varázsütésre mindenki egyszerre öt évet öregedett. A pirkadás rózsaszínje alatt hullaszerűen zöldeltek az arcok, a szemek alatt mély karikák jelentek meg. Fáradt bucsuzkodás következett, a fákön lármásan csiripeltek az ébredő madarak.

Mikor a fogatok zörgése lassan távolodott a rónán és vele halkult a Csucsuj jó kedvet és lumpolást mimelő unott zenéje, Pista elgondolkozva ült le az ámbitus garádicsára. Elhatározta, hogy már nem érdemes lefeküdni. Ugyis annyi dolga van ma: napszámosok, alku a cséplőmasina gépésével, adóív, a konyhakert kerítése, a felfuvódott tehén, meg még száz egyéb. Ahogy a sürgő-forgó cselédség takarította befelé az asztali holmit, ő térdre támasztott könyökkel a tenyerébe fektette az állát és az özvegyről tűnődött. Kirajzolódott előtte a Máli délceg, telt alakja, keresztbe rakott lábainak hangosan kérkedő vonala, hangjának kihívó és csufondáros vakmerősége. Vidám asszony, táncos asszony, pesties asszony. Pirossal festi a száját, minden színészt tud, minden nótát és minden táncot ő hoz Pestről. Teljes pipacs. Az

bizony, milyen jól mondta, aki mondta. Rikító, harsogó, diadalmas, kihívó.

Hol is egy pipacs? Hadd lássuk. Pista körül nézett. Hirtelen látni akart egy pipacsot. De pipacsot itt a kertben hiába keresett. Szórakozottan kelt fel a garádicsról és álomjáró módon indult el a virágágyak között. Egy tarka pillangó vonta magára a szemét. Mint valami szírom maga is, amely mesebeli módon életet kapott, úgy libegett ez a lepke táncoló virág gyanánt a friss hajnalban és rászállt egy alacsony rozmaring-bokorra, de mindjárt tovább is állott.

Nini, rozmaring. Szelid, szerény kis bokor. Milyen csendesén megvan itt a gyepes szélén. Nem kiabál, nem kelleti magát. Észre kell venni, ő maga bizony nem szól. Ha Máli a teljes pipacs, vajjon milyen lehet az a nő, akit rozmaringnak mondana az ember?

Péter öreg béres jött arra. Szekerce volt a kezében. Láttá, hogy a gazdája tűnődik valamin, nem szólalt meg, csak állott és várakozott tisztességtudóan. Pista felnézett, rátekintett és bólintott. Szó nem kellett, értették egymást, nyilvánvaló volt, hogy a kerítésről van szó. Az öregbéres indult előre, a fiatal gazda tűnődve megérintette kezével a bokrot. Rozmaring, rozmaring, — milyen kedves szép szó. Azután indult ő is, közben csodálkozva és mosolyogva mondogatta magában: rozmaring . . .

A gyep diadalmasan és gyémántosan csillogott. A nap mindenható ragyogással kezdte kelet felől a mai rendet. Ajtók csapódtak, malacok visitottak, baromfiak káráltak, hátul az udvaron fűrészhorkolt nagy-szorgalmasan és a ház tetejére békával a szájában ereszkedett le a gólya izgatottan kerepelő párjához, amelynek lábánál éhes gólyafilak nyujtogatták sárga-piros csőrüket. Megkezdődött a nap.

IV.

Vannak lakások, amelyeket százszor át lehet rendezni, mégsem hatnak egyébnek, mint egy butorkereskedő reklámpavillonjának az árumintavásáron. Valami rejtelmes van az ilyen lakásokban, mert minden butordarabja ugyanolyan mint amit más kellemes, melegen otthonos lakásban lehet látni. Ugyanaz az ebédlőasztal, ugyanaz a pohárszék, ugyanaz a pálma a szalon sarkában a zongora mellett, a színes lámpáju állóernyő tőszomszédságában. Hogy lehet mégis, hogy ami másutt otthon, az itt kirakat s a székeken önkéntelenül az árjegyző cédulát keresi az ember?

Ilyen lakása volt Budapesten a Honvéd-utcában Matusek János építési vállalkozónak. Fehérre festett vadonaturaj ajtók egymásba tolható előkelőséggel hirdették, hogy Matusek János nem kimélt sem pénzt, sem fáradságot, csak hogy családját a vagyonához illő fényüzéssel vegye körül. A szobák falait külön-külön nagy gonddal, tehát végre is nagy szerencsétlenül megválasztott tapéta borította, a falakon elismert művészek képei lógtak, ugymint Olgyaytól egy téli táj, amelyen a fehér hó kék árnyékot tartalmazott, majd egy Keményffy-interieur, egy piros plüssbutorokkal gazdag szobasarak és egy Bosznay-kép, amely vad-disznót ábrázolt. De volt egy klasszikus olasz kép is, amelyet egy aukción vettek. Ez nagyon szép kép volt, egy imádkozó szentet ábrázolt, de festőjét mindedig senkisésem tudta megállapítani. Matusek bácsi, ha olyan vendéget vezetett körül a lakásán, aki először volt ott, ez előtt a kép előtt mindig tisztelettel állott meg és határozatlan szavakkal sejteni engedte, hogy a kép Tizianra vagy Giottora gyanus és fantasztikus értéket képvisel, csak persze a Szépművészeti Muzeumban, ahova

elküldte volt megnézetni, semmit sem értenek képekhez.

Valami egyéni színe mégis volt ennek a lakásnak: a rengeteg keleti szőnyeg. Be nem avatottak azt képzelhették, hogy Matusek papa nagy szőnyeg-szakértő és valami művészlelkű hajlammal vonzódik a perzsák és szmirnák gyengéd színváltozatai felé. Holott a dolog egyszerű magyarázata az volt, hogy Matusek papa a kommün alatt sok fejtöréssel ezt az egyik módot eszelte ki a pénze egy része megmentésére. Szöröstül-bőröstül megvett egy óriási szőnyegrakományt, miután két szakértővel megbecsültette és az értékének harmadrészét kék pénzben letette az asztalra a rémült örmény ember elé. Most a honvéd-utcai lakásban minden tenyéryi helyet drága keleti szőnyeg borított, török imaszőnyeg jutott még az előszoba falára is és még a központi fűtés fehérre mázolt fűtőtesteit is boccharák borították.

Ebben a szőnyegraktárban üldögélt délután öt óra tájban a Matusek-házaspár. Ketten uzsonnáztak a nagy ebédlő-asztalnál. Egymással szemközt ültek és kávézás közben beszélgettek. Azaz csak Matusek papa kávézott, mert Matusek mama már régebben rájött, hogy teázni előkelőbb dolog, mint kávézni. Ő teázott. Szíve mélyén százszor jobban szeretett volna meginni egy jó forró, barna kávé sok föllel és kuglóffal, de legyőzte magában ezeket a kispolgári indulatokat és még reggelire is teát ivott.

Őszintén szólva, valahogy nem is illett hozzá a tea. Az ilyen hatalmas, nagytestű, drabális nénikről inkább kávé tétel fel az ember. Mert Matusekné, született Okruklica Apollónia, tultett mindazokon a hölgyeken, akik bárhol walkür-szerpben valaha is operai színpadra léptek. Arányai ijesztően fenyegettek a padló beszakadásával, ahova lépett és ha leült, a rémült butórok nyögve recsegték segítségért. Meghökkenően zsufolt ter-

metén viszont komikusan kicsiny fej ült, amelyet tulajdonosa mértéktelenül rizsporozott. Ha kissé hevesebben mozdította a nyakát, az arcáról fehér szemecskék hullottak a vállára. Fakó, vizes-szőke haját bubisra nyiratta és egészben véve olyan benyomást tett negyven esztendejével, mintha csak tréfából vállalta volna pár percre a háziaszony és családanya szerepét, de valójában máris mennie kell a ligetbe, ahol mint százhusz kilós óriás csecsemőt pénzért mutogatják.

Az élet határozottan tréfás kedvében volt, mikor azt a Matusek Jánost rendelte neki férjül, aki az asztal tulsó oldalán hörpölte a kávé. Matusek papa jó másfél fejjel kisebb volt, mint a felesége. Azon a képen, amelyet lakodalmuk alkalmával csináltattak, a szép és akkor még karcsu Apollónia a menyasszonyi ruhájának az uszályát az ifju férj lába elé kanyarította a ravasz fényképész, az uszály mögé kis zsámolyt rejtett és a frakkos Matuseket arra állította. Így egy valószínűtlen Matusek származott a fényképen, akinek rögtön a hóna alatt kezdődött a dereka. Most azonban, husz esztendővel az agyafurt fotográfia után természetes véznaságában ült itt, tulipiros, vérmes arcában tótos, tömpe orrával és harcias, hatalmas szőke bajuszával. Ez a bámulatos bajusz külön életet élt a tulajdonosa arcában. Fel tudott borzolódni, mint a sündisznó, fáradtan és bánatosan le tudott konyulni, sőt vad indulattal remegni is tudott. Most például éppen remegett.

— Báró, báró! Bánom is én, hogy báró! Hagyjad már ezeket a marhaságokat a mágnásokkal. Meg vagy örülve a mágnásokért. Én ezelőtt negyven évvel...

— Jó, jó, három krajcárral a zsebedben jöttél Pestre, ezt már ezerszer hallottam. Utálatos vagy, mikor folyton ezzel hancegsz. Csak azt nem tudom, mi kifogásod van a báró ellen.

— Az a kifogásom a báró ur ellen, hogy egy haszontalan, dologtalan urfi, akinek egy vasa sincsen.

— No és? Van az én lányomnak elég. Ha akar egy bárót, akkor legyen neki egy bárója, érdekes.

— De nem akar egy bárót, értsd meg már, ne légy olyan makacs. Több esze van az én lányomnak.

— Azt te nem tudhatod, hogy ő mit akar.

— És te tudhatod? Neked talán mondott valamit? Hozzád talán több bizalma van, mint hozzám?

— Ember, hiszen én az anyja vagyok! Ki törődjön ezekkel a dolgokkal, ha nem az anyja? Különbben is én tudom, hogy honnan fuj a szél. Te azt a Mauserhuber-fiut pártolod, azt az undok kölyket.

— Mi az, hogy undok kölyket? Miféle beszédek ezek? Az egy derék, életrevaló, szorgalmas, vagyonos fiatalember.

— És ha ő maga... a... a nem tudom micsoda, amíg én élek, Böske nem fog hozzámenni.

— Na most elég volt! És ha az a taknyos báró nekem sokat raccsol itten és a cigarettahamut a szőnyegre veri, akkor majd én megmondom neki.

— Csak az kell neked. Majd párbajozhatsz vele. A mágnásokkal te nem fogsz úgy bánni, mint a... a... nem tudom micsodákkal, azt vedd tudomásul. Egy mágnás, az nem hagy magával csak úgy per... per... nem tudom micsoda beszélni, érdekes.

Matusek papa valami rendkívüli gorombaságot akart felelni, de mivel az, ami eszébe jutott, nem volt elég goromba, jobb pedig nem jutott eszébe, csak gyilkos pillantással, szuszogva nézett a feleségére. A bajuszának minden szála felháborodva ágaskodott. Némáságával el is mulasztotta a kedvező alkalmat. Apollónia felállt

és legyintett egyet a levegőbe. A legyintés azon lenézésnek a kifejezése volt, amit egy előkelő lelkű, nagyvilági életre hivatott, társadalmi rangjának tudatával bíró, arisztokratikus gondolkozású Okruklica Apollónia érezhet egy ilyen kicsinyes, prózai gondolkodású, a nagy szalonélet finomságait meg nem értő Matusek János iránt.

— Este a szigetre megyünk — szólt oda hűvösen és unatkozó hangon hitvesének.

Matusek papa kopasz fején egyszerre két gondolat villant át. Az egyik az volt, hogy bizonyosan megint ott lesz a szigeten az az atkozottul csinos kóristalány, akivel már huzamosabb idő óta folytat egyre beszédesebb szemjátékot, tehát jó volna kimenni. A másik az volt, hogy a felesége, aki az elegáns élettől teljesen megkótyagosodott, türhetetlen erőszakkal kényszeríti rá ilyenkor a szmokingot. „A mágnások mind szmokingot vesznek, nézd azt a Prónayt.“ Mégse megy ki. De az a kis kóristalány... Mégis kimegy. De este hazajönni átöltözni, ebben a hőségben? Mégse megy ki.

— Majd meglátom, mennyi tárgyalnivalóm lesz a klubban. Nyolc felé hazatelefonálok.

Ebben a pillanatban a fehérbóbitás szobalány ezüsttálcán névjegyet hozott be és azt a ház asszonya elé tartotta.

— Kéretem a méltóságos báró urat — szól kitérő elevenséggel a százhuszkilós családanya. A családapa bajusza pedig indulatosan rezegni kezdett. A szobalány egy urat bocsátott be.

Ez az ur báró Strahl Oszkár volt, az előbbi vita egyik főszereplője. Magas, vékony ur volt a báró ur öméltósága, aki kimérten, simán lépkedett, mint egy tánctanár és arcán gőgös világfájdalmat hordozott. Szabályos és éles vonásai folytán ugynevezett szép embernek lehetett mondani, amit ő tudatosan igyekezett még az érdekes ember nimbuszával megpótolni. Hajához,

amelynek fényes feketesége már a kékbe hajlott, feltűnően fehér és ápolt arcot hordott, amely a leborotvált bajusz és szakáll helyén szintén kékes árnyalatokat mutatott. Spanyolos barkója ugyanolyan regényhősi vonás volt benne, mint az a hosszú vékony aranylánc, amelyet minden látható ok nélkül a nyakában hordott.

— Jó estét, asszonyom, van szevencsém, kedves bátyám.

Ezt két álmatag meghajlás kísérte. Apollónia átvezette a vendéget a szalonba. A vendég fájdalmasan leült az egyik rózsaszín brokátuzatu székre és egymásra tette lakkcipős lábait, amelyeknek vékony bokáit Apollónia mindig külön megirigyelte. Azután félig lehunyt szemmel, a nagy szenvedéseken átment finom lelkek sejtelmes hangján megszólalt:

— Ez a hőség máv tüvhetetlen. Nem bivom.

— Rémes meleg van, ugye, tessék, gyujtson rá, kedves báró. Ja igaz, nem dohányzik, mindig elfelejtem. Hogy van, mit csinált máma?

A báró elmondta, hogy a Mágnáskaszinóban ebédelt. Ez igaz volt, a báró valóban ott ebédelt a Nemzeti Kaszinó nyilvános éttermében, ahol bárki megebédelhet. Aztán elmondta, hogy Apponyi Alberttel találkozott. Ez is igaz volt, valóban találkoztak a Kossuth Lajos-utcán, de nem köszöntötték egymást azon egyszerű okból, mivel nem ismerték egymást személyesen. Aztán elmondta, hogy délután el kellett volna utaznia egy barátjának a vidéki birtokára, de ezt a mostani látogatást nem akarta feláldozni. Ez is igaz volt. Steiner Jenő, aki az Első Magyar Kender-Export r.-t. irodájában együtt dolgozott a báróval és aki egy szerencsés lóversenymanőver után egy háromszobás családi házat vett öreg szüleinek Szentlőrincen, megkérdezte tőle, nem akar-e vele vicinálison kirándulni Szentlőrincre, ő azonban Steiner Jenőnek azt felelte, hogy lehetetlen,

mert ma délután egy olyan háznál kell látogatást tennie, ahol sokat adnak a társadalmi formákra. Látnivaló, hogy a báró soha nem mondott egyebet a szinigazságnál. Matusek papa tehát, aki tigris gyanánt leste az alkalmat, mikor kaphatja rajta egy apró szélhámoszágon, eddig még egyszer sem tudott belékötni, pedig báró Strahl Oszkár már tavasz óta járt a házhoz.

— Este a szigetre, megyünk, kedves báró, — szolt a ház asszonya — remélem, velünk tart.

— Vacsováva, sajnos, lehetetlen, asszonyom, de mindent el fogok követni, hogy kován szabaduljak és még kint találjam a kedves távsaságot. A feketémet, vemélem, ebben a kellemes kövben lesz szevencsém fogyasztani.

Hogy a bárónak lehetetlen volt a szigeten vacsoráznia, szintén megfelelt a valóságnak. Ugyanis a bárónak négyszáz pengő havi fizetése volt. Vacsora után azonban meg lehetett kockáztatni egy feketét. Olyan éleslátó Matusek papa is volt, hogy ezt kitalálta. Eddig nem igen vett részt a társalgásban, de most a bajsza kajánul elferdült.

— Nem jó pedig az a sok fekete Attól nem alszik az ember.

— A te kovodban bizony ajánlatos vigyázni, kedves bátyám, de nekünk, fiatal genevációnak, meg se kottyán az ilyesmi, nemde, asszonyom?

Matusek papa bajsza megdöbbenve meredt kétfelé. De Matusek mama édesen felkacagott, amitől azonnal rizsporszemecskék permeteztek a keblére. Ebbe a kacéran boldog nevetésbe nyujtott bele a szobalány ugyanazon tálcán egy új névjegyét. A ház urnője azonnal gögös arcot öltött és csak egy arisztokratikusan hideg fejbólintással jelezte, hogy az odakünn esdeklő halandót kegyes színe elé bocsátani hajlandó. De az illető halandó, név szerint Mauserhuber Lajos, ezt a kegyet nem nagyon látszott értékelni. Szé-

les, nagy mozdulatokkal rontott be, dijbirkózó természetek bernáthegyi kölyökkutyához hasonló esetlen mozdulataival. Vaskos, jól megtermett legény volt, de természetével öt akkora helyet töltött be, mert ha egyet mozdult, a távolabb álló széket is biztosan feldöntötte.

— Kejcsókolom, nagysasszom. Szervusz János bácsi, kérlekálássan. Szervusz, Oszkár. Na hát! Láttam egy tréninget, a Hungária embereit néztem, nahát mondhatom! Ilyen tuti dolog a mi javunkra.

— Hehehe, — nevetett Matusek papa boldogan — a sport, persze. Meg vagytok bolondulva a sportért, mi? Hehehe.

— Ép testben ép lélek, — kiáltotta nevetve az izmos legény, mintha ez az elmésség éppen most jutott volna eszébe.

— Nagy kujon vagy te, nem féltelek én téged, hehehe!

Matusek papa rávágott a vendég ijesztően széles és dagadó vállára. Nagy szimpátiával kacagtak egymásra minden értelmek nélkül. Apollónia megvetően leszegte a két szája szélét és a báróra pillantott. A pillantásnak ez volt a szövege: „Mit szól, keves báró, ehhez a két ordonáré, plebejus emberhez, akik előkelőség dolgában ilyen mélyen alattunk állanak.“ A báró nyugtázta a pillantást egy félig lehunytszemű, megbocsátó viszontpillantással. Ennek ez volt a szövege: „Bocsásson meg nekik, asszonyom, elvégre ők is emberek, én pedig előkelő és avisztokvátikus vevsenytávs vagyok“.

— Hallod-e, János bácsi, a papa azt üzeni, hogy Brünauerékat ki kell hagyni abból a tegnapi dologból, mert az Iparbanknál a papa valami kellemetlen dolgokat hallott.

— Na ne beszélj, miket?

— Azt mondja a papa, hogy elmondja a klub-

ban részletesen. Megjegyzem, én belépnék az ő helyükre, ha kidobjátok őket.

— Hiszen apád már bent van.

— Az más. De én belépek külön a saját pénzzel. Háromszáz milliót még ki tudok guborálni, annyi még akad.

Ez a góg roppantul tetszett Matusek papának. Ez már igen, ez komolyan veendő flatalember. A lányos apa olyan izgatott lett, hogy mint nagy izgalmak idején, most is ifjukorának tót lelke lobbant meg benne és a bajusza valósággal ugrálni kezdett.

— Ó ti klapec zatraceni! Ezt már szeretem, az ilyen beszédet! Hát tudod mit: én beszélek apáddal és este ugyanis együtt vacsorázom veled, majd elintézzük.

— Együtt vacsorázunk? Hol?

— Ja, még nem tudod. Kimegyünk a szigetre.

— Hát akkor megyek én is, hogyan mennék. Böske hol van?

Apollónia mérgesen a karkötőórájára pillantott. Éppen most kellett végződnie a lánya angol órájának. Bocsánatot kért a társaságtól és keresztülhaladván a szőnyegekkel tultömött szobákon, benyitott egy ajtón.

— Gyere, flam, itt a báró, meg az a izé is itt van, az a Mauserhuber. Jé, te lány, most látom, mi van a fejedben?

A szobában egy kis antik íróasztal előtt egy fiatal leány ült, a homlokán vizes törülközővel. Szenvedő arckifejezéssel az anyja felé fordult.

— Borzasztóan fáj a fejem, borogatást tettem rá. Mindjárt lázt is fogok mérni. A fluknak mondd meg, hogy nem jól érzem magam. telefonozzanak úgy nyolc óra körül, hogy megyünk-e a szigetre, remélem, addig jobban leszek.

— Nem kéne Szöllősynek telefonozni?

— Már beszéltem vele. Azt mondta, hogy csak

borogassam és ha estig nem leszek jobban, akkor vacsora előtt felnéz. Egy kicsit le fogok dőlni.

Apollónia odament a pamlaghoz, fogott egy diványpárnát és azt az anyák hagyományos mozdulatával jobbról-balról pofonvágta. Majd elhelyezte a pamlag fejénél, azután fejét csóválva, kiment a szobából. Matusek Böske azonnal felkelt, belülről kulccsal becsukta az ajtót, a vizes törülközőt lekapta a fejről, odadobta egy székre és erősen összehunyorította a két szemét örömében, mert hangosan nem kacaghatott. Most háromnegyed hat volt, nyolcig az övé volt a világ, egyedül lehetett ebben a szobában, amelyet úgy szeretett, teljesen egyedül, édes kettesben a magánnyal, melyet még jobban szeretett. Ugy örült, hogy odalépett a velencei állótükörhöz és belenézett. Egy közepmagas, sötétszőke, karcsu, fiatal Matusek Böske mosolygott rá onnan, aki a félszemét ravasz kacsintásra hunyorította. Megint sikerült becsapni a mamát, megint sikerült estig lerázni a flukat, és megint sikerült egy kedves magányos délutánt megmenteni.

Visszament az íróasztalhoz és folytatta, amit anyja beléptekor abbahagyott: tengeri kagylókat rakott ki egy nagy lombfűrészskatulyából. Nyári emlékei voltak ezek, már az idei nyárról, mert Matusek papa úgy döntött volt, hogy felesége és leánya a május hónapot fordítják külföldi nyaralásra, egyébként egész nyáron Pesten maradnak, mert Matusek papát bokros üzleti teendői egész nyáron Pesten tartották. Így történt, hogy Apollónia és leánya egy hónapot Beaulieuben töltöttek a francia Rivierán.

Ezeket rakosgatta és nézegette az udvarlótól ravaszul megszabadult Böske. Elgyönyörködött formáik szabályos vonalaiban és színeik boldog, gazdag rajzában. Azután hátradőlt a széken és behunyta a szemét. Tenger, Riviera, bál, virágok... Milyen jó volna szerelmesnek lenni. Nem

ezek közül a körülötte ugrándoók közül valakibe. Hanem egy nagyon messziről jött külföldre, aki magas, szálas, szőke, férfias és nagyon elegáns. És aki fogná Matusek Böskét és elvinné innen nagyon messzire, hogy soha ide még csak vissza se kelljen gondolni. Itt nem szép az élet, az emberek kicsinyesek, hangosak, közönségesek. Valami elragadó, isteni és légies férfi, ha jönne...

Böske megnyomta azt a csengőt, amely apja irodájába szólott és amely arra szolgált, hogy idekapcsolják a telefont, ha a ház kisasszonya beszélni óhajt. Felvette a kagylót és felhívta a Lapidaria r.-t. irodáját.

— Te vagy az, Boriska? Itt Böske. Szervusz. Még dolgozol? Azért hívtalak fel, mert meg akarlak látogatni. Ugyis valami dolgom lesz Mózer bácsival. Holnap délelőtt odanézek.

— Jaj, de örülök, drága szívem, hány órákor jössz?

— Tizenegykor, jó? Még ugyse voltam a hivatalodban, legalább azt is meglátom.

— Jó. De biztosan gyere. Hogy vagy? És mit csinál a két illető?

— Áttoltam őket a mama nyakára. Elég lesz este a szigeten. Na, szervusz, drágám, nem zavarlak, ha dolgozol. Pá! Tizenegykor.

Ez a Boriska Nagy Boriska volt, a Böske iskolatársnője, akivel együtt voltak a bécsi Cottage-leánynevelőben. De Nagy Bálint miniszteri osztálytanácsos, aki B-listára került és nyugdíj helyett a végkielégítést választotta, ezt a kis pénzt gyorsan elspekulálta és felakasztotta magát. Nagy Boriska most gépirólány volt a Lapidaria r.-t.-nál, ahová Matusek Böske protezsálta be.

Böske megint hátradőlt a széken. Azt a tervét, hogy a kagylók szineiben és vonalaiban va-

lami érdekes kézimunkamotívumot keres, elejtette. Nem volt kedve semmihez. Nagyon egyedül érezte magát. Voltak sokszor ilyen hangulatai, mikor mindenáron egyedül akart lenni, hátradőlni a széken és minden cél nélkül gondolkozni szabadjára eresztett, félálomszerű fantáziával.

Milyen is legyen az a szőke ember? Magas legyen és karcsu. Rendkívül elegánsan öltözködjék. Remekül táncoljon, ez nagyon fontos... Kopogás hallatszott.

— Böske?

— Tessék, mama.

— Hogy érzed magad?

— Köszönöm, már jobban. Még fáj, de már kezd szünni.

— Szóval mit mondjak a fiuknak, megyünk a szigetre?

— Igen, megyünk.

Apollónia távozó léptei alatt recsegett a parkett, még a vastag szőnyegek alatt is. Az alsó emeleten lakók ilyenkor bizonyára konstatálták, hogy Matusekné járkal a lakásában. Hát szóval, hogy is van a dolog azzal a magas, elegáns, feltűnően karcsu, remekül táncoló külföldivel? Francia legyen, angol vagy amerikai? A legjobb volna, ha angol volna. És hogy ismerkednének meg?

Százféle novella játszódik így le az álmodozó leányi fejben. A történet utja mindig máshonnan indul el, de mindig ugyanahhoz az egy ponthoz ér: amikor a lány így hátrahajtja a fejét és behunyja a szemét, mert az ajkai felé lassan közeledik egy imádott férfifej, egy magas, elegáns, szőke férfi feje.

V.

Egy alacsony, zömök, villogószemű és fekete-bajuszu fiatalember állott a Keleti pályaudvar

tövében elterülő villamos csomópontnál és mérgeesen tanulmányozta azokat a kis táblákat, amelyek a megállóhelyek oszlopainak derekán az induló kocsik számait magyarázzák. Kevy Pista volt ez a fiatalember, aki már tegnapelőtt este óta Budapesten tartózkodott és szívből haragudott a budapesti villamosra. Ha egyszer Pesten volt és nagynehezen megtanulta, hogy a főbb utvonalakon milyen számú kocsik járnak és honnan indul, akkor a következő alkalommal hiába igyekezett tudományának hasznát venni, mert közben egész biztosan megváltoztatták a járatot, — a sineket és megállóhelyeket pedig áttelepítették új helyekre.

Pista a Nagymező-utcába akart menni a Lapidaria részvénytársasághoz. Eddig pontosan úgy hajtotta végre a dolgot, ahogy Geyza báccsival megbeszélte. Tegnap telefonon felhívta Mózer vezérigazgató urat, közölte vele, hogy ő az a bizonyos Kevy István iványi birtokos, aki iránt vezérigazgató ur Pöszke körjegyző úrnál méltóztatott érdeklődni és esetleg hajlandó volna kölcsönös tájékoztatás céljából felnézni a Lapidariához. Meg is állapodtak egy találkában, amelyet Pista szó nélkül nem tartott meg. Geyza bácsi ötlete bevált, mert még tegnap délután jelentette neki a Keleti közelében lévő szálló portása, hogy a Lapidaria kereste a nagyságos urat. Most tehát elindult a Lapidariához újabb bejelentés nélkül.

A vidékit mindig meg lehet ismerni villamoson. A pesti ember elmerül az ujságjába, vagy elbáméskodik, de egyetlen pillantással meg tudja állapítani, hogy utjának mely részénél tart. Akkor azután visszamerül az ujságba, vagy az Unghváry-facsemeték reklámjának tanulmányozásába, hogy visszafelé is elolvassa: Yrávghnu. A vidéki azonban izeg-mozog, nyugtalanul nézeget kifelé, állomásonként külön megkérdi a

kalauzt és végül is előbb vagy később száll le, mint kellene. De Pistáról még ezen a viselkedésen felül is messze kiabált, hogy vidéki ember. Pesti utazásai alkalmával praktikus okokból lovaglónadrágot szokott öltetni, hozzá csizmát, zöld vadászzekét és azt a vaddisznósértés kis makra kalapot, amely egyébként is egyetlen kalapja volt. A pestiek, akik a zsufolt villamosban lihegtek, legyeztek és ájultak az aszfalt-puhító hőségtől, ámulva szemlélték a vidéki embert, aki ilyen melegben csizmát képes hordani. A vidéki ember azonban nem nagyon figyelt rájuk. Nagyon felizgatta egy bandukoló tejeskocsi, amelynek oldalán ez a büszke felírás volt olvasható: „Gróf Kelecsényi Gusztáv tállyai tejgazdasága.“

A tejgazdaság Pista gyengéi közé tartozott. Ha lent a tanyán belépett tehenei közé, olyan kéjjel szivta magába az istálló-szagot, mint a frakkos urak az ideáljuk ismert Guerlain-illatát. Az eszét folyton azon törte, hogy hogyan lehetne a tehénállományát szaporítani, de akárhogy tűnődött, mindig oda lyukadt ki, hogy háromszáz hold ezt a mostani harminc tehenet is alig bírja, husz ujjabb tehénhez tehát legalább kétszáz hold új földecske kellene. A végtelen nemzedékeken földhöz szokott kurtanemes ellenállhatatlan föld-sóvárgása élt benne és ha rajta áll, azonnal bevetette volna őszi rozssal az egész Baross-teret. Ahogy most a Kelecsényi-uradalom kocsiját meglátta, fájdalmas ütést érzett az idegeiben. Hiszen az a föld igaz juss szerint az édesanyját illetné! Mennyi föld lehet ott, mennyi szántó, mennyi kaszáló, mennyi kapás, mennyi gazdasági épület, nagy fehér falakkal, zsindelyes tetővel és lőrészzerű ablakokkal, mennyi istálló és a jól tartott, mélaszemű tehenek milyen impozáns két sora azokban a gazdag, nagy istállókban!

-- Ne tessék dohányozni! — szólt rá szigoruan a kalauz az álmodozóra.

— Nem dohányzok, — mondta Pista röviden, mert tudta, hogy a szivarja már rég kialudt az agyara közt tartott tajtékszipkában.

— Ejnye, hiszen ott a szivar az ur szájában, — pörölt tovább a kaluz.

— Nem baj az, — vélte Pista — a csizma is a lábamon van, mégse járok.

A pestiek felderültek. Nincs népszerűbb dolog Pesten, mint a vidék jó magyaros kenyérize. A vadász-zekés fiatalember felé mosolygó és nyájasan elismerő arcok fordultak. De a megszegyennült kalauz éppen most kiáltotta mérgesen az Andrassy-utat, ennél fogva az ünnepelt leszállott a kocsiról és mialatt a tovainduló kettős kocsiközönsége mosolyogva kandikált utána, ő szét nézett, hogy a házszámot megkeresse. Közben a gondolatai a Kelecsényi-féle tejeskocsinál jártak. Az apja irást adott, hogy Kevyéknek a Kelecsényi-földből nem jár semmi. Jól van. Hát majd szerez ő. Munkával, szívóssággal, erőszakkal, mindenképen, de neki föld kell. Hiszen csak adná a jó Isten, hogy a kőbánya-alapítóknak a nyakába tudja varrni azt a szikes részt, majd venne akkor ujat a Horva-hid felé. A Kovács Sándor István földje eladó. Szép, finom föld az, jól is fekszik, árpának különösen nagyon alkalmas, de meg egy kis kapást is ki lehetne abból hasítani.

Közben megtalálta a házszámot is, a táblát is fogorvosi és ügyvédi táblák között a pesti kapufélfában, amely azt hirdette, hogy a Lapidaria csakugyan e házban tanyázik, még pedig a fél emeleten. Ócska, sötét kapualjából vezetett fel a lépcső az emeletek felé. Különösen a fordulónál olyan sötét volt, hogy aki lábával a lépcsőfokokat, kezével a falat nem tapogatta ki, az akár a nyakát törhette. Hát ahogy Pista óvatosan csuszta előre a féllábát, az bizony beleakadt valami puhába. Mi az ördög lehet ez? Rögtön gyufát

gyujtott. Annak bizonytalan világánál azt látta, hogy egy hölgy nagy ügyel-bajjal most tápázkodik fel a földről. De nem nagyon sikerül neki, mert a féllábára nem tud ráállni és sántikálva támaszkodik a falnak.

— Segithetek valamit, kérem?

Egy vidám és fiatal női hang felelt neki a sötétben, mert a gyujtó közben kialudt.

— Elestem ezen a sötét lépcsőn, de remélem, nem lett semmi bajom.

— Dehogy nem lett baja, hiszen nem tud ráállni a lábára. Várjon csak.

Kevy Pista kinyujtotta a két karját a homályban és keresett addig, míg ruhába nem ütközött. Akkor se szó, se beszéd, átnyalábolta a sántikáló hölgyet, felkapta és a sötét lépcsőn megindult vele felfelé. Pár lépcsőfok után a fordulónál valamennyire megvilágosodott. Egy szűk és levegőtlen kis folyosóra értek, amelynek a végén egy kis ajtóra rá volt írva, hogy Lapidaria. Itt Pista szépen, gyengéden a földre eresztette a hölgyet, aki úgy meg volt lepve, hogy szóhoz sem tudott jutni.

— Most próbáljon ráállni mind a két lábára, megy-e?

— Megy, — felelte az idegen hölgy — az egyik térdem sajog egy kicsit, de megy.

— No, akkor nincs baj, én ide megyek.

— Én is ide megyek.

Pista ajtót nyitott a hölgy előtt. És mikor mind a ketten beléptek a világos szobába, mind a ketten kíváncsian egymásra néztek, hogy végre meglássák egymást. Kissé zavartan néztek egymás kíváncsi szemébe, azután mind a ketten elnevették magukat. Pista darabos vidéki mozdu-lattal meghajtotta magát és bemutatkozott. Kezet fogtak, nézték egymást, megint nem tudtak egy szót se szólani és megint csak elnevették magukat mind a ketten. Pista elnézte volna még ezt a

harmatfriss, üde, csinos kisasszonyt akár órákig, de hát nem állhatott így szemközt vele, ilyen bamba helyzetben, szó nélkül. Odafordult a gépírókisasszonyhoz, aki beléptükkor felállott és csodálkozva nézte őket.

— Bocsánatot kérek, Mózer vezérigazgató urat keresem.

Akit keresett, az éppen most lépett be egy oldalajtón. Egy pillanatig sem lehetett kétség, hogy ez az a Mózer. Rókaszerű arca közepén egy felháborító és szemtelen orr meredt kihívóan a világba. Olyan orr volt ez, mint amelyet bizonyos kőszáli kecskék hordanak az állatkertben. Angolosra nyírt szeszü bajusz piszkolódott az ormóttanul horgas orr alatt, felette pedig két apró, ostobán, de ravaszul hunyorgó szem terült el, egymástól meglepően távol. Az egész ember folyton izgett-mozgott, minden végtagjának mindig valami külön tennivalója volt, a feje mindig egész más irányban indult el, mint a törzse és jobblába sohasem tudta, mit csinál a bal.

— Szervusz, Bözsikém, Isten hozott, no hát, milyen meglepetés, jónapot kívánok, nem Kevy ur véletlenül? Mindjárt gondoltam. Tessék helyet foglalni, kisasszony, adjon széket Kevy urnak, gyere, Bözsikém, állok rendelkezésedre, bocsánatot kérek, Kevy ur, azonnal készen leszek, parancsolj, drágaságom, tessék talán addig egy reggeli lapot, hát parancsolj velem, fáradj be hozzám.

— Köszönöm, két mondat az egész.

Matusek Böske az ablakmélyedésbe huzta a nagybátyját és halkán közölt vele valamit, mire Mózer vezérigazgató hangosan kiáltotta:

— Na de hát természetesen, még ma elintézem, bizd csak rám, na de hát hogyne! Neked?!

— Köszönöm, akkor nem is zavarom, beszélgetek Boriskával.

— Hogyne, parancsolj. Méltóztassék Kevy ur,

állok rendelkezésére, parancsoljon beljebb fáradni.

A két ur bement a belső irodaszobába. Ahogy az ajtó becsukódott, a két lány villámgyorsan futott egymáshoz.

— Képzeld, elestem a lépcsőn és ez a fiatal ember éppen jött, majdnem rámlépett a sötétben és kérlek, felkapott és az ölében felhozott. Ilyet még nem is hallottam.

— Nono. A regények így kezdődnek.

— Nem kell félni, — legyintett Böske — ez köpcös és fekete. Számomra csak a magas, karcsu szőkék léteznének, ha egyáltalában valaki létezne a számomra. Hát mesélj, hogy érzed magad az állásban? Ki tudsz jönni Mózer bácsival? Én részemről utálok. Sok dolgod van?

— Nincs itt dolog a világon semmi. Majd elmondok mindent, de előbb te mesélj. Mi volt tegnap este a szigeten?

— A rendes. Halálosan untam magam. Mikor beszálltunk az autóba, hogy a szigetre menjünk...

És a többi, és a többi. Ha két fiatal lány elkezd mesélni egymásnak, élénken, közelhajolva, csodálkozva, halkán fel-felkacagva, titokzatosan suttogva és magyarázva, akkor nem is illik oda hallgatni.

Benn ezalatt már a Lapidaria irodai felszereléséhez tartozó cigaretta égett a Pista szájában. Mindenről a világon társalogtak, csak a lényegről nem. Hogy milyen meleg van, azt már kétszer is elmondták. Végre Pista belenyult a témába.

— Ja igaz, el is felejtettem bocsánatot kérni, hogy tegnap nem jöttem el a megbeszélt időben. Ismerősökkel találkoztam és elbeszélgettünk, későn vettem észre magam. Meg azután az egész dolog nem olyan fontos se önöknek, se nekem. Ma éppen errefelé volt dolgom, hát gondoltam, mégis felnézek.

— Fontosnak nem is fontos, hiszen a megvalósítástól még nagyon messze vagyunk, tehát nekünk nem fontos, viszont ha a terveinket úgy valósítjuk meg, hogy valami kis földterületeket meg akarunk majd vásárolni, akkor ugyanis olyan csekély árat fizethetünk, hogy Kevy urnak sem nagyon fontos.

— Meg tudom érteni. Ha a megváltás sokba kerül, akkor bizonyosan nem is érdemes önöknek az egész bányát megcsinálni.

Mózer vezérigazgató nyelt egy nagyot. Ennek az embernek vagy csakugyan nem kell a pénz, vagy nagyon ravasz. Csavarjunk csak egyet rajta.

— Bizony, ha Iványi mellett sokba kerülne, elmegyünk Borsodba, ott is találtunk egy ropant alkalmas területet. De reméljük, hogy meg tudjuk csinálni olcsón itt is. Méltóztatik ismerni egy bizonyos Kékess Gergelyné nevű hölgyet azon a vidéken?

— Ismerem, hogyne — felelte közömbösen Pista, mivel Geyza bácsival ezt a részletet is pontosan kidolgozták —, olyan kis helyen mindenki ismeri egymást. De csak úgy . . . futólag.

A vezérigazgató lelkén langyos mámorocskafutott keresztül. Ugy látszik, ezek nincsenek jóban odalenn. Ezeket majd ki lehet játszani egymás ellen. Igen kitűnő.

— Nem méltóztatik tudni, hogy milyen anyagi körülmények között van az illető hölgy? Már bocsánat, hogy ilyen kérdéseket teszek fel, de tetszik tudni, ha az ember üzletet csinál, első a te-repszemle, hehehe, nem tetszik rossz néven venni, hehehe.

— Dehogy is veszem rossz néven. Miért ne adjak jó tanácsot, ha tudok? Én azt hiszem, hogy Kékessnével könnyebben csinálnak az urak üzletet, mint velem. Mulatósszony, szereti a cigányt, úgy hallom, van is egy kis adóssága. Ne-

kem meg nem nagyon kell a pénz, földet nem is szeretek eladni.

Mózer vezérigazgató igen kellemesen érezte magát. A helyzet igen kedvező. Arról a bizonyos nevezetű Kékessnéről ő is hallotta, hogy olyan jukker-fajta asszony. Annak biztosan kell a pénz. Vidéki birtokosok többnyire megbolondulnak, ha készpénzt lobogtat előttük az ember. És még ügyesen szoritani is lehet ezzel a Kevyvel, vagy hogy hívják. Ez ugy látszik, nem alkalmas ember üzletkötésre, ez nincs megszorulva.

— Persze, persze, gazdaember nem szívesen válik meg az izétől, a rögtől, persze, meg tudom érteni. Mi pedig aligha tudnánk olyan árat kínálni, mikor majd aktuális lesz a dolog, ami Kevy urnak megfelelő volna, ha...

— Ha a föld nem eladó — vágott közbe Pista bólintva —, ez az. Nem is eladó. Jobb, ha most megmondom őszintén, mit táncoltassam ok nélkül az urakat. Megjegyzem, én jobb üzletet is csinállok, ha az urak Kékessnétől vesznek földet, mert ha ott utat építenek, az én földemnek felmegy az ára. No Isten áldja meg, vezérigazgató ur, én megyek is.

— Végtelenül örültem a szerencsének, alázatos szolgája, nagyon szépen köszönöm a szíves felvilágosításokat. Szóval nem csinálunk üzletet. Annál jobb, hehehe, legalább jó barátok maradjunk, hehehe, ajánlom magamat.

A két férfi elvált és mikor az ajtó becsukódott közöttük, mindakettő ösztönszerűen megtapintotta a belső zsebét. Mózer azért, mert ott volt az alapítandó kőbányavállalat anyagi „felállítása“, amelyben szép, nagy, zsiros összegek szerepeltek. Aki ügyes, az mindenütt kereshet. Pista pedig azt az előre elkészített táviratot tapintotta meg, amelyet most mindjárt fel kellett adnia a Geyza bácsi címére. Mózer sokáig elálmodozott a felállítás összegein, mialatt lebámult a Nagymező-utca for-

galmára az ablakból. Pista azonban rögtön elfelejtette a táviratot, mert az előszobában még mindig ott volt az a Böske nevű kislány, akit felhozott a lépcsőn. Éppel kacsuzott a beátnójától. Együtt léptek ki a Lapidaria irodájából a folyosóra.

— Együtt jöttünk, együtt megyünk — szólta vidáman Pista.

— De lefelé a magam lábán akarok menni, nehogy eszébe jusson segíteni.

— Azért nem fog ártani, ha a karomba kapaszkodik. Majd gyufát is gyujtok.

Böske nem felelt. Azaz hogy felelt egy mozdulattal: belekapaszkodott a Pista karjába. Óvatosan mentek lefelé a homályos lépcsőn.

— No hogy én milyen szerencsés fickó vagyok!

— Szerencsés? Miért?

— Mert az a kisaszony, akit a sötétben felkaptam, rettentő csunya is lehetett volna, nem ilyen eszemadta kis szőke, mint kegyed.

Böske megállt a kapualjban, úgy elkacagta magát.

— Eszemadta? Kegyed? Óriási. Mondja, maga ugye, vidéki ember?

— Nem is pesti, aki áldója van.

— Áldója? Jaj de jó pofa maga. Na, Isten áldja meg. Én beszállok ebbe a kocsiba.

Egy nyitott, szürke automobil állt a ház előtt. A soffőr, ahogy Böske meglátta, leugrott a kormánykerék mellől és ajtót nyitott. Böske kezét nyujtott a vidéki fiatalembernek. Pista megfogta a feléje nyujtott kis kezét és alaposan marokra szoritotta.

— Az én Istenem áldja meg, szép pesti kisaszony. Vagy látjuk egymást, vagy se.

— Azt sose lehet tudni. Ha megint elesem, majd táviratozok magának, hogy a legközelebbi vonattal jöjjön és emeljen fel. Hazamegyünk, Sándor.

Az automobil elrobogott, a szép pesti kisasszony visszafordult belőle és nevetve intett bucsut kezével. Nyájasság is volt az intésben, de egy kis csufondárosság is. Pista ott állt az utcán és még ~~ahol is nézett az autót után~~, mikor az a Vilmos császár-ut kanyarulatánál már rég eltűnt. Azután összerezgett és az utca villamoscsengő, autótülkölő, társzekér-dübörgő, rikkancs-ordító lármájában csendesen megindult, hogy egy postahivatalt keressen.

Ejnye, de csinos volt ez a szőke kis lány. Olyan hamvas volt, mint az őszibarack, olyan friss, mint nyári pitymallatkor a harmatos gyepek, olyan kecses és finom-lábu, mint az őzike. Nem, nem, ez mind nem az igazi. Hasonlít valamihez, ami sokkal jobban ki tudná fejezni az egész kislányt, mint őszibarack, harmatos fű vagy őzike. Ott volt az esze küszöbén, amit ki akart mondani, de nem találta.

A táviratot feladta a postán, azután elment a Pannóniába ebédelni. Ott javában kanalazta a metéltlevest, mikor egyszerre csak a kezében tartott kanál megállott a levegőben. Egy szó jutott hirtelen az eszébe, amitől melegen elmosolyodott: rozsmaring.

VI.

A homokfutó befordult a Kékess-kuria frissen separt, homokos kerti utján. Kis könnyű bricska volt, előtte két jó állású pejcsikó. Pista lehajtott egészen a kerítésig, ott szépen megfordult, hogy mikor majd indul, ne kelljen forognia és odaadta a kocsis felett való uralkodást, az ingujjasan eléstető öreg kocsisnak. Azután lekászolódtak mind a ketten: Kevy István és Kevy Geyza. Geyza bácsi igen diszesen kiöltözött erre a látogatásra, fehér vászonruha volt rajta, a fején pedig olyan tropikus fehér vászonsisak, amiket az afrikai ex-

pediciókról készült felvételeken a felfedezők hordanak. Egy külföldi utazása alkalmával vásárolta Geyza bácsi ezt a vászonsisakot és nyaranta nagy komolysággal és meggyőződéssel hordotta. Ha nagyon meleg volt az idő, még fehér fátyolt is kötött rá, amely a tarkóját a napszúrástól volt hivatva védeni.

A háziasszony már sietett is elénk az oszlopos tornácra. Nagyon szép ház volt a Kékesskuria, vagy mint errefelé nevezték: a kastély. Négy fehérre meszelt, gömbölyű oszlop alkotta nyugalmas vonalainak előre ugró tornácát. A szép Máli vidáman kiáltott az érkezőkre:

— A lovakat jobb volna beköttetni, mert innen ugyan holnap reggelig nem szabadulnak!

Nagy nevetés és vidámság közepette csókolta kezét a ház asszonyának mind a két gavallér, a fiatal Kevy is, az öreg Kevy is. Az ilyen pillanatok mindig mondhatatlan gyönyörűséget okoztak az özvegynek. Még mindig új és friss öröme tellett abban, hogy ő, a molnár lánya, aki hajdan fájdalmas irigységgel tekintett a gőgösen elrobogó gentry-hintók után, most, ime, itt áll a Kékess-kastély lépcsőjén és egyszerre két Kevy csókolja a kezét.

A kis szalonba vezette őket, mert azt tartotta a legszebb szobájának. Itt állott a rádiója, amire nagyon büszke volt, de itt állott az a kályheellenző is, amelyet nagy gonddal ragasztott volt össze olyan képeslapokból, amelyek világhírű filmhősöket és filmprimadonnákat ábrázoltak. Erre még büszkébb volt. Az asztalkákon mindenféle nipppek hányódtak, úgy hogy a vendégnek folyton arra kellett vigyázni, mikor üt le egy fehérpettyes gombára támaszkodó gipsz-manót, vagy mikor borít fel egy egész sereg posztó-kutyát. Az egyik falon Biller Irén dedikált arcképe diszlett, mint egy jászárokszállási vendégszereplés és az utána következő Keresztény Nőegylet-vacsora emléke,

egy széken pedig a Színházi Elet egymásra rakott számai tornyosultak, vegyesen keveredve Anyos Laci néhány divatos kottájával.

Az egyik kis asztalra, a piros-szalagos bársonymacskák és Gerbeaudtól való husvét-i tojások közé csakhamar egy üveg barackpálinka toladott, valamint egy pálinkáskészlet, amelynek öklömnyi vastag poharairól hamarosan kiderült, hogy csak a tömör üveg sok bennük, az ürtartalom annál kevesebb. És a társalgás hamarosan megindult.

— Elmondtam Pista öcsémnek — kezdte Geyza bácsi —, hogy már beszélgettünk általánosságban erről a kőbánya-dologról, amit ez a Lapidaria csinál. Ha kezet fogtok, a pestiek nem birnak veletek s valamelyitek biztosan jól jár. Ez a Lapidaria, a fene ott egye meg a nevét, kénytelen egyiketekkel megalkudni, más választása nincs, mint közületek valaki. Hát szóval, kedves hugom, Pistának én már mondtam is, hogy maga ezt megértette és hajlandó vele kezet fogni.

— Ilyen csinos legénnyel hogyan volnék hajlandó!

— Na csak menjen — nevetett Pista —, magának is csak a szája jár, aztán mikor arra kerülne a sor, akkor elszalad a csók elől.

— Próbálta már? — kérdezte kihívóan az özvegy.

— Nem szeretek én játszani a veszedelemmel. Az ilyen szép asszonynál nagyon kell vigyázni, mert könnyen ott hagyhatja a fogát az ember.

— Gyáva népnek nincs hazája, kedves Pista, az régi mondás.

— Jobb félni, mint megijedni, kedves Máli, az még régibb mondás.

Nevetve hajigálták a válaszokat egymásnak, látszólag csak dévaj tréfa gyanánt, de titokban egymást kutató pillantással. Mind a kettő nagyon szerette volna tudni, hogy a másik tréfájá-

ban mennyi a szaván fogható komolyság. Mindkettőjüket pedig hasonlóan kutatva figyelte Geyza bácsi. Neki megvolt erről a dologról a maga gondolata, de azt még nem mondta senkinek.

— No, de ne tréfáljunk — fordította a szót a szép özvegy, lábait észvesztően egymásra rakva —, Geyza bácsi még megharagszik, hogy elvesszük az időt a komoly tárgyalástól. Hát mi a teendő, azt beszéljük meg.

— Majd elmondom én, hogy áll a helyzet — szólt hirtelen megkeményedett arccal Pista, mert földről volt szó —, az a fő, hogy tisztán lássunk. A pestiek két mód közt választhatnak. Vagy a gubaji tető felé kereskednek, akkor meg kell alkudniok velem. Vagy a Csanalas-dombnak mennek, akkor meg kell alkudniok magával, Málíka. Már most nekünk össze kell szövetkezni, hogy akármelyikünkkel akarnak megállapodni, egymás árát ne nyomjuk. Meg kell magunk között állapítani, hogy mennyinél olcsóbban nem adjuk. Hogy van maga azzal a Csanalassal?

— Én azt, őszintén szólva, régen el akarom adni. Nagyon szikes, nem tudok vele mit csinálni. Próbáltam már én azzal mindent, mikor még nem adtam bérbe, nem használ annak semmi, minek tartsam? Amit kapok érte, azért inkább veszek másutt. Kevesebbet, de jobbat. Ugyis régen kinéztem magamnak azt a szegletet a pap hátánál. Arra szívesen kicserélném. Több bért kapnék érte, az biztos.

— Azt elhiszem, hogy kicserélné — bölintott Pista —, csak hogy nehéz a három Bóta-testvérrel külön-külön megalkudni, mert pereskednek.

— Nem bánom én azt. Ha mind a hárman belemennek a cserébe, kedvükre pereskedhetnek tovább az én szikemen. Meg én úgy is gondoltam ki azt, hogy ha a pestiek velem állapodnak meg, akkor én csak úgy adom a Csanalast, hogy ők

rámiratják érte azt a Bóta-szántót. Akkor azután az ő dolguk lesz megpuhítani mind a három Bóta-testvért.

— Vagyis a pestiek meg kell hogy vegyék magának a Bóta-szegletet. Azok ugyan jobban örülnek, ha készpénzt látnak, mert azon könnyebben elosztozhatnak, de azért ki fogják tartani az árát. Azt gondolom, hogy magyar holdját nem adják olcsóbban nyolcszáz pengőnél.

— Nyolcszáz pengő? Mennyi az? Én még mindig csak millióban tudok számolni.

— Nyolcszáz pengő, az tiz millió. Várjon csak. A Bóta-szeglet az összevissza negyven hold.

— Harmincnyolc.

— Hogy könnyebb legyen számolni, mondjunk kerek számot. Negyven. Az négyszáz millió. Maga tehát a Csanalas hatvan holdját odaadja a pestieknek négyszáz millióért. Az holdankint, várjon csak . . . az hat, marad négy . . . az megint hat, marad négy . . . szóval az volna a szikesért holdankint hat millió hatszázhatvanezer. Hát az rendben van. Annyiért én is odaadom az én szikemet. Azt persze nem is kell mondani, hogy csíkokat vagy kihasított kockákat nem adunk el a pestieknek. Ha vesznek, meg kell venni az egészét. Vagyis mink most kimondjuk, hogy akár-melyikünkhöz fordulnak a pestiek, nem adjuk olcsóbban, mint holdankint . . . mondjunk kerek számot: hét millióért. Akkor azután csak szerencse dolga, hogy kettőnk közül melyik csinál üzletet, mert a pestieknek tulajdonképen mindegy. Pontosan hatvan hold a magáé is, az enyém is. Csinálunk irást?

— Ahogy tetszik. Én adok irást szívesen. De megelégszem azzal is, ha kezet fogunk. Maga biztosan nem fog becsapni.

— Én is azt mondom, hogy ne költsünk fiskálisra. meg közjegyzőre. Itt a kezem.

Az összeesküvők kezet fogtak. Pista jól meg-

rázta a szép asszony nem éppen kicsi, inkább paraszti formájú, de gondosan manikürözött kezét. Általában az volt a szokása, hogy a nyilt-szivü és barátságos emberek módján igen erősen szoritott kezét. De mintha az özvegy kézszorításában több lett volna a baráti nyájasságnál. Pista szembe is nézett szövetséges társával, amint egymás kezét fogták. Ez is szokása volt: nyíltan és erőteljesen a szeme közé nézett annak, akivel kezét fogott. De mintha az özvegy pillantásában nemcsak az üzleti őszinteség égett volna, hanem mint a ott bujkált volna valami egyéb is.

Most azután következett az ebédre való meghívás. „De már csak nem teszik meg velem azt a szégyent?” „No ne okoskodjanak, hiszen biztosan olyan éhesek, mint a farkas.” Ehhez hasonló mondatok özöne váltakozott a mentegetődzések özönével, míg a hosszú vita eredményeként ki-sült, hogy a vendégek nem maradhatnak ebédre, mert Pistát hazavárja az édesanyja, Geyza bácsi-nak pedig fel kell keresni egy bizonyos iványi asszonyt, aki állítólag rengeteg kendermagot tud eladni szokatlanul olcsó áron. Máli asszony bele-nyugodott. De kikötötte, hogy legalább a mangalicákat nézzék meg az urak. Itt legelnek a közel-ben, alig egy pár perc.

Elindultak tehát gyalogszerrel megnézni a mangalicákat. Máli asszony napernyőt és hosszú kesztyűt vett elé a nap ellen, amely vadul tűzött le a rónára. Utjukban porszinü prücskők pattog-tak szerte a poros és tikkadt fűszálak között, egy-egy bogáncs tövisekkel védett piros virága dacolt a hőséggel és a levegő lángolva remegett a forróságtól.

A kanász egykedvűen nyult a kalapjához és egy szisszenéssel rendre intette a kis vörös pulit, amely kétségbeesett ugatással jelezte a világnak, hogy a mangalicákat két idegen ember el akarja rabolni.

— Kócost mért nem hozta magával? — kérdezte az özvegy Pistát.

— Büntetésből. Ma reggel belekapott a kakas farkába, de a husába is. Most nagyon szerencsétlen, mert leszidtam. Hát bizony ezek a mangalicák nagyon szépek. Hiába, nincs szebb, mint a szép állat.

Geyza bácsi már közéről tanulmányozta az állatokat. Tropicus sisakja alól elgondolkozva tanulmányozta őket és különféle kérdéseket adott fel a kanásznak.

— Februári malacok ezek, ugy-e?

— Igenis, tekintetes urfi.

Városi ember ezen megütközött vol. ... Urfinak szólítani ezt a pergamenarcu aggastyánt? Miféle tiszteletlen tréfa ez? Pedig nem tréfa az vidéken. Aki nőtlen, az urfi marad élete fogytáig. A tekintetes uram csak a házas embernek jár. Az urfi sokáig nem szólt, csak nézte a disznókat. Mint műkedvelő fajbiologus, mindenáron valami jellegzetes rác vonást szeretett volna felfedezni az állatokban, mert azt mindenki tudja, hogy a mangalica a mult század harmincas éveiben Szerbiából jutott be hozzánk. De, nagy bosszuságára, semmi rácot sem tudott megállapítani. Megcsóválta a fejét és azonnal elhatározta magában, hogy ezt a kérdést részletes tanulmány tárgyává fogja tenni. A mangalica Szerbiából került be, tehát szerb vonásokat kell, hogy felmutasson, ha törik, ha szakad, punctum. Most pedig érdeklődjunk néhány általános adat iránt.

— Évenként egyszer fiadztatják?

— Egyszer, kérem alássan. Lukács-nap táján búgatunk.

— A hasas kocákat együtt hagyják?

— Eleinte igenis, kérem alássan. De osztán inkább ketrecezzük, bő alommal. De csak rövid-

del, mert a hosszú szalmában elbuvik a malac, oszt az anyja agyonnyomja.

— Mikor miskároltatnak?

— Hát mikor ugy nyolc hetüsök, kérem alásan, modjuk ugy Szentgyörgykor.

— És meddig legeltetik?

— Késő őszig, kérem alásan. Akkor a süldőket szemesre fogjuk, meg egy kis répát kapnak, meg miegymást.

— És mikor veszik hizóba a süldőt?

— Egyéves korába, tekintetes urfi.

Geyza bácsi a tudósok gondterhelt homlokával bölíngatott a felvilágosításokra. Ő maga nem volt gazdaember, a gazdasági dolgokból legfeljebb azt tudta, amivel a családnak gondjai akadtak. Mert ilyenkor nála panaszolták el a bajokat. A disznótenyésztéshez csak annyit tudott, amit Pistától hallott. Most tehát megnyugodva fejezte be kérdéseit. A kanász feleletei pontosan egyeztek a Pista rendszerével. Mégis csak jó egy kicsit érdeklődni. És megnyugodva szemlélte a malacokat, amelyek a dinnye megcsavart szárához hasonló kunkori farkot hordtak.

Pistának azonban nem a malacokon járt az esze, amelyek rőfögve bökdösték a keményre száradt földet és néha mérgesen és lustán ügettek vissza a kondához, ha a kutya figyelmeztette őket, hogy messzire merészkedtek. Pista, mialatt Geyza bácsi a kanással társalgott, egészen más irányu beszélgetést folytatott a malacok tulajdonosával. Észrevette, hogy a szép özvegy a semmibe nézve tűnődik valamin.

— Min gondolkozik olyan nagyon, Málíka?

— Azon gondolkozom, hogy nem jól csináljuk mink ezt a dolgot a pestiekkal. Mert akármelyikünkét veszik meg, a másik rosszul jár. Valaki közülünk biztosan elmulasztja majd az alkalmat, hogy jó pénzért elsózza a szíkest.

— Hát persze. Ezzel le kell számolni. Ha a

pestiek nem jöttek volna, kinlódnánk a szikkel tovább, eszünkbe se jutna változtatni rajta.

— Az nekem nem vigasztalás, lelkem. Valami olyat kéne kifundálni, hogy mind a ketten jól járjunk.

— Szép volna, de nem igen látom, hogyan lehetne.

— Nézze, ha a gubaji tető, meg a Csanalas egy kézen volna, akkor, ugy-e, a birtokos könnyen beszélne? Azt mondaná: vagy veszitek az egészséget és csináltok magatoknak utat a vasúthoz, vagy nem adok egy holdat se, osztán nézhetik az eget.

— Hinnye, egyem az eszit, de jól mondja. Hogy kéne ezt nyélbeütni?

— Hát ugy, hogy vagy maga veszi meg a Csanalast, vagy én veszem meg a gubaji tetőt.

— Az nem jó. Mert magának sincs annyi készpénze, nekem sincs. De ha kölcsönt veszünk is fel, mi lesz, ha a pestiek meggondolják magukat? Akkor vagy maga marad itt hatvan hold szikes helyett százhusszal, vagy én.

Az özvegy mélyen és csillogóan a Pista szemébe nézett és vállat vont.

— Hát akkor valami más módot kéne ki-eszelni arra, hogy a két darab föld egy kézen legyen.

Ennél értelmesebben aligha mondhatta meg, amit meg akart mondani. Pista ránézett, fülíg pirult és zavartan elfordítva a fejét, nagy figyelemmel a közeli gémeskut szemléletébe merült, amelynek ágán egy sor veréb tollászkodott. Ekkor lépett hozzájuk Geyza bácsi. Első pillantásra látta, hogy miért hallgatnak mind a ketten, miért szemléli Pista a gémeskutat és miért piszkál Máli asszony a cipője orrával olyan buzgón egy porló, szürke rögdarabot. Ilyenkor mondani kell valamit. Ha egyéb nincs kéznél, legokosabb az

emberiség ősi hagyományai szerint, rátérni az időjárásra.

— Te Pista, olyan fülledt a levegő, hogy vihar ígérkezik. Jó volna indulni.

— Ugyan ne szaladjanak, — szólt Máli asszony — honnan veszi maga azt a vihart, Geyza bácsi?

Az öreget sértette egy kicsit, hogy valaki kételkedik az ő meteorológiai tudományában. Oda kiáltott a kanászhoz:

— Mondjad csak, mennyi idő múlva lesz itt a vihar?

A kanász fel sem nézett az égre. Száz apró jelből tudta ő már a magáét.

— Egy kis órára teszem, tekintetes urfi.

Geyza bácsi gőgösen bólintott és megindult a kastély felé. Le sem aratta az özvegy elismerését. Azok ketten szótlánul követték. Valahogyan nem akaródzott nekik egymásra nézni. Amikor Pista a kezébe fogta a gyeplőt és indított, a szép özvegy még utána kiáltott:

— Azután gondolkozzon azon, amit mondtam.

A homokfutó zörögve gördült a kemény uton. Apró marhalegyek fellege táncolt a lovak felett. A két pej szorgalmasan csapkodott jobbra-balra kurtára nyírott farkával. Az ostorhegyes át is csapott vele a gyeplőszáron. Pista gépiesen elintézte egy mozdulattal. A gondolatai nem ott jártak. Arra a képre gondolt vissza, mikor a kocsija most kifordult a Kékess-kastélyból és a kívánatos, délceg özvegy utánuk nézett. Elgondolkozott ezen egy jó negyedóráig, azután csak úgy közömbösen odavetette a nagybátyjának:

— Ez az asszony hozzám akarna jönni.

— Van esze, — vélte nyugodtan az öreg. — Kevyné szeretne lenni.

Pista csalódottan hallgatott. Valami utbaigazítást várt volna az öregtől. Akár jobbra, akár balra. Mert igaz, hogy csupa csináltság ez az

asszony, csupa orfeumzene, csupa pesti színész, meg mozi, nem való ez apró Kevy-gyerekek anyjául. De az a sok finom, jó föld, az egész Kékess-birtok, az ördög vigye el, az nagyon furja az ember oldalát. Elvenni is jó volna, de el nem venni, az is jó.

Alig értek haza, teljes erővel kitört a vihar. Geyza bácsi nem mehetett tovább, itt kellett ebédelnie. Az ebédlőasztalnál szinte gyertyát kellett volna gyújtani, olyan sötét lett. A robajló, hatalmas dörgésektől csak úgy remegtek az ablaktáblák, a villámlások vakítóan vetődtek az égbe koponyavarrathoz hasonló repedt vonalaikkal. Kintről hevesen csörgő, szenvedélyes zápor hallatszott be, s ajtónyitáskor, ahogy a belső lány az ételt hozta, vizszagu friss hűvösség tödült be a délelőtti hőségtől kábult szobába. Szerte a világon mindenféle idő járta, hol jégmezők fagya, hol mosolygó, szellős és virágos tavasz, hol mozdulatlan és rekkenő meleg. Itt Európában, annak Magyarország nevű földjén, annak alföldi csücskében, annak is iványi határán most rohant keresztül a vidám és zabolátlan nyári vihar.

Egy jó félóra múlva Geyza bácsi, aki nem hagyott befogni, már poroszkált Iványi felé az országuton, amelyen olyan kicsi krátereket vert a zápor, aminőket a Hold térképén látni népszerű tudományos könyvekben. Pista pedig kinn ült a tornácon és szalmaszálak segítségével a szivarszipkája eldugott lélegzetét javította. Odaát a fészertövében Péter öregbéres fát hasogatótt. Pista gondolt egyet, letette a szipkát és hátrakerült a fészertövéhez. Ott álldogált és nem szólt egy jó darabig semmit. A nyári vihar utáni frissességnek faluhelyen van valami leirhatatlan bája. A virágok teljes erejükből ontják ilyenkor az illatot, a madarak ujjongva csicseregik a felüdültség örömét, a csatornán locsogva

ömlik az esővíz a hordóba és a fészter ereszéről szivárványos gyémántcseppek cseppennek alá. Pista orrát rozmaringszag ütötte meg.

— Mondja, Péter, mit tud maga a rozmaringról?

— Mit tudnék, tekintetes urfi, olyan bokor, akár a többi.

Dehogy is olyan, dehogy is olyan, — gondolta magában a fiatal gazda. Más az, mint a többi. Furcsább, szerényebb, kedvesebb. Mit tudja azt Péter öregbéres.

VII.

Böskének a Váci-utcában volt dolga. Először bement a virágkereskedésbe és sokáig válogatván a virágok között, végre összeállíttatott egy hatalmas bokrétát különböző rózsákból. A mai ebédhez rendelte. Ma volt Matusek papa és mama házassági évfordulója. Azután bement a fényképész-üzletbe, vett egy pár tucat új lemezt, Azután bement a papirkereskedésbe és levélpapírt rendelt, nagy, fehér, férfias formájút, szürke béléssel. Azután bement a könyvkereskedésbe, számba vette az új Tauchnitzokat, végiglapozott egy pár művészettörténeti könyvet s végül megvette Franz Werffel „Verdi“ című könyvét.

Azután minden kommisszióját elvégezvén, elhatározta, hogy kétszer végigmegy a Váci-utcán. És az arca egyszerre örömteljes napsugárrá változott, a szemében a nyílt kedvesség mosolygása fénylett, mert valaki olyan jött vele szemközt, akit nagyon szeretett. Ez Frédi bácsi volt, a kedves Dixon Frédi. Szálas, elegáns alakja büszkén magaslott ki a többiek közül, borotvált és monoklis Chamberlain-arca, amely eddig gögös merevséggel nézett el a tömeg felett, szintén örvendezővé és mosolygóssá változott.

— Jó napot, kislány, hova siet?

— Nem sietek, Frédi bácsi, szívesen megfordulok és csatlakozom magához. Ebédig van még egy jó félórám.

— Helyes. Akkor jöjjön velem a Zserbóba, kap egy pohár malagát. Érdemtelenül, azt meg kell jegyezmem, mert már három napja nem telefonozott.

— Szánom-bánom bűnömet. Gyerünk a Zserbóba.

A Gizella-téren át Böske elmondta az utóbbi három nap történetét. Egyhangu napok voltak, röviden el lehetett mondani. A Zserbó dohányzójában nem ült egy lélek sem. Leültek ketten egy asztalhoz. Aki nem ismerte őket, azt mondhatta volna, hogy ilyen csinos lány megérdemel ilyen szép papát. De Matusek Böskét sokan ismerték, Dixon urat pedig még többen ismerték. Mindenki tudta róla, hogy a papája, aki valaha Angliából vándorolt be Magyarországra, itt elvett egy Rédey-grófkisasszonyt, a meginduló magyar hajógyártásnál igen vitéz vállalkozásokba kezdett és azok gyors és tüneményesen ügyes lebonyolítása után, magyar állampolgárságot szerzett. A fia, Dixon Frigyes, már tökéletesen beszélt magyarul, csak külsejében őrizte meg a szigetországi gentleman származását, gazdag ember volt és a Nemzeti Kaszinó tagja. Azonkívül igazgatósági tag egy egész sor részvénytársaságban, amelyeket a legbámulatosabb címek alatt Matusek papa ezerfelé ágazó, szívós üzleti tevékenysége keltett életre és amelyeknek egytől-egyig gróf Kelecsényi Gusztáv volt az elnöke. Dixon egyszer egy jánoshegyi magános autózása alkalmával megállította a kocsiját, hogy egy benzinjefogyott kocsin segítsen, amelynek tulajdonosa feltűnően tótos dialektusban piszkolta a soffórt a János-hegy idillikus fái alatt. Ez a tulajdonos Matusek papa volt és így történt, hogy Dixon Frigyes személyesen megismer-

kedett az összes részvénytársaságok fő részvényesének nevével is és leányával is. Mivel unatkozott egyedül és a Matusek-szülők pokoli módon mulattatták, előkelő szeszélyében velük ebédelt a kilátónál. Ebéd elején szemügyre vette a hallgatót és tartózkodó kislányt, ebéd közben egy pár találó megjegyzés kapcsán egyre barátságosabban pillantottak egymásra és ebéd végén már testi-lelki jó cimborák voltak.

Frédi bácsi volt a Böske egyetlen férfit barátja. Böske volt a Dixon egyetlen barátnője. Társadalmi távolságok és idegenségek elválasztó folyamán keresztül is erősen tartották ezt a barátságot, az ötvenéves férfi és a tizenkilencéves kislány. Gyakran felhívták egymást telefonon, gyakran beszéltek meg együttes sétákat a Stefánián, vagy egy csésze teát a Zserbóban. Ilyenkor élvezetesen elbeszélgettek. Hol Böske hallgatta mohón és szomjasan a Dixon finom és elmés ítéleteit könyvekről, szindarabokról, divatról, hol pedig Dixon élvezte a kislány üde humoru, csufondáros, vidám pletykáit a Matusek-ház belső életéről és az udvarló fiatalurak állandó felsüléséről. Egyszer Böske megjegyezte, hogy ha Frédi bácsinak egy huszonötéves fia volna, abba ő alighanem beleszeretne. Egyszer pedig Dixon vallotta meg, hogy Böske roppantul hasonlít valakihez, aki már nem él, de akibe ő ezelőtt huszonöt évvel olyan bolondul szerelmes volt, hogy egész életére agglegény maradt. Ezeknél a valóságoknál mind a ketten nevettek és másnap még nagyobb szeretettel telefonoztak egymásnak.

— Egy rémes dologra kell előkészítenem magát, Frédi bácsi.

— Na mi az, kislány, csak nem akar férjhez menni?

— Az sem volna baj, mert leendő férjemenél ugyanis kikötném, hogy maga lesz a házibarát. De eszem ágában sincs férjhez menni. Ennél sokkal

nagyobb baj van. A papa fel fogja magát keresni és minden erejét latba fogja vetni, hogy maga eljőjön hozzánk vacsorára.

Dixon arcán enyhe boru és ijedelem futott keresztül. De hamar elnyomta kelletlenségét és valami udvarias, semmire sem kötelező válaszon gondolkozott. Böske vigan kinevette.

— Ugy-e, most bajban van? Ugy kell, mért nem őszinte a cimborájához. Velem igazán nyiltan beszélhet. Akár én magam is megmondom maga helyett, hogy magának mihozzánk zsurra és vacsorára jární: ennek a világon semmi értelme. Magának egészen más a világa és ha nekem jóbarátom, abból még semmiféle társadalmi konzekvencia nem következik.

— Brávó, kislány, olyan svádája van, mint egy országgyűlési képviselőnek.

— Csak ne szakítson félbe. Ha maga eljönne hozzánk vacsorára, mindenki rosszul érezné magát. A vendégek is, mert maga miatt zavarban volnának. Maga is, mert rajtam kívül az egész társaságban senkivel se tudna beszélni. Az egész csak azért mondtam el, hogy felkészüljön a papa ostroma ellen. Őrá különben ne haragudjon, szegénykére, őneki muszáj. A mama nem hagyja élni.

— A mama? Miattam? Miért?

— Tudja, a mama, akit én különben szívből imádok, a legnagyobb sznob a világon. Mikor a maga barátja, Kelecsényi gróf, az első részvénytársaságnál elnök lett, a mama elhatározta, hogy arisztokrata házzá fogunk átalakulni és Kelecsényi gróf rendszeresen fog hozzánk jární. De a papa ezt nem tudta elérni. Emiatt hónapokon át állandó viharok voltak. Szegény papának nem volt egy nyugodt napja sem, a mama mindig a fejéhez vágta, hogy még egy ilyen csekélységet sem tud elérni a grófnál. Most alig két hete a mama uj haditervet eszelt ki. Elha-

tározta, hogy a grófot be fogja keríteni. A maga személyén keresztül. A papának az a feladata, hogy magát minden erővel elcipelje hozzánk a Honvéd-utcába. Sokáig hősiezen küzdött szegényke, de tegnap vacsoránál kimerült és megadta magát. Megigérte, hogy magát meg fogja hívni.

— Nagyon mulatságos. Kik lesznek ott azon a vacsorán?

— Képzelterti. Ami előkelőséget a Matusekház tüzzel-vassal össze tud toborozni. Báró Strahl Oszkár, mint arisztokrata. Mauserhuber Lajos, mint ifju pénzfejedelem. Azonkívül nagybátyám, Mózer bácsi és neje, mint vezérigazgató-házaspár. Meg a többiek. Rémes.

— És mikor lesz az a vacsora?

— Jövő kedden.

— Hát tudja mit: el fogok menni.

— Tessééék?

— El fogok menni. Kiváncsiságból. Látni akarom azt az urat is, akihez a papa akarja adni magát, meg azt is, akihez a mama akarja adni magát. Látni akarom az otthonát, a környezetét, a szobáját. A szobáját különösen. Az ember senkit nem ismer addig, míg a szobáját nem látta.

— Na hát, én leesem a székről meglepetésemben. Maga el fog jönni hozzánk? Jaj, de mulatságos, mennyit fogunk nevetni, várjon csak.

— De mennyit. Egész biztos, hogy remekül fogok mulatni. Azután a maga pozícióját is erősíteni akarom a családban. Mert azt természetesen ki fogom jelenteni, hogy a maga kérésére jöttem el. Most pedig fizetünk és megyünk ebédelni.

— Nálunk nagy ebéd lesz. Házassági évforduló.

— Á, á. Adja át gratulációmát.

Dixon nem kísérhette haza Böskét, mert a két

pehár malaga kifzetésének pillanatában egy idősebb grófnő merült fel a dohányzó bejáratában, aki éppen Dixont kereste. Böske tehát egyedül ment haza. Tudta, hogy olyan ünnepi ajándékot visz haza jó anyjának, amelynél szebbet nem adhat neki senki.

A szalonban már együtt ült a szük családi kör, amely az ünnepelt házaspáron kívül csak Mózerékből, Janka néniből és Janka néni fiából állott. Ezek ott ültek a brokáttal áthuzott butor-darabokon és minden mondatot kétszer mondtak, egyszer rendes emberi hangon és egyszer ordítva. Ugyanis Janka néni, Matusek mama anyai nagynénje, nagyot hallott. Ezt folyton elfelejtették és rendes hangon beszéltek, de Janka néni sértődött és gyilkos pillantásaitól azonnal észretértek és ugyanazt a mondatot farkuk szakadtából elismételték. Kivéve Janka néni fiát, aki feltűnően magas, nyurga fiatalember volt és aki minden két percben gondosan lesöpörte a kabátja gallárjáról a fejkorpát és hiába söpörte, mert minden két percben bőségesen talált új söpörnivalót. Nem kiabált továbbá Mózerné sem, aki erős aszimában szenvedett, azonkívül abban a halcsontos füzőben is szenvedett, amelyet a női divat bármilyen hullámozása ellenére is csökönnyösen hordott tovább, mint élő anakronizmus. A füző, amely az idomokat csak eltolni tudja, megszüntetni nem, Mózernéből olyan szafaládét csinált, amelyet kegyetlen kéz a közepén rézdróttal kötött szorosán keresztül.

Böske beléptekor éppen Mózer kiabált, minden mondatot megismételve, mint némelyik Ady-költemény. Ámbár témája nem volt éppen költői. Kevéssel ezelőtt érkezett vidékről, csak éppen átöltözött. Bizonyos iványi és kohaji birtokosokról beszélt és szidalmazta őket.

— Ez a vidéki gentry rosszabb a zsidónál, sógor, én mondom neked. Össze vannak beszélve.

Ahogy neszét vették, hogy mit akarunk, azonnal összebeszéltek. Először annál a Kevy nevű embernél voltam, aki a minap nálam járt. Az úgy tesz, mintha nem akarna földet eladni. Vagy csakugyan nem akarja eladni.

Janka néni orrán át hangosan lélegezve, öszszeszoritott szájjal, idegesen dobolt az asztal lapján. Mózer mérgesen elordította magát:

— Az is lehet, hogy csakugyan nem akarja eladni!!

Janka néni megbékülve, okos arccal bólintott, noha egy szót sem értett az egészből. Mózer pedig gyors decrescendóval folytatta:

— Azután elmentem a másik birtokoshoz, bizonyos özvegy Kékessnéhez. Az is úgy tesz, mintha nem akarna eladni. Vagy csakugyan lehet, hogy nem is akar. De az biztos, hogy össze vannak beszélve. Én mondom neked, sógor, rosszabbak a zsidónál.

— Nem lehet rábízni semmit, — mondta rosszkedvűen Matusek papa, majd ordítva megismételte: — nem lehet rábízni semmit.

Janka néni bólintott és rosszindulatu arcot vágott. Nem tudta ugyan, ki olyan megbizhatatlan, de kötelességének érezte, hogy egyetértsen Matusek papával, aki az ő fia egyetemi tandíját fizette.

A beszélgetés itt félbe is szakadt, mert a bóbiklás szobalány jelentette, hogy tálalva van. Az ebédlőasztalon Böske rózsabokrétája diszlett. De Sirász millió rózsájánál illatosabb és édesebb volt Matusek Apollónia számára a Böske hanyagul odavetett megjegyzése:

— Ja, igaz, papa, nem kell elfáradnod Dixonhoz. Találkoztam vele és levettem a lábáról. Kedden itt fog vacsorázni.

Apollónia kevés híján elájult az örömtől. Percekig tartott, amíg elhitte és újabb percekig tartott, amíg beleélte magát a gondolatba. De mikor

háziasszonyi és anyai egyensúlyát visszanyerte, azonnal markolatig dőfte férjébe a régi és súlyos gravámen törét.

— Látod, papa, ilyen előkelő vendégünk lesz és itt kell vele izzadni ebben a rettenetes, fülledt Honvéd-utcában, juniusban. Mióta rimáncodom, hogy építsél egy kis villát nyaralónak. De én hiába beszélek.

— Nagyon sajnálom, már hármát is építettem, de mindig olyan volt a konjunktura, hogy sokkal jobb volt eladni, punktum.

Matusek papa rosszkedvű volt. Utálta az előkelő vendégeket. Már ettől a báró Strahltól is mindig dühbe jött. Hát még egy ilyen gőgös Dixon, akinek még a pénz sem imponál, mert van neki magának is elég. És mialatt Mózer azon mérgelődött magában, hogy Janka néni jelenléte miatt nem mondhatja el azt a halk hatásokra felépített családi tósztot, amelyet délelőtt gondolt ki a vonaton, azalatt a házigazda egyre mérgeusebb lett a feleségére, meg a lányára, akik most már valóságos arisztokrata frontot csinálnak elene. Hát ezt nem lehet tűrni. Rápillantott a lányára és minden bevezetés nélkül, zord hangon így szólt:

— Te pedig főzőiskolába fogsz járni.

Mindenki megdöbbenve nézett fel. Böske? Főzőiskolába? Az a Böske, aki óriási hozományt fog kapni és akár főszakácsot tarthat? Rövid, de dermedt csend után Apollónia nagy lélegzetet vett és hosszabb taglalásba akart bocsátkozni. De alig nyitotta ki a száját, Matusek papa már lecsapott a szóra is, az asztalra is.

— Főzőiskolába fog járni, punktum. Tegnap hallottam a klubban, hogy itt a szomszédban, a földmivelési minisztériumnak a háta mögött, egy uri háznál van egy kitünő főzőiskola. Még tandíjat se kell fizetni, csak a főzéshez való hozzávalót kell vinni. Az én lányom ne legyen főher-

cegnő, az én lányom ne örüljön meg a grófokért, az én lányom legyen egy rendes háziasszony.

— De papa, hiszen tudok főzni, hiszen...

— Most én beszélek! Én nem voltam gróf, én ezelőtt negyven évvel a zsebemben három krajcárral jöttem Pestre, az én lányom ne bolonduljon meg, mint az anyja, az én lányom legyen egy rendes háziasszony. Punktum.

Apollónia elővette a zsebkendőjét és az arcán a sirástól csakhamar pudertelen foltok keletkeztek, mint Afrika térképén a civilizáció által még meg nem fertőzött területek meztelen foltjai. Motyogott is szegény Apollónia olyasféle szavakat, hogy milyen kegyetlenség és milyen gyöngédtelenség, éppen ezen a napon... De férje ügyet sem vetett rá. Benne volt a zsarnoki hangulatban. Szigoruan Mózerhez fordult:

— Mi lesz azokkal a vidékiekkel?

— Kérlek, — sietett felelni Mózer — azt gondoltam, hogy nem volna rossz, ha beszélnél velük. Megbeszéltem lenn, hogy feljönnek Pestre.

— Mikor?

— Kedden délelőtt. Azzal a vonattal, amelyikkel most én jöttem.

Matusek papának a keddi nap hallatára megvillant a szeme.

— Kedden? Hát ma expressz irni fogsz nekik, hogy szívesen látom őket kedd este vacsorára.

— Az Isten szerelmére, — sikoltott Apollónia — hiszen azt sem tudod, kifélék, mifélék!

— Az az én dolgom. Ha Dixon urnak nem fog tetszeni, akkor Dixon ur veheti a kalapját és elmehet. Találok én még igazgatósági tagot magamnak. Böske pedig be fog iratkozni a főzőiskolába, punktum. Adjon még abból a szószból.

A szobalány reszketve közeledett a tállal. A házassági évforduló tiszteletére rendezett ebéd további folyamán senki sem szólt többet egy árva szót sem.

VIII.

Máli asszony és Pista kocsiban haladtak a Honvéd-utca felé. Alig volt még sötét, az utcai lángok hatókörzet nélkül, ugyszólván a maguk magánmulatságára pislogtak, mint égő gyertya a filmen. A város a rekkenő hőségben eltöltött nap után kimerülten, alétan pihegett.

— Soká maradunk? — kérdezte a szép özvegy a szomszédjától.

— Attól függ, milyen kedvünk lesz, — felelte Pista — már amennyire ilyen pesti mulatságon jókedve lehet az embernek

— Menjen, magának mindig jókedve van.

— Hát magának?

— Vannak, akik nevetnek, hogy elrejtsek a bánatukat.

Pista felkapta a fejét. Az özvegy vakmerően affektált és hazudott. Ez a primitív mondat, amelyet a szép asszony még a kellő röpke és érzelmes sóhajjal és romantikus, szenvedő arckifejezéssel is kísért, úgy hangzott, mint azok az ál-magyar nóták, amelyeket cimbalmozó bankhivatalnokok szoktak ráereszteni a szegény országra. A konflis — mert Pista utálta az autótaxit — robogva görgött a kövezeten és ők ketten méltatlan színházat játszottak benne. Nagyon jól tudták mind a ketten, miről van szó köztük. Pista nem tudott parancsolni földéhségének és fájt a foga a Kékess-birtokra. Máli asszony pedig Kevyné akart lenni, bele akart jutni az ősi családba és Kevygyerekeket akart szülni, előkelő, gögös vidéki gentry-gyerekeket. Szerelemről a világon semmi szó nem volt köztük, ezt jól tudták mind a ketten. De az igazságot kimondani tulságosan nyers és szemérmellen dolog lett volna. Ezért egy érzelmi regényt hazudtak egymásnak, noha mind a kettő jól tudta, hogy a másik pontosan

belelát. Máli asszony volt a támadó fél, aki minden mozdulatával, pillantásával és sóhajával azt hazudta, hogy mély érzések ébrednek benne. Pista volt a passzív fél, aki azt hazudta néma viselkedésével, hogy ezt az érzelmet elhiszi. A maga részéről még nem hazudott ugyan hasonló érzelmeket, de a ki nem mondott női ostromot már nyugtázta és úgy tett, mintha valóban fogadná el, pedig jól tudta, hogy felületesebb és léhább menyecske kevés akad a vármegyében. Most a közös földüzlet dolga még külön is összekötötte őket, mint a cinkosokat. Két argonauta döcögött a konflison a Honvéd-utca felé, ahol az aranygyapju lakozott. Mózer pár nappal előbb lent járt Iványiban és kikocsizott Kohajba is. Minden programszerűen folyt le, Mózer borzasztó orra mégegyszer akkorára nyult attól a megismeréstől, hogy a vidéki agrár-elemek harcra készen szövetkeztek a fővárosi komerciális tőke ellen. Kevéssel rá megjött a meglepő két levél, amely nagyságos Kevy István földbirtokos urat, valamint özv. fűzesi és belmadarasi Kékess Gergelyné urasszonyt vacsorára invitálta a Matusek-házhoz. A két meghívott most úgy ment a vacsorára, mint a középkori lovagok mentek egymás várába: kellő fegyveres kísérettel és könnyen kirántható szablyával, mert sohse lehet tudni. Fegyveres kíséret valóságosan nem csörtetett ugyan a pesti konflis után, de a két vendég vidéki agyában kifenne vártak a harcra az elszánt alku-készség, a kapacitálás és az üzleti makacsság fegyverei.

Az előszobában inas fogadta őket, valamint a már előbb érkezett vendégek vidám moraja. Későn érkeztek egy kicsit, mint ahogy vidékiek, akik a lassan muló órák kényelmes teltéhez szoktak, rendszeren kapkodnak és elkésnek a hosszú pesti programok utvesztőjében. Tanyán nem fontos az óra, az életet a harangszó távoli

közei határolják, nem kell figyelni sem üzletzárásra, sem vonatindulásra, sem hivatalok megszabott munkaidejére, azonkívül minden közel van egymáshoz a falu határában. Pesten sehogy sem tud abba illeszkedni a vidéki ember, hogy a főváros igen nagy falu és aki a Thököly-utról az Attila-körútra indul, annak éppen akkora útja van, mint Iványiból elmenni két községen át Füzesig.

No, egyszóval beléptek a társaság körébe. Ugynevezett középvacsora volt, tizenhat vendéggel. Ezek apró csoportokra oszolva konyak, barack és cigaretta mellett várták a vacsorát. A társaság magvát Dixon képezte, akit Apollónia kétpercenként megkinált valamivel nagy igyekezetében. A vidéki vendégek beléptekor fészkes csend támadt. „Engedjék meg, hogy bemutassam...” „Nagyon örülök...” „Mózer urat már van szerencsém ismerni...” Nincs értelmelenebb vesszőfutás, mint a bemutatásnak ez a bár nélkülözhetetlen, de szinte céltalan rendszere. Senki sem érti a másiknak a nevét, senki sem tudja, hogy melyik urnak melyik a felelősége, senki sem tudja, hogy melyik a méltóságos asszony és melyik a nagyságos. Ravasz detektív-kérdésekkel kell kicsikarni a legáltalánosabb adatokat, hogy valami formai beszélgetést lehessen kezdeni.

Máli asszony remekül tudta tenni magát az ilyen kényelmetlenségeken. Két perc múlva már hangosan és vidáman csevegett egy kör közepén, nagyokat kacagott és a beszélgetést a divatos új nótákra terelte. Mikor kiderült, hogy többen nem ismerik a „Gyülölöm magát” kezdetű nagyszerű új dalt, Máli közvetlen és természetes módon a zongorához telepedett és mindjárt el is játszotta, el is énekelte.

Pista nem érezte magát ilyen szabadnak és béklyótalannak. Először is rosszul érezte magát

szmokingban. A kemény gallér nyomta és dörzsölte a nyakát. Másodszor igen kellemetlenül érintette, hogy a házikisasszony, Matusek Böske, üdvözlésekor egy igen rövid mosollyal bólintott neki és kézfogás után azonnal visszafordult ahhoz az angolos külsejű idősebb urhoz, akivel beszélgetett. Ő ugy képzelte, hogy hangos nevetéssel fogják egymást üdvözölni, mint régi ismerősök és nagy mulatsággal fogják elmondani a társaságnak a sötét lépcsőházban való megismerkedésüket. Kissé kedvetlenül lépett Mózer urhoz, aki azonnal a sarokba vonta. Rögtön a tárgyra tértek. Ártatlan arccal úgy tettek, mintha ez a beszélgetés semmi összefüggésben nem állana a saját üzleti ügyükkel. Arról diskuráltak, hogy Magyarország különböző vidékein milyen forgalmi értéke van a földnek instrukcióval vagy anélkül, továbbá, hogy az Országos Földbirtokrendező Biróság milyen megváltási árakat szokott megállapítani. Kataszteri átlagos hozamok, milliók, magyar holdak röpködtek a levegőben, csak úgy csendesesen a sarokban, mialatt a társaság nagyrésze a zongora mellé gyűlve hallgatta, hogy: „gyülölöm magát, mert másé, gyülölöm magát, mert szazé.” A beszélgetésben az volt az érdekes, hogy a két fél teljesen megbízható adatai homlokegyenest ellenkeztek egymással. Pista minden információja hasonlíthatatlanul nagyobb földárakról tudott, mint a Mózer ur adatai. A földreform elvi megítélésében sem értettek egyet. Pista szerint az Óefbé a rövid ideig tartott paraszturalom csökvénye volt, amely veszélyezteti a magyar társadalom legértékesebb rétegét, a birtokos osztályt, mert felháborítóan és nevetségesen csekély árakat ítél meg holdanként, például a Vermes-esetben kilenc millió koronát. Ezzel szemben Mózer azt hangoztatta, hogy a kilenc millió nagy tévedés, mert csak öt és félmillióról van szó, az is

csak helyszini javaslat még és nem jogerős, de különben is az Óefbé éppenséggel úgy táncol, ahogy az Omge fütyül és példátlanul magas megváltási árakat szab, mert a földárak ma sokkal, de sokkal alacsonyabbak, mint Pista tudni véli.

A vacsorák természetrajzához tartozik, hogy a vacsora éppen úgy késik, mint a vendég. Sőt még jobban. A háziasszonyok rendszeren szidják a még hiányzó vendéget, hogy miatta elromlik a vacsora. Mikor pedig a még hiányzó vendég nagy bocsánatkérés közepette megérkezik, kisül, hogy még egy nettó félórát kell várni, amíg a társaság asztalhoz ülhet. Apollóniának tehát bőven volt ideje kétszer is kisurranni az ebédlőbe. Első ízben akkor surrant ki, mikor Máli asszony egy mellékmondatban megjegyezte, hogy boldogult férje, Kékess Gergely, választmányi tag volt az Országos Kaszinóban. Máli asszony különben is roppantul megtetszett neki, kiment tehát és az ültetés rendjét erőteljes gesztussal megváltoztatta, amennyiben a Kékess Gergelyné feliratu, aranyszélű névkártyát felrukkoltatta egészen a Dixon helye mellé. Majd öt perc múlva azt a szenzációs értesülést nyervén báró Strahl Oszkártól, hogy ez a Kevy nagy paraszt lehet, mert eszkarpent vett szmokinghoz, ami égbekiáltó képtelenség, megint kisurrant és a Kevy István feliratu névkártyát számüzte Mózernén túl a kisebbik Mauserhuber-gyerek eddigi helyére.

A vacsora végre megkezdődött. Pista jobbról Mózernét kapta szomszédul, balról pedig egy igen fiatal, hirtelenszőke, tejképü gyereket, akl állandóan szigoru irodalmi ítéleteket adott elő, keményen megróva Anatole Francetól Knut Hamsunig mindenkit, amire azért érezte magát hivatottnak, mert két nappal ezelőtt hivatalos ígéretet kapott egy főszerkesztőtől, atyja barát-

jától, hogy a téli szezon megindultával őt fogják alkalmazni báli tudósítónak. Ezért minden második mondatát így kezdte: „Mi, írók...” vagy így: „Nálunk, a sajtónál, az nem így van...” Pista megadóan hallgatta és nem szólt semmit. Valljuk meg, Pista nem volt tulságosan járatos a világirodalomban. Illetőleg járatos volt, mihelyt vadászati könyvekről és utleírásokról volt szó. Azokat nagyon is ismerte, de há a kis szőke azt a nevet ejtette ki mellette, hogy Sinclair Lewis, akkor sejtelve sem volt, hogy ki az illető és melyik a keresztnéve. Jobbról viszont Mózernével volt megakadva, mert először is Mózerné ötpercenként leejtette az asztalkendőt taftruhájának túlgömbölyű térdeiről és azt mindig neki kellett felvenni, azután meg Mózerné semmi másról nem volt hajlandó beszélni, mint a drágaságról.

Bezzeg fent az asztal előkelőbb végén hangosan és elevenen folyt a szó. Máli asszony Dixon és báró Strahl között foglalt helyet. Csacsogott, nevetett, a négylovas hajtásról szabad előadást tartott, elmondott három viccet a falusi cigányról, fogpiszkálókából megoldandó számtani feladványokat rakott ki Strahlnak, Dixont pedig állandóan veszedelmes embernek címezte.

Mikor az utolsó evő az utolsó szem malagaszöllőt tette a szájába, Apollónia asszony, mint egy most születő hegység, felemelkedett székéből. Életében kevésszer érezte magát boldognak, de ez a mostani pillanat ilyen pillanat volt. A vacsora végig kifogástalanul sikerült, Dixon láthatóan jól érezte magát és ez a Kékess Gergelyné, ez elragadó asszonynak bizonyult. Milyen édes érzés volt hallani, mikor átszólt hozzá: „Tudod, édesem, nálatok Pesten, kérlek...” Egy ilyen előkelő gentry-asszony! És ugyanigy lehet neki felelni: „Kérlek, drágám, az úgy van, tudod...”

A szalonban feketét kínáltak körül és már szólt a zene. A zongoránál tapőr ült, azaz helyesebben tapőz, mert természetes, komor tekintetű asszonyosság volt a zongorás, orrán cvikkerrel. Máli nem sokat várakozott, míg táncra kéri, hanem odaszólt Strahl bárónak:

— Mondja, maga szép ember, tud maga táncolni?

És már ropták is a csarlsztont, vagy mint Strahl báró ejtette, a csaasznt. Csak ugy mellékesen jegyezzük meg itt, hogy Strahl báró egyébként nem tudott angolul. De nem erről van szó. Hanem arról, hogy a nágyobbik Mauserhuber-flu mindjárt felkérte Böskét, más párok is alakultak és Pista egyszerre teljesen egyedül ült egy kis asztal mellett egy csésze igen rossz fekete társaságában. Mert a fekete az nagy misztérium. Néha a legragyogóbb háziasszonyok csődöt mondanak a feketénél, néha igen gyenge kis vacsora után olyan feketét kap az ember, hogy az angyalokat látja gyönyörűségében. Hát amint ott üldögél Pista, egyszerre csak Dixon felkelt azok közül, akik nagy devócióval udvarát alkották és leült Pista mellé. És itt előljáróban egy pár szót kell ejteni a tegezésről. Magyar szokás, hogy társaságban a bemutatkozók azonnal tegeznek egymást. Egy német ember bizonyára a hasát fogná nevében arra a mondatra, ami nálunk egészen természetes: „Bocsáss meg, kérlek, elfelejtettem a nevedet, be akarlak mutatni a feleségemnek.” Ez a szokás ama régi időkből való, mikor a társadalmi osztályok szigorú zárkózottságban éltek és nem keveredhettek. Aki kétszáz évvel ezelőtt belépett egy társaságba, az biztos volt, hogy pár perc alatt a jelenlévő ismeretlenek bármelyikével kisütheti a rokonságot. Ebből természetesen az következett, hogy kiki tegezni tartozik egymást. Ma, kétszáz esztendővel később, az történik, hogy az ember

füvel-fával tegeződik, naponta száz szervuszt mond az utcán olyanoknak, akik közül bármelyik akár sikkasztó is lehet. De ez nem nagy tragédia, a tegezésnek éppen úgy nincs már értéke, mint a méltóságos címnek. Vannak mégis, akik féltékenyen vigyáznak a tegezéseikre. Ilyen ember volt Dixon Frigyes is, aki a Matusek-házba való beléptekor igen udvariasan, de hamar és tüntetően önzte az összes urakat. Mindjárt úgy köszönt, hogy „szolgája“. Azt nem tudta, hogy Matusekéknál a „jó napot kívánok“ is magázást jelent. Dixon a Nemzeti Kaszinóban élt és ott megszokta, hogy tegezõ barátaihoz lépve nem „szervusz“-szal, hanem „jónapot kívánok“-kal lépett oda. Most itt Strahl bárót is magázta. Ez különösen borzasztó volt.

És mégis, ahogy Pistához leült, azt kérdezte tőle: „Te nem táncolsz?“ Ennek a szenzációs tegezésnek meg is volt a maga oka. Dixon a legjobb barátja volt gróf Kelecsényi Gusztávnak. Tudta, hogy volt a barátjának egy gyámleánya, aki regényesen megszökött egy szerény vagyonu gentry-fiuval és valahol vidéken elkallódottan él. Arra is emlékezett, hogy a szöktetőt Kevynek hívták. És arra is, hogy a Kevy-familia igen régi törzsökös család, amely számos kamarást adott már az udvarnak. Ennélfogva nem tudta Pistát nem tegezni. De Pista arcán nem villant fel a kitüntetés boldogsága. Ma este ebben a társaságban ő sem tegezett senkit. De ha már egy jóval idősebb ur tegezi, hát Isten neki, rendben van.

— Nem táncolok, kérlek, vidéki ember vagyok, sok a dolgom.

Ez a „kérlek“ is kötelező. A tegezést rögtön nyugtázni kell. Ez hozzátartozik ahhoz az iratlan kátéhoz, mely az életet szabályozza.

— Birtokos vagy?

— Az.

— Akkor kollégák vagyunk. Nekem is van egy kis földem Visegrád vidékén, de hát én csak olyan mondvacsinált gazda vagyok. Inkább csak a vadászatért tartom. Szinte boldog vagyok, ha jelenti az ispán, hogy a vaddisznók garázdálkodtak a kukoricában. Te hány holdon gazdálkods?

— Háromszáz, — felelte Pista.

— Mennyi cselédet tartasz hozzá?

— Három családot.

— És hogy osztod be a vetést?

— Az idén őszire hagyok százharmincat, abból mondjuk ugy kilencven lesz buza, a többi rozs. Tavaszra hagyok ötven holdat, árpának. A kapásra mondjuk megint ötvenet. Kukorica, krumpli, bab. Ötvenet azután takarmányra szánok, bükkönyre, baltacimre, herére, lucernára, vegyesen. Marad még mondjuk ugy husz hold, az belsőség, vetemény, meg miegymás.

— Mire a takarmány? Juhokat tartasz?

— Azt. A gypju mifelénk jól fizet. Ámbár sok takarmány kell az állatnak. Eltart még egy jó hónapig, amig ráhajthatom őket a lucernára, a második kaszálás után. Később osztán már könnyebb lesz, mert augusztus elején már a tarlóra is mehetnek. Csak hát addig fene sok zöldet esznek.

— A bizony, idestova aratás lesz. Vannak már aratóid?

— Hogyne. Kövesdiek. Már régen szegődtek. Tizenkét pár.

— Készre?

— Tizenkettedre.

— És milyen juhot tartasz?

— Angol-cigája keveréket. Most százhusznál tartok. Nagyon jó juhászom is van, hálistennek, hát csak megy a dolog.

Itt uj alakok ültek oda a párbeszédhez. Ille-

tőleg nem ujak, hanem a régiek, akiket Dixon az imént otthagzott. De ők nem tágitottak, követték uj helyére is.

— Mondd, hány iga állattal boldogulsz ekkora földön? Erre kíváncsi vagyok, mert éppen a mult héten volt egy vitám.

— Nekem most van két iga ökröm és négy iga lovam. Az tizenhat állat. Van egy kis tehénészetem, harminc állattal. Ezzel együtt jár harminc-negyven darab borju, üsző, tinó, vegyesen. Husz anyakocám van. Haj, haj, nagy gond az a trágya.

A kis kör folyton szaporodott. Most lépett hozzájuk Böske. A zene tangót játszott, néhány szmokingos táncolt.

— Ugy látom, itt valami nagyon érdekes diskurzus folyhatik. Hol tartanak?

— Ne haragudjon, kislány, — szolt Dixon — mi bizony a trágyanál tartunk.

— Hát ha hajlandók témát változtatni, akkor leülök magukhoz. De azt kikötöm, hogy ne politizáljanak. A multkor is valaki kiejtette azt a szót, hogy Klebelsberg, erre tiz perc mulva mindenki összeveszett.

Pista egyszerre elevenebb lett. Egész este bosszankodott, hogy nem tud beszélgetni ezzel az aranyos kislánnyal. Annyi a gondja az embernek, kőbánya, adó, Máli problémája, minden. Egy kicsit jól esik ilyenkor egy kedves fiatal lánnyal beszélni. Pláne azzal, aki ilyen csinos. Mindjárt közelebb is húzta a széket. De amint nagy gusztussal készült a diskuráláshoz, egyszerre csak Mózer lépett hozzá. Elhívta. Kedvetlenül követte abba a harmadik szobába, ahol már ott ült Matusek papa társaságában Máli asszony.

— Bocsánatot kérek — mondta Matusek papa izgalmat kifejező bajusszal —, gondoltam, nem

fog ártani, ha ezt az iványi dolgot megbeszéljük egy kicsit. Tessék helyet foglalni, tessék rágyujtani.

Máli asszony úgy rakta egymásra a térdét, hogy az beleütközött az erkölcsvédelmi rendeletbe. A pezsgős poharát magával hozta, sőt mint jukker-asszony egy bontott üveg pezsgőt is hozott magával, amely gesztus Apollóniát a végsőkéig elragadta.

A tárgyalás megindult. Egyelőre csak tapogatózás történt mindkét részről. Matusek papa és Mózer roppant őszinte arckifejezéssel azt igyekeztek mélyen az ellenpárt tudatába vésni, hogy a Lapidaria tulajdonképpen nem is alakult még meg és a dolog e pillanatban úgy áll, hogy aligha is fog megalakulni, mert az előzetes számvetés olyan váratlanul magas tételeket mutat fel, hogy az egész vállalkozás lukratív jövője kétséges. Ezért ők Kevy urat és a nagyságos asszonyt nem akarják félrevezetni; a Lapidaria földvétel szándéka csak akkor lehetne aktuális, ha akár egyik, akár másik birtokból nevetségesen olcsón lehetne a szükséges részt kihasítani, de mivel ezt földbirtokosoktól nem igen lehet kívánni, jobb, ha az egész tárgyalás egyelőre elhalasztódik. Mire Pista és Máli asszony hasonló őszinteséggel kijelentették, hogy ők ennek roppantul örülnek, mert ők valami szokatlanul előnyös vételárnak nem tudtak volna ellenállni, így pedig megkönnyebbülten lélegzenek fel, mert megmarad a föld, hála a jó Istennek, így utólag most már megmondhatják, hogy csak rettentő drágán adta volna oda bármelyikük is a földet, csak ugyan jobb a dolog felett napirendre térni, nem is egyelőre, hanem egyáltalában. Közben természetesen mind a négyen tudták, hogy ez nem befejező, hanem éppenséggel a megkezdő tárgyalás. Ilyenkor kiki elkezdi várni, hogy mikor szóval meg egy pár nap, vagy egy pár hét múlva a

másik. Aki jobban tud várni, az kibőjtöli az ellenfelet.

Egy félórai tárgyalás után, amely alatt Máli megívott egy félüveg pezsgőt, visszatértek a társasághoz. A nappaliban nem szólt a zene, az egész társaság óriási és szenvedélyes vitában állott. Dixon közben már eltávozott.

— Gyere, drágám, gyere — kiáltott Apollónia — szólj bele ebbe a vitába, mert már úgy kiabálnak, hogy borzasztó.

— Miről van szó? — kérdezte harcrakészen az özvegy.

— Arról van szó, — kiáltott felhevülve az idősebbik Mauserhuber-flu —, hogy helyesen tette-e, aki a háboruban önként jelentkezett. Én azt állítom, hogy a hazáért nem meghalni kell, hanem élni.

— Nem arról van szó — vágott felhevülten a szavába Janka néni fia —, hanem arról, hogy...

— Hagyjál engem beszélni. Ha én végighallgattalak, te is hallgass végig engem! Na hát! Arról van szó, hogy azok a hülyék, akik önként jelentkeztek . . .

Ebben a pillanatban a Mauserhuber-flu meglepetten elhallgatott, mert Kevy István a vállára tette a kezét.

— Vigyázat — szólt nyugodtan és közömbös hangon Pista —, az én apám önként jelentkezett és elesett.

Mauserhuber nyelt egyet. A Böske szemét érezte magán és nem talált alkalmas utat a visszavonuláshoz. Tehát a támadást választotta.

— És ha én fenntartom, kérlek, amit mondtam?

— Akkor én önt — felelt Pista inkább derüsen, semmint hangosan — apró darabokra fogom szaggatni.

Zavart csend támadt a társaságban. Senki se tudta, mennyit vegyen ebből komolyan. De a le-

vegőben egy félelmes botrány lehetősége lógott. Az idegen vidékiben valami démoni módon nyugodt és idegtelen elszántságot lehetett érezni. Viszont azt is mindenki tudta, hogy a Mauserhuber-fü hatalmas természetében bikaerő lakik.

Az általános és néma zavar pillanataiban báró Strahl találta meg leghamarabb magát. Egy szempillantás alatt elhatározta, hogy közbelép Mauserhuber mellett, mert így Böske szemében ő lesz a nemes vetélytárs, aki konkurrens mellett férfiasan sikra száll, azonkívül nem is kockáztat semmit, hiszen ezzel a zömök kis emberrel Mauserhuber Lajos maga is elbánik, hát még ketten. Ennélfogva odalépett a két fiatalember közé és rászólt Pistára:

— Kérem, kérem . . .

Pista nem felelt. Csak kinyújtotta a félkarját és azzal báró Strahl Oszkárt félretolta. Mintha a gyalogut fölé hajló lombot, vagy utjában álló függőnyt toltá volna félre. Strahlnak gondolkozni sem volt ideje. Abban a karban, amely félretolta, kőből voltak az izmok. Pista tovább nézett farkaszemet a szőke óriással. Az pedig először elfehéredett, azután elpirult, azután torz és kínos mosolyt erőltetett magára.

— Hiszen csak tréfáltam — mondta rekedten.

— Én is csak tréfáltam — válaszolta közömbösen Pista.

— Hát pevsze — fordult a többiekhez báró Strahl —, maguk azt hitték, hogy komoly, mi? Jól beugvottak.

A kellemetlen hangulat feloldódott. Mindenki megkönnyebbülten nevetett. Egy jó negyedóráig még maradt Pista, mert azt leste, hogy hátha mégis sikerülne egy kicsit diskurálni Böskével. De nem sikerült. Három fiatalember ült a szoknyáján. Mái egy sarokba vonulva kettesben csevegett Strahl báróval és csiklandós hangu kacagásokat hallatott. Végre is elunta magát Pista.

Odalépett a szmokingosokkal beszélgető Böskehez és megbiccentette a fejét. Böske ránézett:

— Csak nem akar már menni?

— De megyek. Holnap korán kell kelnem, mindenféle dolgaim vannak.

— Miféle dolgai?

— Hát Istenem, tizre az Omgéba kell mennem, meg sok egyéb.

— Tizre? Mit szóljak én, aki tiz óraker már hosszú séta után iszom aludttej a szigeten?

Pista kutatóan nézett a kislány arcába. Az huncutul, kiismerhetetlenül és vidáman mosolygott vissza rá. Pista szerette volna tovább firtatni a holnapi hosszú sétát. De ebben a pillanathan Máli asszony lépett hozzá és megkopogtatta a vállát.

— Megyünk, Pista?

— Megyünk.

Böske kezét nyújtott neki. Nyájasan és kedvesen megszorította a kezét. Nagyon nyájasan és nagyon kedvesen. Több volt ebben a nyájas házi kisasszony kedvességénél, vagy nem? Ki tudná azt megállapítani? Pista még mindig ezen tündődött, mikor Böske már rég visszafordult a társaságához. Kissé furcsa és félszeg volt a vidéki flatalember, ahogy bucsu után még mindig ott állott és határozatlanul nézett maga elé. Akár bambának is lehetett volna mondani.

IX.

Az alsószigeten, ott a szigeti vasut végállomása felé, egy gyepes részen felturta magát a vakondok. Az éj folyamán csinálhatta ezt a dolgot, mert a kicsiny, tűzhányó-modellhez hasonló kup még friss barna volt. Noha a gyepre lépni tilos, Kevy István földbirtokos három lépéssel behatolt a szent gyepre és belemarkolva a turásba, felvett magának egy marék földet. Azt azután

igen nagy figyelemmel nézegette, vizsgálgatta, morzsolgatta.

Arrafelé jött egy munkásfajta ember. Látszott rajta, hogy a szigethez tartozik. Csákány volt a kezében. Pista megszólította:

— Aggyonisten jó napot! Mondja, hol lehetne itt egy pohár aludttejet kapni?

— Lehet azt több helyen — szolt az vállat vonva —, van itt vendéglő, meg kávéház, meg szálloda nem is egy. Meg ott a tejcsarnok.

A tejcsarnok, az megragadta Pista fantáziáját. Valahogy minden ok nélkül az volt az ándungja, hogy a pesti kislány a tejcsarnokban lesz. Megmagyaráztatta magának az utat a nap-számossal, adott neki egy szivart és elindult. Bal-felől nagy kubikoló munka folyt a parton, hatalmas ásásokkal és talicskákkal, jobbról a vasut sinei szaladtak és azon túl a tikkadtan zöldelő szigeti fák mély lombja. És séta közben egyszer csak tisztás bukkant elé, középen nagy toronnyal, a torony tövében rengeteg bádogasztallal és tejféléket iszogató emberekkel.

Kevy Pista megállott és az asztalok világát matematikai stráfokra osztva, hogy egyet is ki ne hagyjon, a szemével számba vette a közönséget. De hiába szalajtottá végig a pillantását az embereken a rendet vágó kaszás rendszeres módján, ez az aratás nem hozott neki semmit. Matusek Böske nem volt sehoh. Elkezdte még egyszer. Hát uramfia, ott ült egyedül fehér nyári ruhában egy asztalnál mindjárt a szélén és egy igen hosszú kanállal kezdte pákosztosan kóstolgatni az aludttej tetejéről a tejfölt. Pista belsejében egyszerre történt két dolog. Az egyik az volt, hogy valami forró és könnyed hűvösség futott rajta keresztül, a másik az volt, hogy ettől a furcsa érzéstől meghökkent egy kicsit.

Mi ez? Mért van rá ekkora édesen zsibbasztó hatással ennek a kislánynak a látása? Mért gon-

dol rá olyan sokat, mióta ott a lépcsőházban ismeretlenül felnyalábolta és először az arcába nézett? Miért akart vele tegnap mindenáron diskurálni és miért töltötte el akkora kedvetlenség-gel, mikor sehogysem adódott az a jó, kiadós, vidám diskurzus? És mi ez az egész furcsa szórakozottság, ami már napok óta nehézkesen hajtja és nyomasztja? Hiszen az lehetetlen, hogy a legegyszerűbb magyarázat való lehessen: nem, nem, ő ebbe a kislányba nem szeretett bele. Micsoda gondolat ez, erről beszélni sem lehet. Szereti? Dehogy szereti, hiszen azzal rajongás jár, meg imádat, már pedig az csak elképzelhetetlen, hogy ő térdelve képzelje el magát ennek a fruskának a ruhája szegélyénél, amint révült arccal feltekint reá? Sokkal inkább ingerelni szeretné, játszogatni vele, dévajul incselkedni, mint nagyon kedves gyerekekkel szokot mókázni az ember és közben parancsolgatni neki, dirigálni egy kicsit, hogy szót fogadjon, hadd lássa meg, hogy férfival van dolga. De hát ha csak ez a vágya, semmi más, akkor miért hagyott ma délelőtt faképnél minden fontos dolgot, csak hogy idejöhessen?

Mindezt nem gondolta végig ilyen megcsinált mondatokban Kevy István iványi földbirtokos, aki zöld makra-kalappal és csizmásan ott álldogált a budapesti Margitsziget egy pontján. Ködlő zürzavarban tolakodtak egymásba ezek a gondolatok, mint a száz oldalról kavart víz. És csak indult előre botorkálva, mintha láthatatlan varázslat vinné álmójárásban; egy pillanatig még csodálkozott azon, hogy milyen furcsa gyengeséget érez a térdében, mivel pedig olyan kegyetlen erővel meg tudja szorítani a lovat. És már ott is állott a Böske asztalánál.

Ahogy ügyetlenül, kissé rekedten köszönt és mindjárt meg kellett köszörülnie a torkát, Böske felpillantott. Furcsák az ilyen pillanatok. Az em-

ber ilyenkor teljesen vak és talán halálbüntetés terhe alatt sem tudna számot adni annak az arcnak a vonalairól, amelyet néz, néz mereven, de nem lát. És napok múlva, ime, magányos tünődés közben teljes élességében felbukkan ugyanez a pillanat, felötlik ugyanez az arc, hogy pontosan és tisztán látható legyen mosolyának leg-lehelletibb rebbenése is, mikor nincs ott, mint a hogy vakon néztük, mikor ott volt.

— Maga az? Foglaljon helyet. Hogy kerül errefelé?

— Erre jártam — felelte Pista habozva és ügyetlen leülésével azonnal feldöntött egy széket, amelyen pedig kesztyű, könyv, napernyő, retikül hirdette az urnő rövid pihenőjét.

Ilyenkor a Kevy Pisták mindenütt e nagy világon egyet éreznek. Szeretnék önmagukat haragosan villanó szemmel behívni a sűrűbe, ott önmaguknak villámgyorsan egy pofont adni, azután önmagukon így méltó bosszút állván, visszatérni. De ez, sajnos, éppen ilyenkor kivihetetlen. Le kell hajolni és restelkedve szedni fel a holmit a földről, közben pokoli módon érezve enyhén gunyos pillantását annak, aki előtt igen édes dolog volna impozánsnak és méltóságteljesnek feltűnni.

— Nem baj, nem baj — szolt Böske a rab-szolgával kegyesen bánó, jóságos királyné hangján —, csak tegye vissza, azután beszéljessünk. Tegnap este ugyanis nagyon elhanyagolt.

— Én? Elhanyagoltam?

Igy nézhet bírásra az, akit a terhelő adatok végzetes összejátszása folytán éppen most ítéltek ártatlanul halálra.

— Hát akkor én hanyagoltam el magát. Az már mindegy. Most itt vagyunk és diskurálhatunk. Mesélje el, amit tegnap elmesélt volna.

Mit is, mit is . . . — keresgél Pista zavart gondolatai között, de nem jutott semmi eszébe.

Nagy hálával fogadta a kiszolgáló kisasszonyt, aki rendelése iránt jött érdeklődni. De ezzel is baj lett. Mert egy pohár szilvóriumot rendelt, amin a kiszolgáló kisasszony elcsodálkozott. Matusek Böske pedig szívből elnevette magát. Végre is egy pohár hideg tejet kért.

— Tejcsarnokban maga szilvóriumot kér? Képes a cukrászdában malacpörköltet rendelni.

— Mi az, mulat rajtam, mert vidéki vagyok?

— Isten őrizz. Hogy képzeld olyat, hogy ki nevetem? Egy ilyen tiszteletreméltó földbirtokost. Pláne hallom, hogy gentry. Pláne fertálmágna. Azt hallom, hogy a Kelecsényiek rokonai?

— Micsoda? — horkant fel Pista felvetett fejével —, ki mondta azt magának?

— Az a hölgy, aki magával . . . akivel együtt érkeztek tegnap. A papát ez nagyon érdekli, mert ő nagyon szoros üzleti viszonyban van gróf Kelecsényi Gusztávval.

— Nem kérem, annak nem vagyok rokona.

— Jó, jó, azért ne egyen meg. Sértés az, ha valakit a Kelecsényi rokonának tartanak?

— A világeért sem. De az egész más ág. Mi csak afféle falusi emberek vagyunk, mi ezeket a nagy Kelecsényieket még csak látásból sem ismerjük. Azért magyarázom ezt ennyire, mert utálok, mikor valaki az előkelőbb rokonokkal dicsekszik.

— Előkelőbb? Hiszen magukról, gentrykről, azt mesélik, hogy a mágnásokat nem tartják különbekeknek.

Pista kevélyen sodrott egyet a bajszán.

— Hát nem is. Kéless Málit sem értem, hogy miért beszél ilyen badarságokat. Én életemben még csak nem is láttam egy fia Kelecsényit sem.

— Kéless Máli. Milyen szép neve van. Ő maga is nagyon fess asszony. A mama egészen beleszeretett.

— Igen, fess asszony. Mondja, ki volt az az angolos ur, aki velem is beszélgetett?

— Dixon Frédi. Nem hallott róla?

— Nem igen.

— Nagyon ismert ember pedig. Nagyon kedves és okos, nekem nagyon jó barátom.

Pista idegenül érezte magát. Vidéken ez a szórakozás nem használatos. A hét szilvafa árnyékában asszonyféle ki nem ejti azt a szót, hogy barátom. Hát még férfi azt, hogy barát-nőm. Egészen más világ ez a Pest, hiába. Más nyelvet is beszélnek, mintha csak más nemzetség volnának. Az ördög bujjon ebbe a Pestbe, hát miért ül ő e mellett a pesti lány mellett ilyen ügyefogyottan, mint egy kuka? A nemjóját neki, akármilyen nagy fene nevezetes ember az a Dixon Frédi, azért egy Kevy István se kutya, nézze meg az ember.

Hiába, hiába. Biztatgatta volna a mi Pistánk a maga vidéki önérzetét váltig, de hát semmi ösztöke nem használt, csak ült ott a bádogasztal mellett, mint akit ott felejtettek és nem jutott eszébe egy okos szó sem, hogy társalogjon egy kicsit. Hosszu csend következett. Ezek a világ legkinosabb csendjei. Maradni is szörnyü, elmenni is szörnyü. Ejnye, Kevy István, hát mért nem csapsz egyet a ló nyakára, azután hajrá, eldobni a kantárszárat, hadd vág-tasson a vidámság, a móka, az évődés! Hiába, hiába. Nem ment.

— Gyakran jön Pestre?

— Nem nagyon gyakran. Azaz, ha ugy vesz-szük, elég gyakran.

— Ebből azután sokat tudok.

— Hát mondjuk, nem nagyon gyakran.

— És szokott olyankor eljárni színházba, ét-termekbe?

— Nem igen. Ha csak valami jó operettet nem adnak.

— Szereti az operetteket?

— Tudja Isten. Ha jó benne a jellemrajz. Meg az izé . . .

— Mizé?

— Az a izé. A táncokban a helyzetkomikum. Matusek Böske elnevette magát. De nem gu nyosan. Inkább őszinte rokonszenvvel.

— Maga nem is tudja, milyen kedvesen mondta ezt. A táncokban a helyzetkomikum, azt meg kell enni.

— Ne csufoljon engem, nem értek én az ilyesmihez. Szántóvető ember vagyok, az az én dolgom. Kérdezze tőlem a csalamádét, majd beszélek én arról akár egy félóráig. Igaz, hogy abból meg maga nem ért egy szót se.

— Abból bizony nem. Pedig érdekelne. Semmit se nézek olyan szívesen, mint a néprajzi filmeket. Ez is valami olyanféle. Érdekes lehet az a tanyai élet . . . aratni, halászni, vadászni . . . Szokott maga vadászni?

— De nagyon. Mi más passziója van az embernek odalent? Azt kéne egyszer látni magának. Egy olyan jó kört a tarlón, mikor hopp, egyet bukfencezik a nyul, csak úgy világít a fehér feltja neki.

— Bukfencezni szokott? Jaj, de kedves. Nem is hallottam. Miért bukfencezik?

— Hát mikor meglövi az ember. Az a szokása.

Matusek Böske arcára idegen kifejezés ült. Ösztönösen elhúzódott a válla.

— És nem sajnálja, mikor meglövi? Hiszen az vérzik! És menekülni szeretne és félti az életét és maguk belelőnek.

— Bele hát. Hiszen azért nyul. Hogy egye meg az ember, ha nem lövi le?

— Én ezt utálok. Ne haragudjon, de irtózom a vadászattól. Nem olvasta azt a Flaubert-könyvet, a Vendégszerető Szent Juliánt?

— Nem.

— Hát olvassa el. Örökre elmegy a kedve a vadászattól.

— Egy könyv miatt? Nem igen hinném. De a maga kedvéért elmondatom magamnak a nagybátyámmal, az a világon minden könyvet elolvasott. Jaj, de szeretném, ha ismerné. Az azután az igazi kedves ember. Arra azután igazán rá lehet mondani, hogy kedves és okos.

— Miért mondja ezt? Van, akire nem lehet rámondani olyan nagyon?

Egy picit szünet következett. Azután Matusek Böske idegenül hozzátette:

— Nem találta elég kedvesnek Dixont? Vagy elég okosnak?

— Dehogy nem, hogyne, mért ne találtam volna.

— Vannak, akik nem szeretik. Rendkívül eszes és fölényes. Sok embernek az terhére van. És nagyon nagy a kulturája. Azt se mindenki szereti, mert az ilyen emberek rendszerint türelmetlenek a többivel és inkább nem beszélnek.

— Velem éppen eleget beszélt. Ő is félig-meddig gazdaember, hát egész jól eldiskuráltunk.

Megint csend következett. Böske kanalazta az aludttejet. Pistának is innia kellett volna a hideg tejet, amely közben megérkezett, de semmi kedve sem volt hozzá. Valahogyan minden mozdulatát ólomsúlyúnak érezte, minden mozdulatától előre idegesen idegenkedett. Ha megkérdezték volna, hogy mit szeretne most legjobban, alighanem azt felelte volna, hogy vaksötétet szeretne, mert akkor igen kényelmesen és feszengés nélkül lehetne mozogni és csak

a két hang hallatszanék a sötétben. Az volna az igazi kellemes beszélgetés. Ez bizony nem az.

Böske a kocsiut felől egy magas fiatalembert látott integetni. A fiatalember most szállott ki az autóból, amelyet hirtelen megállított.

— Nini, Mauserhuber Lajos. Maga is ismeri, tegnap találkoztak.

Hogyne ismerné. Azonnal megismerte. Ez volt az a nagy behemót fiatalember, aki az önként jelentkezőkről azt a megjegyzést tette. Pista arca megkeményedett. A szemét, mint a rövidlátó, szükre huzta. Azonnal szilárd és biztos lett. Van egy bizonyos fajta férfi, aki nővel szemközt zavaros lesz és ügyefogyott, de a férfi-ellenféltől hirtelen megkeményedik a dereka és megsűrűsödik a szemöldöke. Mauserhuber Lajos már ott is volt az asztaluknál és már köszönt.

— Fizessen, Böske, hazaviszem.

— Nem bánom, már ugyanis eleget ültem. És olyan meleg van, nem esik jól gyalog menni.

Fizetés után Mauserhuber Lajos nagy biztossággal és hanyag természetességgel indult előre a Böske balján. Pistának nem akadt hely a lány másik oldalán. Csörtetve, féloldalt székekbe ütközve, kelletlenül baktatott utánuk. Az autónál megálltak.

— Jó kis kocsi, mi? Most próbálom, mert az éjjel egy kis baj történt és reggel megigazitotam magam.

— Baj? Micsoda?

— Persze, maga még nem is tudja. Maguktól a fiukkal még elmentünk az Admusba. Ott megittunk egy pár üveg pezsgőt, nekem nagyon jó kedvem lett és elvittem a fiukat kocsikázni. A Stefániát már untam, hát mentem Mátyásföld felé. Egy kicsit nekieresztettem. Vissza-

jövet volt a baj Sashalomnál. Nagy hecc volt. Egy kutya szaladt át az uton és minden áron el akartam célozni, attól azután belementem a kilométerkőbe. De a kutyát eltrafáltam.

Böske megborzadt és hirtelen pillantással Pistára nézett. Kevy Pista elsápadt és látszott az arcán, ahogy keményen összeszorítja a fogát. Szinte látni lehetett, hogy ruháiban egyszerre hogy keményedik meg az egész ember. A szája is sápadt volt, mikor megkérdezte:

— Elgázolta szándékosan?

— El hát, csak úgy nyekkent. Be voltam spiccelve. Mért nem kötik meg éjszakára, nem igaz?

Pista nem felelt. Erősen összeszorította a száját, nagy lélegzetet vett, orrlyukai erősen kitágultak. A tekintetét elfordította. Böske mind ezt látta. És ránézett az édesdeden mosolygó Mauserhuber Lajosra.

— Szégyelje magát. Menjen csak a kocsijával, nem is akarom látni. Bemegyek gyalog.

A melák fiatalember vidáman elnevette magát.

— Na, ne okoskodjon. Szálljon fel.

Majd Pistához fordult nagy leereszkedéssel:

— Legyen szerencsém.

Pista nem felelt. Meg se moccant. Csak nézett tovább mereven Óbuda felé.

— Menjen, — szólt Böske idegesen és komolyan — nem megyek magával.

Mauserhuber Lajos vigan vállat vont, ügyesen felugrott a kormánykerékhez, kapcsolt, indított. Már rohant a gyorsan induló gép, mikor félkézzel derüsen bucsut intett. Azok szótlanul néztek utána.

Pista furcsán érezte magát. Hogy Böske elküldte az óriást és vele maradt, annak örülni kellett. Ha Böske elkerepelt volna az autón

az óriással, azért haragudni kellett volna. De valahogy jobban szerette volna ezt a haragot, mint azt az örömet.

X.

Hát most itt álltak egymás mellett. A vidéki fiatalember megzavartan, de kissé zavartan a pesti kisasszony is. Furcsa pár voltak itt a Margitsziget nyári délelőttjében: egy elegáns fehér habkisasszony, aki szinte elrepült volna, ha ráfujnak, olyan tünde volt és légies tetőtől-talpig, illatos és divatos és mellette egy csizmás, zekés, vadászkalapos fiatalember. Hogy nem sül meg ebben a hőségben, az Isten áldja meg.

— Ha beljebb megyünk az árnyékosabb utakra, gyalog is mehetünk, — mondta egy pillanatnyi tépelődés után Böske.

És megindult a sziget belseje felé, félbalra. Tudta jól a járást. A fiatalember kényszeredetten ment utána. Nem szerette, ha vezetik. Ő szeretett vezetni.

— Legalább diskuráljon valamit, ha már maga kísér haza, nem az a másik.

— Nem vagyok én most jó társalgó. Fel vagyok háborodva.

— Annyira szereti maga a kutyát? Van kutyája? Persze vadászkutya?

— Most járok vadászkutya után, már ígértek egy bizonyos vizslakölyköt. De van egy puli kutyám.

— Puli? Milyen az? Nekünk van egy volt szobalányunk, aki vidékre ment feleségül egy csendőrhöz és gyakran ír levelet. Az folyton a pumi-kutyát emlegeti.

— Pumi! Az Istenért, hiszen az egészen más, hogy lehet ilyet mondani?

Böske elnevette magát. Kevy Pista csupa tűz

volt, arca csupa tudós odaadás és megütődés, mint a külföldi magyaré, aki azt hallja, hogy Budapestet összetévesztik Bukaresttel.

— Jó, hát más. Azért ne egyen meg.

— Pumi csak egyféle van: barnaszürke színű. Azt a Dunántul tartják a juhok mellett. Nagyobb, mint a puli, á, hogy is lehet azt összetéveszteni.

— Jó, rendben van, bocsánatot kérek, viszsza-vonom. A puli más. Halljuk a pulit.

Pista elkezdett mesélni. Nagy passzióval, mint mikor valaki a sikerült gyerekéről ad elő nagyszerű történeteket.

— Kétesztendő. És nem olyan akármilyen kutya ám, úgy tudja meg. Tizenhat őse van annak törzskönyvezve, mint egy császári és királyi kamarásnak. Egész sor kék szalagja van már otthon az almáriomban a pedigréje mellett. Mert magam mellett akármilyen kuvaszt nem is tartanék.

— Jaj, de gőgös, uramisten. És a kutyája szereti magát?

— Azt nem lehet leírni.

— Jé, Pista, hiszen maga meg van hatva.

— Meg hát, nem is restellem. Nem tudja azt maga, hogy vidéki embernek mi a kutya. Beszélgetni tudok én azzal.

— Jaj, de bolond. Hát hogy beszélget a kutyával?

— Hiába nevet. Az én kutyám harminchét magyar szót ért. Szeretném, ha látná, mert így hihetetlenül hangzik. A puli olyan okos állat, hogy az már titokzatos. Várjon csak, van Hermann Ottónak egy könyve, amiben sok szó van a puliról, azt odaadom magának, ha egyszer megint találkozunk. Persze, előbb fel kell hozni, mert lent van Iványiban, majd elkérem a nagybátyámtól. Csak ideadja az öreg huncut, mert úgy félti a könyveit, mint a szemevilágát.

— Arról is milyen melegen beszél. Szereti?

— Mintha apám volna.

— Az is olyan kedves... ó bocsánat...

— Azt akarta kérdezni, hogy olyan kedves-e, mint a pulim? Csak mondja bátran. Nem sértő az. Tudja, hogy milyen tisztesség jár a pulinak? Ha maga a gazdaembernek a puliját akarja látni és megkérdi, hol a kutyája, akkor megsértődik. Azt mondja: „A kutya amott hátul van láncon. Ez nem kutya, hanem puli.” Az én egyik cselédemnek is van egy pulija. No, azt a cselédet kéne magának ismerni. Roppant figurás ember. A kutyáját, azaz a puliját, úgy hívják: Másképp.

— Hogy?

— Másképp.

— Tessék?

— Lássa, maga is. Ugy hívják a kutyát. Az a neve, hogy Másképp. Csak azért, hogy ha idegenek a nevét kérdik, tréfa süljön ki belőle. Az se rossz, mikor azt mondja ez a figurás Boldizsár: „jaj bizony, furcsa egy puli ez, csak rágott ételt eszik”. „Ejnye, ejnye, — kérdezi az idegen — azután ki rágja meg neki?” Erre nagy komolyan feleli Boldizsár: „Ő maga.”

Böske hangosan kacagott. De a kacagás kelő közepén hirtelen meghökkent. Most vette észre, hogy már régesrégen odaértek a Honvédtutcai ház elé, hogy már régesrégen ott állanak a vadul perzselő napban a kapu előtt és még az se jut eszükbe, hogy beljebb álljanak az árnyékba. A karkötő-órájára pillantott.

— Szent Isten, nekem angol-óram van, már el is késtem. Köszönöm, hogy hazakisért. Mikor látom, hogy kutyákra tanítson?

Kezet nyujtott. Pista úgy fogta meg a vékony, hosszukás kis kezét, mint Napoleon foghatta először a koronát. Fogta és nem eresztette el. Ugy beszéltek tovább.

— Azt bizony nem tudom. Mikor?

— Tud maga franciául?

— Nagyon gyöngén.

— Kár, mert ma este egy párizsi ur jön üzle-
teket tárgyalni az apámmal. Eljöhetett volna ve-
lünk vacsorázni. De csarlsztont csak tud?

— Sajnos, azt nem tudom.

— Igazán kár. Hát majd összejövünk, remé-
lem.

— Remélem.

Böske bólíntott még egy nyájasat, elvonta a kezét és eltűnt a kapuban. Pista ott állt és nézett utána. A tenyere előre tartva úgy maradt, ahogy a Böske kezét fogta benne.

Böskét odafenn az angol teacher várta. Csakhamar nekiestek Galsworthy „The family man” című művének. A teacher olvasott, Böske pedig nem figyelt oda. Puli járt a fejében, csizmaszár, puli, meg kantár, ami nem ugyanaz, mint a gyeplő. És ez a mokány, szélesvállu, fekete fickó járt az eszében. Ó, milyen kár, hogy nem magas, szőke, külföldi! Így persze beszélni sem lehet a dolgról.

Pista pedig lázadó dühvel cammogott az utcán, azt se nézte, merre. Hogy a sistergős isten-nyila üssön a francia nyelvbe, meg a csarlsztonba. Tudni kellene ezeket is, nemcsak azt, hogy a korpa mázsája tegnap óta huszonhárom pengő. Milyen kár, hogy ez a kedves, jószagu, pesti kislány, ez az eszemadta rozmaringszál, nem iványi kisasszony! Így persze beszélni sem lehet a dolgról.

— Milyen kár, — tündődött az angol szöveg duruzsolása mellett odafenn Böske.

Pista nem ezt gondolta. Pista hirtelen vad dühvel taposott szét egy narancshéjat a Báthory-utca aszfaltján. Ugyanis Dixon jutott az eszébe az angol óráról és ettől egyszerre mérges lett,

Aminek nem volt semmi értelme, hiszen Dixon kitünő uriember és Kevy Pistához nagyon kedves volt a tegnap esti vacsorán, ezt nem lehet eltagadni. Mégis: Kevy Pista minden ok nélkül egy kurtát káromkodott is a narancshéj felett.

XI.

Az özvegy késett. Ugy volt, hogy együtt ebédelnek a Hungáriában. Pista már egy félórája ott ült az asztal mellett és a harmadik pohár sör mellé a harmadik sóskiflit ropogtatta, mikor végre a szép Máli belibbent az étterembe. Azaz, hogy nem éppen belibbent. Szálas, magas, telt szépsége sokkal masszívabb volt, semhogy libbenhetett volna. Inkább úgy ment, délcegen, izmosan, rugalmasan, mint egy katona. Az arca kipirult a hőségtől és a sietségtől.

— Soká váratтам? Nem tehetek róla, rengeteg grammofonlemez kellett végighallgatni. Kérek két metéltlevest. Tudja, Pista, — igen, egy pohár sört is kérek — láttam egy grammofont, nagy szekrény, az egész villanyra jár és nem kell babrálni a lemezt, a masina a lemezeket maga cseréli ki, na hát, miket ki nem találnak, és vettem tizennégy lemezt, egyik jobb, mint a másik, majd otthon lejátsszuk, maga is átjön Kohára, hallja, Pista, most már itt az ideje, hogy azt a csarlsztont megtanulja, haladni kell a korról, miesoda gavallér maga? Na, majd én kézbeveszem magát.

Pista felütötte a fejét.

— Csarlsztont? Nem bánom. Nehéz az?

— Elég nehéz. De maga kitünő táncos, hamar meg fogja tanulni ezt is.

Pista tündődött valamin. És kis szünet után megkérdezte:

— Mondja, Máli, jól tud maga franciául?

— Elég jól. Miért kérdi?

— Csak úgy kérdezem.

Egy darabig hallgattak. Ekkor egy portásfiu lépett az asztalhoz.

— A méltóságos asszonyt a telefonhoz kéretik.

Máli letette a kanalat és indult kifelé. Méltóságos asszony? Kéness Gergely sohasem volt méltóságos ur. Sőt olyan gőgös ember volt és olyan sokat adott a tekintetes ur voltára, hogy ha valahol nagyságos urnak szólitották, menten lármát csapott. Most az özvegye kiadja magát méltóságos asszornynak. Bizonyosan pincérek kezdték úgy szólitani, ő nem tiltakozott és így rajta maradt a dolog. Pista evett tovább és csóválta a fejét. A molnár lánya méltóságosztatja magát. Hiába, más fajta. Ő bezzeg inkább meghalna, semhogy kormányfőtanácsos legyen. De ki hivhatja Kékes Málit a telefonhoz?

Az özvegy kisvártatva visszaérkezett és visszaült a tányérjához.

— Élni sem hagyják az embert, — mondta rosszul játszott bosszusággal — ez a hogyhivják telefonozott, ez a tegnapi báró. Azt hiszem, báró Strahlnak hivják.

Pista nem szólt semmit. Csak éppen nagyot határozott magában. Eredetileg az volt a szándéka, hogy a délutáni vonattal az özvegy társaságában utazik haza. De most, hogy Strahl bárót hallotta, egyszerre felsorakoztak benne mindazok a férfiak, akik a Böske finom termete körül mindig ott tolongtak a fantáziájában, ha mindjárt eldugva is. Most azonban élesen felötlöttek előtte mind: Strahl báró, a kutyagázoló Mauserhuber-fiu, de főként és legsajgóbban Dixon. Hát ezt nem lehet hagyni.

— Maga délután utazik, Máli?

— Együtt megyünk, nem?

— Én, nem biztos, hogy már délután mehe-

tek. Sok mindenféle dolgom van, megeshetik, hogy nem tudom mind elintézni vonatindulásig.

Az özvegy figyelmesen ránézett, azután sokáig a levegőbe nézett. Távoli, gonosz kis mosoly ült az arcára. De ezt Pista nem látta, mert rendkívüli figyelemmel a huslevest szemlélte. Máli asszony könnyed hangon szólalt meg egy kis szünet után:

— Az igazat megvallva, én is nehezen tudok vonatindulásig végezni. Egyszóval miben maradunk?

— Abban, hogy ne kössük egymást. Kiki indul haza, ha elvégezte a dolgát.

Az özvegy bólintott. Az arcán most is ott játszott az a távoli, gonosz kis mosoly. Hogy ez mit jelentett, azt Pista soha ki nem találhatta volna. Az ő egész világa a tisztesség és őszinteség pilléreire épült, az agya forgása ezeknek tengelyéhez igazodott. A Máli asszony mosolyát — nem is nagy fejtöréssel — valaki olyan találhatta volna ki, aki a maga világát az emberek gyengeségére és hazug voltára építette. Az ilyen gondolkozónak nem sokáig kellett volna számba venni a Máli asszony felfelé törekvő titkos vágyait és azokat a csillogó pontokat, amelyek most e rangimádó vágyak kezeügyébe jutottak.

Elég az hozzá, hogy a fővárosban tartózkodó iványiak ebéd után nem csináltak vasuti programot. Nyájasan elköszöntek egymástól és ment kiki a maga útján. Aki Máli asszony napi programját követte volna, az látta volna a szép asszonyt, amint fáradhatatlanul járkal a Belvárosban, annak husz különböző üzletét felkeresven, hogy fél hatkor beüljön egy taxiba és kivitesse magát a ligeti Zserbóba. Ott helyet foglalt a terrazon és alig hozatta ki a jegeskávóját, egy nyulánk fehérarcu szép férfi jelent meg az asztalánál, báró Strahl Oszkár. A báró szertartásosan meghajolt, kezet fogott, leült és ottmaradt

az asztalnál este nyolc óráig, mely idő előtt ő legalább kétszázszor használta azt a szócsoportot, hogy „kévem, kedves Máli“, a szép özvegy pedig legalább ötszázszor azt, hogy „tudja, báró“ és „lássa báró“. Este nyolckor Máli szeretett volna a báró társaságában kimenni a felső-szigetre vacsorázni, de a báró ez elől mély sajnálattal kitért, mert — mint mondotta — valami halaszthatatlan dolga van erre a Park-klub felé. Ez meg is felelt a valóságnak, mert elváltván az özvegytől, a Park-klub tájékán betért egy Stefánia-uti kávéházba és ott a drága szigeti vacsora helyett hideg kávéval vacsorázott habbal és négy süteménnyel. Az özvegy hazament, a szobájába hozatott vacsorát és korán lefeküdt. Elalvás előtt sokáig hánytatette magában kialakulandó jövője tarka lehetőségeit. Ha ezzel a Kevy Pistával nem megy a dolog, mindenesetre hasznos lesz a tartalékból elhuzni egy bárót.

Aki pedig Kevy Pista programját követte volna, az látta volna a vadászruhás fiatalembert, amint immel-ámmal benéz magkereskedésbe, puskaműveshez, trafikba, gazdasági gépgyár üzletébe, végre átmegy Budára és megtekinti a Borcsa Amerikában című darabot, hogy utána Diófában vacsorázzék és ott parádivizes asztali bor mellett szép csendesesen megrendelje magának azt a nótát, hogy „nem való bokréta turi süveg mellé“, majd pedig félegy tájban gyalogszerrel kocogjon át a Lánchidon és folyton-folyvást Matusek Böske járjon a fejében.

Másnap reggel tíz órakor Kevy Pista kutató szemmel körültekintgetve ott állott a margitszigeti tejcsarnok bádogasztala között. A szemével megkereste a tegnapi asztalt és kellemetlen, csalódott rebbenést érzett a mellében, mert annál az asztalnál most két öregasszony ült, akik mind a ketten behunyták a szemüket s arcukat némán a tűző nap felé tartották. És a többi asztalnál sem

ült sehoh Matusek Böske. Pista kétszer is számba vette őket, először csak ugy átabotában, majd asztalonként előre haladva és még egyszer vissza. Minden hiába, akit keresett, az nem volt sehoh.

Hátha még jön? Leült és aludtتهjet rendelt. Szórakozottságában először egy pohár borovicskát kért, de a felszolgáló kisasszony olyan furcsa arccal nézett rá, hogy ettől feleszmélt és kiigazitotta a dolgot aludtتهjre. Roppant lassan ette az aludtتهjet, mert feltette magában, hogy csak addig vár, ameddig az aludtتهj elfogy. De hiába csalta magát, elmúlt már tizenegy óra is. Matusek Böske mégsem volt sehoh. Az ilyen várakozások alkalmával az embernek száz és száz apró ürügye akad, hogy egy-egy kicsit még hozzácsapjon az időhöz és huzza halogassa a dolgot. Mert például elhatározza az ember, hogy csak addig vár, ameddig az a barnakabátos öreg bácsi elolvassa a Pester Lloydot, amit a kezében tart. Csakhogy mikor a barnakabátos öreg bácsi leteszi a lapot, akkor éppen nem lehet fizetni, mert nincs személyzet a közelben. Akkor tehát elhatározza magát az ember, hogy most már csak a fizetést várja meg. És így tovább. Tizenegy óra jócskán elmúlt már, mikor Pistának nem maradt több ürügye. Már fizetett is, már fel is állt, már az edényeket is elvitték az asztráról, — nem volt mit tenni, elindult.

A strandfürdő nagy barna fapalotájának férfibejárata előtt megállt. Hirtelen nagy kedve támadt uszni. Az egészséges testi életet élő emberek, ha bosszuság éri őket, rögtön testi munkát keresnek maguknak. Az emberben élő öslény ilyenkor a maga primitiv módján akar bosszút állni a bosszuságért a világmindenségen: vakon lesujtani egy ökölcsapással. Mindegy, hogy hova: a csapás mindenképpen a külvilágot éri, a mindenségnek azt a részét, amely ezuttal nem jól vi-

selte magát. Ezt az ökölcsapást igyekszik az ember levezetni a feszülésre kész izmok valamilyen munkájában. Kevy Pista ellenállhatatlan gusztust érzett, hogy erős karjával keményen kettényomja maga elől a vizet és hogy lábával hatalmasakat rugjon hátrafelé. Ennélfogva felment a kasszához és beváltotta magát.

Mikor kapott fekete kölcsöntrikójában kijött a kabinból, idegenkedve nézett szét a terepen. Gyereksikítózás és vizlocsogás zaja töltötte be a levegőt. Rengeteg vendég volt a strandon. A homokban trikós testek heverték, némelyek hangosan társalogtak, mások mozdulatlan félálomban süttették magukat a nappal. A fekvő testek között vihogó gyerekek kergetődztek, némelyiknek éppen mutált a hangja és gyerektestéhez furcsán illett a vastag kacagás, amely a lihegő futás közben felszakadt belőle. A középső nagy medence zsufolásig tele volt testekkel, szinte több volt benne az ember, mint a víz. A hidon sorban gyerekek ültek, viháncoló gimnázisták, akik olykor meggondolták magukat és sorban leugráltak a vízbe, hogy azután megint felkapaszkodjanak a hidra és egy fél óráig megint ott üljenek, mint a madarak a telegráfdróton. Mindezt pokoli zsivaj koronázta, mert tudnivaló, hogy az emberi fajta akkor leglármásabb, mikor fürdik.

Pista, mint csetlő-botló idegen ebben a pesti tömkelegben, bámészkodva lépegetett a homokban, olykor letérve utjának vonalából, hogy rá ne lépjen valami dagadó hustömegre, amelynek hatalmasan hizott tagjai mint léggömbök feszültek a trikó alatt. A homok-udvar egy táján ritkásabbak voltak a heverészők. Csak távolabb egymástól, itt-ott feküdtek az emberek a földön, ki egyedül, ki meg csoportosan. Pista elhaladt egy nagy-nagy bolyhos fürdőlepedő mellett, amelyen két alak feküdt. Már vagy három lépésnyire volt tőlük, mikor hirtelen, mintegy elektromos ütésre

megállt. A Matusek Böske hangját hallotta. Az volt a két heverő egyike. Pista csak megállt, de nem fordult meg.

— Mindenkinek van esete — mondta a Böske hangja —, nekem is van egy típusom, amelyikbe valaha bele fogok szeretni.

Pista csak állt háttal ennek a hangnak. Most! Most fog felelni rá valaki. Most fog meghallatszani rögtön, hogy kivel van itt.

— És milyen az a típus, amelyikbe bele fog szeretni, kislány?

A Dixon hangja volt. Ez a hang erőteljes pörölycsapást mért a fejére. Szóval Dixonnal van itt. Hevernek ketten a földön és meghittten beszélgetnek. Dixon! Mindig csak ez a Dixon! Ez az elegáns, előkelő, okos, szeretetreméltó, nyugodt fellépésű ember, akitől ezeket a tulajdonságokat igen jól esnék elvitatni, de nem lehet. Mindez egy pillanat alatt átszáguldott a fején, mert szükség is volt az időre: a választ, az olyannyira fontos választ kellett figyelni. Hogy milyen az a típus, amelyikbe Matusek Böske bele fog szeretni. És a válasz jött is.

— Én másfélét el sem tudok képzelni, mint magas, szőke fiút. Az az én típusom. Ha valaha bele fogok szeretni valakibe, az más nem lehet, mint magas, szőke. Nincs szörnyűbb gondolat, mint hogy egy kis fekete ember legyen a férjem. Összerázkódom, ha erre gondolok.

Ez már nem pörölycsapás volt, hanem akkora ütés, mintha egy óriás gőzdaru a teljes rakományát hirtelen a Kevy Pista fejére ejtette volna. Torz vigyorgás ült az arcára, a fogát csikorgatva szoritotta össze. És megfordult, hogy gyűlölettel ránézessen arra a lányra, aki ezt mondta. És mivel ugyanebben a pillanatban Matusek Böske felült a földön, a pillantásuk találkozott.

— Nini, Kevy Pista. Hát maga hogy kerül ide a strandra?

— Jó napot kívánok, szervusz. — tette hozzá nyájasan Dixon, aki szintén felült

Pista beszélő szerkezete nem funkcionált. Ajka, nyelve, szája torz rángásba bénult, az arcán merev és buta mosolygás ült. hebegve nyomkodta ki a foga közül a szavakat.

— Semmi, csak itt . . . csak itt vagyok . . . akarok uszni.

— Nem akar leülni egy kicsit diskurálni? Kap egy kis hideg innivalót is.

A lepedőn ott volt egy csillogó termosz is, mellette bádoggpohár. És egyéb apró holmi, ami egy elegáns ifju hölgy körül feltalálható. Pista a fejét rázta.

— Nem, köszönöm, most megyek uszni.

— Hát akkor később jöjjön erre, talán még itt talál bennünket.

A mokány fiatalember felelt is, nem is. Félszegen megbiccentette a fejét és elindult. Nincs a világnak az a mesebeli kincse, amiért hátrafordult volna.

Ó, milyen jó volt a fürös Dunában! Ó milyen passzió a víznek adni magunkat, ha jól tudunk uszni! Milyen remek érzés egyetlen karmozdulattal megfordítani az uszó test tengelyét és behunyott szemmel hanyattfekve lendülni tovább a vízben! Szörnyű gondolat a kis fekete ember? Maradj magadnak, Matusek Böske, te incifinci, elkényeztetett, nyafka pesti kisaszony, fütyülök rád! Mit tudod te, milyen királynak érzi most magát egy alacsony, barna földbirtokos, a maga izmos, hibátlan testének fiatal gögijében! Hátán fekvő, hatalmas, hosszú tempóban csapja magát előre és boldogan, mintegy a bosszu érzésével érzi magában, vállában, karjában, derekában, térdében zsákemelő, lószorongató, farkasfojtó erejét. Elmehetsz, Matusek Böske, mit tudod te, ki vagyok én. Még jó, hogy nem szeretlek. Most milyen bajban volnék, ha szeretnélek . . .

Kevy Pista színészkedve kacagni akart a vízben. Ettől telement a szája Dunával. Ugy elkezdet krárogni és köhécselni tőle, mint egy kehes ló. Most vette észre, hogy a nevetése farkasnevetés és tulajdonképpen rettentő mérges. Láttak már ilyet? Hogy miket mer beszélni a világba egy ilyen . . . egy ilyen . . . egy ilyen csirke! Na megállj, beszéljek csak veled, majd odamondok én neked egy olyat, hogy . . .

Felkapta a vízben a fejét. És az arca meglepetten megállt, mint akinek valami döntő dolog hirtelen az eszébe jut. Hát persze. Ott kellett volna maradni és nem elszaladni. Tovább kellett volna füzni a társalgást és egy adandó mondatnál valami jó goromba mondatot markolatig bedöfni ebbe az elbizakodott, kényes fruskába. Sőt még nem is késő. Hamar vissza a vízből, megkeresni őket.

Kevy Pista a homokban járók nehéz lépteivel sietett arra a tájékra, ahol Böskét és gavallérját hagyta. A helyet meg is találta. De a bolyhos fürdőlepedő már nem volt ott. Akinek odavághatott volna valami szívből jövő gorombaságot, az nem volt sehol.

XII.

A Stefánia-utra kihallatszott a zongoraszó. A szép tiszta nyári éjszakába édesen szűrődtek ki a keringő taktusai. A jazz-dob nem vett részt a mulatságban.

Bimbi, a bolond gróf, bent ült a bárban és huzatta magának. Felhasznált két tánc közötti szünetet és régi bécsi gassenhauert rendelt. Más ember azért rendeli a nótát, hogy elmerengjen rajta, legalább is a fejét ingassa hozzá, de esetleg dudolja is, sőt netalán hangosan énekelje. Bimbi, a bolond gróf, egyszerü zenekíséretnek rendelte a keringőt, atmoszférának, hangulat-

nak. Tulajdonképpen rá se figyelt, el volt foglalva a mókáival. Asztalkendőből rendkívüli ügyességgel kis nyulat alakított, azt ugráltatta a keze között. Majd szájával pukkantott egyet, mint ahogy a pezsgődugó tesz, mikor kibontják az üveget. Így szokott pezsgőt rendelni. A pincér hozta is neki mindjárt és töltött... Bimbi a zongorista felé emelte a poharat, kukorékolt egyet és ivott. A szomszéd asztaloknál ülő polgári elemek a boldogságtól ragyogó arccal figyelték minden mozdulatát. Valóságos mennybemenetel volt számukra a dolog. Bimbi az egész helyiségnek mókázott, mint egy színész és mindenki joggal érezhette, hogy a gróf az ő számára tréfálkozik. A bár színes ernyőjü villanylámpái olyan pikáns és meghitt fényt szórtak az emberekre, mely homályos párisi illuziókat keltett bennük. De sokkal erősebb volt az a láthatatlan fény, amely a mágnásvendégekből áradt a közrendű asztalokra: ez a fény vonzotta ide főként az embereket a szegény kis hiuság éjjeli pillangóit. Minden szem feléje fordult, a mókás gróf felé, aki ott ült magányosan, szmokingosan, fideles róka-ábrázattal, szemében a bohóc-természet naiv csillogásával. Most éppen azzal foglalkozott, hogy a pezsgős üvegnek, melyet maga elé emelt a hűtődézsából, egy porcellántányért állított a szájára, a tányérra felfordítva ráállított egy poharat, a pohár talpára ráállította a sótartót és hogy a módját megadja, még egy fogpiszkálót szurt bele a sótartó tetejébe. A mutatványt jobbról-balról, mindenünnen, ünneplő polgári arcok lesték. Egy szmokingos fiatalember — külseje után ítélve bankhivatalnok — vakmerően tapsolni kezdett, erre Bimbi gróf udvariasan feléje fordult és kezével olyan mozdulatot csinált, mint a cirkuszi művészek, mikor megköszönik az ünneplést. Erre a bankhivatalnok mellett ülő koros és testes hölgy, aki citromsárga eton-frizurát és a végső-

kig elszánt dekoltázst hordott és félméter hosszú kék üvegszipkából cigarettázott, hangosan oda kiáltott:

— Nézzétek, milyen drágai!

Bimbi jó flu volt, illedelmesen odabólintott a hölgynek, aki e pillanatban a gróf egyetlen szavára szívesen megfélekedezett volna férjéről és öt gyermekéről. A keringő éppen véget ért és a zongorista erőteljesen belekapott egy táncszámba, hangosan megkezdvén a szöveget is: „I can be happy...”

De énekelhetett volna akármit, egy szavát sem lehetett érteni abban a rettenetes lármában, amit két társa csapott mellette, a saxofonos, meg a dobos. A jazz-muzsika, akár szereti valaki, akár nem, igen tehetséges muzsika, mert maradék nélkül kifejezi anak a népnek a lelkét, amely szülte. Minden, amit az ember amerikai négerekről olvasott, a Tamás bácsi kunyhójától kezdve a Van Vechten „Nigger Heaven” című kitűnő könyvéig, rabszolgaság, üldöztetés, héber panaszokra emlékeztető nemzeti fájdalom, sötét vadság, az érzékek állati ügyessége, nyitottszemű naiv csodálkozás és vigyorgó vérszomjuság, az mind kihallható a jazz ordító, jajgató, eszeveszett zenebonájából, amelyben bámulatosan omlik az érzések primitívsége a ritmus végső dekadenciájába. A lélek átadja magát a fülsiketítő zenei lárma kábultságának, hogy ne kelljen gondolkoznia, mert csak borzalom és nyomoruság az, ami eszébe juthat. Hogyne szeretnék ezek a szegény szmokingosok és estélyi ruhások is, itt a Stefánia-uton egy nyári éjszakán, amikor nemcsak Louisianában s Harlemben, ha nem a világ egyéb pontján is annyi fájdalmas felejteni való van.

Maroknyi helyen sok pár, összezsufolt vállak monoton emelkedése, cigarettafüst, konyak-illat. Tánc a bárban. A táncoló nők szemei még a táncos mellett is minduntalan Bimbit keresi. Bimbi

gyermekded érdeklődéssel nézi a táncolókat, tekintete olyan vidámban, mint az V. Lászlóé szomoruan, mikor Czillej az ismeretes történelmi képen szép lányokat táncoltat előtte. Mert Bimbi e pillanatban korlátlan fejedelme a bárnak.

Fájdalom, uralma pünkösdi királyság. A bejárat felé fürge pincérek rohannak és mint kínai szolgák a nap fia előtt, utat csinálnak két érkező vendég számára, nem is tudnak elég mélyen hajbókolni. Két szmokingos ur érkezik. Az egyik Dixon Frédi a maga Chamberlain-arcával, a másik maga gróf Kelecsényi Gusztáv. Hatalmas, daliás férfi, arca hirtelen a Tisza Kálmán éráját kelti föl a képzeletben, mikor a Mikszáth-zamatu nyugodalmas politika ilyen kerek, magyaros, fehérbajszu arcokkal volt népes. Az arc méltóságos és nyájas, de az a két kék szem hideg és kegyetlen.

No most, a mágnások üdvözölni fogják egymást, — villan fel a közrendi publikum figyelme. Valóban Bimbi gróf, aki ott ül szokott asztalánál a jazzdobos mellett, akkorát rikkan, hogy még a jazzlármán is tulhallatszík:

— Szeavasz, Gusztika!

Gróf Kelecsényi Gusztáv odapillant a mosolygó bohóc-arcra. Egy pillanatig mereven ránéz, hideg, fagyasztóan kék tekintettel, a feje nem biccen, szája néma marad és elfordítja a fejét megint. Indul a kalauzoló főpincér után, aki előtt tisztelettel kettényilik a viharos zenében táncolók zsufolt csoportja. A zongorista éppen két zenei sort köt össze olyan melodikus fioriturával, melynek titkát a suttogó Jack Smith grammofonlemezeiről leste el. Bimbi sápodtan ült a helyén, kezében reszket a cigaretta, száján reszket a tehetetlen mosoly. A tánc folyik. Még egy pár taktus.

A táncnak vége. A táncolók visszatérnek asztalaikhoz, néhol egész sor embernek kell fel-

kelnie, hogy a zsufoltan egymáshoz szorított asztaloknál egy hölgy visszaülhessen a helyére. De már a helyremenés közben megindult a szenzációs dolog tárgyalása.

— Láttátok?

— Nem fogadta a köszönését.

— Óriási dolog.

— Egész biztos provokálja.

— Na hallod, egy gróf, persze, hogy provokálja.

— Bimbi nevet.

— Köszönöm. Savanyu kis nevetés az.

A lokálban a fejek szabályos ingással forognak folyton két középpont felé. Hol Bimbit nézik, hol Kelecsényi Gusztávot. Bimbi megdermedve, fázósan mosolyogva ül a helyén. Kijózanodott szegényke. Most már bánja, mint egy kutya, hogy megfeledkezett magáról pezsgős jókedvében és ennek a rideg, gőgös embernek odakiáltotta azt a lehetetlen szót, hogy Gusztika. Hogy lehetne ezt jóvátenni? Odamenni és bocsánatot kérni? Lehetetlen, mert akkor ország-világ látja, hogy nem ültetik le az asztalhoz. Sebtében egy pár sort írni egy névjegyre és odaküldeni? Lehetetlen. A publikum minden mozdulatot lát. Kelecsényi képes előbb a pincért megkérdezni, hogy kitől jön a levél és azután át nem venni. Borzasztól szégyen. És mindenki látta. És minden arc hol idenéz, hol Kelecsényire néz. Bimbi, a holond gróf, a negyvenötéves kisfiu, gyermekelke mélyéig elszomorodik. Mivel érdemelt meg ezt a szégyent? Amért egy kicsit vicceltem? Hát már viccelni sem szabad?

— Fizetek, — szól Bimbi halkán a mellette elsurranó pincérnek és csak nagynehezen tudta visszatartani feltörő könnyeit.

Jön a főpincér. Borzasztó, ő is észrevette. Az arcán látni, hogy észrevette.

— Irjuk a többihez, méltóságos uram?

Bimbi némán bólint. Feláll és kászolódik. Ekkor egy furcsa, csizmás, vidéki gazdászforma fiatalember bukkan fel a bejáratnál.

És mialatt Bimbi kint szomoruan intett egy autótaxinak és a Casino de Parisba parancsolta, azalatt Kevy Pista leült az árván maradt helyre. Az érdekességekre és nagy életre éhes szemek mind feléje fordultak. A terem minden asztalánál fejek hajoltak egymáshoz: nem tudod, ki ez? Sejtelmem sincs, sose láttam. (A rosszhiszeműek ilyenkor így szólnak: hogyne, jól ismerem, mindjárt eszembe jut a neve.)

Csak egy ember tudta meg, hogy ki ez, pedig az az egy nem is kérdezte. Dixon odaszólt asztaltársának:

- Látod azt a fiatalembert, aki most leült?
- Funny fellow. Ki az?
- Az öcséd.

Gróf Kelecsényi Gusztáv meghökkent. Feltette a monokliját, azután úgy tett, mintha a helyiségben unott közömbösséggel körülhordozná a tekintetét. A tekintet lassan járt körül és közben kissé megállott a furcsa fiatalembernél. Azután folytatta utját a legszélső asztalig, ahol két szerkesztő ült egy primadonnával. A szerkesztők bólintottak, gróf Kelecsényi Gusztáv bólintott.

— Nagyon hasonlít az apjához.

A fiatalember, aki nagyon hasonlított az apjához, valóban nem pezsgőt rendelt, mint ahogy boldogult Kevy Pál sem nyult borféléhez, ha egyszer már pálinkát ivott. Mert Kevy Pista ekkorra már nem volt egészen józan. A délutáni vonatot elpászolta, mert idegesen kószált a városban, egyik kávéházból kijött, a másikba bement, céltalanul üldögélt és báméskodott, majd nyugtalanul megint elment máshová. Este a vacsorája mellé elkezdett inni. Most már az ötödik esti helyiségnél és barackpálinkánál tartott. Most is barackot kért. Ahog yhozták, leön-

tötte egy hajtásra és ujat kért. Azonkívül elrendelte, hogy a muzsikusok számára bontsanak fel egy rezervét.

Hát persze. Majd egy ilyen csitri pesti lány miatt még álmatlan éjszakái legyenek. Ott pukkadj meg, Matusek Böske, ahol vagy. Még jó, hogy idejében észbe kaptam. A nemjóját neki, istenuccse, majd hogy bele nem szerettem. „Hozzanak még egy barackot, de ne ilyen nyavalyás kis pohárban. Micsoda? Dupla barackot? Jó, legyen dupla barack.” Szóke, magas kell neki? Még válogat is, hallottak ilyet? Egy ilyen jöttment tót pallérnak a lánya. Csinos? Jó, hát csinos. Van még más is csinos a világon. Ott van Máli. Az csak elég csinos akárkinek. „Hozzanak még egy ilyen dupla barackot.” Elveszem Málit, azután kész. A két földet egybevevessük, a sziket rákenjük a Lapidáriára. De ugy megnyuzzuk azt a Lapidáriát, hogy attól kódul. Tyű, de csuda mulatság lesz megnyuvasztani ezt a Matuseket, meg ezt a Mózert! Ne félj, te pesti csirke, ugy megszoritom én apád torkát azzal a szikes földdel, hogy csak ugy táto! Majd néztek akkor nagyot, hogy miféle szerzet ez az alacsony barna gyerek! Alacsony? Nem is vagyok alacsony. Aki nek alacsony vagyok, azt pisztolyom csöve elé állitom.

—Hé, pincér! Küldjék nekem ide a főurat.

— Itt vagyok, nagyságos uram. Parancsol?

— Vegye tudomásul, hogy akinek alacsony vagyok, azt pisztolyom csöve elé állitom!

— Igenis, nagyságos uram. Parancsol még egy dupla adag barackot?

— Hozhatja. Hé, muzsikusok. Huzzák el nekem azt a nótát, hogy aszongya, hogy aszongya: „Ha meguntál édes rózsám szeretni....”

A zongorista összenézett a szaxofonossal, meg a dobossal. Mind a hárman villantak egyet a sze-

mük sarkában. A villanás ezt jelentette: „Jó pofa, vidéki, énekelni fog.“ És a zongorista rágyújtott a nótára. Pista elkezdett szép csendesen dudolni. Nem énekelt ő a világért sem, csak szépen maga elé mesélte a nótát: „Ha meguntál édes rózsám szeretni, szabad néked más szeretőt keresni. Adjon Isten szebbet, jobbat nálamnál, de énnékem csak olyat, mint te voltál.“ Nem danolt Kevy Pista, dehogyan dalolt. Csak mondta maga elé. Nem tehetett róla, hogy a közönség kezdettől minden mozdulatát figyelte és most, hogy így dudorászott egy kicsit, mély csend lett a teremben. Az utolsó sornál vette észre Kevy Pista, hogy magánszámot ad elő egy bárban, mint egy színész. És ahogy befejezte a nótát, mennyezetet verő taps dördült meg a teremben. A zongorista nevetve csapott bele a zongorába és csárdást kezdett játszani. A bankhivatalnok fogta a testes hölgyet, kiperdült vele a középre és csárdást kezdett táncolni. Viharos jókedv tombolt az asztaloknál. Kevy Pista felhajtotta a frissen hozott dupla barackot, felállt és elkiáltotta magát:

— Akinek alacsony vagyok, azt pisztolyom csöve elé állítom!

Általános kacagás. Többen tapsoltak és éljeleztek. A csárdást táncoló testes hölgy merészen odaszólt neki:

— Nekem nem alacsony. Éppen megfelel.

Táncosa szolgálai módon nevetett a tréfához. Pista kijött asztala mellől, szabályosan lekérte a hölgyet és elkezdett táncolni. Egy ideig a hölgygyel. De az nem győzte vele az iramot. Ezt a táncot nem ismerte. Lassanként lemaradt a Pista kezéről, kissé zavartan oldalt állott, sőt a hátulról hangzó „leülni“ kiáltásokra le is ült. Pista egyedül táncolt a középben.

Hogy mi az igazi csárdás, azt nem lehet elmondani. Ősi időkbe visszanyúló ethnográfiai és

földrajzi titkai vannak annak. A világ minden nációjának másféle a testi habitusa és más mozdulatban tör elé belőle, ha befeledkezik a muzsikába és nemcsak a torkával, hanem a derekával is énekelni akar. A francia test tipeg, a bajor test hajbókol, az orosz test dobog. A magyar test pedig remeg. Nincs ennek a remegésnek kátéja, figurái leírhatatlanok, fordulatait tánciskolában tanulni lehetetlen. Vagy van, vagy nincs, olyan tudomány, mint a kis kacsáé, amelyik kikél a kacsatojásból és azonnal jó uszó. A pesti szemek ámulva nézték ezt a csizmás fiatalembert, aki ott aprózta, illegette, cifrázta, mártogatta a parketten. Ősi toborzók, pusztai kuruc dáridók, hajdani szegénylegények ricsajai, éjszakai huzártáborok vigadási mint valami homályos, alig látszó csillag lehelletes fénye csillantak ki ebben a táncban a rejtelmes és ködlő multból.

Akik tapsoltak, nem tudták, mit tapsolnak, csak érezték, hogy nem tréfa volt az, ami történt. Kevy Pista riadalmas tapsvihar közepette ment vissza az asztalához. El is komolyodott volna az egész bár, ha ő maga fel nem hajtván még egy dupla barackot, szónokolni nem kezdett volna.

— Tisztelt hölgyeim és uraim...

A nyelve már akadozott. Nem is állt elég biztosan a lábán. Kacagó, vidám halljukozás hallatszott minden asztaltól.

— Az élet nagyon... izé. Az élet nagyon keserű. Én önöket... izé... én önöket megédesítem.

A szomszéd asztalnál valaki palacsintát evett. Cukorszóró állt a tányér mellett. Kevy Pista odanyult, felvette a cukorszórót és elindult a bárban. Minden asztalnál összezsápta a bokáját, bemutatkozott és roppant komoly arccal, a holt-részegek gögös szilárdságával mindenkit meg-

cukrozott. Szertartásosan meghintett cukorral mindenkit, azután ment a másik asztalhoz, ott megint összecsapta a bokáját, rendkívüli komolysággal bemutatkozott és a meggyőződés hitével cukrozta sorban az ott ülőket.

— Aranyos!

— Remek pofa! Meg kell enni!

Kevy Pista most odajutott körutján az eldugott sarokpáholyhoz. Ennek vendégeit eddig nem látta. Ahogy összecsapta a sarkát az asztal előtt, megismerte Dixont. Becsipett agyának gözös homályából egy gondolat tört elő.

— Akinek alacsony, barna vagyok, azt pisztolyom csöve elé állítom.

— Jól van, szervusz, — szólt nyájasan Dixon — mutatkozz itt be.

Pista összecsapta a sarkát a fehérbajuszu öregur előtt és megmondta a nevét. Az öregur ránézett, a kezét nyujtotta és nyugodtan szólt:

— Gróf Kelecsényi Gusztáv.

Gróf Kelecsényi Gusztáv hugának a fia vilámsujtottan meredt a nagybátyjára. Jobbkeze, amelyből áttette a cukorszórót a balba, féluton megállott. Két másodpercig farkasszemet néztek. Akkor Pista sarkon fordult és kisietett a helyiségből.

Kint a terrazon megállott, hogy fizessen. A pincérek odakint vették körül. Azután visszajöttek. A furcsa fiatalember elment. Idebent minden szem a híres mágnás felé fordult. Bimbi, a bolond gróf, meg volt bosszulva. A csizmás vendég nem fogadta el a híres mágnás kezét.

A híres mágnáson azonban nem látszott semmi felindulás. Közömbösen és halkán beszélgetett Dixonnal. Illetőleg csak az arca volt közömbös. Amit mondott, nem. Mert ezt mondta:

— Megette a fene az egész életemet.

— Miért?

Kelecsényi gróf angolul felelt, mert távozó vendégek haladtak el a páholy mellett:

— 'Cose I have n't got a son.

Ami magyarul azt jelenti: „Mert nincs fiam.“

XIII.

A nagy fa alatt ketten üldögéltek és beszélgettek, Geyza bácsi és a huga, Kevy Piroska. Azaz hogy csak beszélgettek volna, mert a társalgás minduntalan elakadt. Kevy Piroska előtt két halom harisnya állott az asztalon. Balkéz felől a lyukas csomó, jobbkez felől az, amit már bestoppolt. Serényen nyult a baloldali csomóba, elévett egyet, behuzta a gomba-alaku stoppolófát, azután a harisnya kifeszülő irháján szorgosan elkezdte öltögetni a folytonossági hiányokat. Igen nagy figyelemmel öltögetett, talán soha életében nem is figyelt is a fia harisnyáira.

Könnyű volt neki, de nehéz volt Geyza bácsinak. Neki nem volt mivel foglalkozni, ő nem tudta mibe elrejtteni azt a zavarát, hogy sehogyszem akaródzik rátérni a tárgyra. Szóvá tette már, hogy milyen szépen nőnek a gólyafiuk. Szóvá tette már, hogy az iványi patikus feleségének epeköve van. Szóvá tette már, hogy a múlt héten sokkal nagyobb volt a forróság, mint ezen héten, bár azért ezen a héten is elég meleg van. De akármit hozott szóba, az nem jövedelmezett löbbit két-három mondatnál. Akkor megint fesszes és kényszeredett csönd következett.

Hát ez nem mehetett így tovább. Geyza bácsi letette az asztalra vászonsisakját a harisnyák mellé. Azután megigazitotta a nyakán a puha gallért. Azután dobolt az ujjával az asztalon. Azután feszengeve és fészkelődve svungot vett és hajrá neki a levegőben lógó témának: megszólalt.

— Mondjad csak, te Piroska, hát hogy van ez a dolog ezzel a gyerekekkel meg Kékessnével?

— Beszéljen csendesesen, — felelte Piroska — behallatszik a házba.

És megint csak csend következett. Geyza bácsi nézte a Piroska arcát, amely egyre lejjebb és lejjebb hajlott a stoppolás fölé. Geyza bácsi megcsóválta a fejét, odanyult a Piroska álla alá és felkényszerítette a fejét. A fej engedett, Piroska arca felfelé fordult behunyott szemmel és a két behunyott szem pillái alatt egy-egy szivárgó könnycseppel.

— Itt van ni, a fene egye meg a dógát annak a kölyöknek, hát mán ott tartunk, hogy sirsz.

Motyogott még valamit Geyza bácsi, de azt már csak ugy a foga között, mert az már cifrább káromkodás volt, nem asszonyi fülnek való. Piroska letette a stoppolást, lenyult a köténye sarkához, felitatta a két könnyet, azután picit náthás hangon megszólalt:

— Egészen tanácstalan vagyok. Magának is mondta, hogy el akarja venni?

— Mondta. Neked is mondta?

— Mondta. Egész éjszaka sirtam. Én nem tudom, mi történt ezzel a gyerekekkel azon a Pesten, de ugy jött haza, mintha kicserélték volna. Magának mit mondott?

— Hát, hogy meguntam már a betyáréletet, itt az ideje, hogy asszonyt hozzon a házhoz, azután hogy keresve se találhatna jobbat ennél a Málinál, mert össze lehet csapni a földeket, meg mi-egymás.

— Nekem még annyit se szólt. Csak éppen hogy át akar menni Kohára háztüznézőbe. Majd megszakadt a szívem.

— És mit mondtál neki?

— Mit mondtam volna? Semmit. Azt mondtam, hogy jól van, fiam, akit te hozol, az nekem édes lányom.

— Jól tetted. Rá kell hagyni.

— Rá ám, de hát ha csak nézzük ölbetett kézzel, hogy elveszi? Hogy fejjel rohan bele a boldogtalanságba? Hiszen ha ki kellene keresni ezer asszony közül, hogy melyik nem való az én fiamhoz, akkor éppen ezt a Málit kellene kipécézni. Az én fiam gyöngéd, kedves jó gyerek, ezt nagyon mélyen kell szeretni. Az az asszony pedig olyan, mint a szélkakas. Azután meg Pista csak a gazdaságát szereti, ez az asszony meg minduntalan szalad Pestre az orfeumba, vagy hova. Azután meg a Pista férfinak született, ez ur lesz a maga portáján, ezt nem vezetheti semmiféle asszony. Ez a Máli meg erőszakos, uralomvágyó. Jajjaj, édes jó uram, hogy most nincs itt mellettem, hogy most nem látja, mibe szalad bele ész nélkül a fia...

— Hadd el, hiába volna itt szegény urad, az se csinálhatna semmit, makacs egy kemény, egy kutya kölyök ez, még rosszabb, ha szól neki az ember.

— Tudom én azt, hiszen azért nem is szólok én semmit. Csak így magamban rágom a szivemet. Ha jön az az asszony, hát csak üljön itt bele mindenbe, én ugyanis átmegyek lakni magához.

— Hát csak nem gondolod, hogy elveszi?

Özvegy Kevy Pálné Kelecsényi Piroska felvetette a fejét. Odaadó és sóvár reménység tükröződött a pillantásában.

— Igazán? Azt gondolja, hogy még lehet segíteni?

— Én, édes fiam, csak egyet tudok. Hogy ez a haszontalan kölyök nekünk mindenünk. Ha mi egyszer behunyjuk a szemünket — én már nem-sokára, te majd egyszer sokára — akkor ennek a gyerekeknek olyan kézen kell itt maradni, hogy a sirban nekünk nyugodalmunk lehessen. Hogy mit csinálunk, mit nem, azt én még nem tudom.

De nem estem a fejem lágyára, abban megnyugodhatsz. Idő van elég, iszen nem holnap akarja elvenni, se holnapután. Qui habet tempus, habet vitam.

— Az mit jelent?

— Persze, latinul nem tudsz. Ma már nem tudnak az uriasszonyok latinul. Az én nagyanyám, Harsányi Mária, úgy beszélt latinul, mint Cicero.

— Jaj, hát ne Ciceróról beszéljen most...

— Jó, jó. „Akinek ideje van, annak megvan az élete.” Csak hagyjuk szépen folyni a dolgokat, majd adódik valahol egy rés, ahol kibujunk a slamasztikából. De mi lehette ezt a gyereket?

Piroska hallgatott egy kicsit. Habozott, hogy mondja-e, vagy ne mondja. Azután mégis mondta.

— Az én anyai szememet nem lehet megcsalni. Ez a fiú szerelmes.

— Máliba? Azt már nem hiszem.

— Dehogy is Máliba. Éppen ez van benne. Valaki másba, akit mink nem tudunk. Esküdni merek rá.

— Hm. Igazad lehet. Ugy is fest a dolog, mintha meg akarná mutatni valakinek, hogy ki a legény a gáton. De vajjon kibe habarodott bele?

Piroskának a szeme megint megtelt könnyel. De most meghatott és boldog csillogása volt a pillája nedvességének, nem keserű.

— Nem tudom. Én csak azt tudom, hogy mióta csak bajszosodni kezdett, mindig azon imádkoztam: bár egyszer nagyon-nagyon szerelmes tudna lenni valakibe. Hogy megtudja ő is, milyen kimondhatatlan boldogan éltem én még az apjával.

— Igen ám, ha az is szereti, akit ő megszeret.

— Az én fiamat? Hát van olyan lány a világon, aki meg ne szerethetné az én fiamat? Akár-

milyen főhercegnő hálát adhat az Istennek, hogy olyan embert kap, mint az én fiam.

— Hiszen ha főhercegnő, akkor nincs is baj. Legfeljebb elraboljuk azt a lányt, aki áldója van. Hanem lehet, hogy nem éppen főhercegnő az, akibe belegabalyodott. Az ilyen fickó, ha felszalad Pestre, színházba jár, meg mulatóba. Ki tudja, mifélebe akadt bele.

— Ilyet ne is mondjon, Geyza bácsi. Ha az én fiam beleszeret valakibe, akkor az meg is érdemli.

Geyza bácsi felfortyant.

— A te fiad, a te fiad. Már századszor mondd, hogy a te fiad. Nemcsak a te fiad, az én öcsém is. Valami közöm nekem is van hozzá, a jebuzeusát neki.

— No, csak ne káromkodjon. Még összepörölünk itt rajta. A maga öccse is, az én fiam is.

Ezen azután mind a ketten nevettek. Azután Geyza bácsi felállott.

— Megyek, megnézem, mit csinál.

— Dolgozik. Azon studiroz, hogy jövőre ültessen-e dohányt. Ebédnél azt mondta, hogy az a jó gazda, aki ceruzával vet és ceruzával arat.

— Jó mondás. Okos gyerek ez a mi fiunk. De ott is jön, ni.

Kevy Pista kilépett a házból. Alig lehetett volna benne arra a vidám fickóra ráismerni, aki a minap csárdást táncolt a bárban. Morcos tekintettel nézett körül és komoran köszöntötte a nagybátyját. Azután rápillantott az anyjára. És máris futott oda hozzájuk.

— Anyókám, te sirtál!

— Dehogy sirtam, miért sirtam volna?

— De igen, sirtál, látom a szemedet. Miért sirtál?

Piroska zavartan hallgatott. Geyza bácsi vette magát közbe:

— Hagyjad, fiam, szegény boldogult apádról beszélgettünk.

Pista elfogadta a magyarázatot, de nem hitte. Tudta jól, mi piszkálta ezeket idekint, míg ő odabent dolgozott. És azzal is tisztában volt, hogy ezek tudják, hogy ő tudja. Érezte, hogy házassági terve nem kelt nagy lelkesedést sem az édesanyjában, sem a nagybátyjában. Éppen azért reggeltől estig szófukaran hallgatott, mert félt, hogy felmerül a kérdés: szereti-e Kékess Málit. Igen nagy kinban lett volna, ha ezt a kérdést nekiszegzik.

— Azt nézegettem odabenn, — szólt leülve és a feszes hangulatban közvetlenséget hazudva — hogy ha jövőre már az új földeken is gazdálkodom, akkor közepes termés esetén négy év múlva új kastélyt tudok ide építeni. Külön szárnyat kapsz, anyókám, neked külön három szobát építtetek.

— Ó, Isterem, — felelt csendesen Piroska — ne csináld azt, fiam, lebontani azt a házat, ahol apád élt. Jó ez még a mi életünkre.

Pista egy gonosz markot érzett a mellében vájkálni, amely a szívét kegyetlenül összeszorította. Rápillantott az öreg tornácra, ahol hajdan az apja térdén lovagolt, rápillantott a gólyafészékre, a vasrácsos, régi ablakokra, a tornác aljában nyiló virágok tarka szalagjára. És vad keserőséggel szorította össze a fogát. Valami ismeretlen démon dolgozott benne, amely unos-untalan csak arra unszolta, hogy fájdalmat okozzon sajátmagának is, meg azoknak is, akiket szeret.

— Mondja, Geyza bácsi, — szólt, hirtelen más hangba csapva és anyjának nem is válaszolva — ráér-e most átjönni velem Kohárra?

— Rá hát, hogyne.

— Akkor megyek befogni.

Elment. Kisvártatva már hallatszott is a

hóhahó az istálló felől, ahogy vezette ki a lovakat. Piroska aggódó és esdő arccal nézett az öregur kínai ábrázatára. Azon a ráncok pókhálói bizakodó és megnyugtató kifejezéssé rajzolódtak.

— Háztűznéző még nem lakodalom. Te csak ne félj, míg engem látsz.

Nem is beszéltek többet addig, míg a homokfutó oda nem állott. Geyza bácsi felkapaszkodott Pista mellé a bakra. Mikor azután a könnyü kocsi kifordult a kapun, Kevy Pálné megint elővette a stoppolófát és csendesen sirdogálva öntözte könnyeivel a fia harisnyáit.

A kocsi serényen robogott az országuton. Ahogy a Jánossy-szántó mellett bekanyarodtak az akácosba, egy nyul szaladt keresztül a lovak előtt.

— No, öcsém, — mondta az öreg — sohse fogod te azt az asszonyt elvenni.

— Miért ne venném, — riadt fel hangosan Pista — igenis elveszem.

— Jól van, hiszen megyünk megkérni, azért ne ordits. De azért a nyul mégis keresztüszaladt előttünk.

Pista dühös volt. Nagyon szeretett volna valakit megverni, de azt se igen tudta kit, azt se, hogy miért. Csak rágta magában meghasonlott dacát és mialatt végiggondolta, hogy most milyen okosan és józanul cselekszik és milyen simán növeli a Kevy-vagyont az eljövendő Kevygyerekek számára, homályosan érezte, hogy valami kínos és gonosz zürzavarba került, mintha valami piszkos áradat öntötte volna el fejen felül, melyben tanácstalanul és mérgesen kapálódzik, de a szemét se tudja kinyitni és nem tudja, merre van fel és merre le.

Most már századszor próbált rekonstruálni magában valamit, ami azon a részeg éjszakán történt vele. Arra még pontosan emlékezett,

hogy hogyan nem fogott kezét gróf Kelecsényi Gusztávval. Arra is emlékezett, hogy a Stefánia-
uton beült egy autóba. Ettől fogva üres sötétség
következett részeg emlékei között egészen addig,
amíg az autóból kiszáll a hotel előtt és ugyan-
akkor szállnak ki egy autóból Máli asszony és
báró Strahl Oszkár. Strahl hazakisérte a szép
özvegyet. Szóval az özvegy sem utazott volt el
a délutáni vonattal, hanem Pesten maradt mu-
latni. Báró Strahl Oszkárral mulatott. Hogy is
volt csak tovább a jelenet? Találkoztak, köszön-
tek egymásnak, a báró elköszönt, ők együtt
mentek be a kapun és együtt vették át a szo-
báik kulcsát az álmos portástól. Még beszéltek
is valamit felkelésről és vonatindulásról. Azu-
tán elbucsuztak az első emeleti lépcső forduló-
jánál. De másnap nem utaztak együtt. Legalább
is a vonaton Máli asszony nem volt látható.

Mit lábatlankodik ez a báró Strahl Oszkár
Máli mellett? Csak nem udvaroltat magának a
szép asszony ezzel a barázdabillegetővel? Eh,
bolondság, biztosan véletlenül találkoztak. De
vajjon nem ez a Strahl telefonozott Málinak,
mikor a Hungáriában ebédeltek? Eh, bolondság,
Málinak száz meg száz ismerőse van Pesten. De
miért maradt Pesten a szépasszony, mikor ere-
detileg haza akart utazni? Eh, bolondság, miért
ne maradt volna Pesten, ha kedve szottyant
egyet mulatni?

Igy próbálgatta és kóstolgatta a féltékenysé-
get Kevy Pista. És meglepetve látta, hogy egy
szikrányt sem tud féltékeny lenni, akárhogy
igyekszik egy kis féltékenységet kimódolni ma-
gában. Hiába minden önámítás, ő bizony ezt az
asszonyt egy cseppentett cseppet sem szereti.
Most már mindegy. A kocka el van vetve.

A lelke mélyén egy hangos és becsületes kér-
dés kiabált mindezenközben: miért? Miért el-
venni ezt az asszonyt, miért odakötni hozzá az

egész életét, miért kimondani azt az életben egyetlen és legnagyobb szót, hogy holtomiglan, miért? És a kérdésre halaványan szeretett volna kialakulni egy felelet: egy pesti kislány, egy üde és édes rozmaringszál. De ahogy ennek a válasznak csak a lehellete is megvillant benne, mérgesen vadul és erőszakkal elhessegette még a gondolatát is. Nem, nem, nem. Az ostornyéllal ösztönszerűen megpiszkálta a lovak hátát, hogy a legyeket is, mint lelkéből ezeket a gondolatokat, elhessegesse onnan. Nem, nem, nem. A földről van szó, azért csinálja az egészszet. Föld kell, sok föld, amin vetni lehessen, azután hónapokon át az Isten időjárását lesni, azután aratni, azután megint vetni, megint aratni az öregség végeztéig.

Kékess Máli az oszlopos verandán ültette le őket, a szobákban éppen most szellőztették ki egy nagy baleset nyomait: a belső cseléd eltört egy nagy üveg francia parmfőmöt, a szobákban lehetetlen volt megmaradni.

— Hát találja ki, Máli, miért jöttünk, — mondta Pista nagyot nyelve, elszántan és rekedten.

— Én bizony nem tudom kitalálni, — felelte a szép asszony.

— Hát maga a multkor azt mondta, hogy ki kellene találni a módját annak, hogyan lehetnének a földjeink egy kézen. Hát én kitaláltam.

— Hogyan? — hazudta tudatlanságát tágra nyílt szemmel a kohai molnár lánya,

— Ugy, hogy én elveszem magát feleségül.

Máli asszonynak erre a pillanatra már hetek óta pontosan el volt készítve a viselkedése. A szemlesütése is, a rebegése is, a szemérmes és igent sejtető szavak regényes szövege is. A szemét már kezdte is szendén lesütni. De ekkor egy béres állott a veranda alá.

— Keziccsókolom, a tanító urtól vannak itt, hogy tessék egy kis hordót kölcsön adni.

A szép asszonyt elfutotta a pulykaméreg.

— A süly ott egyen meg a tanítóddal meg a hordóddal együtt, takarodj innen, ebadta, mert ugy váglak pofon, hogy csudát látsz, az anyád ne szült volna, nem látod, hogy vendég van a háznál?

A béres elkotródott. De most már hiába. A szép színjáték menthetetlenül tönkrement. Máli asszonynak vörös volt az arca és rikácsolt a hangja a méregtől. Pillanatokig tartott, amig lecsillapodott. Azután már nem is nagyon kereste a szép szavakat, hiába is találta volna most már őket. Ránézett Pistára és kezet nyujtott neki. Pista megfogta a paraszti formáju, de fehér és jószagu kezet és megcsókolta. Geyza bácsi elnézett a topolyafák irányában és e pillanatban roppantul hasonlított Voltaire arcmásaihoz.

Később lent sétáltak hárman a kertben. Megbeszélték Máli asszony indítványára, hogy házassági szerződést csinálnak és ezzel az irással fognak felmenni a Lapidáriához: vagy az egész szik, vagy semmi. Telekkönyvet, katasztrális holdat, illetéket és egyéb ilyesmit sűrűn emlegettek a beszélgetésben. Ezek a szavak nyilvánvalóan jelentették, hogy Kevy István és özv. Kékess Gergelyné szül. Kaczor Amália jegyesek.

XIV.

Matusek Böske e pillanatban gyalog bandukolt a Báthory-utcán, rekkenő délben, egyedül. Egyedül a gondolataival, ezekkel a zürzavaros, forró, titkos bakfis-gondolatokkal. A Lapidáriához ment a Nagymező-utcába. Nem mintha ott valami dolga lett volna, de az ösztöne hajtotta. Nagy Boriskának, a gépirólánynak, mindent el lehetett mondani nyugodtan, nem azért, hogy

arra feleletet kapjon, hanem hogy kibeszélje magából. Most éppen sok elbeszélni valója volt, olyasmi, amit ki kellett dobnia magából, mert gondolatainak zagyvasága és örvénylő rendetlensége már nem fért a mellébe. Mindenről ez a furcsa vidéki fiu, ez a Kevy Pista jutott az eszébe.

Ez már szeget ütött a fejébe. Mit akar ő ettől a Kevy Pistától, aki se nem külföldi, se nem magas, se nem szőke, hanem éppenséggel vidéki magyar, középtermetű és barna? Micsoda vakmerőség ettől a vadász-zekés fiatalembertől, hogy folyton eszébe jut? És mennél jobban haladnak az órák és a napok, annál többet és annál erősebben jut eszébe? Ma éjszaka például folyton-folyvást róla álmodott. A leghadarabb dolgokat. Egy vidéki kisvárost látott például ál-mában, amelynek főterén egy merev és magas torony szökött az égnek. A tornyot úgy hívták, hogy Pista, ő felmászott rá és a tetején leült. Azután a középkorba álmodta magát, egy nagy lovagterembe, amelyben egy álarcos velencei tizes tanács arra ítélte, hogy fegyvertelenül párbajt vivjon két páncélos lovaggal. Az egyik lo-vag az apja volt, a másik egy soha nem látott ismeretlen. A párbaj megkezdődött és erre a két lo-vag hirtelen egygé változott: Kevy Pistává. Ez a lo-vag nyargalva közeledett felé a dőfésre tartott lándzsával, még jó, hogy az utolsó pillan-atban felébredt.

És ma délelőtt, kábultan a nyugtalan éj-szaka után, egy könyvbe merült el. Attiláról volt benne szó, a hunok királyáról. Ol-vasta, olvasta és Attila ott élt előtte, mint ala-csony, fekete, kemény arccsontu férfi, aki olva-sás alatt a fantáziájában hátborzongatóan ol-vadt össze egy látomással. Nem tudta egy da-rabig megfejtetni, mi volt a látomás, nem is ért rá tünődni rajta, csak olvasott és furcsa kár-

örömmel olvasta a könyv végét, mikor Attila meghal. Csak mikor már rég letette a könyvet és izgatottan, fáradtan nézett maga elé, hirtelen ütéssel ébredt a tudatára a látomásnak: Kevy Pistát látta a strandon, a zömök, szélesvállu, keskeny dereku alakot amint dacosan távozik a víz felé, törzse rövid, mint valami félelmes, emberszabásu majomé, de válla ijesztően széles és izmos, mint Atlaszé, aki a világot tudja tartani rajta. A szilárdság, az erő, a nyugalom maga.

Böske hevesen haragudott Kevy Pistára. Mi közöm hozzá, mért gondolkodok rá folyton? Pukkadjon meg. Pestiesen szólva: hogy jövök én ahhoz, hogy folyton eszembe jusson? Egy ilyen félpaszty, egy ilyen tuskó, egy ilyen elbizakodott gentry? Akiket ismerek, mind különb emberek nála. Báró Strahl Oszkár milyen elegáns és azonkívül báró! Mauserhuber Lajos milyen magas, délceg sportember, gazdag és minden! És Frédi, a drága Frédi! Hogy jön egy ilyen vidéki mamlasz mindenféle ölyvtójással és puli kutyával a nyomába egy Dixon Frédinek?

Nagy Boriska lázasan gépelt egy hosszú szerződést. A Lapidária r.-t. szerződése volt a Nagymező-utcai ház tulajdonosával. A gépelés sürgős volt és Boriska nem tudta abbahagyni. Hiába volt a legfőbb tulajdonos tulajdon leánya, aki miatt a gépelést abbahagyhatta volna: Mózer az ilyesmiben nem ismerte a tréfát. Máskor is megtette, hogy a Böske által okozott hivatali mulasztásokra nyájasan szólt: „Ja, ha Böske volt itt, az más.“ De ugyanakkor ott marasztotta Boriskát a hivatalos órán túl három óra hosszat és kaján pillantása elég értelmesen adta tudtára a gépiró-kisasszonynak, hogy kimondott parancs nélkül is mihez tartsa magát.

— Egy félóra alatt kész leszek, szivecském, ha ráérsz, várj meg.

— Szívesen. Tudod mit: add ide az eredetit, diktálni fogom. Mózer bácsi itt van?

— Igen itt van, vannak nála. Itt tartok a tizennyolcadik pontnál: „ezzel szemben bérbevevő kötelezi magát“.

— „Ezzel szemben bérbevevő kötelezi magát, hogy amennyiben a jelenleg érvényben levő lakásrendelet“... Ki van nála?

— „...levő lakásrendelet...“ Az a vidéki fiu, Kevy, vagy hogy hívják. Tudod, aki felhozott téged a multkor a lépcsőn.

— Kevy Pista?

— Az. Hogy volt? „...levő lakásrendelet?...“ Hogy van tovább?

— Nem, nem diktálom, rossz az irás, alig tudom betüzni. Irjad inkább diktálás nélkül. Biztos, hogy egy félóra alatt kész?

— Hát... őszintén szólva... ne haragudj... még egy rövid körlevél... de azt hiszem, kész leszek. Te, szenzációs! Ez a Kevy házasodik.

— Mi?

— Házasodik. Egy házassági szerződést adtak ide másolni. Éppen erről tárgyalnak, mert benne van az a föld is, amit a Lapidaria meg akar venni tőle. Itt van, olvasd, már lemásoltam.

Nagy Boriska így udvariasan és ügyesen félretette a barátnőjét, aki gépelésben zavarta. Matusek Böske az ablakhoz vonulva elkezdte olvasni a házassági szerződést, amelyet egyfelől Kevy István, másfelől özv. Kékess Gergelyné szül. Kaczor Amália kötöttek itt és itt, ekkor és ekkor, előttünk ezek és ezek, érvénybe lép a házasságkötés napján.

Jaj de érdekes. Szóval ez a fiu elveszi azt a hangos és feltűnő jukker-asszonyt, akivel együtt jöttek a Honvéd-utcai vacsorára. Érdekes. Bizonyára nemsokára meglesz az esküvő. Érdekes.

Matusek Böske nem jól tudta olvasni a gép-

írással szerződést, mert a papír erősen reszketett. Mi ez, mi van ezzel a szerződéssel, hogy úgy reszket...

— Boriskám, én inkább eljövök máskor, látom sok dolgod van.

— De igazán egy félóra múlva megvagyok...

— Nem, nem érek rá, most jut eszembe, hogy még... szóval nem érek rá. Szervusz, drágám, talán holnap felnézek.

Nagy Boriska ujjai megálltak a gép felett. A barátnője úgy rohant el, mint a szélvész. Mi lelte ezt a lányt? Felkelt a géptől és a Kevy Pista házassági szerződését, amit Böske ott hagyott az ablakpárkányon, visszatette szép rendbe az irodai anyag közé. Azután visszaült és tovább gépelt: „...de ez a bérbeadót nem jogosítja fel arra, hogy...”

Matusek Böske lóhalálában sietett a Honvédutca felé. Pedig volt ideje elég, semmi oka nem volt sietni. Ha megkérdezték volna, tőle hogy miért siet, nem tudta volna megmondani. Az arca sápadt volt, az ajka csak a ruzs színét viselte, mert alatta egészen elsápadt. Bambán nézett maga elé és az esze nem forgott. Ránézett egy tizes villamos kocsira és minden értelem nélkül ezt mondta magában: „Villamos”. Az arca vonásai megmerevedtek, a tekintetének nem volt kifejezése.

Otthon egyenest sietett a szobájába. A kalapját sem tette le, kalapostul ledőlt a diványra. Ott feküdt tíz percig teljesen gondolattalanul. Ekkor elkezdett rengeni a padló a szomszéd szobák felől. Mint egy szőke gólem, Matusek Apollónia jött be a lányához.

— Hát te le se teszed a kalapodat? Micsoda tempók ezek, édes lányom, hát hogy szoktassalak én téged rendre, ha még a kalapodat se teszed le, mikor hazajössz és a ruhádat hogy gyűröd, mint egy... mint egy... mint egy nem-

tudommicsoda, de hát persze, hogy ebben a házban énám nem hallgat senki, kelj fel már, a jó Isten áldjon meg, hiszen az a kalap...

A szóáradat itt megállt, mert Böske egy gyenge mozdulatot tett a kezével. Azután lehunyt szemmel megszólalt:

— Rögtön leteszem, csak hagyj egyedül.

Apollónia vont egyet a vállán és megcsóválta a fejét, amelyről hullott a puder. Azután kiment és becsukta az ajtót, Böske úgy maradt mozdulatlanul fekvé, lehunyt szemmel. Meg se moccan.

XV.

Tudvalévő, hogy a gyilkost megmagyarázhatatlan kényszer hajtja vissza tettének színelyére. De nemcsak a gyilkosság emléke hajtja ám vissza, hanem a vesztett boldogságé is.

Matusek Böske ment előre a bádogasztalok között. És megdobbanó szívvél megállott: egy asztalnál ott ült Kevy Pista. Előtte aludttej, de hozzá sem nyult, csak ott üldögélt magának. Böske csodálkozva látta, hogy ülve ez a fiu milyen magasnak tetszik. És eszébe jutott, amit egy történelmi könyvben a tatárokról olvasott, hogy gyalogosan zömök, de lóháton széles, délceg alakok.

Böske leült a szomszéd asztalhoz. Ugy tett, mintha a fiatalember jelenlétéről semmi tudomása nem volna. No hiszen, még csak az kéne, hogy megálljon a fiu asztala mellett, megszólítsa és köszönjön neki. Majd csak az köszönjön, vegye őt észre és jöjjön át az asztalához. Ha akar. Ha nem akar, maradjon magának.

Dehogyan nem akart, dehogyan nem. Hiszen már régen látta a közelgő kislányt, csak úgy tett, mintha nem látná. Mert előbb elfogódottságát és izgalmát kellett legyűrníe, hogy azután elfo-

gulatlanul, vidáman, közömbösen szólhasson hozzá. Várakozott tehát egy kis ideig. Mikor aztán Böske megrendelte az aludttejet a közben megjelent személyzetnél, a hangra már kénytelen volt reagálni. Nagy-szinészkedve felütötte a fejét, meglepetést színlelt és hangos kezétcsókolommal köszönt. Mire Böske szintén felütötte a fejét, szintén nagyon meg volt lepve és nyájasan bólintott. Ugyanekkor keményen elhatározta magában, hogy semmiesetre sem invitálja az asztalához a fiatalembert, de nem volt ura az akaratának és maga csodálkozott legjobban, mikor a keze invitáló mozdulatba lendült. Kévy Pista fogta aludttejét és áthurcolkodott a másik aludttejhez.

— Gratulálok, — szólt Böske nyájasan — azt hallottam, eljegyezte magát.

— Már hallotta? Persze, a nagybátyjával üzleti okokból tegnap közöltem. Köszönöm a gratulációt.

— És adja át a menyasszonyának. Nagyon szép asszony, azt üzenem neki.

— Köszönöm, át fogom adni.

— Mikor esküsznek?

— Azt még nem tudjuk. Sok mindentől függ.

Hosszu csend következett. A Duna felől egy hajótülök bugott. A strandfürdőről idemorajlott a fürdőzők lármája. És itt a bádogasztalnál mindkettőjüknek a strandfürdő jutott az eszébe. Pistának az a lázító pillanat, amikor kihallgatta, hogy ennek a lánynak a magas, szőke férfi az álma. Böske előtt pedig felbukkant a távozó, szélesvállu figura, mintha csak Attila király lépkedne a fővény fölött.

— Persze, lent fognak lakni vidéken állandóan.

— Persze, vidékiek vagyunk, mit keressünk Pesten.

— Irigylem magukat.

— Irigyel? Miért? Hiszen maga pesti lány, magának itt a helye. Mit csinálna maga vidéken? Elátkozná az életét unalmában.

— Ó, dehogy. Nem ismer maga engem. Én nem szeretek Pesten élni. A folytonos társaságot sem szeretem. A lármát sem szeretem.

— Hát mit szeret?

— A csendet. Olvasni szeretek. Zongorázni, mikor nem hallgatja senki. Sétálni szeretek egyedül. És roppantul szeretem az állatokat, de itt nem jutok hozzá semmiféle állathoz, hacsak ki nem megyek az Állatkertbe.

— Szeret az Állatkertbe járni?

— De mennyire! Már barátaim vannak ott. Van egy bizonyos kecske, az már messziről megismer és megbolondul az izgalomtól, ha jövök. Ott lakik a medvék fölött. Azután imádom a fókákat és a mosómedvéket. Roppantul mulatok a mosómedvékkel. Tudja, mit szoktam velük csinálni? Fehér kockacukrot viszek nekik, ledobom, akkor ráugranak és elkezdik mosni. Látná, hogy meg vannak döbbenve, mikor a nagy mosásban eltűnik a cukor. De mind a többi állatokat is szeretem. Mit csinál a pulikutyája?

— Köszönöm kérdését, ilyenkor, mikor Pesten vagyok, nagyon bánatos. Elhuzódik egy sarokba és gyászol. Nagyon nem szereti, ha elutazom. Mikor a kofferemet eléviszik, már tudja, hogy baj van. Ilyenkor összeszid.

— Összeszidja?

— Össze bizony. Megáll előttem és hevesen megugat. Szinte érteni lehet a szavát. „Már megint mész, — aszongya — már megint elutazol? Mi az ördög van azon a Pesten, hogy folyton odautazol?”

Itt hirtelen mind a ketten elpirultak. És mind a ketten elfordították a fejüket, mintha

szórakozottan legeltetnék tekintetüket a sziget lombjain. Mert egyik sem akarta, hogy a másik meglássa a pirulását.

— A menyasszonya is fenn van Pesten?

— Igen, itt van. Vásárol.

— Mikor mennek vissza?

— Ma délután.

— Persze, odalent fognak esküdni.

— Bizonyára. Még nem beszéltünk róla.

— Nem beszéltek róla? Hogy lehet az?

— Édes Istenem, miért ne lehetne. Sok minden egyéb beszélőnivalója van az embernek. Egyelőre a földünket féltjük a maga papájától, mert mindenáron meg akarja venni a kőbányájához, mi pedig nem akarunk földet eladni. Éppen ebben az ügyben jöttem most fel.

— Igen, igen, hiszen képzelem, hogy a föld, az fontos, de mégis...

— Nos?

— Semmi, bocsásson meg, igazán neveletlen vagyok, hogy ilyen intim dolgokhoz hozzászólok, ne haragudjon...

— Csak mondja, nagyon érdekel, amit mond.

— De nem haragszik? Tudja, én azt gondolom, hogy ha egyszer menyasszony leszek, én nem is fogok másra gondolni éjjel-nappal, csak az esküvőmre.

— A magas, szőke fiuval, mi?

— Tessék?

A két arc egymásra pillantott. Megint pirosak voltak mind a ketten, mint a pipacs. A könnyed társalgás levegője egyszeriben eltűnt körülöttük, mintha elfújták volna. Böske megszólalt, de egészen más hangon, mint eddig. Remegve és halkán.

— Mit akar mondani azzal, hogy magas, szőke? Hogy érti ezt?

A felelet is más hangon következett, mint eddig. A fiu hangja is csendes és fátyolos lett.

— Véletlenül meghallottam a strandon, mikor maga azt mondta annak a Dixonnak, hogy maga csak magas, szőke fiuba fog tudni beleszeretni.

Böske keze, amely egy kenyérmorzsával játszott az asztalon, láthatóan remegett. A hangja most hamisan hangzott. Könnyed és vidám szeretett volna lenni, de nem tudott. Elcsuklott olykor és mély izgalom remegett mögötte.

— Ó Istenem, az csak olyan bakfisbeszéd. Nem függ az a külsőtől.

— Hát akkor miért mondta?!

Ezt haragosan, panaszosan, kitorősen vágta oda Kevy István, de olyan hangosan, hogy kiáltásnak is beillett. Egy közeli asztalnál fel is kapta a fejét egy keresztretjvényt fejtő uriember. Szent Isten, mennyire hasonlított Mauserhuber Lajoshoz. Böskének eszébe jutott, hogy udvarlói valamelyike bármely pillanatban itt teremhet. Már pedig ezt a beszélgetést a világ minden kincséért abba nem hagyta volna.

— Nézze, ha ilyen szigoruan kiabál velem, akkor nem ülök itt magával. Kénytelen leszek elmenni sétálni.

— Már megy?

— Megyek, de maga nem jöhet velem.

Fizettek. Remegett mind a kettő az izgatottságtól. Elindultak egymás mellett, az izgalomtól téveteget lábakkal botorkálva. Már bent haladtak egy árnyas, néptelen uton, mikor Böske megszólalt:

— Az előbb milyen hangos volt, most nem szól. Meséljen valami ujságot.

— Ujságot? Honnan vegyem? Ami történik, az itt történik magukkal, pestiekkal, nem mivelünk. Meghalt a képviselőnk, az az ujság.

— Ki volt az?

— Vargyas bácsi. Kedves öreg ember volt. Most választás lesz nálunk.

— Nem lép fel képviselőnek?

— Nem hagyhatom a gazdaságot.

— Persze, most nagyobb is lesz. Olvastam a házassági szerződését.

— Hol olvasta?

— Az irodában. Ott voltam, mikor maga bent tárgyalt Mózer bácsival.

— És tudta, hogy bent vagyok? Miért nem várt meg?

— Dolgom volt... nem tudom...

Megint hosszú csend. Némán mentek egymás mellett. A kanyargó sétauton a romokhoz értek. És az ut mentén egy idillikus lóca kínálkozott.

— Ne ülünk le? — kérdezte Pista.

— Leülhetünk.

Leültek. És megint csak nem szóltak semmit. A nyári, szigeti délelőtt ezer apró zajból összetett üde csendje borult rájuk. Oldalt andalító, boldog nyári lombok, fölöttük a selyemképséggel sziporkázó mennybolt, ember sehol. Egy közeli fán sárgarigó tilinkózott.

— Mondja, miért mondja maga, hogy én azt mondtam?

Ezt Böske mondta. Az ilyen komplikált mondatok a külvilág számára érthetetlenek és bonyolultságukban semmi érdekesség nincsen. De az ilyen szigeti lócán ülő fiatal lelkek számára ezek a mondatok a világ legizgalmasabb mondatai. Nem is egyhamar lehet rájuk feleletet találni. Pista is csak zavart vállrándítással válaszolt. A szive olyan hangosan dobogott, hogy Böske akár meg is hallhatta volna. Igaz, hogy az ő szive dobogását viszont Pista hallhatta volna meg. Megint csak ez a két dobogás beszélt. Ők nem. Nagysokára szólt Pista.

— Magának reszket a keze.

— Magának is.

Pista lenézett a kezére. Az csakugyan reszketett. Aztán ránézett a mellette ülő kislányra, aki mereven maga elé nézett a földre. Pista ültében

feléje fordult. A karja a lóca támláján ott feküdt a Böske nyaka alatt. Így nézte mereven az édes, finom, szelid profilt. És reszketve hajlott hozzá közelebb. Érezte, hogy a nyakán az ütőér dobog, mint egy szív.

És ekkor Böske felemelte a fejét. Nem ijedten, nem hirtelen, hanem szép lassan, komolyan és igazán. A két szempár egymásba mélyedt. Aztán Böske lassan behunyta a szemét, mint aki zuhan és nem akar látni semmit. Még panaszosan felnyögött egy kicsit, aztán beleszédült két félelmesen erős karnak vad ölelésébe. A száját először érte férfi szája.

Mikor a két fej szétbontakozott, aléltan dőltek hátra mind a ketten a lócán. Olyan fáradtak voltak, mintha órákig mázsás terheket hordtak volna. Valahogy úgy is volt. Most úgy szedték a lélegzetet, mint a hosszú ut után lepihenő vándor, aki csak akkor veszi észre tulajdonképen, hogy milyen fáradt. Behunyott szemmel ültek, hátradőlve, némán egymás mellett, csak a kezük szorította egymást görcsösen. Hosszu, hosszú idő múlva Böske csendesen, sóhajtó és fájdalmas szemrehányással lehelte maga elé ezt a szót:

— Vőlegény.

— Csak voltam. Már nem vagyok. Én maga nélkül nem tudok élni.

— Én sem maga nélkül.

Most kinyitották a szemüket és egymásra néztek. Hosszu, hosszú pillantással. Csodálatos szer szám a szerelmes ember szeme, milyen örökkévaló tengerekkel tud hullámszani benne néma kérdés, néma felelet, rajongás, odaadás, gyengédség, hűség...

Egymás kezét folyton fogták és nem engedték el. Pista pillantása a kápolna felé tévedt. Böske látta a pillantást, felállott. Kézenfogva elindultak a kápolnához. Az ajtaja nyitva volt. Ott bent megilletődve néztek rá a kis oltárra. Egymás

kezét nem eresztették el. Az oltárról egymásra néztek.

- Örökre?
- Örökre.
- Csak én?
- Csak maga.
- Az oltár előtt mondja?
- Az oltár előtt.

Kint Böske megállott. Kifejtette az ujjait a Pista kezéből.

— Most menjen. Én még leülök egy kicsit, magam akarok maradni. Délután utazik?

— Igen. Vele. És mindjárt el is intézem.

— Ahogy hazaér, rögtön irjon.

— Rögtön irok. Szeret?

— Szeretem. Menjen.

Pista forrón kezét csókolt. A két kezébe vette az édes kis kezét és dédelgető pillantással cirógatta.

— A kezébe külön szerelmes vagyok.

— Kedves. Menjen.

Pista elindult. Csetelve-botolva, mert minduntalan visszanezett. Végre egy fordulónál eltűnt előle a finom, karcsu lányalak. De ha behunyta a szemét, éppen úgy látta maga előtt, mintha ott lett volna.

XVI.

A vasuton egy kis vita volt. Máli asszony mindenáron első osztályon akart utazni, mert mindig azon is utazott. Pista azonban mindig másodikon utazott és erről a szokásáról most sem akart letenni. Végre megállapodtak abban, hogy Máli elsőn utazik, de az utazás folyamán meglátogatja Pistát a másodikon.

A látogatásra csak Hatvan táján került a sor. Máli asszony az elsőosztályu fülkében az alispánnal találkozott, meg Hidassy Gidával, a főispán

sógorával. Az urak kedélyesen eldiskurálgattak a szépasszonnal. A szépasszony pedig a tréfás évődést felhasználta arra, hogy a Vargyas bácsi halálával megüresedett iványi kerület mandátuma iránt érdeklődjék. Az urak meg nem tudták érteni, miért. Mikor a kohai szépasszony megkérdezte, hogy mit gondolnak az urak: vajjon milyen programmal lehet inkább boldogulni a kerületben, egységspártival-e, vagy legitimista programmal, Hidassy Gida megcsóválta a fejét:

— Hallja, édes hugom, én nem tudom, kiből akar maga képviselőt csinálni, de egy ellensége már van annak a szerencsés kópénak, akármilyen programmal lép fel. Én ellene szavazok féltékenységből.

— Mit lehet azt tudni, hátha éppen magára gondolok, Gida bácsi.

Ezen nagyot nevettek és áttértek a megyei pletykákra. Hogy kiből akar képviselőt csinálni a szép özvegy, azt egyik ur sem sejtette. Ha tudták volna, hogy Kékess Máli a Kevy Pista menyasszonya, akkor bizonyára Kevy Pistára gondoltak volna. De nem tudták. Az eljegyzés nem volt nyilvános. Geyza bácsi hosszú és alapos okfejtésekkel bebizonyította volt a fiataloknak, hogy szándékukat egyelőre igen üdvös lesz titokban tartani, senki másnak nem szabad tudni róla, csak a Lapidáriának. Megmagyarázta, hogy ha az eljegyzés nyilvánosságra kerül, akkor az iványi és kohai határookban mindenki tudni fogja, hogy a Kékess-birtok és Kevy-birtok érdekei azonosak. Már pedig a leendő házaspár leendő gazdasági programjának nagy segítségére lesz, ha egy pár apró és ügyes vétellel bizonyos szögleteket kikerekítenek, bizonyos utakat megtakarítanak, bizonyos holdakat a forgó szempontjából lehasítanak és másutt raknak fel. Ennek az okoskodásnak minden mondata lyukas volt ugyan, de Máli asszony meghajlott a hamis érvek előtt,

mert nem látott beléjük. Pista beléjük látott, de valami mégis arra ösztökélte belülről, hogy tegyen úgy, mintha meg volna győzve. Valahogyan nem volt ellenére, hogy az eljegyzés titokban maradjon.

Mindez még mostani pesti utjuk előtt történt. És Pista most hevesen és forrón áldotta magában Geyza bácsit. Nem tudja még senki a dolgot, nem lesz botrány a leszámolásból. Amely éppen következett, mert a hatvani állomáson megállott a vonat és Máli asszony végigment a másodikosztályu kocsikon, hogy a vőlegényét megtalálja. Fel volt készülve a beszélgetésre: kis arany cigarettatárcát, szipkát, öngyujtót hozott magával, valamint egy Az Ojságot, amelyben egy Fedák Sáriról szóló viccet akart Pistának megmutatni.

A kényelmes elhelyezkedésből azonban nem lett semmi. Abban a szakaszban, ahol Pista utazott, nem volt üres hely.

— Álljunk ki ide a folyósóra, — mondta Pista.

— Lássa, nekem volt igazam. Hogy lehet másodikon utazni? Folyton zsufolva van. Én nem előkelőségből utazom elsőn, hanem kényelemből. Magát is rá fogom szoktatni.

Pista arcán furcsa mosoly jelent meg. Ez az asszony aligha fogja őt bármire is rászoktatni. A vonat megindult. Kint a nyári földek, fák, poros utak, baktató szekerek, templomtornyok elkezdtek szaladni vissza, Pest felé.

— Fontos dolgot akarok mondani magának, Máli. Én magát nem vehetem feleségül.

Az özvegy arca meg sem rezzent. Jó ideig nem felelt, csak nézett ki mozdulatlanul a robogó földek sárga szalagjaira. Aztán nyugodtan felelt:

— Rendben van, Pista. Ez a dolog ugysem ment volna össze. Megmondom magának úgy, ahogy volt. Mikor maga megkért engem, nagyon boldog voltam. Maga mifelénk a legkülönb legény,

hogyne esett volna jól. De még aznap éjszaka elkezdtem gondolkozni magamban. Én nem akarok falun megöregedni. Még fiatal vagyok, módom van, én élvezni akarom az életemet, én Pesten akarok lakni. Tudom jól, hogy maga ebbe semmi esetre se ment volna bele. Hát jobb is így. Majd feleségül megyek én, de olyanvalakihez, aki felvisz Pestre. Már most hallgasson ide. Én szó nélkül kieresztem magát az obligóból, de nem ingyen. Meg kell ígérnie, hogy segít nekem férjhezmenni.

Pista e pillanatban mély hálával szerette a szép özvegyet. Legszívesebben barátilag összevissza ölelte volna ott a folyosón. De ezt már mégsem tehette. Pár mondattal előbb még tehette volna a menyasszonyával. De most már nem tehette. Az eljegyzés megszűnt. Kevy Pista a felszabadulás örömeivel felkacagott. Azt a szarkát, amely egy elmaradó bakterházról éppen mos szállott át egy fiatal cseresznyefára, könnyen meg lehetett volna fogatni vele.

— Ne nevéssen, ez komoly dolog. Most még nem szólhatok magának semmit, de hamarosan eljön az ideje, hogy segíteni fog. De testtel-lelékkel.

Pista ragyogó arccal, szó nélkül nyujtotta a kezét. Máli asszony megfogta és nem eresztette el. A Pista szemébe nézett.

— Kár pedig. Roppant kedves fiu maga, Pista. Olyan nekemvaló karakán gyerek.

— Ne, ne, ezt ne mondja.

— Jó, rendben van. Hát akkor Isten áldja. Ja igaz, mit akarok még mondani. A házassági szerződést összetéphetjük ugyan, de azért ezzel a Lapidáriával ezentul is közösen fogunk veszedkedni, ugye?

— Természetes. Huncut, aki a másikat cserbenhagyja.

— Rendben van. Isten áldja meg, Pista.

Az özvegy keményen kezét szoritott volt vőlegényével, aztán sarkon fordult és indult vissza az első osztályba. Pista egész uton nem látta többet. Akkor sem látta volna, ha valamiért visszajön, mert az ut további folyama alatt Pistának többet volt lehunyva a szeme, mint nyitva. Mert Pista lumpolt. Egy tündéri, édes emlék nehéz borát itta sóváran, telhetetlenül, mint az alkoholista. Azt a pillanatot élte át százszor, meg százszor, mikor ott a margitszigeti romok között először... ó, még gondolatban is olyan szent ez az emlék, hogy szinte nem szabad megnevezni, mint a régi zsidóknál az Istent.

Az iványi állomáson még egyszer intett Málinak, aki a jukker-asszony könnyedségével patant fel a homokfutója bakjára. A homokfutó elzörgött a homályos alkonyatban. Pista előtt ott állott Péter, az öregbéres, aki a kofferért nyult.

— Itt van a tekintetes urfi a kocsin.

Pista szive szökkent egyet a mellében. Most mindenkit százszorosán szeretett, akit szeretett. Már Pétert is szerette volna megölelni. A Geyza bácsi említésére meg egyenesen a forróság egész óceánja ömlött keresztül rajta. Csakugyan ott ült az öreg a kocsin és nagy üggyel-bajjal fogta Kócost, aki eszeveszetten igyekezett a keze közül kiszabadulni, mert meghallotta a gazdája hangját. Pista egy ugrással fent termett a kocsin és egy öleléssel magához szoritotta Geyza bácsit is, a kutyát is. Az egyik csikó hangosan felnyerített. Az is érezte a gazdát.

— Meg ne fojts, te bolond. Mi lelt?

— Hát a kutya mért van a kocsin?

— Valami kóbor kutya settenkedik itt, már kétszer elzavartam, de mindig visszajön. Nagy fene mérges kutya, ez a kis süvölvény meg csak megy neki, mint a paprika.

— Majd ha elindulunk, letesszük, menjen be a kocsi alá. Péter, fent vagy?

— Igenis.

Pista csettintett. A két csikó indított. Ahogy a szövetkezetnél befordultak, Pista ledobta a kutyát. Az rögtön befutott a hátsó kerekek közt a kocsi alá és ott ügetett tovább. Ez is egy titokzatos ösztöne a pulikutyának, hogy rettentően szereti maga fölött a tetőt, holott pusztai állat. Ki tudja, milyen ázsiai kóborgások közepette, hány ezer éven át és miért szokta meg.

— Beszélj már, mitől van olyan pünkösdi kedved?

— Majd otthon. Jaj, alig várom, hogy elmondhassam. Mert arról szó se lehet, hogy Geyza bácsit letegyem. Kijön velem a tanyára, oszt nálunk alszik.

— Ne izgass mán, a jó Isten áldjon meg. Legalább jó dolog, ami furkál?

— A legjobb a világon. Jaj csak már otthon volnánk.

Megjött az is. A kocsi befordult a sötét kertbe. A lovak megálltak, Péter lekászálódott a kofferrel. Kócos is előkerült a kocsi alól és viharosan nekiugrott Piroskának, harsányan és boldogan ugatva az ujságot, hogy a gazda hazaérkezett.

Pista egyik kezével az anyja kezét, másikkal a Geyza bácsi kezét fogta és huzta őket hamar, hamar, befelé a nappaliba, ahol cselédféle nem hallhatja a szót. Úgy huzta őket, hogy majd leverte a butorokat utközben. Vitte őket egyenesen a sarokba, ahol a pipatórium tövében három vén bőrkarosszék állt a zöldposztós kártyaasztal körül. Pista belevágta magát abba, amelyik felett ott állott boldogult Kevy Pál hat háborus kitüntetése berámázva.

— Nagy ujság van. Szerelmes vagyok.

Piroska elsápadt a hirtelen örömtől és a szívéhez kapta a kezét. Geyza bácsi pedig oldalt

fordította furcsa, aszott kis fejét, ami valami hamiskás, hunyorgó kifejezést adott a tekintetének.

— Nono. Tegnap óta?

— Dehogy tegnap óta. Már régóta. Csak ma véglegesen rájöttem. Jaj, anyókám, ha ismerni fogod! Milyen édes, milyen... milyen kimondhatatlan édes! Most látom, hogy hasonlít is hozzád. Bizonyisten. Nem is csuda. Ő is nagyon szép, és te is olyan szép vagy, mint a... mint a nap-sugár!

— Ó, te bolond gyerek, te. Hát ki az a lány, meséld már!

— Ugy hívják, Matusek Böske. Az apja építési vállalkozó. Tyű azt a gyönyörűséges, kacskaringós kiskésit ennek a világnak, de nagyon szeretem!

Pista az öklével nagyot vágott a térdére a gyönyörűségtől. Azok ketten boldog aggodalommal szemlélték. Boldogan, mert látták boldogságát. Aggodalommal, mert mind a kettő tudni akart valamit. Egyszerre is szólaltak meg. Piroska ezt kérdezte: „És Máli?“ Geyza bácsi ezt kérdezte: „Hát ő téged?“ Pista egymás után felelt nekik:

— Ő is szeret engem. Málival pedig a vasuton felbontottuk az eljegyzést.

Erre már teljes volt a boldogság. Mind a két arc napsütéshez hasonlóan fordult a lelkendező fiatalember felé. Megint egyszerre kérdezték. De most már három kérdéssel egyszerre. „Hol ismerted meg?“. „Milyen lány?“. „Hány éves?“. „Milyen a családja?“. „Mióta ismered?“. „Mit szólt Máli?“. „Az anyja él-e?“. Pista ebből csak egy kérdést hallott. Hogy milyen a lány. Ó, hogy milyen. Hát lehet azt elmondani?

— Tudod, anyókám, a haja olyan izé... olyan nem is tudom megmondani, milyen. És a szem! Tudod, olyan szeme van, hogy azt leírni nem is

lehet. És a hangjában van valami, tudod, mikor hallom, hát nem is tudom, mit érzek. És a keze... igazán, mikor a kezét megfogom, hát mintha nem is tudom, mit fognék meg.

Piroska meghatottan nyult a fia keze után és megsimogatta. Geyza bácsi pedig elővett egy cigarettát és miközben gyufáért motoszkált a zsebeiben, csufondárosan mondta:

— No ezt azután jól leirtad. Ha találkoznom vele, biztosan megismerném.

Boldogan nevettek mind a hárman. Azután Piroska visszaparancsolta a cigarettát a Geyza bácsi zsebébe. Hiszen a vacsora már régóta vár. Geyza bácsi egy kicsit okoskodott, hogy ő mégis csak hazamegy. De nem nagy munkába került ottmarasztalni. Ő sem tudott betelni ezzel a nagy-nagy dologgal, hogy a Pista gyerek szerelmes. Magában már sürgette is az esküvőt, hogy mennél hamarabb sor kerülhessen a keresztelőre is. Mert az utána következő harmadik Kevy-nemzedéket mindenáron látni akarta még, mielőtt itthagya a világot minden sarkantyukkal, kanári-madarakkal és elefántokkal egyetemben.

De hát nem beszélt róla. Részletekről faggatta a fiut. Mindent el kellett mondani Böskéről is, Máliról is. Pista hűségesen beszámolt az egész történetről. Csak éppen a szigeti délelőtti részletein siklott át. A kéttagu hallgatóság észre is vette, hogy az egyes fázisok előadásában nagy aránytalanság van. Mert a sötét lépcsőn való első találkozás elmondása rendkívül kimerítő és részletes volt, a döntő délelőtti előadása azonban összesen ennyiből állott: „Hát osztán elkezdtünk diskurálni, meg sétálni, osztán hát megértettük egymást.” Viszont a Málival való vasuti beszélgetés megint nagy részletességgel szóról-szóra elmondódott.

Ilyen estéken nagyon nehéz lefeküdni. Az ébrenlétnek kimondhatatlan varázsa van, ha bol-

dog az ember. Ezek hárman olyanok voltak, mint a gyerekek karácsony este. Sehogy se akaródzott nekik lefeküdni. Minduntalan akadt még egy kérdés, amit meg kellett beszélni.

Az Alföld sarkában, a messzi rónán, a sötét-kék nyári éjszakában kis sárgavörös pont gyanánt világított a Kevy-kuria ablaka. Amögött boldog emberek voltak ébren. És mikor nagy-sokára éjfél után elaludt a világító pont és az egész pusztára csak a millió csillag sziporkázó titka borult, a boldogság akkor is ébren maradt. Kevy István földbirtokos nem tudott aludni.

— Böske! Angyalom! Szerelmem! Drágaságom! Mindenem! Rozmaringom!

XVII.

Pista a vasuton lakott. A Keleti melletti hotelban akár állandóan megtarthatta volna a szobáját, majdnem annyit volt benne, mint odalent a tanyán. Pedig junius volt, gazdaember számára nem tréfaidő. De a gazdaságon ott volt a Piroska szeme. Eddig úgy osztotta meg a fiával az országlást, hogy ami a kuria park-kerítésén belül esett, az volt az ő birodalma. Ami a Kevy-javakból kívül esett rajta, az volt a Pista birodalma. Most Piroska törődött azzal, ami kívül esett a kerítésen, azon belül pedig a belső cselédség parancsszó nélkül is végezte a dolgát, mint a karikacsapás. A fiatal gazda inkább volt Pesten, mint Iványiban.

Minden szerelmes párnak van egy helye, amelyhez legszebb emlékei fűződnek. „Emlékszel a Lidóra?” — mondja egyik férj ezüstlakodalomkor a feleségének. „Bécset ne szidja” — mondja egy másik asszonytársaságban, közömbös beszélgetés közben — „ott voltam életemben a legboldogabb”.

Böske és Pista megmaradtak a Margitsziget-

nél. A romckhoz is hűek maradtak. Még a lócához is. Minden találkozáskor megbeszélték a következő találkozást. Pista az egész városból nem látott, nem hallott egyebet, mint a szigeti romokat. Ott ültek órákhosszat, olykor felkeltek sétálni egy kicsit, barangoltak a sétautakon, lementek a sziget pesti oldalára, elüldögéltek a kőlépcsőkön és mialatt a közelben egy nyugodalmas halászember meritgette hálóját a vízbe, ők elbeszélgettek.

Lassanként egy kedves, bensőséges, imádnivaló világ alakult ki körülöttük, amely csak az övék volt. Ismeretlen ismerősök tartoztak ebbe a világba, mint az az öreg pap, akit gyakran láttak arrafelé sétálni, kezében könyvvel és papirzacskóval, amelyből folyton narancsokat szedett elő és azokat tűnődve eszegette, vagy mint az a nagyon öreg házaspár, akik csinosan felöltözve totyogtak egymás mellett és gyöngéden támogatták egymást. Barátaik is voltak ebben a világban: egy sárgarigó, amely vakmerően megállt a közelükben a gyepen és ilyenkor ők halkán csendre intették egymást, hogy a madarat el ne riasszák, vagy például egy hároméves kislány, akit nevelőnője, míg ő leült regényt olvasni, szabadjára hagyott futkosni és labdázni a közelben. Emlékeik is voltak ebben a világban: egy délelőtti zápor érte utól őket és Pista szorosan magához ölelve tartotta Böskét, hogy eső ne érje a ruháját, míg a zápor elvonul, máskor pedig egy csókolódzó párt kaptak rajta a saját lócájukon.

Sok szó esett a szüleikről is. Pista sürgette, hogy álljanak a szülők elé. Tudniillik a Matusek szülők elé. Az ő édesanyja már előre szivből szerette azt, akit a fia szeretett. De Böske mindenféle szösszel huzta, halogatta a kenyértörést. Magának is csak félig vallotta meg, hogy miért. A Matusék-családban a nyugodalmas otthon

köznapi életének felszine alatt nagy bajok lap- pangottak. Sem az apa, sem az anya nem is- merte a lányát. Mikor még idő lett volna a lel- kébe látni és azt nyitva is tartani, mind a kettő elmulasztotta. Most már látta mind a kettő, hogy a lányuk teljesen idegen előttük, de most már késő volt. És ezt a családot is megfogta a felfelé törő családok rendes átka: a szülők a pénzükön különb kulturát vesznek a gyerekük- nek és ezzel mesterségesen átlántálják egy olyan világba, amelynek kapuját ők maguk zár- ják be maguk előtt. Matusek Böske serdülő gye- rekkora óta nem beszélt egy bizalmas mondatot a szüleivel. Nem is volt közös témájuk, de ha lett volna is, mind a ketten óvatosan elkerülték, mert nem akartak művelt lányuk előtt restel- kedni a maguk tudatlansága miatt és legalább hazug látszatát igyekeztek megtartani szülői fel- sőbbiségüknek. Így azután egy más bolygóról való, vadidegen, finom kis princessz lakott a há- zukban, akinek gondolatairól, vágyairól, örömei- ről sejtelmük sem volt.

A kis princessz pedig árvának érezte magát, mert semmiféle baját és örömét soha senki nem kérdezte. Jóhiszemű és becsületes kis lény volt, a szülei iránt való tisztelet és engedelmesség el- len nem vétett soha. De egy pár gyáva és siker- telen próbálkozás után örökre lemondott róla, hogy örömében-bajában akár apja, akár anyja valaha is részt vegyen. Most, hogy élete nagy fordulatahoz érkezett, oda kellett volna állania a szülei elé és megmondani, hogy szerelmes és hogy férjhez akar menni. Valami gyáva és ide- genkedő rettegés tartotta vissza ennek a pilla- natnak eljöttétől. Nem tudta magának megma- gyarázni, hogy miért, de érezte, hogy képtelen szülei előtt egy szót is kiejteni azokról az érzé- sekről, amelyek forró orkán gyanánt egész fia- tal lényét felforgatták. Ezért folyton kitért a

szerelmese sürgetésének. Átadta magát napsugaras szerelme tündöklő boldogságának és nem akart tudni semmit sem arról, hogy a holnapra milyen holnapután következik.

Pedig látnivaló volt, hogy a szülők is figyelni kezdenek. Apollónia kénytelen volt észrevenni, hogy a lánya merőben megváltozott, lehetetlenül szórakozott, folyton pirul és egész különösen viselkedik. Először igyekezett ezt észre nem venni kényelemszerető lustaságában. De azután más jelenségek is merültek fel. Böskét folyton az a Kevy István kérte a telefonhoz, ha a telefon véletlenül nem volt a leányszobába kapcsolva. Sőt egyszer Apollóniának a varrónőjével folytatott igen fontos beszélgetését szakította félbe az interurbán központ ezzel a kiáltással: „Iványi van itt, tessék beszélni.“ Kitünt, hogy Böske interurbán kérte Iványit, de hogy miért telefonoz annak a fiatalembernek vidékre, azt a háromperces beszélgetés teljesen jelentéktelen mondataiból nem lehetett megállapítani. Az sem volt rendjén, hogy Böske egy idő óta semmire sem ért rá, mindig máshova kellett mennie, de hogy hova, arról csak homályos felvilágosításokat adott.

Igy történt, hogy Apollónia szólt az urának. Egyszerűbb lett volna, ha előveszi és kifaggatja a lányát, de részint homályosan érezte, hogy nincs a lányával ehhez való viszonyban, részint irtózott minden felelősségteljes feladattól és ezért az ügyet át óhajtotta háritani a jó Matusekre. Matusek a családfő, csináljon rendet Matusek. Egy délután, mialatt ő teázott és férje kávézott, az uzsonna-asztal felett elmondta megfigyeléseit a családfőnek. A családfő kínos keletlenséggel hallgatta a dolgot. Ő is szerette a maga otthoni kényelmét és mélyen megbántva érezte magát, hogy már otthon se lehet nyugton. Bajsza reszketve tiltakozott a háborgatás ellen

és szíve szerint azt szerette volna mondani, hogy hagyják őt békében, Böske azonnal menjen feleségül ehhez a Mauserhuber-gyerekekhez és pont. De unta a vitát, mert erre Apollónia indulata alatt bizonyára nagyot reccsent volna a szék és válaszul szenvedélyes hangon bizonyára az következett volna, hogy Böske, igenis, báró Strahl Oszkárhoz menjen feleségül és pont. Ezért Matusek papa gondterhelt atyai arcot vágott és csak ennyit felelt:

— Jól van. Majd intézkedem.

Intézkedett is. Minden ilyen intim és kellemtelen dolgot áthárított Mózerre, a sógorára. Nagy passzióval tette ezt, mert titokban szívből utálta ezt a Mózert, akinek kegyelemből és a csöppet sem érzett családi érzés etikai kényszeréből adott kenyeret. Most tehát megbizta Mózert, hogy szerezzen neki információt erről a Kevy nevű birtokosról, ugy-e ez az, akivel a kőbánya dolgában van az a dolog, igen, az, no jó! És ez jegyben járt azzal az özvegygel, nem? Ja ugy, felbontották az eljegyzést. No jó.

Mózer azonnal tudott volna információval szolgálni. Sok mindent tudott, amit Strahl Oszkártól hallott, aki viszont azon a bizonyos vacsorán özvegy Kékessnétől hallotta. De adatait úgy óhajtotta feltüntetni, mint amelyek egy fáradságos és rendkívül ügyes nyomozás eredményei. Várt tehát három napot és három nap múlva, igen titokzatos mosollyal tenyérbeszaladó orra alatt, előterjesztette adatait Matusek papának. Bő lére eresztette a dolgot és egy mondatból tizet csinált, hogy eredményei mennél impozánsabb arányokat mutassanak. Matusek papa unottan hallgatta a hosszas beszámolót. De egy részletnél erősen figyelni kezdett. Megtudta az előadásból, hogy Kevynek az anyja kitagadott huga gróf Kelecsényi Gusztávnak és hogy a mágnás család e két tagja között ádáz és hagyo-

mányos gyűlölet uralkodik. Matusek papa bajszának két ága égnek állott ettől a szenzációtól. Mindjárt közölte Apollóniával, hogy egész élete fáradságos eredményeit nem hagyja saját édes lánya által halomra dönteni, ez a Kevy pedig be ne tegye ide a lábát.

Az az ifju pár, amelyik a margitszigeti lócán végre is megállapodott a követendő hivatalos eljárásban, minderről nem tudott semmit. Pista bejelentette, hogy közeledik június vége, Péter-Pál napján megcsendül Iványiban a kasza és ő aratás alatt nem mozdulhat el hazulról, ennél fogva muszáj a dolgot dülőre juttatni, mert ő Böske-től távol és még hozzá bizonytalanságban annyi ideig ki nem bírja. Megállapodtak tehát abban, hogy csütörtökön özvegy Kevy Pálné és Kevy Geyza annak rendje és módja szerint tiszteletüket fogják tenni a Matusek-házban és ugyanezen alkalommal Kevy István félre fogja hívni a szülőket egy pillanatra, hogy kedves leányuk kezét bátorkodják megkérni.

Böske nehéz szívvel halogatta a bejelentést egyik napról a másikra. Csütörtökön délben már a körmére égett a dolog. Ebédnél is halogatta egyik fogástól a másikig. Végre mikor Matusek papa már felkelt a fekete mellől és szokása szerint az asztalra dobta az egész ebéd alatt gyurt kenyérgalacsint, Böske elfogódott hangon megszólalt:

— Ja igaz, délután vendég jön. Ennek a Kevynek a családja Pesten van és telefonoztak, hogy meglátogatnak bennünket.

Matusek papa Apollóniára nézett, az pedig visszanezett az urára. Az érzelmeket pontosan jelző bajusz fenyegetően megremegett. Matusek papa hosszabb szünet után elindult, hogy ebéd utáni álmát megkezdje. És az ajtóból visszaszólt:

— Hát csak jöjjenek.

Böske az anyjára pillantott. Apollónia mere-

ven összecsucokott szájjal és az alkalmatlankodó vidékieknek már előre kijáró göggel hallgatott. Tett-vett még az asztalon, azután kiment. Böske sem tehetett egyebet, bevonult a szobájába. Vihart sejtett. A szobájában egy könyvet vett elő, de egy sort sem olvasott még belőle, már nyult a telefonhoz. Felhívta Pistát. Közölte vele, hogy a szülei nagyon örülnek és várják a kedves látogatást. Beszélgetés közben egyszer csak Pista hangja így szólt:

— Várjon egy pillanatig szívem, valakinek átadom a kagylót.

És egy pillanat múlva egy kedves, meleg, finom hang hallatszott a telefonban:

— Halló, itt Piroska néni. Böske?

— Kezeit csókolom, én vagyok.

— Csókollak, kis lányom. Alig várom, hogy lássalak, addig is a hangodat akartam hallani. Nagyon kedves hangod van.

Böske szívéen fájdalmas melegség szaladt keresztül. Egy pillanat alatt imádta ezt az aszszonyt, akiből ilyen sok telefondróton és ilyen kevés szón keresztül ekkora melegség árad feléje. Szeretett volna valami nagyon kedveset, valami odaadóan meleget felelni, de csak hebeggett és nem tudott szólni semmit. A melegen zengő anyai hang kisvártatva folytatta:

— Hát nem is veszek el most ettől a fiutól, mert nagyon türelmetlenül topog itt mellettem. Csókollak ezerszer, kislányom, a viszontlátásig.

Hallatszott a készülék zörgésén, hogy átadják a kagylót. Megint a Pista ismert baritonja halózott bele a telefonba.

— Halló, Pista? Mondja meg az édesanyjának, hogy... imádom! Imádom! A viszontlátásra!

Hamar letette a kagylót. A szeme fátyolos volt. Megint elővette a könyvet. Két perc múlva letette. Ledőlt a diványra, behunyta a szemét és

mozdulatlanul gondolkozott. Milyen kedves asszony lehet. A fia mondhatatlanul imádja. Költeményeket mond, mikor beszél róla. És hogy szerethette az urát, hogy grófkisasszony léteére elszökött vele. Milyen szép is, mikor az ember szerelmes...

Öt órakor a szobalány jelentette, hogy nagyságos Kevy urék óhajtják tiszteletüket tenni, már ott ülnek a szalonban. Böske még egy pillantást vetett a tükörbe, azután megindult. De megállt erőt gyűjteni, mert alig tudta a lábait egymás elé rakni az izgatottságtól. Még egy hosszút és mélyet sóhajtott, azután bement a szalonba. A Kevy-család három tagja azonnal felállott. Egy imádandóan finom, gyengéd természetű, feltűnően szép arcú asszony, ki nem látzott többnek harmincötévesnél, feléje sietett. És a két kezét nyújtotta. Az arcából szeretetteljes kíváncsiság és gyöngédség ragyogott.

— Ez az a kislány, akiről annyit hallok? Ó, egyelek meg, te édes kis fruska, milyen csinos vagy.

Pista édesanyja gyöngéden magához ölelte és megcsókolta Böskét. Ez több volt a soknál, Böske idegei sztrájkba léptek. A napok óta tartó feszült izgalom, ennek a drága asszonynak leírhatatlan bája, a helyzet, minden, minden görcsös sirásban tört ki rajta. Kevy Pálné megsimogatta az arcát.

— Ejnye, kis csacsi, hát mi az no, egy kicsit ideges vagy, ne sirjál, az Istenért, vörös lesz az orrod, nagyon kell nekünk asszonyoknak az ilyesmire vigyázni, no, jól van no, ülj le szépen és nyugodj meg.

Vannak anyák, akik olyan tehetségek az anyaságban, mint Shakespeare volt a színműírásban. Ebből az asszonyból valami leírhatatlan fényözönnel sugárzott anya volta. Nem volt ez más, mint odaadó, megható, gondoskodó,

megnyugtató anyaság tetőtől-talpig. Apollónia, aki úgy ült az alatta nyomtalanul eltűnő rózsaszínű selyemszéken, mintha a levegőben ült volna, idegenül nézte ezt az idegen asszonyt, aki a lányát dédelgette. Nem értett az egészből semmit. Szinte lehetetlennek tetszett előtte, hogy ezek ketten eddig nem ismerték egymást. A Böske sirása meg pláne teljesen érthetetlen volt előtte. De zavaros tájékozatlanságát nem akarta elárulni, csak ült mereven és gögös arccal, amelyről harsogott a korlátoltság. Kevy Pálné visszaült a helyére, mialatt Geyza bácsi gavaléros meghajlással mutatkozott be Böskének. Utána Pista járult a szegő házikisasszonyhoz.

— Szegénykém, — mondta Kevy Pálné és nyájasan Apollóniához fordult — nem kell aggódnod, drágám, fiatal lányoknál az ilyen kedélyhullámzások nem jelentenek semmi különöset, kérlek.

Apollónia felvetette a fejét. Ellenségesen és harcra készen ránézett Kevy Pálnéra. És éles hangon felelt:

— A nagyságos asszonynak csak fia van. A lány, kérem, az más.

A szalonban hirtelen dermedt hideg támadt. Mindenki meghökkenve nézett fel. Apollónia ridegen és élesen visszautasította a Kevy Pálné tegezését. Még Matusék papa bajsza is zavartan huzódott lefelé. Ezt még ő is sokallotta. Rendreutasító pillantást vetett nejeére, aki ezt „csakazértis“-arc kifejezéssel állta. Kevy Pálné nyugodtan és derüs csodálkozással nézte ezt a furcsa, gölem-termetű, picijű, fehérre puderezett asszonyt, akinek olyan bodros szőke haja volt, mint a bolti babáknak. Nem sértődöttlen nézte, hanem csodálkozva, mint az állatkerti néző szemléli azokat a kis majmokat, akik a rács mögül eszükvesztett, fuldokló és hörgő dühvel vicсорognak rá. Pontosan ugyanigy bámult

a háziasszonyra Kevy Geyza is. Szinte mosolygott is hozzá. De a fiatalok nem voltak ilyen bölcsék. Böske megrendülve és sápadtan kapaszkodott a szék karfájába. Pistának pedig egyszerre minden szín elhagyta az arcát. Senki sem szólt semmit. A hosszú és dermedtő némaságot Geyza bácsi törte meg. Volt valami humor is a hangjában.

— Hát ha ilyen szépen együtt vagyunk, talán állj elő velem, öcsém, hogy miért jöttél.

Pista még mindig ónszínű arccal felállott és Matusek papához fordult:

— Talán szabad kérnem egy szóra...

— Maradhatunk itt is, — felelt ridegen Matusek papa — nekem a családom előtt nincs semmi titkom.

— Kérem, részemről sem titok. Mi Böskével szeretjük egymást. Kérem a kezét.

— Sajnálom, de erről szó sem lehet. És nehogy a jövőben félreértés legyen, sem én, sem a feleségem nem tartjuk kívánatosnak ezt az izét... ennék az izének a folytatását.

— Egyáltalán nem, — tette hozzá Matusek mama — nálunk Kelecsényi kegyelmes ur igazgatósági elnök, érdekes.

— Hát vegyék tudomásul, — felelte Pista — hogy én Böskét, ha törik, ha szakad, el fogom venni feleségül.

— És vegyék tudomásul, — szólt felugorva, remegő hangon Böske — hogy én inkább meghalok, mint hogy máshoz menjek.

— Te pedig hallgass, — szólt a családfő — téged nem kérdezett senki.

— Téged nem kérdezett senki, — csatlakozott Apollónia is.

A Kevyek egymásra néztek és felállottak. Kevyné odalépett Böskéhez és megcsókolta.

— Isten veled, kislányom, nagyon örülök,

hogy megismertelek. És nem kell kétségbeesni, még minden másképp lehet.

Azután udvariasan megbiccentette a fejét a Matusek-házaspár felé, akik még reflektálni akartak erre a megjegyzésre, de mialatt a szavakat keresték, a Kevy-család már ment kifelé a szobából. Azt nem látta senki, hogy Böske ajkai hangtalan mozgással ezt a szót sürgönyzik oda Pistának: „Telefonáljon“.

Mikor a vendégek eltávoztak, a Matusek-házaspár egyszerre nagy lélegzetet vett. Mind a ketten egyszerre akartak rátámadni a lányukra. De a lányuk megelőzte őket.

— És ha ég-föld összeszakad is, én ennek az embernek a felesége leszek.

Feleletet nem várt. Elszaladt. Befutott a szobájába. Ott leült a telefon mellé. A csengőt eltömte egy zsebkendővel, hogy csak ő hallja, ha hívják. Alig telt el egy pár perc, a zsebkendő halkán berregni kezdett. Felvette a kagylót.

— Halló, Pista?

— Én vagyok, szivem. Innen beszélek a Szabadság-kávéházból. Nem szaladhatna le valamilyen ürügy alatt? A terrazon ülnek kint az emberek, bent alig van valaki, jól el lehet bujni egy sarokban.

— Megyek rögtön.

Rohanva kapott fel egy sapkát. A fürdőszobán keresztül ment ki, lefutott a hátsó lépcsőn. Lihegve sietett a Szabadság-kávéházba. Bent egy sarokban ültek a három Kevyek. Leült hozzájuk és sirva fakadt.

— Pista, fiam, — szólt Kevyné — ti talán üljetek ki ketten a terraszra. Szeretnék ezzel a kislánnyal négy szemközt beszélgetni.

A két Kevy szót fogadott, kiültek a terraszra. Jegeskávét hozattak és beszélgettek. Geyza bácsi elkezdte filológiai alapon magyarázni a helyzetet. Matusek, az nem egyéb, mint a Máté és Má-

tyás nevek szláv kicsinyítője. Máté pedig annyit jelent arameus nyelven, mint Isten ajándéka. Isten ajándékának ezek az ótestamentumi népek az olyan gyereket nevezték, akit már alig reméltek a gyermekkel meg nem áldott házasársak. Következésképpen az ilyen emberről biológiai alapon valószínű, hogy testben-lélekben nem tulságosan szilárd, vagyis bizonyára gyenge energiájú. Ezt az átöröklés alapján a hajdan elnevezett Matusek jelen maradákaról is fel lehet tételezni. Tehát nagyon is feltehető, hogy Matusek idővel meg fog puhulni. E fejtegetés közben látták is a megpuhulásra ítélt Máté-leszármazottat. Autón fordult ki a Honvéd-utcából, büszkén hátradőlve szivarozott és robogott a Vilmos császár-ut felé.

Beletelt egy jó félóra, mikor egy pincér jelentette a két Kevynek, hogy két hölgy várja őket. Bementek. A két nő ott ült kisirt szemmel, de boldog arccal. Egymás kezét fogták. Kevyné ezzel fogadta őket:

— Bucsuzzatok el, fiam. Böskének menni kell.

— Sietek, — mondta Böske is — csak annyit mondok magának, Pista, hogy irjon a Lapidáriához dupla boritékban. A külső boritékot címezze Nagy Boriska urleánynak. Nem felejtí el? Nagy Boriska.

— DehogY felejttem. Csak azután maga is irjon. Mi éjszaka utazunk, most már nem telefonozok. És sokáig nem láthatom, itt az aratás.

Kézcsók következett. Olyan kézcsók, amikor a férfi felemeli a kezét és közben a lány szemének a pillantását egy pillanatra el nem engedi: Az egész világ benne tud lenni egy ilyen pillantásban.

Mikor Böske elsietett, még soká utána néztek. Azután Pista kérdően és aggódva pillantott az édesanyjára.

— Édes fiám — szólt Kevy Pálné — az én szemem nem szokott csalni. Boldog lehetsz, ha ez a lány a feleséged lesz.

XVIII.

Matusek papa le akarta aratni hőstettének gyümölcseit összes részvénytársaságainak igazgatósági elnökénél, gróf Kelecsényi Gusztávnál. Szépen kifőzte magában a haditervet. Valami részvénytársasági ürügy alatt kihallgatást fog kérni a kegyelmes urtól, felkeresi és majd üzleti beszélgetés közben ügyesen bele fogja fogni a társalgásba, hogy egy bizonyos nevezetű Kevy Istvánt igen ridegen elutasított a lánya mellől. Ez a kegyelmes urnak rendkívül fog tetszeni. Bizonyára nem fog fukarkodni az elismerés nyilvánításával. Ki tudja, talán spontán hálájában valami bizalmasabb dologra ragadtatja magát. Talán szóba lehetne hozni a kormányfőtanácsosságot . . .

Ezt a társalgást Matusek papa vérmesen kiszínezte magában jó előre. „Ha ő ezt fogja mondani, akkor én arra ügyesen azt fogom mondani.“ Fantáziája a mennyekig ragadta. És a taktikájában biztos hadvezér nyugalmával hívta fel gróf Kelecsényi Gusztáv lakásának a telefonját. Mikor végre lakájokon keresztül a telefonhoz kapta a grófot, alkalmat kért pár pernyi beszélgetésre.

— Á, ja igen. Matusek, igen, hogyne. Hát ez a beszélgetés most egy kis ideig nehezen fog menni, mert én pénteken elutazom. Tessék? Egyelőre Gasteinba utazom, utána pedig még elmegyek valahová, azt még nem tudom, hová. Majd megírom. Csak szeptemberben leszek megint Pesten. Ha valami nagyon fontos dolog volna, megbeszélheti a jogtanácsosommal. Visszontlátásig. Isten vele, Matusek. Isten vele.

Azt, hogy „alázatos szolgája, kegyelmes uram“, már hiába mondta bele a telefonba Matusek, mert azt már nem hallotta senki. Gróf Kelecsényi Gusztáv ugyanis már letette a kagylót és már nyult is azért a palackért, amely egy igen jó évjáratból származó barackpálinkát tartalmazott. Abból töltött két pohárkával: magának egyet és Dixonnak egyet. Dixon nála ebédelte és most a gróf dolgozószobájában feketéztek, amelyben rideg rendben sorakoztak a törvénelmi és jogi munkák anélkül, hogy bárki valaha is felnyitotta volna őket.

— Azzal a Matusekkel beszéltél?

— Azzal.

— Mondd, én nem is tudom, mit akarunk mink ezzel a Matusekkal. Mért vagyunk mi benne mindenféle igazgatóságokban, minek nekünk ez a Matusek?

— Ja az ugy van, hogy én neszét vettem valami országos lakásépítő hogyhivjákna és kellett nekem valami építési vállalat, hogy ha sor kerül valamire, hát tudjam minek a számára kérni. De ősszel, ha hazajövünk, ott hagyjuk az egészet. Te csak bizd rám magad. Ez az építési izé nem jó, ezt elrontották, majd valami más dolgot keresünk.

Némán kavargatták a feketéjüket. Dixon még annyit sem mondott, hogy rendben van. A közgazdasági vonatkozásokkal ő nem törődött, csak ment Kelecsényi után. Most egész máson járt az esze.

— Van ennek a Matuseknek egy lánya.

— Ugy. Színésznő?

— Dehogy színésznő. Mért volna színésznő? Nem színésznő. Rendes kis lány. Roppant csinos.

— Ugy. Roppant csinos. Valami olyan izé?

— Dehogy. Nagyon rendes, tisztességes, finom uri kislány.

— Ugy. És te akarsz tőle valamit?

— Nem akarok én semmit. Csak nagyon szeretek vele beszélgetni. Nagyon friss, kellemes esze van. És nagyon kedves lány all together.

— Ugy.

— Igen. Ha fiam volna, szeretném ha elvinné.

Kelecsényi gróf meglepetten felnézett.

— Mi? Hát nem a társaságból valakit?

— Nem. Ennél különbet nem kapna a társaságban sem.

— Igazad lehet. Friss vér kéne ide. Hogy ezek a mai fiatalok hogy viselkednek nyilvános helyeken, az borzasztó. A legjobb nevek. Az embernek ég felé áll a haja. Itt állok a vagyonommal. Ha csak egy volna köztük, akiben látnék valamit . . . de egymásután színésznőket vesznek el és a bárókban nevetlenül viselkednek. Folyton főpincérek jönnek hozzám számlákkal, hogy csináljak valamit. Hozzám. Mi közöm az egészhez? Fúj. Na mindegy. Gasteinba irattál?

— Rendben van minden.

A két ur belemerült a nyári programba. A kislányról nem beszéltek többet. A kislány e pillanatban bezárkózott a szobájába és előszedte az aznapi levelet, hogy negyedszer elolvassa. Először elolvasta azonnal, mikor Nagy Boriskától délelőtt az irodában átvette. Azután elolvasta, mikor lejött a Lapidáriától, a kapuban. Azután elolvasta harmadszor a Honvéd-utcában, mielőtt bement a kapun, hogy azután a levelet gondosan a keblébe rejtse. Most elolvasta negyedszer. Rövid levél volt a Pista levele, csak úgy sebtiben vetette oda hajnali három órakor, mielőtt kiment az aratókhoz, mert tudta, hogy egész nap nem fog hozzájutni a levélíráshoz. De a gyors sorokból is forró vágy lázadozott, szomjas szerelem és odaadó hűség. Csak egy mondat volt benne, egy tréfás mondat, amelyben Dixon fordult elő. Böske leült az íróasztalához és irt.

,Drága szívem, kurta levelet kaptam, de ez a pár sor is boldoggá tett. Maga azt írja, hogy annyit gondoljak magára, mint amennyit maga gondol én rám. Maga jól járna ezzel, de én nem. Mert magának dolga van és nem gondolhat rám folyton, folyton, folyton, minden pillanatban. És így nekem kevesebbet kellene magára gondolnom, mint amennyit most gondolok magára, mert most attól a pillanattól kezdve, hogy felébredek, egészen addig, amig elalszom, csak magára gondolok. És ennél kevesebbet magára gondolni nekem nem esnék jól, mert az én életem semmi egyéb, mint hogy magára gondolhatok és milliószor elismételhetem magamban, hogy szeret. — Most elolvastam, amit eddig irtam és meg vagyok döbbenve, hogy milyen butákat írok. Igazán sürgős volna már, hogy lássuk egymást, mert ha ez így megy tovább, akkor maga a buta leveleimen keresztül ki fog ábrándulni belőlem. Ezért inkább elmondom, hogy mi ujság. Ezzel különben gyorsan végezhetek, mert minden a régi. A papa és a mama alig beszélnek velem, csak folyton gyanakodva és vizsgálódva figyelik az arcomat, mikor azt hiszik, hogy nem veszem észre, hogy figyelnek. Nagyon jó volt, hogy a levelezéssel ezt az utat kitaláltam, mert a postát mindennap szorgalmasan átkutatják. Észrevettem, hogy a leveleimet, amiket közömbös ismerősöktől kapok, felbontják és visszarakasztják. Ezt nem nehéz a boritékon észrevenni. Hogy a jövőben mi lesz, azt nem tudom. Őszintén szólva, kilátástalannak látom a helyzetet. A mama folyton ezt a Strahl-t reklamálja előttem hangosan a papától, hogy egy idő óta miért nem jár hozzánk, amire a papa dühösen felel valamit, mert ő meg azt szeretné, ha Mauserhuberhez mennék feleségül. Mauserhuber elég gyakran jön és bár nincs semmi különösebb kifogásom ellene más, mint hogy utálok, olyan kiállhatatlan vagyok vele,

hogy már magam is megsokallom. A baj az, hogy magának ez a Kelecsényi a nagybátyja és a papa tudja, hogy családirag maguk nagyon is nincsenek jóban. Kelecsényi a papának üzletileg nagyon fontos ember és inkább a fejét hagyná levágnatni, semhogy a mi házasságunkkal Kelecsényit magára haragítsa. Ha Kelecsényi valamiért megharagudna a papára és itt hagyná a papa összes üzleteit, akkor valószínűnek tartom, hogy a papa kibékülne a mi házasságunk gondolatával, már csak azért is, hogy Kelecsényit bosszantsa. De ez csak légvár. Kelecsényi különben hosszabb időre elutazik, még pedig Dixonnal elmennek nyaralni. És ha már Dixont említettem, akkor megjárom, hogy magának egy tréfás mondatát én nagyon komolyan veszem. Drága szívem, mindenem, nehogy eszébe jusson féltékenynek lenni. Dixont én nagyon szeretem, mert nagyon okos és kedves ember, ámbár észreveszem magamon, hogy még barátsággal sem szeretem úgy, mint azelőtt. Most, hogy ilyen ideges vagyok, nincs is kedvem senkivel találkozni. Ő az utóbbi napokban kétszer telefonozott, egyszer csak úgy felhívott, egyszer pedig el akart menni velem sétálni, de én mind a kétszer kitértem, mert nem volt kedvem semmihez a világon. Drága egyetlenem, én csak magát szeretem, de úgy, hogy azt el sem lehet mondani. Ha magára gondolok, akkor...“

Itt a levél abbamaradt. Böske orrocskájából egy csepp piros vér csöppent a levélre. Vértett az orra. Felugrott és kiszaladt a fürdőszobába. Ott mosogatni és borogatni kezdte hideg vízzel. A szobalány a fürdőszoba másik ajtaján benyitott és látta a kisasszonyt véres arccal és véres kézzel a mosdó előtt állani. Ettől akkorát sikoltott, hogy Apollónia, aki az előszobában tartózkodott, rémülten szaladt be a fürdőszobába.

— Az Isten szerelmére, mi van veled?

— Semmi. Vérzik az orrom.

— De akkor ne ezeket a törülközőket vérezd össze, az Isten áldjon meg. Várjál csak.

És ment be a Böske szobájába, amelybe a másik oldalról sose jutott volna be. Böske moc-canni sem tudott a rémülettől: anyja biztosan meg fogja látni a levelet!

Bizony, meg is látta. Elfelejtett törülközőt, mosdót, orrvérzést egy pillanat alatt, úgy csapott rá a levélre, mint a héja. Böske a fürdőszobában hallotta, hogy anyja földrengésszerű léptei hirtelen megállnak. Biztos, hogy most a levelet olvassa. Nincs mit tenni. Állt a mosdó előtt, vizezte orrát és elszántan várt.

Apollónia gránátos-léptei pár perc múlva megreccsentek odabenn. Megállott a fürdőszoba ajtajában. A levelet tartotta a kezében.

— Kinek irtad ezt?

— A más levelét nem illik elolvasni.

— Majd mindjárt kapsz egy pofont. Kinek irtad ezt? Ugy beszélsz velem, mint egy... nem tudom micsoda. Kinek irtad ezt?

— Kevy István földbirtokosnak, Iványi, Kevy-tanya.

— Ugy. Hát nem megmondtuk neked, hogy nem türjük ezt a dolgot? Na hát én veled nem is beszélek, majd elintézi apád az egészet.

Azzal kiment és úgy vágta be maga után a fürdőszoba ajtaját, hogy csak úgy csattant. Böske türelmesen borogatta tovább az orrát. Mikor aztán a vérzés nagynehezen elállott, bement a szobájába. Várta, hogy a szülői tanács elé citálják. Ez pedig nem ígérkezett nagyon enyhe lefolyásúnak, mert Matusek papa akkor volt leg-mérgesebb, ha ebéd utáni álmában zavarták.

Egy jó félóra múlva bejött a szobalány, hogy a nagyságos ur kéreti a kisasszonyt. Böske bement az apja szobájába. Matusek papa és Matu-

sek mama ott ültek ünnepélyesen, mint egy becsületbiróság.

— Ülj le — mondta a zord atya.

— Majd apád most... — kezdte volna mondani a zord anya, de a zord atya letorkolta.

— Bizd rám, kérlek, bizd rám, légy szives. Ide hallgass, Böske. Te szüleid tilalma ellenére levelezést folytattál...

— Bocsánat, — vágott közbe Böske — ezt nekem nem tiltotta meg senki.

— Ne vágj közbe, míg szépen vagy! Haszontalan! Így hálálod meg a szüleid jószágát? Ez a hála azért a drága nevelésért, amit kaptál? Hát én majd elintézem a te dolgodat. Mától fogva egy lépést sem fogsz tenni kíséző nélkül. Hova ír neked az a Kevy?

— Azt nem mondom meg.

— Mondod meg rögtön?

— Nem mondom meg.

— Hát jó. Ide jutottunk. Na majd én elintézem a te dolgodat. Mától fogva egy lépést sem teszel egyedül. Ma nem mégy el hazulról és holnap reggeltől kezdve majd lesz, aki vigyáz rád. A telefont nem szabad bevinni a szobádba. Zsebpénzt nem kapsz. És ez az ostromállapot addig fog tartani, míg meg nem jön az eszed. Most elmehetsz.

Böske felállott és kiment. A szobájában leült gondolkozni. Mi lesz most? Hogy értesíti Pistát? Mit fog szólni Pista, ha nem kap levelet? Hogy lehet a Boriska címére érkező leveleket átvenni? Hamar, hamar, Boriskát felhívni. A telefon még ott volt a szobájában. De ahogy a számot kérte, már nyílt az ajtó. Apollónia állt ott.

— Hova telefonálsz?

— Köszönöm, sehova.

Letette a kagylót. Apollónia odament és a bosszuvágy kielégítésének édes érzéseivel aztán kihuzta a telefon kapcsolóját. Felvette a készülé-

léket és kivitte. Böske sápadtan ült a helyén. Mi lesz most? Mi lesz most?

Megnézte az óráját, még nem volt hat óra. Boriska még ott lesz a hivatalban. Biztosan ott lesz, mert a hat órai hivatalos órán túl is mindig ott kell maradni szegénynek. Mózer mindig másolnivalót ad neki, gyakran ebédre is ott marasztalja és este kilenc óráig gépeltet vele. Valamit kell neki izenni, most rögtön. De hogyan, hogyan?

Böske arcán világosság szaladt keresztül. Megvan. Odament a könyveihez és találomra kivett egyet. Jack London könyve volt, az Éneklő kutya, magyar fordításban. Ezt a könyvet éppen tegnap kapta vissza Boriskától, akinek kölcsönadta olvasni, ez éppen jó lesz, mert Boriska mindenestre gondolkozóba fog esni, hogy miért küldi neki ezt a könyvet Böske, mikor csak tegnap adta vissza.

Jó lesz, nagyon jó lesz. A jó Istenke is segít neki: ime, találomra éppen ez a könyv akadt a kezébe. Leült a könyv elé és felnyitotta az első oldalát. Aztán ceruzával a kezében betűket kezdett keresgélni. Egy-egy kiválasztott betű alá odatett egy alig látható pontot. Ha valaki a betűket összeolvasta, akkor ez jött ki belőle: „bajvanbörtönbenőriznekirjálpistánaknemirhatokimádom.”

Mikor ezzel készen lett, csengetett a szobalánynak.

— Ezt a könyvet vigye el a Mózer nagyságos ur irodájába a Boriska kisasszonynak. Ha nem ér rá, akkor hívjanak egy bojt, majd elviszi az.

A szobalány kiment, vitte a könyvet. Apollónia már jött a szalon felől és mohón ráugrott a könyvre. Mi az, mit akar a kisasszony, miféle könyv ez, kinek küldi, hova küldi, adja csak ide. A detektív mohóságával rázogatta a könyvet, mert biztos volt benne, hogy valami levél fog belőle kiesni. De nem esett ki belőle semmi.

Apollónia egy darabig lapozgatta, vizsgálgatta, forgatta a könyvet, de nem tudott semmi gyanusát felfedezni. Végre vállat vont és megadta az egzekváturt.

A könyv egy félóra mulva ott volt a Boriska asztalán a nagymezőutcai irodában. Nem értette a dolgot. Mért küldi neki Böske ezt a könyvet? Hiszen tegnap adta vissza neki. Ennek valami különös oka lehet. Nem tudta kitalálni, letette. Telefonozni akart Böskének, hogy mi ez, de a Matusék építési vállalkozó száma mással beszélt. Visszaült tehát a géphez. Gépelés közben hirtelen eszébe jutott valami. Böskével tegnap különböző titkos irásokról beszélgetett és szó volt egy egymástól eltiltott szerelmespárról, amely ugy érintkezett, hogy a fiatalember korán reggel megvárta az imádott hölgy lakása előtt a lapkihordót és az ujság vezércikkében ceruzával aláhuzott egyes betűket, amelyek aztán összerakva lángoló vallomásokat tettek ki. Aztán visszatette az ujságot az üveges lakásajtó rácsába és elillant. Az imádott hölgy így mindennap mindenről értesülve volt, ami imádója lelkivilágában történt. Boriska tehát hamar a London-könyv után nyult és mindjárt az első oldalát figyelmesen vizsgálni kezdte. Csakugyan felfedezett apró ceruzapontokat egyes betűk alatt. Félkézzel ütögette egymásután a gépen a betűket. És kijött a szöveg: „bajvanbörtönbenőriznekirjálpistánaknemirhatokimádom“.

Boriska hirtelen olyan izgatott lett, mintha részt vett volna a Martinovics-féle összeesküvésben. Azonnal nekiült levelet írni. Meglepetéstől nem kellett tartania, Mózer ma délután korán ment el és nem is volt visszajövendő. Irta tehát a következő levelet: „Igen tisztelt Kevy ur! A tegnapi napon kelt b. levelét illetékes helyre juttattam. Ha az erre adott választ igen t. Kevy ur nem kapja meg, ne tessék csodálkozni. Az illető

csak igen nagy nehézségek árán tudott engem is értesíteni arról, hogy börtönben őrzik és ezért nem írhat, továbbá igen t. Kevy urat imádja. Mihelyt újabb részleteket fogok megtudni, azonnal értesítem igen t. Kevy urat, de most nem merek odatelefonálni sem, mert a helyzet komolynak látszik és szerintem nagy óvatosságra van szükség, mert minden elhibázott lépés végzetessé válhatik. Kiváló tisztelettel N. N.“

A levelet borítékba tette, de mindjárt ijedten ki is vette és levágta a levélpapír tetejét, amelyen a Lapidaria r. t. házszáma és telefonja pompázott. Aztán cégtelen borítékot keresett és abba tette.

XIX.

Másnap reggel Mózerné átvette Böske mellett a börtönőr szerepét. Előző este a Matusék-házaspár a Mózer-házaspár bevonásával családi tanácsot tartott, amelyen elhatározták, hogy Mózerné mindaddig el nem mozdul Böske mellől, amíg a lánynak meg nem jön az esze. Ezt Mózer javasolta, mert ravaszul kieszelte, hogy így egész napra megszabadul a feleségétől, továbbá új pénz áll a házhoz, mert hiszen az Üdvözítő korporsóját sem őrizték ingyen. Mózerné tehát reggel megjelent a Honvéd-utcában. Mikor Böske kilépett a szobájából, már ott találta. Tudtára adták, hogy ezentul egy lépést sem tehet egyedül. Mózer néni reggeltől kezdve vacsora utánig mellette lesz. És mindez addig fog tartani, míg észre nem tér. Ezek kapcsán részletesen megemlékeztek Kevy Pistáról is.

— Ha nem tudnád, hogy ki ez az ember, — mondta Apollónia — hát majd én elmondom. Ez egy földhözragadt, eladósodott félpasztor kisgazda, akinek az anyja is valami borzasztó botrányban volt benne. Ő is ilyen jó firma. Téged

akar elvenni és már van egy menyasszonya, egy dúsgazdag parasztasszony. Nyilvánvaló, hogy a pénzedért akar elvenni. Kéne neki a jó finom kis Matusek-féle pénz az urfinak, persze, mert folyton részegeskedik és a Dárius kincsét is elköltené. A multkor rettenetes botrányt csinált egy bárban. Lajos hallotta egy barátjától. Szörnyüség botrány volt, a rendőrök is jöttek és a mentők is. Ehhez akarsz te hozzámenni? Nincs is neked tökéletes eszed, hát nem látod, hogy csak a pénzedet akarja?

Böske összeszorította a száját és nem felelt. Minden mondatra tudott volna felelni, de keményen feltette magában, hogy nem szól egy szót sem. Ő passzív rezisztenciát fog folytatni. Lásuk, ki bírja tovább. Ő bírja akármeddig. Később próba, hogy nem tud Pistával érintkezni, de hát így is jó. Aki hisz, az üdvözülni fog. A katekizmus is ezt tanítja. És ez a gyönyörű szép mondat a szerelemben is érvényes, hiszen mindenben úgy kell lenni ennek, ami szent, és minden szent, ami tiszta, és mi volna szentebb minden földi dolgok között, mint hogyha két ember szereti egymást.

Ilyen vitézül kezdett neki Matusek Böske az ostromállapotnak. Már első nap nagy mulatsága telt abban, hogy a boldogtalan Mózernét megkinozza egy kicsit. Mikor elmentek sétálni, az Országház előtt Böske usgyé, vedd el magad; elkezdett szaladni, mint az antilop. Mózerné, aki asztmás is volt és még ezekben a rekkenő juliusi napokban sem tette le az anakronisztikus fűzöt, igyekezett ugyan gyorsabban szedni kis kövér lábait, de hát hol maradtak azok a Böske fürge őzike-lábaitól? Pár reménytelen futólépés után megállott az Országház-tér közepén, sikoltozni kezdett és sirva fakadt. Böske odafutott az Andrásy-szobor tövében egy lócához és ott leült. Mózerné nagysokára érkezett oda.

— Miért sir? — kérdezte Böske vidáman.

— Nem szégyelled magad? — felelte Mózerné lihegve és gyülőlettel.

Estefelé autóval kimentek egy kertmoziba. Ott végignézték a filmet. Mikor kifelé mentek, Böske egy óvatlan pillanatban hirtelen egy oszlop mögé bujt. Mózerné csak az utcán vette észre, hogy Böske nincs mellette. Félőrülten rohant vissza és lihegve kereste. Nem találta sehol. Szuszogva, lelkendezve, izgatottan faggatta a jegyszedőket, hogy nem láttak-e egy ilyen és ilyen külsejű fiatal hölgyet. De azok csak a fejüket csóválták. Mózerné megint csak sirva fakadt és kifelé menet jajgatva sopánkodott magában, hogy mit fog most Apollóniának mondani. A kijáratnál Böske várt rá és kedélyesen kérdezte:

— Hát maga hol jár? Meddig várjam még?

Mózerné nem felelt semmit. Ha pillantással döfni lehetne, akkor ez a pillantás Böskét odaszegezte volna a mozi falához. Megindultak az autóhoz. Ahogy beültek, Böske odaszólt a sofförnek:

— Olyan gyorsan, Sándor, ahogy csak bir. Nagyon késő van.

Tudni kell, hogy Mózerné semmitől a világon nem rettegett úgy, mint a gyors automobiltól. Böske kaján oldalpillantással nézte, hogyan kapaszkodik kis tömpe, kövér ujjával az autó szélébe, hogy sápadozik, hogy hunyja be a szemét, mikor a sofför az ángolna ügyességével siklik át öntözőkocsik és motorbiciklik halálos veszedelme között.

Ez volt Böske rabságának első napja. És ez így tartott több mint két hónapig. Az első napokban dacos kitartásra ösztönözte, hogy mégis tudott Pistával érintkezni, legalább levélben. A rabszolgaság harmadik napján ugyanis Nagy Boriska a Lapidaria irodaszolgájával visszaküldte a Jack London-könyvet azzal az üzenettel, hogy

csókoltatja a kisasszonyt, a könyvet kiolvasta, köszöni szépen és kéret egy másikat, de azt nem ma kéri, hanem csak holnap, majd el fog érte küldeni. Böske délután, mikor Mózernével ki kellett volna mennie a ligeti Zserbóba, kijelentette, hogy fáj a feje, itthon marad és kiolvassa ezt a könyvet, mert neki az olvasástól mindig el szokott mulni a fejfájása. Neki is ült a könyvnek és azokból a betükből, amiket Boriska aláhuzott neki, kiolvasta a következőket: „rámmin-űgyszámithatszirtamnekiittkövetkezikkétlevele boriska“. Aztán ugyanilyen betűtechnikával Pistának két levele következett. Az egyik még a rabszolgaság hírének vétele előtt kelt, rövid levél volt és arról számolt be, hogy az aratás jól folyik, a termés szalmára ugyan nem sok, de szemre, hálistennek, annál több, továbbá nagy-nagy szerelemről volt szó benne. A második levél részleteket kért, hogy mi az a hirtelen baj, azonkívül hitre, kitartásra, bátorságra ösztönözte a rabságban tartott kedvest.

Igy leveleztek két hónapig. Sőt közben látták is egymást. Julius vége felé a Boriska aláhuzott betüinek segítségével megbeszélték, hogy mivel a szigeten egy jótékony ünnepség lesz, amelynek Kelecsényi Gusztáv gróf a védnöke, és ezért Matusek papa indittatva érezte magát ötven darab jegyet készpénzzel megvenni, az egész család ki fog vonulni, jöjjön fel tehát Pista is, ott láthatják egymást.

A Matusek-család a fedett sétányon haladt előre ezen a délutánon. Elöl ment Böske Mózer nénivel, hátul ment a Matusek-házaspár Mózer sógor kíséretében. Böske szeme élénk figyelemmel csapongott ide-oda. És egyszerre minden vér az arcába szaladt. Pár lépésnyire tőle ott állt Pista. Böske hirtelen behunyta a szemét, mint aki a napba néz. Aztán megint kinyitotta. A szive úgy dobogott, mint a kalapács az üllőn.

Feltűnően nem mert odanézni, mert félt, hogy észreveszik. Csak lopva lopott oda egy-egy pillantást. Pista távolról ügyesen kísérte őket. Ő bizony odanézett állandóan. Annyira csak Böske-re nézett és nem arra, amerre ment, hogy püff neki: nekiment egy fának. A szalmakalapjának a széle meg is csorbult belé. Böske erősen beleharapott a szájába, hogy ne nevéssen.

Ez a távoli szembenézősi órákig tartott. Pista mindig arra lebzsel, amerre a Matusek-család ment, de mindig óvatosan megtartott tiz-tizenkét lépés távolságot. Mikor Matusekék leültek uzsonnázni, egy távolabbi asztalhoz ő is leült, a Matusek-asztal és a kijárat közé. Ez jó poszt volt, még csókot is lehetett inteni. Így ültek egy jó óra hosszat. Mikor Pista látta, hogy Matusekék szedelőzködnek, hamar felmutatott egy számológépet és irt rá valamit. Böske alig észrevehetően bólintott. Pista letette a gépet az asztalra és előre ment, hogy a kijárat tájé-kán lesbeálljon és figyelje, merre mennek. Matusekéknak a Pista otthagyt asztala mellett kellett elmenni. Mikor elmentek mellette, Böske ügyesen elvette a gépet az asztalról. Apollónia azonban meglátta.

— Mi az, mit vettél el onnan? Add ide.

És már ki is tépte a kezéből. Megnézte a gépet és leolvasta, ami rá volt írva: „Imádom!” Az egész család megállt.

— Mi ez, — kérdezte most már Matusek papa — ki hagyta itt ezt a gépet?

— Nem tudom, — felelte közömbös hangon Böske — csak úgy szórakozottságból vettem fel.

A családtagok gyanakodva és tanácstalanul tekintettek egymásra, Pista a kerítés mögött rémülten figyelte őket.

— Hát ez nekem nem tetszik, — mondta Matusek papa haragosan berzenkedő bajusszal — ez nekem nagyon nem tetszik. Megyünk haza.

Mentek a várakozó autóhoz. Mikor beszálltak, Böske meglátta egy fa mellett a gyepen Pistát. Pedig a fűre lépni tilos. De hát van a világnak olyan tilalma, amely két ilyen fiatal szívet és két ilyen szerelmesen éhes szempárt elválasszon egymástól? Böske, ahogy az autó elindult, vakmerően csókot intett neki.

— Mi az, mi az, — hördült fel Mózer néni — kinek intesz te csókot?

— A szigetnek. Nagyon szeretem a szigetet.

Egy másik alkalommal színházban látták egymást. Elmentek a Budai Szinkörbe premierre. Böske már az előadás előtt, ahogy elhelyezkedtek a páholyban, meglátta Pistát a földszint második sorában. Ettől kezdve játszhattak a színpadon, amit akartak, a nézőtérén két fej csak egymásra fordult. A sötétben is egymást nézték szakadatlan. Csak Böske kapta el olykor a fejét, ha családjának valamelyik tagja ránézett. És Pista kapta a fejét hamar a színpad felé, ha a család valamelyik tagja vizsga kutatással a Böske elkapott pillantásának utját kereste. Nem is vette észre Pistát senki. A második felvonás-közéig. Mert ekkor vizitelt a páholyban Mauserhuber Lajos, akit Matusek papa szívéssal meghívott mindenüvé, ahova csak elmentek. Ide pláne szívesen jött Mauserhuber Lajos, mert mindenki tudta, hogy gyöngéd műpártolás szálai fűzik az egyik szőke és hervadhatatlan művésznőhöz. Egyszóval megjelent a páholyban és már második mondatában így szólt:

— Látták azt a Kevyt, vagy hogy hívják? Itt van a színházban.

— Hol? — kérdezték riadtan és egyszerre a család összes tagjai, Böske kivételével.

— Ott ül ni, a második sorban. Most éppen idenéz. De addig ugyan megöregedhetik, amíg én köszönök neki.

A Matusek-család izgatottan nézett a jelzett

irányba. De Pista ekkor már elkapta a fejét. Böske dolga el volt rontva. Ugysem nézhetett oda többet. Azt indítványozta, hogy a harmadik felvonást ne várják meg. De Apollónia maradni akart, mert tetszett neki a darab. Meg akarta várni, hogy a szerelmesek egymáséi lesznek-e a harmadik felvonásban. Szívből és érzelmesen együtt érzett a szinpadi szerelmesekkel, de a saját édeslánya szerelmétől dühbejött. Kapva-kapott a Böske hazamenési szándékán és intett Mózernénak. Mózerné a dühtől sápadozva engedelmeskedett. Ő is szerette volna megnézni a harmadik felvonást. Mikor felállott, hogy távozzék, Böske egy pillantással még végigsöpörte a nézőteret. A pillantás századrésze a Pista szemébe kapcsolódott. De ez is elég volt, hogy megüzenjék egymásnak azt a szót, amit sem küldeni, sem kapni nem lehet elégszer: imádlak.

Még kétszer látták egymást a nyár folyamán ilyen lopott alkalmakkor. De a rabság egyre nehezebben sulyosult a Böske idegeire. Az elején legyőzhetetlen erőt érzett magában, azt hitte, hogy elbirja akár tíz esztendeig, a szerelem erőt ad. De most kezdte érezni, hogy éppen a szerelem veszi el az erejét. Mondhatatlanul vágyott az után, hogy beszéljen Pistával, vagy akár ne is beszéljen, csak üljön mellette és fogja a kezét. Fantasztikus terveken gondolkozott, hogy valahogyan titokban találkozassék vele, és néha, mikor hosszú órákon keresztül álmatlanul hánykolódott az ágyában, ki is eszelt bámulatos csel-szövényeket, amelyek éjjel roppant természeteseknek és végrehajthatóknak látszottak, de mikor másnap reggel felébredt, a nagyszerű tervek tündérvárai nevetséges fantazmagóriákká omlottak össze.

A legborzasztóbb az volt, hogy nem volt senkije, akihez egy jó szót szólhatott volna. Boriszával sohasem beszélhetett négyszemközt. Dixon

messze járt, csak nagyritkán jelezte egy-egy képeslevelezőlap, hogy merre utazgat. Csak a Pistának közvetített levelekben írhatta meg, ami érzése volt, de ennek sem lehetett igazi ize. Unta az aláhuzott betűket, Pistát akarta mindenáron, őt magát, hogy együtt ülhessen vele, a vállára hajthassa a fejét és a kezét foghassa örökkön-örökké.

Böske sokat sirt. A szobalány jelentette Apollóniának, hogy a kisasszony kis vánkosa minden reggel vizes a sirástól. Apollónia ezt közölte az urával. Elhatározták, hogy itt valamit csinálni kell.

XX.

Pista levelet kapott Mózertől. Mózer igen udvariasan értesítette, hogy üzleti ügyben fontos tárgyalást akar vele folytatni és ezért csütörtökön bátor lesz Iványiban tiszteletét tenni.

A gazda az udvaron ült és egy konyhaóra szétszedett kerekeivel bajlódott a nagy fa alatt, mikor Kócos eszeveszett ugatása közben befordult a kuriára a kocsi, amit öreg Péterrel kiküldött a pesti vendég elé. Mózer fülig huzott szájjal mosolygott, hogy mennél nyájasabb legyen.

— Nagyon fogok örvideni, hogy szerencsém lesz megismerkedni édesanyja önagyságával is.

— Anyám nagyon sajnálja, de egy látogatást kellett tennie. Nincs itthon. Menjünk be, vagy leülünk itt kinn? Kócos, fogd be a szád.

— Talán jobb lesz idekinn.

Letelepedett a nagy fa alatt. Pista bort hozatott és harapnivalót. Eleinte egy pár semmitmondó mondatot váltottak időjárásról, természetéről, Trianonról, azután Mózer ráugrott a tárgyira.

— Hát én azért jöttem volna, kedves Kevy ur, hogy rátérjünk erre a kis földvásárlásra.

— Nem eladó.

— Kérem, kérem, hiszen értjük egymást. Mikor fent méltóztatott vacsorázni a sógoromnál, akkor még nem volt eladó. De később egy okmányt méltóztatott nekem mutatni, mely szerint a szóbanforgó terület csak a szomszédos Kékess-féle területtel eladó. Szóval eladó. Mióta pedig Kevy ur eljegyzése Kékessné önnagyságával megszűnt, bizonyára a szomszédos terület nélkül is eladó.

— Csak együtt.

— Kérem, csak együtt. Rendben van. Én teljes puvoárral jöttem. A sógorom, akiről bizonyára tetszik tudni, hogy a részvénytöbbség birtokosa, teljes meghatalmazást adott. Én jogosítva vagyok az adásvételi szerződést megcsinálni, hogy ha kell, akkor Kékessné önnagyságával is tárgyalni és a földekért megadni egy igen tisztességes, jó árat.

— Figyelmeztetem, hogy nagyon drága lesz.

— Nézze, Kevy ur, én nem szeretek sokat kukoricázni. Én a végén szeretem kezdeni a dolgot. Mi minden józan árat hajlandók vagyunk megadni a földekért, de a sógoromnak van egy kikötése.

— Halljuk.

— Hogy Böskéről egyszersmindenkorra tessék lemondani.

— Tessék?

— Hogy a lányáról tessék lemondani.

— Ugy. Szóval maguk megvennék a földemet bármilyen áron?

— Bármilyen áron nem. De mindenesetre drágán.

— Szóval drágábban, mint amennyit ér. Jó. Mondja, mi lesz, ha itt nem sikerül a vétel?

— Akkor megcsináljuk a vállalatot másutt. Van még egy igen jó helyünk, ott is tárgyalunk.

— És mindegy az önöknek, hogy hol csinálják meg a vállalatot?

— Körülbelül mindegy.

— Vagyis önök itt hajlandók drágábban venni, de azon a másik helyen olcsóbban. Értem. Önök tehát az itteni és ottani vételár közötti különbséget rászánták arra, hogy a Böske dolgát elintézzék.

— Kevy urral passzió tárgyalni. Így van.

— Vagyis önöknek esetleg úgy is konveninálna a dolog, hogy a vállalatot azon a másik helyen csinálják meg normális áron, azt a kis különbözetet pedig, amit ugyis rászántak, azt itt hagyják Iványiban, ha a Böske dolgát ezzel elintézhetik.

— Remek. Önnel passzió tárgyalni, mondom.

— Másszóval, ha én lemondok Böskéről, akkor földvásárt nem csinálunk, de önök kifizetik nekem a különbözetet.

— Nagyon helyes. Ön egy remek ember, Kevy ur. Majdnem azt mondanám, hogy még nálam is okosabb, hehehe.

— És mennyi volna az a különbözet?

— Hát... mondjuk, háromezer pengő. Nem, ne okoskodjunk annyit, megmondom a végső összeget: nyolcezer pengő.

— Mondja, Mózer ur, magának Böske unokahuga, ugy-e?

— Igen.

— Hát ha azonnal el nem kotródik innen, úgy rugom fel székestül, hogy meggebed, maga nyavalyás, maga aljas, pizszok fráter. Szedje a kalapját, mars ki innen.

— De kérem...

— Mars ki! A házon kívül megvárhatja a kocsit, mindjárt befogatok és utána küldöm. Egykettő.

Mózer, akinek az a bámulatos tulajdonsága volt, hogy minden tagja másfelé ment, a válla

oldalt, a lába meg előre, ezuttal szokatlanul nyilegyenes irányba indult egész testi mivoltával egyformán: a kapu felé iszkolt, még pedig gyorsan. Kócos, aki konstátálta, hogy a gazdája haragszik erre az idegenre, szorosán a sarka után igyekezett, pokoli hörgést, vicsorgást és ugatást mivelt és veszedelmesen kapkodott tühegyes, hófehér fogaival az alkalmatlan idegen lábaszára felé, mignem a gazdája egy füttyentéssel visszahívta.

Pista megvárta, míg a kocsi odakinn a garádon túl felveszi Mózert és elrobog vele. Akkor nekiindult gyalog az országutnak. Bement a faluba Geyza bácsihoz, ahol az édesanyja várta. Kevy Pálné még délben megállapodott a fiával, hogy nem lesz otthon, mikor a Matusek-család tagja tiszteletét teszi. Mikor a nyomában nyargalászó Kócoszal befordult a Geyza bácsi portájára, még nem is tudta, milyen meglepetés vár rá odabenn. Geyza bácsinál még két vendég volt Kevy Pálnén kívül: Kékess Máli és mintha valami idegen forgószél hozta volna ide: báró Strahl Oszkár.

— Na de ilyet, Pista, ilyen hamar végzett a vendégével? Sokkal későbbre vártuk.

— Alaposan végeztem vele.

— Veszik a földünket?

— Azt bizony nem. Ezek most már nem is fogják megvenni soha. Keresztet vehetünk a kőbányára, kedves Máli, a szik a milyenk marad.

— No nem baj. Van itt fontosabb dolog is. Beszélni akarok magával, Pista. Ki akartam menni a tanyára, de találkoztam Piroskával, tőle tudtam meg, hogy legjobb lesz magát itt megvárni. Jöjjön csak át a szomszéd szobába. Maga is Oszkár.

A szomszéd szobában leültek mind a hárman. Pistának lassan derengeni kezdett a fejében,

hogy Máli annakidején miért egyezett bele olyan simán az eljegyzés felbontásába. Máli báróné lesz, az Isten sokáig éltesse.

— Hát nézze, Pista, elmondok magának mindent őszintén. Én, meg Oszkár szeretjük egymást. Most már megmondhatom: mi már az első este megszerettük egymást, mikor találkoztunk azon a vacsorán Matusekéknál. Én már akkor tudtam, hogy vagy ő, vagy senki. Magának csak azért mondtam igent, hogy időt nyerjek...

Ez egy kicsit valószínűtlenül hangzott. A szép özvegy csak azért mondott igent, mert a Pista segítségével akarta eladni a földeket, báró Strahl Oszkár csak később jutott eszébe. Nem tesz semmit, hallgassuk csak tovább, gondolta magában az új vőlegény társaságában az ex-vőlegény.

— ...hálistennek, egyikünk se vette szívére a dolgot. Én Oszkárhoz feleségül fogok menni. De a jövőnkéről nagyon sokat beszélgettünk, tudja, és rájöttünk, hogy Oszkárnak a közgazdasági pálya nem való. Ő közpályára született. A rangja, a megjelenése, minden, minden csak a közpályán érvényesülhet igazán. Hát már most én elhatároztam, hogy Oszkár fellépjen Iványiban képviselőnek. Mit szól hozzá?

— Mit szólhatnak? Szerencsét kívánok.

— Emlékszik, mit ígért nekem a vasuton?

— Emlékszem. Meg is tartom.

— Hát most itt az alkalom. A választást már kiírták, a körmünkre égett az idő. Azért hagytuk ilyen sokára a dolgot, mert az utolsó pillanatig reménykedtem, hogy meg tudjuk csinálni az egységspárti hivatalos jelöltséget. De nem ment. Én nem tudom, mit esznek Bethlenék azon a vén hülye Reblovicson. Na mindegy. Oszkárnak meg kell lenni, ha törik, ha szakad. És maga a nyakába fogja venni az egész választókerületet, akár tetszik, akár nem.

— Meglesz. Megigértem.

— Én is kévlek, kedves bavátom. Vemélem, nem ellenkezik politikai meggyőződéseddel, övegem, hogy vám szavazzál?

— Hát bizony ellenkezik, pajtás, de mit csináljak, ha Málinak kezét adtam? Ami rajtam mulik, megteszem.

Máli felállt. Melegen kezét szoritott Pistával és mélyen a szemébe nézett. Mélyebben, mint egy menyasszonyhoz illik. Azután közölte Pistával, hogy ebben a pillanatban megindult a korteskedés. Este a Zöldfában egy kis társaság lesz együtt, csupa befolyásos emberek, Pistának oda okvetlen el kell jönni az édesanyjával és Geyza bácsival egyetemben.

Mikor a szerelmes pár eltávozott, a Kevy-familia együtt maradt diskurálni. A Zöldfa-vascsora elől nem térhettek ki, a tanyára már nem volt érdemes hazamenni.

— Mondjad már, fiacskám, hát mi volt ezzel a Mózerrel?

— Kirugtam.

— Kirugtad? Miért?

— Pénzt kínált, ha lemondok Böskéről. Akkor nagyon mérges voltam, de most már nevettek rajta.

— No, — mondta Geyza bácsi kedélyesen a pipája mellől — ezek is jól ismernek bennünket.

— Milyen furcsa, — szólt halkán és eltűnődve Piroska — apádnak is kínáltak pénzt, ha lemond rólam.

— Ugy bizony, — járult hozzá Geyza bácsi — még pedig sokat. Neked mennyit kínáltak?

— Száz milliót.

— Ejnye, a fene a fukar gazemberekbe, hát száz milliót érsz te? Ha mán kínálnak, akkor egy milliárdot kínáljanak egy Kevyért, nézze meg az ember. Eh, nem jól csinálod te a dolgot, te kölyök. Nem így kell azt.

— Hát hogy kell? De ért egyszerre Geyza bácsi a jányokhoz.

— Jobban is mint te, te mulya. Nem jól csináljátok, mondom. Már napok óta ezen gondolkodom. Az a kis jány se jól csinálja. Nem így kell.

— Hát hogy kell?

— Megmondom. Az a bajotok nektek, hogy nem tudtok beszélni se egymással, úgy vigyáznak rátok. Ezt a felügyeletet kell megszüntetni, ez az első paragrafus.

— De hogy?

— Nagyon egyszerűen. A kisjány álljon oda a szülei elé és mondja azt, hogy lemond rólad.

— Nem jön ki a száján.

— Bizd csak te azt rá egy szerelmes nőre, hogy hazudjon egyet, ha kell. Mondja azt, hogy lemond rólad. Akkor a szülei tejbe-vajba fogják fürösztetni az engedelmes, jó kisjányukat. Még azt a vén banyát is hazaküldik mellőle. Szabad lesz a vásár. Találkozhattok. A többi osztán majd adódik, csak meg tudjátok beszélni.

— Nemcsak azért, — szólt bele csendesen Piroska — de rossz rád nézni, fiacskám, milyen bőrben vagy. Folyton csak eszed magad, tépelődöl, nem alszol... változtatni kell ezen, de hamar.

Pista gondolkozott egy kicsit.

— Igaza van magának, Geyza bácsi. Mégis csak nagyon okos ember maga. Kérek levélpapírt.

Pista megírta a levelet és maga vitte ki az állomásra, hogy még az este elmenjen, hogy másnap a postás kézbesitse Budapesten a Nagymező-utcában, hogy Boriska azonnal áttegye az aláhuzott betűk titkos nyelvére és hogy Böske még aznap elolvashassa. Gyorsaság nem boszorkányság.

Mikor a Zöldfa éttermébe beléptek, hogy részt

vegyenek a Strahl-párt első vacsoráján, a cigány egy olyan nótát játszott, amelyben az fordult elő, hogy „rozsmaringom, galambom“. Pista egy pillanatra behunyta a szemét.

XXI.

Böske másnap délben megkapta a Pista leveleinek eredeti példányát. Ez ugy történt, hogy Mózerné kíséretében felment a Lapidáriához, ahol Mózernének valami megbeszélése volt az urával. Csak öt percre ugrottak fel, különben a Józsefvárosba igyekeztek, hogy részvéltátogatást tegyenek egy Okruklicza-rokonnál, akinek meghalt a nagypapája.

Mikor Böske nyájasan köszönt Boriskának és egy pár közömbös szót váltott vele, Boriska egy alkalmas pillanatban ezt az egy szót sugta oda: „Táskát!“ És a szemével is intett hozzá. Böske azonnal megértette. A táskáját hanyagul letette a Boriska íróasztalára, azután Mózernével együtt bement a Mózer szobájába. Mikor pár perc múlva kijöttek, így szólt:

— Nem hagytam itt véletlenül a táskámat?

— De igen, — szólt Boriska — itt hagytad az asztalomon.

Böske átvette a táskáját és ahogy megtapintotta, dobbanó szívvvel konstatálta, hogy levél van benne. Csak ebéd után tudta elolvasni, addig száz félelmet állt ki, hogy megtalálják nála. Egész délután és egész éjszaka gondolkozott róla. Másnap ebédnél közölte a szüleivel, hogy ebéd után szeretne velük visszavonulni, mert fontos közlendője van.

Apollónia alig győzte sürgetni a felszolgáló szobalányt. Nagyon furta az oldalát, hogy mit akar a lánya. Erdemes is volt sietni, mert mikor visszavonultak a Matusek papa szobájába, Böske nem kisebb dolgot közölt a szüleivel, mint

hogy meggondolta a dolgot, belátta viselkedésének helytelenségét és lemond arról, hogy Kevy Istvánnal az életben valaha is találkozzék. A Matusek-házaspár azt sem tudta örömeiben, hogy mit csináljon. Böske még aznap délután egy arany karperecet kapott az apjától és egy nyári ruhát az anyjától. Mózernénak, mint duennának megszűnt a működése. Aznap már nem is vacsorázott náluk. Csak azt kötötte ki Matusek papa, hogy Böske ezt az elhatározását levélben tudassa „avval az izével“. Mivel pedig Böskére nem akarta rábizni a levél megfogalmazását, a maga stilusában pedig nem nagyon bízott, abban állapodtak meg, hogy majd Mózer sógor le-diktálja a kellő hangu levelet. Másnap délelőtt Böske megjelent a Lapidária irodájában. Egyedül ment oda, Mózerné kísérete nélkül. Ugy élvezte a szabadságot, mint a kalitkából kiszabadult madár. Jókedvűen tréfált Boriskával, hangosan kacagott, repülni szeretett volna. És ravaszul ujjongott magában, mikor Mózer tollbamondására megírta a következő levelet: „Tisztelt Kevy ur! Sajnálattal tudatom, hogy érzéseim gondos megvizsgálása után arra az eredményre jutottam, hogy lehetetlen, hogy az ön felesége legyen. Kérem, felejtse el. Kiváló tisztelettel Matusek Erzsébet“.

A levelet Mózer maga tette boritékba, maga címezte meg és maga adta a postára. Arról persze nem tudott, hogy ennél a levélnél jóval hamarabb egy távirat érkezett az iványi tanyára: „Kenyserboel szakito levelet irtam nem ervenyes level reszletes magyarazattal megy millio csok Boeske.“ A részletes magyarázat a szakító levéllel együtt érkezett meg. Pista nagy diadalal mutogatta a szakító-levelet Piroskának és Geyza bácsinak. Elhatározta, hogy berámáztatja és mikor majd Böskét feleségül vette, feltűnő helyen ki fogja akasztani a családi képek között.

Most már tudtak találkozni. Az idő ősze fordult, hűvös eső szitált olykor, csatakos volt az utca, sétálni nem lehetett. Nyilvános helyre nem ülhettek le ketten. Ennélfogva azt eszelték ki, hogy Pista a megbeszélte órában, alkonyattájban, egy konflisban ülve várta Böskét a Nagymező-utca és Vilmos császár-ut sarkán. Böske gyalog jött az alkonyat homályában, egyenesen oda lépett a konflishoz, kinyitotta az ajtót és beszállott. Ahogy az ajtó becsapódott, az előre kikötött kocsis baktatva megindult az Andrássy-ut felé. Bent a kocsiban egy fuldokló, forró, boldog csókba forrt össze a két fiatal fej. Aztán beszélgettek, egymás kezét fogva. A jövőjükéről beszélgettek, a lehetőségéről, hogy a Matusek-szülőket egyszer mégis megpuhítják, vagy ha ez nem megy, akkor mitévők legyenek. A konflis lassan dőcögött a Stefánia-ut sárguló fái között, de az idő repült. Böske egy utcai lámpa beszűrődő fényénél megnézte a karkötőóráját és halkán felsikoltott. Pista félig kinyitotta a konflis ajtaját és kiszólt a kocsisnak, hogy menjen a legközelebbi taxiállomáshoz. Ott Böske, miután egy olyan csókkal, amely nem akart véget érni, elbucsuzott szerelmesétől, átszállt egy taxiba és elvitette magát a Gizella-térre, hogy ott a Zserbóban üljön tíz percet és így alibit szerezzen. Pista pedig ment ki a Keletihez. Nem volt más dolga Pesten semmi, csak ezért a találkozásért utazott fel Iványiból. A vasuton elhuzódott egy fülke sarkába és gyönyörködve élte át magában a csókok emlékét.

Október elsején születésnapja volt Böskének. A tizenkilencedik. Pista csak nehezen tudott feljönni, mert báró Strahl Oszkárt az előző napon megválasztották az iványi kerület képviselőjének és a főszolgabíró éppen erre a napra rendezett egy diszebédet az új képviselő tiszteletére. De rendezhetett volna ebédet maga a belügyminisz-

ter is, Pista este hat óraker pontosan ott várt a konflis mélyén a Nagymező-utca és a Vilmos császár-ut sarkán.

— Fontos dolgokat akarok mondani, — szolt Pista az Oktogon tájékán, mire a viszontlátás első csókvihara alább hagyott — igen fontos dolgokat. Én nem birom ezt a folytonos utazgatást. Minden nap azzal ébrednek fel, hogy jobban szeretem magát, mint tegnap szerettem. Nem birok magától távol lenni. Csak akkor élek, ha így maga mellett ülhetek és foghatom a kezét. Gyakrabban kell látnom. A gazdaságot most már ott tudom hagyni. Én elhatároztam, hogy felköltözöm Pestre. Veszek egy hónaposszobát. Minden nap kell látnom, ha csak egy pillanatra is.

— Jaj de örülök. Hol fog lakást keresni?

— Már találtam is. Báthory-utca 3. Nem messze magától. Telefon is van, bármikor felhívhat. Nem lesz semmi más dolgom, mint a maga hangját várni.

— Nagyszerű. Mikor költözik fel?

— Szerdán. Addig lent mindent elintézek. Szerdán ugyanigy találkozunk. Helyes?

— Helyes. És azontul gyakrabban látjuk egymást.

— Igen. És még valamit akarok mondani. Ez nem megy így tovább, szívem, ki kell találnunk valamit. Maga a feleségem akar lenni, ugy-e?

— Teljes szívemből. Semmi mást nem akarok, csak ezt.

— Hát akkor mit csináljunk? A maga szülei sohasem fognak beleegyezni. És maga csak mához öt évre lesz nagykoru. Addig nem várhatunk.

— Én már kitaláltam, hogy mit csinálunk. Maga meg fog engem szöktetni. Mint az édesapja elszöktette az édesanyját.

A szó, mint terv, először hangzott el közöttük. Pista sokáig nem szolt semmit, csak fogta a Böske kezét nagyon erősen.

— Igen nagy dolog, amit mond, szívem, — felelt végre — a legnagyobb dolog. Eljön velem?

— A világ végére is.

Erre már nincs más felelet, mint a csók. Ezen az estén a szerelmesek úgy váltak el egymástól, hogy a szökés tervét határozatilag kimondták. Pista elutazott Iványiba, hogy szerdán már mint pesti lakos találkozzék a világ legédesebb rozmaringszálával.

Szerdáig azonban még történt valami Böskével. Dixon, aki már régóta Pesten volt és olykor telefonozott neki, randevut kért a Zserbóban. Böske restelte, hogy annyira elhanyagolja a régi jó barátot és megígérte, hogy ott lesz. El is ment. Dixon kitörő örömmel üdvözölte és miután az első viszontlátási mondatokon tullestek, így szólt:

— Tudja-e, ki fog rögtön idejönni? Kap egy kiló zserbót, ha kitalálja.

— Nem tudom kitalálni.

— Jól van. A kiló zserbót azért megkapja. Gróf Kelecsényi Gusztáv fog idejönni. Annyit meséltem magáról, hogy ismerni akarja.

— Jé, a mama beteg lesz az izgalomtól, ha megtudja. A mama legvakmerőbb álma és életének titkos vágya, hogy megismerkedjék gróf Kelecsényi Gusztávval.

— Még azt is megszerezhetjük a mamájának. Az a kérdés, mit fizet magának a közvetítésért. Mert ingyen nem adjuk a dolgot. Hanem azt előre megmondom, ne kacérkodjék nagyon a gróffal, mert féltékeny leszek.

— Azt nem ígérhetem. Előbb látni akarom, milyen. Ha fessebb magánál, akkor nem állok jót semmiről.

Pár perc mulva valóban jött az öreg gróf. Az asztaloknál összehajlottak a fejek és a vendégek megilletődve sugták egymásnak a híres mágnás nevét: Kelecsényi. A délceg kegyelmes ur szét-

tekintett és egyenesen a Dixonék asztalához tartott. Dixon felállt.

— Engedje meg, kedves Böske, hogy bemutassam magának Kelecsényi Gusztáv grófot.

Böske kezét nyújtott és figyelmesen szemügyre vette az imádottja nagybátyját. Egy kicsit végig is szaladt rajta valami: bár Kelecsényi egészen más típusu ember volt, mint Kevy Pista, mégis volt valami közös bennük. Az állá teljese a Pistáé volt, a hangja is.

— Itt van ni, — mondta Dixon — már rajtad is felejtette a szemét. Hát nem vagyok én számár, hogy idehozzalak neki?

— Ja barátom, kurizálásban nincs barátság. Légy elkészülve a legrosszabbra.

Kelecsényi gróf tűzzel-vassal kurizálni kezdett Böskének. Van valami vonzó és őszirap-sütés abban, mikor finom öreg urak egészen fiatal lányoknak tréfásan csapják a szelet. Dixon gyönyörködve nézte őket. Nagyon szerette mind a kettőt. És nagyon kedves öröme az az életnek, mikor két olyan ember, akiket szeretünk és összehozunk, megszereti egymást.

Mert ezek roppant megtetszettek egymásnak, az látnivaló volt. Pár percnyi ismeretség után már nyájasan és bizalmasan tréceltek, nevettek és bolondoztak. Az idő mult és az öreg Kelecsényi egyre jobban érezte magát. Böske már kétszer is kísérletet tett arra, hogy felkeljen és hazainduljon, de a két gavallér ott marasztotta; csak még egy kicsit.

Mikor aztán már csakugyan menni kellett, Kelecsényi kedvtelve nézte a kislány üde, finom arcocskáját és így szólt:

— Hiszen volnék csak vagy ötven évvel fiatalabb, majd megmutatnám én ennek a Frédinek.

— Akkor is elkésett volna a kegyelmes ur, bármennyire sajnálnám, hogy nem lehetek kegyelmes asszony.

— Nono. Talán csak nincs már valakije?

— De bizony van.

— Szerelmes?

— Mint egy bolond.

Dixon felfigyelt. És mikor közbeszólt, a szemrehányása csak félig volt tréfás:

— Ejnye, hát ezt nekem így kell megtudni?

— Ne haragudjon, Frédi bácsi, nem tehetek róla. Nagy titok. Most is bánom, hogy kiszaladt a számon.

— Tyű kutyateremtette, — folytatta Kelecsényi — hát aztán mikor lesz az esküvő? Mert én oda elmegyek tanunak.

Böske szeme villant egyet.

— Mást is tehetne a kegyelmes ur. Akiről szó van, annak jár valami, amit nem tud magkapni. A kegyelmes ur olyan befolyásos, igazán segíthetne neki egy kicsit az én kedvemért. Megteszi?

— Meg bizony.

— És csakugyan eljön tanunak az esküvőmre?

— El hát.

— Kezet rá.

— Itt a kezem, nem disznóláb.

Böske erősen megszorította a Kelecsényi gróf kezét. Dixon pedig szemrehányóan szólt:

— És engem nem is kér fel másik tanunak?

— A másik tanut a vőlegény kéri. Szivből sajnálom, hogy nálam elkésett, de a kegyelmes ur megelőzte. Hanem most már igazán megyek.

A két ur sokáig utána nézett. Kelecsényi megcsóválta a fejét.

— Na hát! Rég láttam valami ilyen bűbájosat! Az aztán ember legyen a talpán, aki ezt megkapja feleségül!

XXII.

Böske és Kelecsényi gróf első találkozására nem maradt az utolsó. Az öreg grótot a kislány üde és szelid kedvessége teljesen levette a lábáról,

Az öregurban, mint a gyermektelen öregurakban rendszerint, parlagon és felhasználatlanul hevert az a dologtalan szülői szeretet, amely ilyen embereknél egy-egy idegen fiatalember vagy fiatal lány feltűnő protezsálásában éli ki magát. Kelecsényi másodszor is, harmadszor is találkozott Dixon társaságában a kislánnyal a Zserbó egy kis asztalánál. A harmadik találkozásnál már régi, jó ismerősök gyanánt üdvözölték egymást. Idegen néző joggal azt hihette volna, hogy egy előkelő öregur a legkedvesebb unokáját rendelte ide találkozóra. Nyájasan, nevetve diskuráltak és tréfálkoztak, Dixon azonban alig vett részt a beszélgetésben. Hallgatagon ült közöttük és a pohár malagáját tanulmányozta.

Otthon Böske nem szólt új ismeretségről. Tudta, hogy Matusek mama, ha tudomást szerez erről a társadalmi szenzációról, egyszerűen nem fogja élni hagyni, hanem legalább is azt fogja követelni, hogy Böske vigye őt magával a Zserbóba, ahol Kelecsényi gróf önnagyméltóságának lábai előtt személyesen le lehet borulni. Tehát szüleinek nem szólt. Volt azonban egy másik kérdése: szóljon-e Pistának, akivel naponta levelet vált?

Hosszu beszélgetéseik alatt minden lehető elmondtak önmagukról mind a ketten. Böske pontosan tudta a Kevyek és Kelecsényiek családi harcának oknyomozó történetét. Ismerte azt a jelenetet is, amely a Stefánia-uti becsipett éjszakan Pistá és a gróf között lejátszódott. Tudta, hogy ha ő találkozik és vidáman bolondozva együtt ül a gróffal, az Pistá számára nem jelentéktelen dolog. Tehát első gondolata a hűség és nyiltság természetes ösztönével az volt, hogy rögtön leül és Pistának részletesen megírja az egészet. Már kezében is tartotta a tollat. De az utolsó pillanatban mást határozott. Nagy tervek

tolongtak a fejében, egyelőre homályosan, de annál szívósabban. Ugy döntött, hogy nem szól.

Elérkezett a szerda, Pista felköltözésének kitűzött napja. Hat órakor ott állt a konflis a Nagymező-utca és Vilmos császár-ut sarkán, mint rendesen. Zuhogott az eső. Böske hamar beült és a konflis megindult. De nem a szokott irányban.

— Mi az, hova megyünk? — kérdezte Böske két csók között.

— Hozzám.

Böske megrettenve bontakozott ki az ölelő karokból. Ez a szó megdöbentette. Pista kacagott.

— Óh, csacsi, hogy meg van rettenve. Nem leszünk egyedül. Geyza bácsi van fent a lakásomon. Valami életbevágó, fontos dolgot akar magával megbeszélni. Nekem nem hajlandó elmondani.

— Mit?

— Mondom, hogy nem tudom. Furcsa ember az öreg, rá kell hagyni mindent. Egész biztos, hogy valami okos dolog, amit mondani fog.

— Jaj, nagyon félek, hogy meglátnak. A szomszédban van a Honvéd-utca.

— Igen, de csak addig láthatják meg, amig bemegy. Ha viszont valami kávéházba vagy cukrászdába mennénk beszélgetni, folyton fennállana a veszedelem, hogy valami ismerős jön be.

Az érvelés meggyőzte Böskét. A Báthory-utcai kapun úgy siklott be, mint a gyík. Fent is úgy osont be a lakásajtón, mintha a folyosón kémek lesték volna. Ahogy belépett az elsőemeleti lakásba, egy fantasztikus alak állott előtte: Geyza bácsi, aki már teljesen otthon érezte magát a Pista pesti lakásán és ennél fogva egy bámulatos világoszöld selyemköpenybe öltözött, amelyet kézításkájában hozott magával. Ugy.

nézett ki, mint egy európai kutatók által soha fel nem fedezett ázsiai vallás főpapja.

Pista le sem vetette a felöltőjét. Pár percig maradt csak ujdonsült pesti lakásán, amíg az új házigazdák szokása szerint néhány megjegyzést tett az ablakokról, a fűthetőségről s a takarítónő valószínű értékéről. Azután bejelentette, hogy előzetes megbeszélés alapján ő most lemegy a Szabadság-kávéházba és addig nem is jön fel a lakására, míg nem telefonoznak érte. Böske minduntalan szerette volna megállítani. Sokat tündött volt a szökésen és számos gondolata elkészítve várt arra, hogy Pistával közölje. De a két Kevy olyan gyorsan és szilárdul hajtotta végre az előre megbeszélte műsort, hogy Böske nem is jutott szóhoz: már ott ült négyszemközt, bizalmas kettesben leendő férje nagybátyjával. Ő szerette volna megindítani a beszélgetést különböző aggodalmainak feltárásával, de ahogy szólni akart és a furcsa, ráncos, öreg kis arcra esett a tekintete, valami különös szerény érzés hallgatásra intette. Ebben a nevetséges kis vén figurában volt valami, ami mély tiszteletre intette, Böske, aki — nem magas származásból magasra hívott lények tipikus lélektana gyanánt — folyton figyelte és analizálta önmagát, boldogan vette észre, hogy ez a szívében feltörő őszinte tisztelet a leendő férje fajtájához való őszinte áthasonulást jelenti. Nagyon büszke volt erre. A lelke öntudatlan mélyén ott énekelt az az édes gondolat, hogy ő méltó a leendő férje kezére és ajkára, mert más lány, mint nemzedékének mai pesti lányai: szerény, szelíd, jóhiszemű és egy méltóbb fajtában felolvadni akaró.

Titokzatos és mély bölcsesség rejlik az új fajtába olvadni akarók önmehtagadó vágyában. Ezt a bölcsességet megmagyarázni nehéz, de megmérni könnyű. Aki magyarázná, az

megoldaná a magyar történelem eddig soha meg nem oldott titkát. Aki megméri, az elmondja ezt a történelmet. Matusek Böske megremegett e pillanatban a megmagyarázhatatlannak titokzatosságától, de szerény, szelid és jó kis lény volt, nem akart a lábán kék harisnyával odaállani minden Spenglerék és Freudok katedrájára, — ő megelégedett azzal, hogy megmérje, amit nem tud magyarázni: érezte magában annak a titokzatos gondolatnak a nagyságát, hogy aki egy fajtával egy akar lenni, az a vágy ereje folytán testével és vérével egy azzal a fajtával. Matusek Böske, a Pestre származott tót pallérlegény lánya érezte, hogy ő a szent és tiszta szerelme révén a magyar gentry-fajhoz tartozik. Az ő nemzedékéből való minden pesti lány pokoli mulatsággal kikacagta volna ezt a hihetetlenül furcsa és hihetetlenül vidéki Geyza bácsit. Ő mélyen tisztelte és mélyen szerette.

— Édes kis hugom, hallgasson engem végig. Elmondok mindent és a végén ki fog derülni, hogy miért kellett magának Pista nélkül velem négy szemközt maradni. Ha az eleje unalmas lesz, attól ne legyen türelmetlen.

— Nagyon érdekel. Geyza bácsi.

— Remélem, hugocskám. Mindenekelőtt a magam álláspontját kell tisztázni. Mikor maga a Pista felesége lesz, sokszor fogja hallani rólam, hogy öreg bolond vagyok, fuzsitus heraldikus, aki csökönyös tébolyodott gyanánt csak egy nótát tud fujni: azt a szót, hogy gentry. És ha ezt hallani fogja, akkor kétségei támadhatnak: hogyan lehet, hogy ez az ember, akinek a mindenség a magyar köznemességen sem innen, sem túl nem létezik; a családja egyetlen férfi-folytatóját minden ravaszsággal támogatta abban, hogy feleségül vegyen egy nem nemes származású kisasszonyt, egy tót eredetű bakfist, mondjuk ki rendesen: jobbáglányt.

Itt Geyza bácsi firtató, ravasz kis tekintettel pillantott ki pergament-arcának ezer öreg ránca közül. Böske mosolygott.

— Eddig értem. Tessék folytatni.

— Hát most meg akarom mondani, hogy én ezt a házasságot a Kevy-család biológiai érdekének tartom. A gentry ezer esztendeig folyton csak egymás között házasodott. Ez helyes addig, míg egy fajta ki nincs tenyésztve, de mihelyt ki van tenyésztve, megszűnik helyes lenni. Friss vér kell nekünk, egészséges jobbágyvér. Maga, hugocskám, áldás lesz a Kevy-család genealógiai vonalában. Gyönyörű hivatás ez, ami magának jut: új és friss erőt adni egy ősi és nemes nemzetségnek. A Pista apja, Kevy Pál, belevitott a Kelecsényi-vérbe. Láthatja, milyen eredménnyel: Pista született belőle. Most maga belefrissít a Kevy-vérbe. Magára szükségünk van nekünk, Kevyeknek. Tehát magának megtiszteltetés ugyan, hogy beleolvadhat egy ilyen familiába, azonban mink vagyunk a hálásakba. Érti?

— Értem.

— Akkor jó. Most pedig rátérek egy gyakorlati kérdésre. Én megtaláltam a módját, hogy maguk megszökjenek.

— Bocsánat, hogy közbevágozok, Geyza bácsi, én éppen tegnapelőtt irtam egy levelet erről a kérdéstről Pistának. Én másképpen nem szökhetek el vele, csak úgy, hogy előbb titokban megesküszünk. A mi szerelmünk olyan szép és olyan tiszta, hogy azon semmi foltnak nem szabad esni.

— Azt a levelet nekem Pista elmondta. A Pista édesanyja, az én Piroska hugom, azt izeni magának, hogy ezért a levélért külön megcsókolja magát gondolatban. Mi se képzeljük máshogy. Előbb meg kell esküdni, hogy megszökhessenek. Az én programom az, hogy előbb

megesküsznek az anyakönyvvezető előtt, azután leszöknek Iványiba. Pista nálam fog lakni, maga Piroskánál. Nem is fogják négy szemközt látni egymást. Ugy fogjuk kibőjtölni, hogy a maga szülei beadják a derekukat. Mikor azután ez is megvan, akkor megtartják az egyházi esküvőt és elmennek nászutra.

— És ha a szüleim nem adják be a derekukat?

— Akkor tulságosan sokáig nem fogunk várni. Van már bizonyos gyakorlatunk a Kevy családban, ami az ilyen házasságokat illeti.

— Ez mind nagyon jó volna. De hogy tudunk az anyakönyvvezetőhöz menni, ha nincsen szülői beleegyezés?

— Hát ez az, amit én kitaláltam. Nézzen ide. Geyza bácsi odament az utitáskájához és egy nyomtatott ívet szedett ki belőle. Azt odaadta Böskének.

— Mi ez?

— Ez egy blanketta. A szülői beleegyezés blankettája. Itt alul maga oda fogja írni a papája nevét.

— Én?

— Maga. Oda fogja a papája nevét hamisítani. Ennek a magánokirathamisításnak az alapján megszerezük a dispencziót. Az nem lesz nehéz, mert a városházáról nem fogják felhívni telefonon a maga papáját, vajjon valódi-e az aláírás. A dispenczió alapján maguk meg fognak esküdni az anyakönyvvezetőnél. Mikor azután megszöktek, természetesen nagy nyomozás fog indulni a papája részéről, hogy miféle szülői beleegyezés alapján házasodtak össze, hiszen ő nem irt alá semmit. Meg fogják találni a hamis okmányt. Ha nagyon mérgesek lesznek, fel fogják magát jelenteni magánokirathamisításért. És magát a bíróság, amely a mósolyát nehezen fogja visszatartani, el fogja

ítélni tíz pengő pénzbüntetésre. Pistát többre ítélnék, mert ő férfi és nagykorú. Ezért nem szabad erről Pistának tudni semmit. Pistának a bíróság előtt le kell esetleg tenni az esküt, hogy ő a maga hamisításáról nem tudott.

— De mit mondjak Pistának, ha kérdezi?

— Nem fogja kérdezni. Pistának becsület-szavát vettem, hogy nem fogja kutatni, hogyan szerzem meg a szülői beleegyezést. Megigérttem neki, hogy megszerzem, de csak azon feltétel alatt, ha nem keresi, hogyan szerzem meg.

— Van itt toll?

— Hoztam töltőtollat, Tessék.

Böske aláírta a Matusek apa nevét. Böske tudva és előre megfontolt szándékkal magánokiratot hamisított. A hamisított magánokiratot Geyza bácsi egy kicsit lengette a levegőben, hogy az aláírás megszáradjon rajta. Azután szépen összehajtogatta és visszatette az utiáskájába.

— Most pedig telefonálunk Pistának, hogy jöhet.

— Még nem. Még nekem is volna valami mondanivalóm. Az esküvőn két tanu kell. A Pista tanuja bizonyosan Geyza bácsi lesz.

— Persze hogy én. Össze is szidnám, ha másra merne gondolni.

— Én is elhatároztam már, hogy ki lesz a tanum. Gróf Kelecsényi Gusztáv.

Geyza bácsi csak az imént ül le. Most úgy felpattant, mintha a szék tüzet fogott volna alatta.

— Kicsoda?

— Nézze, Geyza bácsi, — mondta Böske mosolyogva — az előbb maga mondott nekem valamit, amit nem szabad Pistának elmondanom. Most én mondok valamit, amit maga köteles Pista előtt elhallgatni. Üljön le és nyugodtan hallgasson végig.

Böske elmondta Kelecsényi gróffal való barátságának pontos történetét. Azután elmondta, hogy mi a terve. Geyza bácsi ámulva hallgatta. Azután elkezdtek tanácskozni, vitatkozni, tündönni. Ugy belemerültek a beszélgetésbe, hogy nem nézték az órát.

Pista csak ült a kávéházban és várt. Már nyolc óra is elmúlt, mire a telefonhoz hívták, hogy jöjjön haza. De Böskét már nem találta ott. Böskének szaladnia kellett haza, mert tulajdosan elbeszélgette az időt.

— Ejnye, Geyza bácsi, — mondta kedvetlenül — igazán nem járja, hogy nem beszélt vele gyorsabban. Hát én ma ugy fekdjek le, hogy nem beszéltem vele?

Ebben a pillanatban megszólalt a telefon. A Böske hangja volt.

— Halló, te vagy az Irénke? Csak azt akarom mondani, hogy baj nélkül hazajutottam. Csak a mama haragszik, hogy így elkéstem. Isten veled. Iréncém, milliószor csókollak!

Pista letette a kagylót. Körülnézett, hogy mit öleljen, mit csókoljon elragadtatásában. Nem sokáig kereste, nekiesett Geyza bácsinak és ugy megölelte, hogy az öregur csontja is ropogott belé.

XXIII.

Böske éjjel soká nem aludt el. Álmatlanságában egy nagyszerű tervet fundált ki. Reggel mindjárt neki is látott, hogy végrehajtsa. A közös családi reggelinél így szólt az apjához:

— A nyáron egyszer szó volt arról, hogy főzőiskolába kellene nekem járni. Beláttam, hogy az nagyon fontos volna. Szeretnék beiratkozni abba a főzőiskolába.

Matusek papa odavolt az örömtől, hogy a lányának végleg megjött az esze. Mielőtt elment

hazulról, titokban félrevonta Apollóniát és megpendítette, hogy vajjon nem volna-e itt az ideje a Mauserhuber-fiut szóbahozni. Apollónia már belenyugodott a Mauserhuber-fiuba. Báró Strahl Oszkár, aki olyan sokáig volt álmainak leendő veje, eltűnt a lehetőségek világából. Képviselő lett és az ujságokban már megjelent, hogy eljegyezte özv. Kékessné Kaczor Málit, minden külön értesítés helyett. A Mauserhuber-fiu tehát most már versenytárs nélkül töltötte be a szülőileg, tehát mondhatni hatóságilag engedélyezett hivatalos udvarló szerepét a Honvéd-utcai házban.

— Mondd, fiam, — szólt Apollónia mézédésen a lányához a délelőtt folyamán — nem kellene ma elmenni a Newyorkba vacsorázni? Lehetne hívni Lajost is, azután táncolhatnátok egy kicsit. Apád nem ér rá, mert osztálytársi összejövetele van és a főtisztelendő ur külön telefonozott neki.

— Nem bánom, — szólt Böske.

Az anya jelentősen megcsókolta a lányát ezért a válaszáért. De a lánynak más járt most az eszében, mint Mauserhuber Lajos. A főtisztelendő ur említésére elzsibbadt a szive. A főtisztelendő ur Kiss Virgil volt, egy aranyos, kedélyes pap, akit ő is nagyon szeretett. Ézelőtt tizenkilenc évvel ez a pap keresztelte őt. És most eszébe jutott Böskének, hogy ha meg akarja szerezni a diszpenzációhoz szükséges keresztlevelét, akkor Kiss Virgilhez kell mennie. Már pedig Kiss Virgil feltétlenül meg fogja kérdezni, mi nek kell a keresztlevél.

Bement a szobájába és mélyen gondolkozott egy félóraig. Akkor kapta magát, kalapot, kabátot vett és elment a Lapidáriához, hogy felkeresse Mózert.

— Mózer bácsi, egy nagy szivességre kérem magát. Én apusnak és anyusnak egy nagy meglepetést készítek elő. Emlékezhetik rá, mennyit

panaszkodott apus, mikor a zongoratanulást lustaságból abbahagytam. Hát én most elhatároztam, hogy titokban beiratkozom a Zeneakadémiára és év végén egy gyönyörű bizonyítvánnyal fogom meglepni a szüleimet. De ahhoz, hogy beiratkozzam, szükségem van a keresztlevelemre. Én a dolgot titokban akarom csinálni és attól félek, hogy Kiss Virgil bácsi elmondja a dolgot apusnak. Hát én arra szeretném magát megkérni, hogy valahogy ügyesen és diszkrétan szerezzé meg nekem a keresztlevelet.

— Meglesz, hogyne. Holnapra meglesz.

— Nagyon szépen köszönöm, majd adja át zárt borítékban Boriskának, neki se kell tudni, mi van benne.

— Helyes. Látom, hogy megjött az eszed.

— Meg. Lehet mondani, hogy meg.

— Remélem, nem gondolsz már arra a vidéki parasztra?

Böske tenyérbe szoritotta a tiz körmét, amelyekkel nagyon szeretett volna nekiesni a Mózer róka-ábrázatának. Nyugodtan felelt:

— Á dehogy, hol van az már. Eszembe se jut.

— No látod. A keresztlevél holnapra meglesz.

Délben Matusek papa arról számolt be, hogy a főzőiskolát elintézte. Mindennap reggel nyolckor kell megjelenni, az iskolát egy nagyon kedves uriasszony vezeti. Ezenfelül Matusek papa egy félkiló zserbót is hozott kedveskedésből a lányának. Lássá az a lány, hogy csak jól jár, ha hallgat a szüleire.

Másnap reggel háromnegyed nyolckor Pista izgatottan állott a lakása kapujában. Leste, hogy Böske mikor fordul ki a Honvéd-utcából. A főzőiskola ott volt szemközt az ő lakásával. Pár perccel háromnegyed nyolc után Böske feltűnt a sarkon. Egy nagy csomag volt a kezében. Pista vizsgaszemmel körülpillantott: sehol semmiféle

gyanus ember, tiszta a levegő. Átfutott a másik oldalra. Együtt mentek be a főzőiskola házába és ott a kapu alatt megállottak.

— Ezt a csomagot vegye át, vigye haza és tegye el.

— Mi van benne?

— Nem szabad kibontani. Fehérnemű van benne. Mától kezdve minden reggel kap egy ilyen csomagot. Nem akarok staffirung nélkül férjhez menni.

Pista nevetett és gyönyörködve nézte a menyasszonyát. Azután mind a ketten gyorsan körülnéztek. A kapu alatt nem volt senki. Gyors csók.

— Mi van a keresztlevéllel?

— Holnaputánra valószínűleg meglesz. Minden rendben megy? Nincs semmi baj?

— Minden. Pár nap alatt az összes papírjaim meglesznek.

— Este hatkor, mint rendesen?

— Igen. Várom kocsival.

— Most siessen. Pá.

Gyors csók. Böske ment fel a lépcsőn, Pista sietett át a lakására a csomaggal. Délután is találkoztak.

Ettől kezdve ez így ment minden nap. Reggel háromnegyed nyolckor Pista átfutott a másik oldalra és átvett Böskétől egy nagy csomagot. Eleinte a főzőiskola házában a kapualjába vontak be egy pár szóra, egy pár gyors és éhes csókra, de ez nem bizonyult praktikusnak, mert ugyanebben az időben más lányok is jöttek a főzőiskolába. Ezért egy más kapualjat kerestek erre a minden reggeli két-három percre.

Minderről senki sem sejtett semmit. Csak Boriska tudott a találkozásokról és a nagy tervről, de ő megbízható volt. Ugyanaznap, mikor Pista megkapta a Böske keresztlevelét, Kiss Virgil telefonozott Matusek papának, hogy minek kell a

Böske keresztlevele, amelyet egyébként már ki is adott. Matusek papa boldogan felelte:

— Nekem erről nem szabad tudni. Böske egy meglepetést készít elő a számomra.

És sejtelme sem volt, milyen igazat mondott. A meglepetés erősen közeledett. Mindkettőjük izgalma naponként nőtt. Ezer apróságtól kellett tartaniok, bármilyen apró kavicsan az egész terv elbotolhatott. Egy hétfői napon Pista azt jelentette Böskének, hogy csütörtökön lesz az esküvő, a diszpenzáció rendben van és az anyakönyvvezetővel már az is el van intézve, hogy délután külön bejőjön hivatalos órát tartani. Délelőtt, mikor az előljáráságon száz meg száz ember járkál, lehetetlen lett volna megesküdniök.

Hétfőtől csütörtökig Böske mondhatatlan izgalomban élt. Bármely percben az egész dolog összeomolhatott. Nem kellett volna más, csak hogy Apollóniának eszébe jusson egy pillantást vetni a lánya fehérneműs szekrényébe, azonnal megláthatta volna, hogy az ugyszólván üres. És ha természetesen felelősségre vonja a személyzetet, a szobalánynak feltétlenül eszébe jut, hogy a kisasszony reggelenként nagy csomagokkal szokott távozni hazulról. A további nyomozás azt is kideríti, hogy Böskének alig van már ott-hon egy-két toalettje. És amit szerdán nagy rémülettel fedezett fel Böske az anyja előjegyzési naptárában: a szombati napon a Matusekéké volt a mosókonyha. Ebből az következett, hogy pénteken számbaveszik a szennyest és akkor minden kiderül.

Szerdán este Geyza bácsi és Piroska megérkeztek Iványiból. Piroska ott maradt a fia pesti lakásán aludni, Geyza bácsi és Pista szállodába mentek. Kevy Pálné egész este azzal foglalkozott, hogy felbontotta a csomagokat és egy utazóládába csomagolta annak a hölgynek a fehér-

neműjét, aki — ha minden jól megy és a jó Isten megsegít — holnap délután négy órakor a menyé lesz.

Böske szerdán délután felhívta telefonon Kelecsényi grófot. Bejelentette neki, hogy holnap délután négy órakor lesz az esküvője az V. kerületi előljáróságon. Hogy kivel, azt nem mondhatja meg, mert ez rendkívüli titok, annyira, hogy még a szülei sem tudják.

— Mi az kislány, maga titokban megy férjhez?

— Ugy van. Pénteken reggel pedig megszököm az urammal.

— És ezt nem fél nekem elmondani?

— Nem. Mert tudom, hogy szeret engem és azt is tudom, hogy az első gavallér az országban.

— Rendszerben van. Ott leszek.

— Halló, még valamit. A kegyelmes ur megígérte nekem, hogy a leendő uramnak egy ügyesbajos dolgát segíteni fog elintézni.

— Hogyne, szívesen.

— Az uramnak jár valami, ami az övé, de nem tudja megkapni. Ha a kegyelmes ur segít, akkor meg fogja kapni. Meg akarom ezzel lepni.

— Kérem, nagyon szívesen. Az lesz a nászajándékom, hogy mindent el fogok követni.

— Becsületszavára?

— Hát nem elég, ha megigérem?

— Nem. Adja a becsületszavát.

— Ejnye, kis haszontalan, mindjárt kihivom párbajra. Hát jó, szavamra megigérem.

— Helyes. Köszönöm. Tehát holnap délután pont négykor az V. kerületi előljáróságon. És még egyet: erről Dixonnak sem szabad tudni semmit.

— Helyes, nem fog róla tudni semmit. Vizsgonlátásra.

Szerdán este a Matusek-család elment az Operába. Utána Mauserhuber Lajos indítvá-

nyára átmentek Budára vacsorázni a Bagolyvárba. Ott vacsora közben Mauserhuber Lajos egyszerre megemberelte magát.

— Nézze, Böske, — mondta — most már éppen eleget kurizáltam magának. Én sportember vagyok, én nem szeretek sokat kukoricázni. Ma délben beszéltem a papájával. És ő felhatalmazott, hogy ma este, mikor ilyen szépen együtt vagyunk, nyíltan beszéljek magával. Ne okoskodjon annyit, mondja meg mikorra akarja az esküvőt.

Böske a tányérjára nézett. Szülei és udvarlója feszülten figyelték, mit fog mondani.

— Az esküvőt? Azt megmondom holnapután délelőtt.

— Helyes. Tíz órakor ott leszek a válaszáért.

Matusek papa és Matusek mama szerettek volna édesdeden ellágyulni. Mind a kettő zavartan kereste a meghatott és boldog szülő arckifejezését. Ez a váratlan öröm teljesen elkábitotta őket. De a pillanat hangulatát Böske elrontotta. Nyájasan ezt kérdezte kérőjétől:

— És holnapután délelőtt tizig szakit a művésznőjével?

— Már szakítottam vele, — szólt elegánsan Mauserhuber.

De ez nem volt igaz. És ezt igen jól tudták mindannyian. Otthon, lefekvés előtt, Apollónia bement a lányához. Óriás alakja talpig fehérben úgy nézett ki, mint a Don Juanban a kormányzó kísérteties szobra.

— Nézd, fiam, én csak azt akarom neked mondani, hogy ne törjed te a fejed azon a színésznőn. A jó házasságban az mindegy. A szerelmi házasság, az semmire se jó. Okos lány az esze után házasodik.

Böske nem felelt semmit. Az anyja várt egy kicsit, azután látván, hogy nem kap feleletet, kiment.

Okos lány az esze után házasodik! Hát persze! Ha nem volna is halálosan szerelmes Pistába, nem kellene-e az esze után is ezt a fiút választani, ezt az okosat, jószágosat, gyöngédet, becsületeset, őszintét?

...Holnap ilyenkor asszony leszek...

XXIV.

Böske másnap délelőtt nem találta a helyét. Olyan izgatott volt, hogy sem ülni, sem állni, sem feküdni nem tudott. Ha ült, akkor felpatant a székről, ha állt, akkor lefeküdt pihenni, de ha feküdt, akkor felült gondolkozni. Érezte, hogy ezt nem bírja. Elment hazulról.

Kint fehér világ fogadta. Az első hó nagyon korán leesett. Az emberek vidáman járkáltak frissen esett hóban. A villamos is vigabban csilingelt. Böske gyalogszerrel ment a Nagymező-utcába. A friss hideg jól esett izgalomtól forró arcának. Boriskához ment, hogy elbucsuzzon tőle.

A Lapidaria irodájában szintén nagy izgalmat talált. A Mózer szobájából hangos, mérgező szóváltás hallatszott.

— Mi van odabent?

— Kérlek, borzasztó baj van. Ez a gróf Kelecsényi ma reggel elment az édesapád irodájába. Onnan együtt felhívták Mózert. Adatokat kérdeztek tőle. Mózer nagy zavarba jött és elsápadt. Azt mondták neki, hogy együtt idejönnek. Egy jó órával ezelőtt ide is jöttek és alig voltak bent tíz percig, már nagyon elkezdtek kiabálni. Hallod, hogy kiabálnak?

Böske hallotta. Mindenki hallotta volna. Két hang ordított egymással: a Mózer hangja, meg a Matusék papa hangja. A Kelecsényi hangja csak mint nyugodalmas és halk dörögés hallatszott olykor a szenvedélyes kiáltások kö-

zött. Egy kereskedelmi szakértő egy negyedórai hallgatódzás után könnyen megállapíthatta volna helyzetet: Kelecsényi gróf reggel felkereste Matusek építési vállalkozót, hogy megbeszélje vele az összes részvénytársaságok éléről történendő távozását. Matusek papa kézzel-lábbal igyekezett lebeszélni sulyos elhatározásáról a kegyelmes urat és igyekezett meggyőzni arról, hogy a kőbánya alapítása egyszeriben mekkora lendületet fog adni az összes Matusek-féle üzleti terveknek. Rávette végül a kegyelmes urat, hogy szerezzen személyes meggyőződést a Lapidária r. t. remek kilátásairól, amelyek a busás anyagi siker reményének fényét ragyogják az összes többi Matusek-féle vállalatokra. A gróf tehát autóba ült Matusekkel és eljött a Nagymező-utcába. Itt Mózer elkezdett jelentést tenni. Elmondta, hogy az iványi berendezkedés terve megbukott, mert a tervezett bányával szomszédos telektulajdonosok, úgy mint bizonyos Kevy István és bizonyos özv. Kékess Gergelyné teljesíthetetlen követelésekkel állottak elő. De ez a vállalkozást igen kevésbé érintette, mert találtak egy más helyet Borsodmegyében és ott az előmunkálatokat már gőzerővel folytatják. Matusek papa ez előmunkálatok állásáról igyekezett a kegyelmes urat tájékoztatni és részletes adatokat kért. Ekkor tört ki a kiabálás, amely egyre lármásabban és egyre dühösebben folyt már egy óra óta.

Böske nem volt kereskedelmi szakértő. De azt a kiszűrődő szavakból hallotta, hogy üzleti ügyekről van szó. Azt is tudta eléggé, hogy gróf Kelecsényi Gusztáv neve a szemefénye az apja részvénytársaságainak. Biztos volt tehát, hogy őt ez az ügy nem érdekli. És nem is akart Kelecsényivel ilyen körülmények közepette találkozni. Ezért sürgősen sugott egy pár bucsuzó mondatot Boriskának és indulni készült. De ahogy az ajtó-

hoz ért, kilépett a belső szobából Mózér. Szórakozottan bólintott Böskének és sápadtan szólott:

— Kisasszony, adja ide azt a levelet, amit ma reggel diktáltam a borsodmegyei alispáni hivatalnak.

De Boriska még oda sem adhatta a levelet, mikor kijött a belső szobából Matusek is és lányát észre sem véve, egyenesen Mózérhez sietett.

— Micsoda dolgok ezek, — mondta fojtott hangon, hogy be ne hallassék a grófhoz — miket csináltál te itt, te sikkasztó gazember?!

— Kikérem magamnak, — felelte sápadtan és bizonytalanul a reszkető sógor.

Matusek papát, akinek bajsza már nem is reszketett, hanem ugyszólván szikrázott, elhagyta a béketűrés. Egy lépéssel még közelebb lépett sógorához és rettentően pofonvágtá. Mózér piros arccal, panaszosan felelte a pofonra:

— Idegenek előtt?

Matusek csak most látta meg a lányát. De lányának jelenléte nem változtatott felindulásán.

— Böske nem idegen, — mondta dühösen — és vigyázz, hogy még egy pofont ne kapjál. Megvan az a levél? Gyerünk vissza.

Bementek mind a ketten a grófhoz. Boriska szeretett volna táncra kerekedni örömeiben. Az örömét külön beleölelte abba az ölelésbe, amelylyel most már végleg elbucszott Böskétől. A levelet, amelyet holnap délelőtt való elküldés céljából kapott Böskétől, gondosan eltette.

A Matusek-háznál délben igen izgatott hangon folyt az ebéd. Ott ebédelt Mózerné is, akit az ura lóbalálában odaküldött, hogy kegyelmet könyörögjön neki.

— Dögöljön meg az a csirkefogó, sikkasztó gazember ott, ahol van — mennydörögte a kis Matusek, asztalkendővel a nyakában, — fel fogom jelenteni, csak csukják be.

— Az persze rossz, — szólt közbe Böske —
börtönben lenni nagyon rossz.

Mózerné zokogva ette a kelkáposztát, de közben ráért odapilantani Böskére ez után a megjegyzés után. Persze, Böske gyűlöli őt, mert a szülők megbizásából őrizte. Most ellene fog dolgozni a szüleinél. Hát tehet ő arról, ha a szülők odarendelték börtönőrnek? Hát van borzasztóbb, mint a szegény rokon helyzete?

— Ma korábban megyek el hazulról, — mondotta vészesen Matusek papa — az ügyvéddel akarok beszélni.

— Mikor keltsenek fel? — kérdezte Apollónia.

— Hát mondjuk . . . úgy háromnegyed négykor.

— Jó, — felelt Apollónia — majd felköltelek és megyek le a suszterhez ide szemközt, mert veszekedni akarok vele.

Máskor igen közömbös dolog volt, hogy ebéd után hány órakor költik fel Matusek papát és hány órakor megy a suszterhez Matusek mama. De most Böske hirtelen egy kis szédülést érzett a fejében. Neki négyre kell ott lenni a másik sarkon, az előljáróság épületében. Hogyan fog odamenni, ha az apja is négy előtt megy el hazulról, az anyja is? Megláthatják az utcán, hogy bemegy az előljáróságra. De meg a Matusek-család ablakaiból is pontosan odalátni az előljáróság kapujához. Mi lesz, szent Isten, mi lesz? Ha ma nem sikerül az esküvő, akkor minden összeomlik a fehérnemű miatt. Egy megoldás van: hamarabb lemenni.

Böske fél négykor vette a kabátját, kalapját. Lent a kapu alatt keresztet vetett, azután kilépett az utcára. Ott keresztet vetett még egyszer. Azután az izgalomtól nagyot sóhajtván elindult. Vabankot játszott, lesz, ami lesz. Nem nézett se jobbra, se balra. Még a lépéseit sem gyorsította,

Szilárdan ment előre az örökkévalóságnak tetsző uton. Végre belépett az előljáróság kapuján. Egy félóráig kellett várakoznia. Tanácstalanul bolyongott a néptelen épületben. Egy visszhangos folyosón egy fásládát talált. Arra felült és várt. Koronként szivdobogva megnézte a karkötő-óráját. Négy óra előtt egy perccel leszállt a ládáról és indult felfelé a lépcsőn. Pista pontos előadást tartott volt neki, hogy tájékozódni tudjon az épületben és megtalálja az anyakönyvvezető szobáját.

Ott a Böske érkezéséig már nagy dolgok játszódtak le. Geyza bácsi és Böske közös nagy terve most kellett, hogy megvalósuljon. Geyza bácsi háromnegyed négy előtt érkezett egyedül és őrszem gyanánt felállott az anyakönyvi hivatal folyosóján. Nem sokáig kellett várnia. Kemény, erős léptek hallatszottak. A lépcsőről gróf Kelecsényi Gusztáv fordult be a folyosóra. Geyza bácsi két lépéssel gyorsan elébe állott.

— Kevy Geyza vagyok. Emlékszel még rám?

Az öreg gróf ámulva nézett rá. Huszonhat éve nem látták egymást. Huszonhat évvel ezelőtt álltak így egymással szemközt a Kelecsényipalota dolgozószobájában, mikor Gusztáv gróf aláírta a gyámi beleegyezést ahhoz, hogy Piroska huga feleségül menjen Kevy Pálhoz. Huszonhat év szaladt el felettük azóta, de az idő csak a hajukat fogta meg, a derekukat nem. Ott álltak farkasszemet nézve most is, mint akkor, a délceg, magas ember és a kis kemény ember.

— Emlékszem. Mivel szolgálhatok?

— Te itt most tanu vagy az öcsénk házasságánál. Erről akarok egyetmást megbeszélni.

— Kinek a házasságánál?

— Kevy Pistáénál, aki itt négy óraker feleségül fogja venni Matusek Böskét. Az én öcsém. De éppen úgy a tied is. Én a vőlegény tanuja vagyok.

Kelecsényi Gusztáv gróf egy pillanat alatt végiggondolta a helyzetet. Az élet csodálatos dolgokat tud produkálni. Ő tehát egy elragadóan ravasz kislány ügyes fortélyja folytán most a Piroska fiának az esküvőjén lesz tanu. A Piroska fia tehát megszőkteti ezt az enivaló, bűbajos kis fruskát, kutyateremtette. És őt a becsületszava köti, hogy hozzásegíti a fiatal férjet ahhoz, ami jár neki, de amit nem tud megkapni . . . Micsoda? Hiszen akkor ő arra adta a szavát, hogy a fiúnak kiadja a Piroska részét a Kelecsényi vagyomból! Kelecsényi Gusztáv gróf szokatlanul buta arckifejezéssel meredt rá az előtte álló kis öregre. Azután füttyentett egyet.

— Bocsáss meg, egy kicsit gondolkoznom kell ezen a dolgon.

Azzal odalépett a folyosó ablakához és tűnődve bámult le az udvarra. A gondolatai vilámgyorsan követték egymást. Gyermektelen élete, a Kelecsényi-nemzetség magvaszakadása, Piroska kislánykora, a nagy vagyon, amely az Akadémiára, meg a Nemzeti Múzeumra fűg maradni. És ez a két fiatal lélek, ez az aranyos, szelid kislány és az a kemény fekete gyerek, aki nem fogott vele kezét . . . Eh, ne bolondozunk. Visszafordult.

— Még kezét sem fogtunk, pajtás.

Melegen kezét szoritottak. Geyza ragyogó arccal kérdezte:

— Szóval rendben van?

— Mit csináljak? Az a kis boszorka sarokba szoritott. Még szavamat is vette. Hanem itt egy kis hiba van. Én csak ahhoz tartozom hozzásegíteni ezt a fiatal fickót, ami jár neki. Az anyja vagyona azonban nem jár neki, arról fogérvényes irás van, hogy lemondtak róla.

— Nem is a pénz kell. A kislány, aki pár perc múlva menyecske lesz, nem a vagyont akarja az urának. Az csakugyan nem jár. De a

szereteted, az jár. Azt akarja visszakapni a Kevy Pista számára.

Kelecsényi gróf csak nézte, nézte a furcsa kis öreget. Egy darabig hallgatott. Azután csodálkozva szólalt meg:

— Cudar egy kemény fajta vagyok. Még az élet sem tud benneteket megörölni.

— Nem bizony. Hanem most gyere beljebb, itt egy kis színházi rendezésre van szükség, amit én a kisjányunkkal megbeszéltem.

Geyza bácsi bevitte a grófot az anyakönyvvezető szobájába, aki mélyen meghajolt. Ilyen előkelő házassági tanuval ritkán volt dolga. És ahogy Geyza bácsi visszajött a folyosóra, éppen akkor érkezett Pista.

— Böske még nincs itt?

— Nincs.

— És a tanuja?

— Az már itt van. De még most se mondom meg, kicsoda.

Pistának roppantul furta az oldalát ez a tanu-dolog. Már napok óta találgatta, hogy kivel akarhatja őt Böske meglepni. Gondolt mindenféle furcsaságot. Talán Strahl Oszkár? Talán Mauserhuber? Talán éppen Matusek papa, akinek végül mégis csak sikerült a beleegyezését megnyerni?

Pár másodperc hiányzott a négy órához. Ekkor megérkezett Böske. A fiatal jegyespár némán kezét fogott. Szólni sem tudtak az izgalomtól. Geyza bácsi karonfogta őket. Bementek az eskető szobába. Egy hivatalszolga volt ott mindössze.

— Szóljon az anyakönyvvezető urnak, hogy kezdhetjük.

Az anyakönyvvezető kilépett a szomszéd szobából. Széles nemzetiszínű szalag húzódott félvállától félderekáig.

— Itt vagyunk mindnyájan? Völegény?

Menyasszony? Vőlegény tanuja? Menyasszony tanuja?

— A menyasszony tanuját mindjárt hozom,
— szólt Geyza bácsi.

Odament a szomszéd szobába vezető ajtóhoz, kitárta és hódoló mozdulattal beinvitált valakit a társasághoz. Az a valaki belépett. Pista megdöbbenve meredt gróf Kelecsényi Gusztávra. A gróf odalépett Böskéhez és kezét csókolt neki.

— Ezt a kézcsókot már a menyecskének előlegezem. Kérem, mutasson be a vőlegényének, akinek az édesanyját is nagyon szeretném ismerni.

— A kegyelmes ur szavát adta, — dadogta Pista — hogy Kelecsényi Piroskát ez életben nem ismeri többé.

— Persze, — nevetett Kelecsényi gróf — de miért ne ismerném Kevy Pálnét? Na ne okoskodj, szervusz.

Pista azt se tudta, hogy fiú-e vagy lány. Komikusan ostoba pillantással bámult hol Böskére, hol Kelecsényire, hol Geyza bácsira.

— Fogjon rögtön kezét, — sugta szigoruan Böske.

Pista ijedten kapott a Kelecsényi gróf keze után.

— Na, kezdhethük, — szólt boldogan Geyza bácsi.

Az anyakönyvvezető elkezdte. Pista a következő ceremóniából se nem hallott, se nem látott semmit. Ha valamit kérdeztek tőle, arra gépiesen felelt. Azután kezébe adtak egy tollat és egy könyvben mutattak neki egy helyet, oda gépiesen aláírta a nevét. Azután az anyakönyvvezető azt mondta, hogy „gratulálok“ és kezét nyújtott. Pista gépiesen fogott vele kezét.

Kevy István nőül vette az ország törvényei szerint Matusek Böskét. Kevy Istvánné, szül. Matusek Böske mindjárt bucsuzott is.

— Nem szabad együtt kimennünk az épületből. Először én megyek haza, maguk egy pár percig várjanak és csak azután induljanak.

Az összes urak kezét csókoltak Böskének. Az anyakönyvvezető még szöveget is mondott hozzá:

— Csókolom a kezeit, nagyságos asszony.

Böske ment le a lépcsőn. A kapunál kinézett. Nem látott senkit. A Matusek-lakás ablakai is üresek voltak. De meg azután most már könnyű dolga volt, ha meglátta valaki. „Toaletthibám volt, bementem az előljáróság kapuja alá megigazítani.”

Mikor megint otthon volt, énekelni szeretett volna. „Asszony vagyok! Kevy Istvánné vagyok! Nagyságos asszony vagyok! Kezeit csókolom, nagyságos asszonyom vagyok!”

Este a vacsoránál Matusek papa, miután a Mózer esete felett ismét jól kidühöngte magát, a lányához fordult.

— Mi ujság? Mit csináltál ma délután?

Böskét roppantul biztatta belülről egy kis ördög, hogy felelje ezt: „Semmit, csak egy kicsit férjhez mentem.” De nem ezt felelte. Hanem azt, hogy nem csinált semmit. Később Apollónia fordult hozzá:

— Megigérted Lajosnak, hogy holnap délelőtt válaszolni fogsz, mikor legyen az esküvő.

— Fogok is.

A Matusek-házaspár megelégedetten egymásra nézett.

— És holnap este mit csinálunk? — kérdezte Matusek mama.

— Talán kint lehetne vacsorázni, — szólt Böske — lehetne hívni Lajost is.

— Jó. Menjünk Budára kiskocsmába, vagy menjünk a Nyujorkba?

— Inkább Budára mennék, anvám, a Diófába, vagy ilyen helyre.

— Jó, menjünk a Diófába. Apus, te is jössz velünk?

— Még nem tudom, de azt hiszem, igen. Hány órákor megyünk, Böske?

Böske tudta, hogy holnap este Iványiban fog vacsorázni. De azért nyugodtan felelt:

— Indulhatunk fél kilenckor.

XXV.

Böske fél hétkor kelt. Fél nyolcra készen volt tetőtől-talpig. Még egyszer szétnézett a szobájában, amelyből most örökre el fog menni. Egy pár kedves apróságot, amiket még tegnap este kiválogatott, bēletett egy kis kēzításkába. Azután még egy utolsó pillantással elbucszott a szobájától. Csak az volt a furcsa, hogy háromszor olyan kövér volt, mint rendszeren.

Fél nyolc után három perccel már fent volt a Pista lakásán. Ott volt az egész Kevy-család utrakészen. Piroska az utolsó szemlét tartotta a rendbe rakott ládák és táskák felett. Mikor Böske belépett, egymás nyakába borultak és elsírták magukat mind a ketten.

— Hamar, hamar, — szólt Pista — még be kell pakkolni, amit most hozott magával.

Most derült ki Böske szokatlan és hirtelen kövérségének az oka. Levetette a bundáját, amely alatt volt még egy télikabát, azalatt volt egy sportruha, az alatt volt egy kis trottőr-ruha és az alatt volt egy estélyi ruha. Még az alatt is volt egy sweater. És csak most következett az az angol utiruha, amit szökésére választott ki.

A többi darabot még hozzálopta a staffirungjához. Piroska kacagva pakkolta az ujonnan hozott darabokat.

— Itt a kocsi, — szólt izgatottan Pista — gyerünk. A vicét, meg a soffórt felküldöm a csomagokért.

— Hát Isten veletek, fiaim. Délután találko-
zunk. Ne is csináljunk nagy bucsuzkodást.
Siessetek.

Gyors ölelések, gyors csókok. Pár perc mulva
a fiatal pár minden podgyászával együtt fent
volt az automobilon. Még felintettek az ablakra,
azután a kocsi elindult. Kevy István viharosan
megölelte Kevy Istvännét. A csók, — az első,
amelyet az esküvő óta váltottak — a Báthory-
utcától az Andrássy-utig tartott.

— Nem fázik, szívem? — kérdezte Pista.

— Nem fázom, továbbá ezentúl tegezni fog-
juk egymást.

— Szervusz, — mondta vigan Pista és a ke-
zét nyujtotta.

— Szervusz, — mondta Böske.

Kezet fogtak, kacagtak, mint két gyerek. Az
autó rohant velük ki a városból. Pista elme-
sélte, hogy Kelecsényi az esküvő után feljött a
Báthory-utkába, hogy Kevy Pálnét, akivel hu-
szonhat éve nem találkozott, meglátogassa. Ki-
békültek. Megölelték, megcsókolták egymást. És
Kelecsényi le fog jönni Iványiba, hogy megláto-
gassa őket. Azt is felajánlotta, hogy ha a Matu-
sek-szülők nem akarnak belenyugodni a meg-
változhatatlanba, akkor szívesen közvetíteni fog.
Azt nagyon helyeselte, hogy a fiatal pár auto-
mobilon szökik, mert valószínű, hogy Matusek
papa, ha hatósági közbelépésre ragadtatja el
magát, akkor az iványi vasuti vonalra fogja fel-
hívni a rendőrség figyelmét, mert természetes-
nek fogja tartani, hogy a szökevények Iványiba
szöktek.

Ahogy az autó kiért a városból, kisütött a
nap. Az országut mentén frissen esett hó fedte a
földeket. A hóra sütő nap tiszta ragyogását ki
sem lehetett bírni. Be kellett hunyni a szemet.
És különben is olyan jól esik néha behunyni a
szemet . . .

Matusek papának kilenc órakor egy boj levelet hozott a hivatalába. A levél következőképpen szólt: „Kedves szüleim! Ma reggel nyolc órakor elutazom Bécsbe Kevy Pistával, akinek tegnap délután négy óra óta a törvényes felesége vagyok. Ne keressenek, úgy sem fognak megtalálni. Egy pár nap múlva érdeklődni fogok levélben, hogy beleegeznek-e az elhatározásomba. Nagyon szeretném, ha így volna. De ha nem így lesz, én a férjemet, akit halálosan szeretek, soha az életben nem fogom elhagyni. Bocsássanak meg, hogy ezt megtettem, de kényszerítettek rá. Kézcsókkal szerető leányuk, Böske.“

— Hol az a boj? — ordította Matusek papa, mint egy tigris.

De a boj már nem volt sehol. Matusek papa reszkető kézzel nyult a telefon után, hogy felhívja a lakását. Apollónia nem volt otthon. Böskéről pedig azt mondta a szobalány, hogy a kisasszony, mint rendesen, elment reggel a főzőiskolába. Gyorsan felhívni a telefonon a főzőiskolát. Ott csakugyan azt a választ adták, hogy Böske ma nem jött főzni tanulni.

Matusek papa hazarohant. Tehetetlenül dühöngött az üres lakásban, senkihez sem fordulhatott, még Apollónia sem volt otthon. Tíz órakor beállított mosolyogva és öntudatosan Mauserhuber Lajos.

— Böskéhez jöttem. Tíz órára ígérte a választ.

— Itt is van a válasz, — mondta némi kárörömmel Matusek papa, mert magában mérges volt erre a fiura, hogy nem tudott Böskével elbánni. És átadta neki a levelet. Mauserhuber Lajos elolvasta a levelet, leült a csodálkozástól és csunyán elkáromkodta magát. Ekkor érkezett haza Apollónia. Ő is itthon akart lenni tíz órakor az ünnepélyes válasznál.

— Hát te itthon vagy? Böske hazajött már a főziskolából?

— Nem is fog hazajönni. Így nevelted te a leányodat, szégyeld magad. Olvasd el ezt a levelet.

Apollónia elolvasta a levelet és elájult. Mikor magához tért, ágyba kellett fektetni. A nap folyamán odagyültek betegágya köré a család összes tagjai. Csak Mózser nem, aki ki volt tiltva a lakásból. De Mózerné ott volt. Ott volt még Janka néni is, sőt még Janka néninek a fia is. Csak Mauserhuber Lajos nem volt ott. Elment a dolgot megbeszélni a művésznővel.

Böske szökése a rokonság körében óriási izgalmat keltett. A rokonok, akik valamennyien kisebb-nagyobb támogatást élveztek Matusék papától, sulyosan elítélték a megtévedt leány hálátlan és lelketlen eljárását. Délutásra már kiderült, hogy a házasságkötés az V. kerületi előljáróságban valóban megtörtént, még pedig hamisított szülői beleegyezés alapján. Mózerné, aki a lehangosabban izgatott Böske ellen, folyton azt kiabálta, hogy az ilyen gyermeket azonnal detektivekkel kell kinyomoztani és le kell esukatni. A Janka néni fia próbálta védeni Böskeit, de úgy lehurrogták, hogy elhallgatott és többet egy szót sem szólt. Janka néni, aki a tandíjat féltette, felháborodva szidalmazta a fiát ezért a képtelen állásfoglalásért. Ugy, hogy este felé Janka néni fia Matusék papától ünnepélyesen bocsánatot is kért.

Este Mózser a tilalom ellenére odamerészkedett a Honvéd-utcai lakásba. Matusék papa nagy könyörgésre megengedte, hogy bejöjjön. Mózser megjelent az Apollónia betegágyánál és hosszabb beszédet mondott. Élete főcéljának tekinti, — mondotta — hogy akinek a bizalmára eddig nem volt érdemes, annak bizalmára ezután érdemesé tegye magát. Ezért felajánlja, hogy az

első vonattal Bécsbe utazik, ott a szökevényeket a legnagyobb fáradság árán is kinyomozza és Böskeit élete kockáztatásával is elszakítja a gaz csábitótól, hogy a szülői házba visszavehesse.

— Tőlem mehetsz, — mondta Matusek papa — de hogy tőlem utiköltséget kapsz, arról ne is álmodj.

Mózer azonban még az éj folyamán a Keleti pályaudvarról telefonált, hogy ő kölcsönpenzt szerzett és csak azért is felutazik Bécsbe, most meg fogja mutatni, hogy milyen rokon.

Apollónia hangosan sirt az ágyában. Mivel nem tudott elaludni, az estilapokat olvasta. És az egyikben ez a hír ütötte meg a szemét: „Báró Strahl Oszkár képviselő ma esküdött örök hűséget Kaczor Amália urasszonnyal, az előkelő társaság ismert tagjával.”

Ettől sirt Apollónia. Valaha ez volt neki dédelgetett álma. A lánya, mint báró Strahl Oszkárné. Vagy inkább ő, mint báró Strahl Oszkár anyósa. Vagy ami még kéjesebb álom volt: ő, mint egy csomó kis báró Strahlnak a nagymamája. Hová lett mindez? A lánya nem hogy báróné nem lett, de még Mauserhuberné sem. Hanem megszökött egy ilyen vidéki paraszttal.

Hát nem minden rosszat megérdemel az a lány, aki ilyen bánatot okoz az édesanyjának?

Egy szobával odébb Matusek papa nem tudott elaludni. Az utóbbi napokban sok súlyos dologgal látogatta meg a sors. Gróf Kelecsényi Gusztáv lemondott az összes részvénytársaságok elnöki állásáról. A borsodmegyei dolgot ez a sikkasztó gazember Mózer teljesen elrontotta. És most a Böske dolga. Milyen remek lett volna megtartani Lajossal az eljegyzést és a Mauserhuber-vagyont mindjárt bevonni a nagyszabású vállalkozási tervek közé. Most ennek mind vége. Böske miatt.

Hát nem minden rosszat megérdemel az a lány, aki ilyen bánatot okoz az édes apjának?

És sok-sok kilométerrel odébb, az iványi kuria egy levendula-szagu szobájában Böske nem tudott elaludni. Pista nemrégén ment át aludni Geyza bácsihoz, ő kettesben maradt a kurián Piroskával, ezzel az édes, finom, imádandó aszszonnyal, akiből annyi jószág, gyöngédség és megértés sugárzik feléje, hogy sirnia kell, ha rágondol. Milyen kimondhatatlanul édes ez a kuria, milyen leirhatatlanul kedves volt a délutánjuk, milyen andalítóan meghitt volt az első vacsorájuk ebben a csodálatos mély csendben. Milyen meghatóan boldog ebben a családban mindenki, még a kis Kócos is, aki az érkező fiatal hölgyet megszagolta és azonnal szeretetébe fogadta.

XXVI.

Mózer nem találta meg a szökevényeket Bécsben. Szégyenszemre eredménytelenül jött haza két nap múlva. Költségeiről próbált ugyan célzást tenni, de Matusek papa akkorát vágott az asztalra, hogy rémülten elhallgatott.

Gróf Kelecsényi Gusztáv azonban megtalálta a szökevényeket Iványiban. Két napot töltött odalent vendégségben. A két nap óráit megfelelte Böske és Pista között. Illetőleg eleinte alig beszélt Pistával, folyton Böskével évődött. De azután lassanként odafejlődött a dolog Böske kimondhatatlan örömeire, hogy másnap már alig beszélt Böskével, folyton csak Pistával vitatkozott a gazdaságról.

Mikor azután elutazott, úgy rendelkezett, hogy őt csak Piroska kíséresse ki. A fiatalok csak üljenek itthon, gardirozza őket Geyza bácsi.

Kocsist nem vittek magukkal. Az állomásra Kelecsényi hajtotta a lovakat, vissza majd el-

hajtja őket Piroska. Az öregur nem akart tanut ahhoz, amit Piroskával akart az uton diskurálni. Bizony, az érdekes diskurzus volt.

— Hát én viszem magammal a fiatalok együttes levelét a Matusek-szülőkhöz. Holnap délelőtt magam adom át a tótnak, majd beszélek a fejével. Még mást is akarok én ezzel a Pista gyerekekkel.

— Mit akar vele, Guszti bácsi?

— Rá akarom bízni a gazdaságom vezetését. Remekül érti a gazdaságot a fiad, azt meg kell hagyni. Hát csak jöjjön át gazdálkodni a feleségével Tállyára. Azt szeretném, ha te is velük jönnél. Neked tudok adni egy külön kis házat. Nem jó az, ha együtt lakol a fiatalokkal.

Piroska nem szólt semmit. Nagyon izgatott volt. Madára gondolt. Ahonnan az ura hajdan megszöktette. A kastélyra, a tállyai tejgazdaságra, a jegenye-alléra, mindenre...

— Én, — szólt hosszú hallgatás után Gusztáv gróf — igen öreg ember vagyok. Meg fogok egy pár év múlva halni. Akkor azután ott is maradhatnátok.

— Köszönöm, — sugta halkán Piroska.

— Mit köszönsz, hiszen a tied.

Az állomásig többet nem beszéltek. Ahogy a befutó vonatot várták, Piroska egyszer csak megkérdezte:

— Mondja, Guszti bácsi, mi van ezzel a Dixonnal? A fiatalok sokat beszélnek róla, azzal heccelik egymást. Hallom, magának jó barátja.

— Igen, jó barátom. Most hosszú utra indul. Egy álló esztendeig fog utazgatni. Nagyon a szívére vette a dolgot. Mert ez a Dixon olyan szerelmes ebbe a te kis menyedbe, mint egy bold.

Jött a vonat. Kelecsényi Gusztáv beszállt és meg sem állott Pestig. Ott másnap délben felkereste Matusek papát. Átadta neki a gyerekek

levelét. Sok szót nem is vesztegetett mellé. Csak éppen annyit közölt, hogy Kevy István neki általános örököse. Ha király volna Magyarországon, még a nevét is ráhagyná királyi engedelemmel. Ámbár nem bizonyos, hogy Kevy István ebbe belemenne. Név dolgában átkozott gőgösek tudnak lenni ezek a hétszilvafások.

Matusek papa izgatottan rohant haza Apolóniához. Még abban az órában feladtak egy táviratot Iványiba. És két hét múlva megtartották az egyházi esküvőt az iványi templomban. Nagyon szép esküvő volt. Ott volt mindenki, aki csak számított valamit a környéken. Báró Strahl Oszkár képviselő az első sorban ült a bárónéval együtt. Thormáné barna toalettje általános feltűnést keltett. Csak az volt a baj, hogy nagyon fáj a feje és állandóan aszpirint szedett. Kelecsényi gróf hosszú táviratban mentette ki magát.

Az esküvő utáni ebéden több kinos incidens történt. A helybeli uriasszonyok egy megjegyzésért megharagudtak Matuseknéra, a fiatal Kevyné anyjára és összebeszéltek, hogy nem fogják tegezni. Matusekné bárkihez fordult tegező nyájassággal, az iványi hölgyek vészesen és ridegen lemagázták. Matusekné végül is átvonult sirni a szalonba, ahol azt várta, hogy valaki majd jön vigasztalni. De nem vigasztalta senki, bármilyen hangosan sirt.

A másik incidenst Matézer Miska okozta, aki mint heves ellenzéki, lesújtó megjegyzéseket tett báró Strahl Oszkár egységspárti politikájára. Ezért Strahl báróné komolyan megharagudott és kijelentette, hogy majd kéne még államsegély az iványi gőzmalomnak, de amíg a malomban ott ül a Matézer Miska öccse, addig nehezen fog menni a dolog.

De a legsúlyosabb incidenst Karap Gyuszi okozta, aki megmagyarázhatatlanul mindjárt az

ebéd elején berugott. Kijelentette, hogy neki soha olyan édes egy jó cimborája, mint Kevy Pista, nem volt, ezért a fiatal párt el fogja a nászuton kísélni. Mikor csitították, akkor felállott és ugyanezt a kijelentését egy tószóban megismételte. Matézer Miska erre csunyán leintette, mire ő sirva fakadt és Matuséknéra mutatva így szólt: „Hát jó, ha nem kellek nekik, akkor itt maradok ezzel a gölemmel táncolni.“

A fiatalok rögtön ebéd után elszöktek. Budapestet át megállás nélkül mentek a Rivierára.

Az olyan történetek, amelyekben a szerelmesek egymáséi lesznek, azzal a képpel szoktak végződni, hogy egy férfifej és egy nőfej lassan egymáshoz hajlanak. Különösen filmeknél igen népszerű az ilyen befejezés.

Ez a történet sajnálatosan másként végződik. A vonat robot a fiatalokkal. Késő délután van. Ott ülnek a még meg nem vetett hálófülkében. Haragban vannak. Összevesztek.

Pista azt mondta, hogy ő minden imájában csak egyre kéri az Istent: ő elsőnek fiugyvereket akar. Erre Böske hevesen tiltakozott. Ő éppen ellenkezőleg, kis lányért imádkozik. Nincs édesebb, mint egy olyan pöttöm kis lány. De fiu, — mondta Pista. De lány, — mondta Böske. Ezen összevesztek. Komolyan haragban vannak. „Nem amiért azt mondta, hanem a hangért, ahogy mondta.“

Ott ülnek egy-egy sarokban, egymásnak féldoldalt hátat fordítva. A viláért nem néznek egymásra.

VÉGE.

OSZK

Digitized by Google

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár